Vihdin lukion opetussuunnitelma 2019

Nimi	Vihdin lukion opetussuunnitelma 2019
Kunta	Vihti
Koulu	Vihdin lukio
Hyväksymispäivämäärä	15.6.2021
Pdf luotu	3.10.2022

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö. 1
1.1. Opetussuunnitelman laatiminen. 1
1.2. Opetussuunnitelman sisältö. 2
1.3. Tuntijako. 3
1.4. Kieliohjelma. 5
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta. 6
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä. 6
2.2. Arvoperusta. 6
3. Opetuksen toteuttaminen. 9
3.1. Opintojen rakenne. 9
3.2. Oppimiskäsitys. 9
3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät. 10
3.4. Toimintakulttuuri. 11
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö. 14
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys. 15
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen. 18
4.1. Ohjaus. 18
4.1.1. Ohjaussuunnitelma. 20
4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki. 24
4.2.1. Tuen tarpeen kartoitus ja seuranta. 26
4.2.2. Oppimistaitojen tuki. 27
4.2.3. Tuen toteuttaminen. 27
Suomen kieli ja kirjallisuus. 28
Toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet. 28
Matemaattiset aineet. 29
Reaaliaineet. 29
Taito- ja taideaineet. 30
4.2.4. Tukitoimien kirjaaminen, tuen toteutumisen seuranta ja tuen vaikuttavuuden arviointi. 31
4.2.5. Arviointi osana tukitoimia. 31
4.2.6. Erityisopetus. 31
4.2.7. Oppimisen tuen vastuunjako. 32
4.3. Opiskeluhuolto. 33
4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet. 37
4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen. 41
4.4. Kurinpitotoimet. 45

4.4.1. Kurinpitotoimien käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö. . . . 46
4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä. . . . 46
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi. . . . 49
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa. . . . 49
5.2. Opintojakson arviointi. . . . 50
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät. . . . 50
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot. . . . 52
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi. . . . 52
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa. . . . 52
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen. . . . 53
5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi. . . . 54
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi. . . . 55
5.4. Lukion oppimäärän suoritus. . . . 56
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus. . . . 57
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot. . . . 57
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat. . . . 60
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt. . . . 61
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet. . . . 61
6.2. Laaja-alainen osaaminen. . . . 62
7. Oppiaineet. . . . 66
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI). . . . 66
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1). . . . 67
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1). . . . 69
Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus, 2 op (ÄI2-ÄI3). . . . 71
Kirjallisuuden perusteet, 2 op (ÄI4). . . . 73
Kriittisyys, tekstit ja vuorovaikutus, 3 op (ÄI5-ÄI7). . . . 75
Kirjallisuus ja kirjoittaminen, 3 op (ÄI6-ÄI8). . . . 77
Vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI9). . . . 80
Kirjoitustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI10). . . . 81
Tekstien tulkinnan syventäminen, 2 op (ÄI11). . . . 83
Kielenhuoltoa abeille, 2 op (ÄI12). . . . 85
Äikkä haltuun, 2 op (ÄI13). . . . 86
Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI14). . . . 88
Askel kirjallisuuden maailmaan, 2 op (ÄI15). . . . 89
Vihdin lukion lukudiplomi, 2 op (ÄI16). . . . 90

7.2. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU). 92
7.2.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1). 96
Puhun ruotsia, 4 op (RUB11-RUB12). 96
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13). 97
Ympäristömme, 2 op (RUB14). 98
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15). 99
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16). 101
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17). 102
Ruotsin yo-kertaus 1, koulukohtainen valinnainen, 2 op (RUB18). 103
Ruotsin yo-kertaus 2, koulukohtainen valinnainen, 2 op (RUB19). 104
Tukea ruotsin kielen opiskeluun 1, koulukohtainen valinnainen, 1 op (RUB110). 104
Tukea ruotsin kielen opiskeluun 2, koulukohtainen valinnainen, 1 op (RUB111). 105
På Åland, koulukohtainen valinnainen, 2 op (RUB112). 106
7.3. Vieraat kielet (VK). 107
7.3.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1). 112
My English and I, 4 op (ENA1-ENA2). 112
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3). 114
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4). 115
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5). 116
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6). . . 117
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7). 118
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8). 119
Englannin yo-kertaus 1, 2 op (ENA9). 120
Englannin yo-kertaus 2, 2 op (ENA10). 120
Tukea englannin kielen opiskeluun, 1 op (ENA11). 121
Creative Writing, 1 op (ENA12). 122
Englannin kansainvälisyysopintojakso, 2 op (ENA13). 123
7.3.2. Vieraat kielet, saksa , B2-oppimäärä (SAB2). 123
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21). 123
Perustaso 1, 2 op (SAB22). 124
Perustaso 2, 2 op (SAB23). 125
Perustaso 3, 2 op (SAB24). 126
Perustaso 4, 2 op (SAB25). 126
Perustaso 5, 2 op (SAB26). 127

Perustason jatko1, 2 op (SAB27). 128
Perustason jatko 2, 2 op (SAB28). 129
Saksan kansainvälisyysopintojakso, 2 op (SAB29). 130
7.3.3. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (SAB3). 130
Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31). 131
Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32). 132
Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33). 133
Perustaso 1, 2 op (SAB34). 134
Perustaso 2, 2 op (SAB35). 135
Perustaso 3, 2 op (SAB36). 135
Perustaso 4, 2 op (SAB37). 136
Perustaso 5, 2 op (SAB38). 137
Perustason jatko 1, 2 op (SAB39). 138
Perustason jatko 2, 2 op (SAB310). 139
Saksan kansainvälisyysopintojakso, 2 op (SAB311). 139
7.3.4. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (RAB2). 140
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21). 141
Perustaso 1, 2 op (RAB22). 142
Perustaso 2, 2 op (RAB23). 142
Perustaso 3, 2 op (RAB24). 143
Perustaso 4, 2 op (RAB25). 144
Perustaso 5, 2 op (RAB26). 144
Perustason jatko 1, 2 op (RAB27). 145
Perustason jatko 2, 2 op (RAB28). 146
Ranskan kansainvälisyysopintojakso, 2 op (RAB29). 147
7.3.5. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (RAB3). 148
Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31). 148
Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32). 149
Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33). 150
Perustaso 1, 2 op (RAB34). 151
Perustaso 2, 2 op (RAB35). 152
Perustaso 3, 2 op (RAB36). 152
Perustaso 4, 2 op (RAB37). 153
Perustaso 5, 2 op (RAB38). 154
Perustason jatko 1, 2 op (RAB39). 155
Perustason jatko 2, 2 op (RAB310). 156
Ranskan kansainvälisyysopintojakso, 2 op (RAB311). 156
7.3.6. Vieraat kielet, espanja, B2-oppimäärä (EAB2). 157

Perustason alkeet 3, 2 op (EAB21). 158
Perustaso 1, 2 op (EAB22). 159
Perustaso 2, 2 op (EAB23). 159
Perustaso 3, 2 op (EAB24). 160
Perustaso 4, 2 op (EAB25). 161
Perustaso 5, 2 op (EAB26). 162
Perustason jatko 1, 2 op (EAB27). 163
Perustason jatko 2, 2 op (EAB28). 164
Espanjan kansainvälisyysopintojakso, 2 op (EAB29). 165
7.3.7. Vieraat kielet, espanja, B3-oppimäärä (EAB3). 165
Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31). 166
Perustason alkeet 2, 2 op (EAB32). 167
Perustason alkeet 3, 2 op (EAB33). 168
Perustaso 1, 2 op (EAB34). 168
Perustaso 2, 2 op (EAB35). 169
Perustaso 3, 2 op (EAB36). 170
Perustaso 4, 2 op (EAB37). 171
Perustaso 5, 2 op (EAB38). 172
Perustason jatko 1, 2 op (EAB39). 173
Perustason jatko 2, 2 op (EAB310). 174
Espanjan kansainvälisyysopintojakso, 2 op (EAB311). 175
7.3.8. Vieraat kielet, venäjä, B2-oppimäärä (VEB2). 175
Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21). 175
Perustaso 1, 2 op (VEB22). 176
Perustaso 2, 2 op (VEB23). 177
Perustaso 3, 2 op (VEB24). 177
Perustaso 4, 2 op (VEB25). 178
Perustaso 5, 2 op (VEB26). 178
Perustason jatko 1, 2 op (VEB27). 179
Perustason jatko 2, 2 op (VEB28). 179
7.3.9. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimäärä (VEB3). 180
Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31). 180
Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32). 181
Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33). 182
Perustaso 1, 2 op (VEB34). 183
Perustaso 2, 2 op (VEB35). 183
Perustaso 3, 2 op (VEB36). 184
Perustaso 4, 2 op (VEB37). 185

Perustaso 5, 2 op (VEB38). 186
Perustason jatko 1, 2 op (VEB39). 187
Perustason jatko 2, 2 op (VEB310). 187
7.4. Matematiikka (MA). 188
7.4.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY). 190
Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus, 2 op (MAY1). 190
7.4.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA). 192
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2). 192
Geometria, 2 op (MAA3). 193
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5). 194
Derivaatta, 3 op (MAA6). 195
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8). 196
Talousmatematiikka, 1 op (MAA9). 197
3D-geometria, 2 op (MAA10). 198
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11). 199
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12). 200
Pitkän matematiikan kertaus, 2 op (MAA13). 201
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4). 202
Integraalilaskenta, 2 op (MAA7). 203
Pitkän matematiikan tukikertaus, 2 op (MAA14). 204
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (sMAA15). 204
7.4.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB). 205
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2). 205
Geometria, 2 op (MAB3). 206
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4). 207
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8). 208
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9). 209
Lyhyen matematiikan kertaus, 2 op (MAB10). 210
Tukea lyhyen matematiikan opiskeluun, 2 op (MAB11). 211
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5). 212
Talousmatematiikka, 2 op (MAB6-MAB7). 213
Funktiot ja yhtälöt 1, 1 op (sMAB12). 214
Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (sMAB13). 214
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (sMAB14). 214
Derivaatta, 1 op (sMAB15). 215
Integraalilaskenta, 2 op (sMAB16). 215
3D-geometria, 2 op (sMAB17). 215
Algoritmit, 2 op (sMAB18). 215

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (sMAB19). 215
7.5. Biologia (BI). 215
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1). 218
Ekologia ja ympäristö, 2 op (BI2-BI3). 220
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4). 223
Ihmisen biologia, 2 op (BI5). 225
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6). 227
Biologian kertaus, 2 op (BI7). 229
Luonnon lumoa, 2 op (BI8). 230
Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (KE9). 231
7.6. Maantiede (GE). 231
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1). 234
Sininen planeetta, 2 op (GE2). 237
Yhteinen maailma, 2 op (GE3). 239
Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4). 242
Maantieteen kertaus, 2 op (GE5). 245
7.7. Fysiikka (FY). 246
Fysiikan merkitys luonnontieteenä ja yhteiskunnan osana, 2 op (FY1-FY2). 248
Energia ja lämpö, 2 op (FY3). 250
Voima ja liike, 2 op (FY4). 251
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5). 252
Sähkö, 2 op (FY6). 253
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7). 255
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8). 256
Fysiikan kertaus, 2 op (FY9). 257
CERN-tiedeleiri, 2 op (FY10). 258
Tähtitieteen ja kosmologian perusteet, 2 op (FY11). 259
7.8. Kemia (KE). 260
Kemiaa kaikille, 2 op (KE1-KE2). 262
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3). 264
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4). 266
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5). 267
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6). 268
Kertaus, 2 op (KE7). 269
Kemiaa kokeellisesti, 2 op (KE8). 270
Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (KE9). 271
7.9. Filosofia (FI). 271

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1). 273
Etiikka, 2 op (FI2). 275
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3). 276
Totuus, 2 op (FI4). 278
Filosofian kertaus, 2 op (FI5). 279
7.10. Psykologia (PS). 281
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1). 282
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2). 284
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3). 286
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4). 288
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5). 290
Psykologian kertaus, 2 op (PS6). 292
Vuorovaikutuskuvioita, 2 op (Ps7). 292
Sosiaalinen todellisuus ja psykologinen tutkimus, 2 op (Ps8). 293
7.11. Historia (HI). 294
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1). 297
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2). 299
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3). 301
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4). 303
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5). 305
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6). 307
Historian kertaus, 2 op (HI7). 309
Amerikan historia, 2 op (HI8). 311
7.12. Yhteiskuntaoppi (YH). 312
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1). 314
Taloustieto, 2 op (YH2). 317
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3). 319
Lakitieto, 2 op (YH4). 321
Yhteiskuntaopin kertaus, 2 op (YH5). 323
Maailmanpolitiikka, 2 op (YH6). 324
Lukiolaisen sijoittajakoulu, 2 op (YH7). 326
7.13. Uskonto (KT). 327
7.13.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1). 329
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1). 329
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2). 331
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3). 332
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4). 333

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5). 335
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6). 336
Uskonnon kertaus, 2 op (UE7). 337
Ihmissuhteiden maailma, 2 op (UE8). 338
7.13.2. Ortodoksinen uskonto (KT2). 339
Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 4 op (UO1). 339
Ortodoksisuus maailmassa, 4 op (UO2). 340
7.14. Elämänkatsomustieto (ET). 341
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1). 343
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2). 344
Kulttuurit, 2 op (ET3). 346
Katsomukset, 2 op (ET4). 347
Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5). 348
Tulevaisuus, 2 op (ET6). 349
Ihmissuhteiden maailma, 2 op (ET7). 350
7.15. Terveystieto (TE). 352
Terveys voimavarana, 2 op (TE1). 354
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2). 355
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3). 356
Terveystiedon kertaus, 2 op (TE4). 358
Terveys- ja turvallisuustaidot, 2 op (TE5). 359
7.16. Liikunta (LI). 360
Oppiva liikkuja, 2 op (LI1). 362
Aktiivinen elämä, 2 op (LI2). 363
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3). 364
Yhdessä liikuen, 2 op (LI4). 365
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5). 366
Rentoutus ja virkistysliikunta, 2 op (LI6). 367
Kuntosalikurssi, 2 op (LI7). 368
Palloilukurssi, 2 op (LI8). 369
Valmennuskurssi 1, 2 op (LI9). 369
Valmennuskurssi 2, 2 op (LI10). 370
Valmennuskurssi 3, 2 op (LI11). 371
7.17. Musiikki (MU). 371
Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1). 374
Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2). 375
Genre – globaali uteliaisuus, 2 op (MU3). 377

Demo – luovasti yhdessä, 2 op (MU4). 378
Studio – äänet talteen, 2 op (MU6). 379
7.18. Kuvataide (KU). 380
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1). 383
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2). 385
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3). 387
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4). 389
Maalauksen työpaja, 2 op (KU5). 391
Taidegrafiikan työpaja, 2 op (KU6). 392
Piirtämisen työpaja, 2 op (KU7). 393
Keramiikan ja kuvanveiston työpaja, 2 op (KU8). 394
7.19. Opinto-ohjaus (OP). 394
Minä opiskelijana, 2 op (OP1). 396
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2). 397
Tuutortoiminta, 2 op (OP3). 399
Toinen vuosi tuutorina, 2 op (OP4). 400
Työelämätietous, 1 op (OP5). 401
7.20. Temaattiset opinnot (TO). 401
Orientoivat opinnot, 2 op (TO1). 401
Orientoivien opintojen jatko, 1 op (TO2). 402
Oppimisen taidot, 2 op (TO3). 403
Kulttuuripassi, 2 op (TO4). 404
Työelämäosaaminen, 2 op (TO5). 406
Kansainavälinen kulttuurivaihto-opintojakso 1, 1 op (TO6). 407
Kansainvälinen kulttuurivaihto-opintojakso 2, 2 op (TO7). 408
7.21. Lukiodiplomit (LD). 408
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2). 409
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD). 410
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6). 410
7.22. Yrittäjyys (YRI). 411
Yrittäjyyden 24h-leiri, 2 op (YR1). 412
Yrittäjyyden perusteet, 2 op (YR2). 414
Vuosi yrittäjänä, 4 op (YR3). 415
Yrittäjyyden tutorointi, 2 op (YR4). 417
Yrittäjyysosaaminen, 2 op (YR5). 418
Oman talouden hallinta, 2 op (YR6). 420
7.23. Draama (DRA). 421
Draaman perusteet, 2 op (DR1). 421

Elokuvan keinoin, 4 op (DR2). 423
7.24. Ilmailu (ILM). 425
Ilmailuopinnot, 5 op (ILM1). 425
7.25. Integraatio-opintojaksot. 425
Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (KE9). 425
8. Liitteet. 427
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta. 427
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. 427
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 434
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 434
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 440
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 440
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 445
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . . 446

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*
- *vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.*

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä

koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja #menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhuolto*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

1.3. Tuntijako

Vihdin lukion tuntijako

Oppiaine tai aineryhmä	Valtakunnalliset pakolliset opinnot opintopisteinä	Valtakunnalliset valinnaiset opinnot opintopisteinä	Paikalliset opinnot opintopisteinä	YHTEENSÄ
Suomen kieli ja kirjallisuus	12	6	10	**28**
A1-kieli: englanti	12	4	6	**22**
B1-kieli: ruotsi	10	4	8	**22**
B2-kielet: saksa, ranska, espanja		16		**16**
B3-kielet: saksa, ranska, espanja, venäjä		16		**16**
Matematiikan yhteiset opinnot	2			**2**
Matematiikka, lyhyt oppimäärä	10	4	4	**18**
Matematiikka, pitkä oppimäärä	18	6	2	**26**
Biologia	4	6	2	**12**
Maantiede	2	6	2	**10**
Fysiikka	2	12	4	**18**
Kemia	2	8	4	**14**
Filosofia	4	4	2	**10**
Psykologia	2	8	2	**12**
Historia	6	6	4	**16**
Yhteiskuntaoppi	6	2	6	**14**
Uskonto tai elämänkatsomustieto	4	8	4	**16**
Terveystieto	2	4	4	**10**
Liikunta	4	6	8	**18**
Musiikki ja kuvataide yhteensä	6			**6**
Musiikki	2 tai 4	4	2	**8 - 10**
Kuvataide	2 tai 4	4	8	**6 - 14**
Opinto-ohjaus	4		5	**9**
Temaattiset opinnot		6	1	**7**
Lukiodiplomit		6		**6**
Draama			6	**6**

Yrittäjyys ja johtaminen			16	**16**
Ilmailu			7	**7**
Pakolliset opinnot yhteensä	**94 tai 102**			
Valtakunnalliset valinnaiset opinnot yhteensä	**20**			
Opinnot yhteensä vähintään	**150**			

1.4. Kieliohjelma

Vihdin lukion kieliohjelma:

- Toinen kotimainen kieli, ruotsi
  - B1-oppimäärä
- Vieraat kielet
  - A1-oppimäärä: englanti
  - B2-oppimäärä: saksa, ranska, espanja
  - B3-oppimäärä: saksa, ranska, espanja, venäjä

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksessa otetaan huomioon alle 18-vuotiaita opiskelijoita koskien lapsen edun ensisijaisuus opetusta ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä (lukiolaki 714/2018, 2 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus

kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Vihdin kunnan arvot - asiakaslähtöisyys, vastuullisuus, yhteisöllisyys - ovat Vihdin lukion arvopohjan perusta. Ymmärrämme vastuumme meillä opiskelevien nuorten kasvattajina, opiskelu-, työelämä- ja elämäntaitojen opettajina sekä kestävän hyvinvoinnin tukijoina.

Vihdin lukion arvopainotukset:

- **Opiskelijalähtöisyys**

  Vihdin lukiossa jokainen opiskelija tulee nähdyksi ja kuulluksi omana yksilönään omassa elämäntilanteessaan.

  Kannustamme välittömässä ja joustavassa vuorovaikutuksessa opiskelijoita löytämään omat vahvuutensa ja

  osallistumaan aktiivisesti toimintamme kehittämiseen.

- **Vastuullisuus**

  Toimintamme on laadukasta, tasapuolista ja avointa. Lukioyhteisömme jäsenet toimivat yhteisesti sovittujen sääntöjen ja käytänteiden mukaisesti kantaen vastuun omasta toiminnastaan.

- **Yhteisöllisyys**

  Toimintamme perustana on yhteisöllisyys, jossa jokaisella toimijalla on oma roolinsa ja merkittävä osansa yhteisössä. Lukion arjessa toteutuu monenlaisia tilaisuuksia rakentaa yhteisöllisyyden kokemusta: arkiset oppimistilanteet ja arkea värittävät juhlahetket ovat yhteisöllisyyden tärkeitä rakennuspalikoita.

- **Hyvinvointi**

  Vihdin lukiossa jokaiselle kouluyhteisön jäsenelle taataan mahdollisuus onnellisuuden tavoitteluun. Tämä näkyy pyrkimyksenä kouluyhteisön jäsenten tasa-arvoiseen kohteluun, turvalliseen ja ekologisesti kestävään oppimisympäristöön, kaikkien yhteisön jäsenten vaikutusmahdollisuuksiin sekä viihtyvyyden lisäämiseen. Se, mitä tehdään, tehdään ilon kautta.

Vihdin lukion toiminta-ajatus vahvistaa opiskelijan uskoa omiin kykyihinsä ja kannustaa jatkuvaan itsensä kehittämiseen:

”Etsi, tutki, löydä! Vihdin lukiossa oivallat, opit, onnistut!”

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Opintojen jakautuminen opintojaksoihin sekä opintojaksojen suositeltu suoritusjärjestys on määritelty oppiaineiden kuvauksissa.

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

Vihdin lukiossa opiskelijaa kannustetaan aktiiviseen työskentelyyn, ohjataan tunnistamaan itselleen mielekkäitä opiskelutavoitteita sekä valitsemaan toimivia keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen löytämistä tuetaan opettajan vuorovaikutuksessa antaman palautteen lisäksi tarjoamalla tukea ja tietoa oppimisen taidoista kaikille vuositasoille.

Lukion oppimiskäsityksessä korostuu ajattelun taitojen merkitys. Onnistuva oppiminen on seurausta opiskelijan ajattelusta ja tietoisesta taitojen harjoittamisesta. Valitut opetusmenetelmät tekevät lukiolaisen ajattelua näkyväksi niin, että ajattelun osataidot kehittyvät luontevasti osana opiskelua.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Vihdin lukiossa opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimisen taitoja, jolloin opiskelija oppii tunnistamaan omaa oppimistaan tukevat menetelmät ja näin ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja edistää sitä. Erilaiset itsenäiset ja yhteisölliset opiskelumenetelmät tarjoavat mahdollisuuden opiskelun ilon ja tiedonjanon heräämiseen sekä kehittävät monipuolisia, tulevaisuuden työelämää tukevia työtapoja.

Pedagogisin keinoin tuetaan opiskelijan kykyä tunnistaa opintojakson olennaista sisältöä ja käyttää kuhunkin tilanteeseen ja omaan oppimisprosessiin parhaiten soveltuvia opiskelumenetelmiä. Aktiivisen työskentelyn ja siihen ohjaamisen tarkoituksena on merkityksellisten oppimiskokemusten saavuttaminen kaikille. Opiskelumenetelmien valinnassa kiinnitetään huomiota monipuolisuuteen, mikä tukee opiskelijoiden yhdenvertaisia opiskelumahdollisuuksia sekä tarjoaa opiskelijalle sopivia haasteita.

Vihdin lukiossa monipuoliset ja muun muassa tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät kehittävät opiskelijan kriittistä ja luovaa ajattelua oppiainerajat ylittäen. Olennaista on luoda opiskelijalle valmiuksia hyödyntää ja kohdata erilaisia tiedon ja viestinnän muotoja sekä arvioida tietoa kriittisesti ja kyetä perustelemaan omat ajatuksensa.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja

koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Vihdin lukiossa *oppiva yhteisö* rakentuu osallistuvasta, välittävästä, jäseniään kunnioittavasta ja avoimesta ilmapiiristä. Opiskelijan oma kehitys, hyvinvointi, oppiminen ja jaksaminen vahvistuvat opiskelijalähtöisen toiminnan seurauksena. Yhteisön jäsenten hyvinvointi rakentaa oppivaa yhteisöä ja tukee jokaista jäsentään luoden myönteisen asenteen oppimiseen. Oppiva yhteisö tukee opiskelijan kykyä ottaa vastuu omasta oppimisestaan. Vihdin lukiossa ymmärretään oppimisen ilon merkitys.

Vihdin lukion opiskelijoilla on runsaasti mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon esimerkiksi opiskelijakuntatoiminnan, keskustelufoorumeiden ja kaikille abiturienteille järjestettävän päättövaiheen kyselyn kautta. Henkilökunnan ja opiskelijoiden välillä pidetään yllä hyvää keskusteluyhteyttä, minkä myötä opiskelijoiden kuuleminen erilaisissa päätöksissä toimii luontevasti.

Opiskelijoiden *yhteisöllisyyttä* ja sosiaalisten suhteiden muodostumista tuetaan muun muassa tutortoiminnan ja ryhmäohjausryhmien toiminnan kautta sekä kussakin opintojaksossa ensimmäisestä opiskeluvuodesta alkaen. Osallistuminen koko koulun yhteisiin juhliin, tapahtumiin ja tempauksiin vahvistaa yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Opiskelijoiden *hyvinvointi* huomioidaan lukion arjessa monipuolisesti. Aktiivisen arjen merkitys opiskelijan jaksamisessa on tärkeää. Opettajia on ohjeistettu tauottamaan oppitunteja taukoliikunnan avulla. Luokkiin on hankittu fyysisen aktivoinnin lisäämiseksi seisomapöytiä, jumppapalloja, leuanveto- / roikkumistankoja sekä erilaisia jumppavälineitä. Lisäksi Vihdin lukiolle on hankittu erilaisia liikuntavälineitä oppituntien välisen sekä hyppytuntien aikaisen liikkumisen mahdollistamiseksi. Opiskelijoita rohkaistaan käyttämään näitä välineitä monipuolisesti, ja ne ovat jatkuvasti opiskelijoiden saatavilla. Opiskelijoille järjestetään myös säännöllisesti mahdollisuuksia osallistua ohjattuihin liikuntatuokioihin koulupäivän aikana sekä erilaisia webinaareja liikunnan vaikutuksesta oppimiseen.

Vihdin lukio pyrkii tekemään ennalta ehkäisevää työtä kaikenlaisen kiusaamisen, häirinnän, väkivallan, rasismin ja syrjinnän poistamiseksi. Yhteisön *tasa-arvon* ja *yhdenvertaisuuden* toteutuminen on kaikkien vastuulla, minkä lisäksi Vihdin lukiossa toimivat opiskelijoiden erikseen nimeämät tasa-arvoyhteyshenkilöt, jotka valvovat tasa-arvon toteutumista ja tarvittaessa vievät havaittuja asioita eteenpäin. Koko yhteisö pyritään tekemään tietoiseksi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkityksestä sekä keinoista puuttua tilanteisiin, joissa tasa-arvo tai yhdenvertaisuus ei toteudu.

Vihdin lukiossa yli oppiainerajojen ymmärretään *kielen ja kielitaidon* merkitys sekä yksilölle että laajemminkin. Monipuolinen äidinkielen ja muiden kielten osaaminen nähdään osana

yhteiskunnallisia taitoa ja pystyvyyttä. Kielellisten kykyjen ja taitojen monipuolinen harjoittelu läpäisee koko lukioajan.

Vihdin lukiossa *kansainvälisellä toiminnalla* on pitkät perinteet, ja kansainvälisen toiminnan jatkamisella halutaan muun muassa vahvistaa opiskelijoiden kulttuuritietoisuutta ja kulttuurintuntemusta. Opiskelijoille tarjotaan monenlaisia mahdollisuuksia tutustua eri kulttuureihin ja kieliin niin arkipäiväisessä työskentelyssä kuin esimerkiksi useiden kansainvälisten projektien myötä.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Yhteistyö kotien kanssa kuuluu kiinteästi Vihdin lukion toimintakulttuuriin, ja siinä keskitytään opintojen kannalta ajankohtaisiin ja tarkoituksenmukaisiin sisältöihin ja toimintatapoihin. Huoltajia kannustetaan osallistumaan Vihdin lukion toiminnan kehittämiseen olemalla aktiivisesti yhteydessä kouluun koko lukio-opintojen ajan ja seuraamaan Vihdin lukion elämää sosiaalisen mediankin kautta. Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään Vihdin lukiossa suunnitelmallisesti.

Vihdin lukion ja kodin välisiä yhteistyömuotoja ovat esimerkiksi seuraavat:

- yhteydenpito ja tiedottaminen Wilman kautta
- lukion internetsivut sekä viralliset sosiaalisen median kanavat
- huoltajille ja opiskelijoille suunnatut yhteistyöillat
- tarvittaessa kokoon kutsuttavat monialaisen opiskelijahuoltoryhmän tapaamiset
- toiminnan kehittämiseen ja arviointiin liittyvät kyselyt

Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä sekä Vihdin lukion painopistealueista tiedotetaan ensimmäisen vuositason huoltajia lukuvuoden alussa pidettävässä yhteistyöillassa, jossa huoltajat tapaavat nuorensa ryhmänohjaajan, opinto-ohjaajat sekä muut opiskelijan ohjauksen kannalta tärkeät henkilöt. Toisen vuoden yhteistyöillan keskeinen teema on ylioppilaskirjoitukset, ja abiturienttivuoden painopiste on päättövaiheen asioissa, kuten lukiotutkinnon valmiiksi saamisen vaatimuksissa, opiskelijan jaksamisessa sekä jatko-opintoasioissa. Huoltajien osaamista hyödynnetään muun muassa erilaisissa toimintakulttuuria vahvistavissa tapahtumissa.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Vihdin lukiossa korkeakoulu-, työelämä- ja kansainvälinen yhteistyö ovat keskeisesti mukana läpi lukio-opintojen. Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä toteutetaan eri oppiaineiden opintojaksoissa muun muassa järjestämällä vierailuja ja vierailijoita opintojaksojen sisältöihin sopivien yhteistyötahojen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös muiden oppilaitosten ja paikallisten toimijoiden kanssa.

Koko koulun tasolla korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä tuodaan näkyväksi eri tavoin. Tapahtumat ja erilaiset teemapäivät tuovat opiskelijalle kosketuspintaa työelämään ja konkretisoivat jatko-opintovaihtoehtoja. Vuosittain voidaan toteuttaa alumnipäivä, tet-päivä ja taksvärkkipäivä. Lisäksi opiskelijoille tiedotetaan mahdollisuudesta suorittaa korkeakouluopintoja jo lukioaikana.

Kansainvälisissä projekteissa yhteistyötä keskeisimpien eurooppalaisten kielialueiden kanssa pyritään tekemään tasapuolisesti ja monipuolisesti. Vihdin lukiossa toteutettavia kansainvälisiä projekteja voivat olla esimerkiksi kieli- ja kulttuurimatkat, Erasmus-projektit sekä kansainvälinen yrittäjyysyhteistyö. Vihdin lukiossa kansainvälisyysyhteistyö näkyy myös vaihto-opiskelumahdollisuutena sekä vaihto-opiskelijoiden kokemusten hyödyntämisenä.

Kaikessa yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa voidaan hyödyntää myös etäyhteyksien tarjoamia mahdollisuuksia.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- *aikaisempi koulutus ja muu osaaminen*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
    - *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*
- *korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot*
- *työelämän tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Vihdin lukiossa opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä tuetaan monin eri tavoin. Opintotarjonnassa tämä on huomioitu tarjoamalla opiskelijoiden oppimisvalmiuksia sekä hyvinvointia tukevia opintojaksoja, joiden tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden oppimisen taitoja, ihmissuhdetaitoja sekä itsestä huolehtimisen taitoa.

Ohjaus siirtymävaiheissa

Vihdin kunnassa lukion ja perusopetuksen opinto-ohjaajat tekevät tiivistä yhteistyötä säännöllisesti lukuvuoden aikana. Yhteistyön tavoitteena on varmistaa sujuva siirtyminen lukio-opintoihin sekä kehittää nivelvaiheen ohjauksen käytänteitä.

Opiskelijan siirtyessä opintojen aikana oppilaitoksesta toiseen teemme opiskelijan tarpeen mukaan yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa.

Opinto-ohjaajat ja aineenopettajat ohjaavat lukiolaisia tutustumaan laajasti korkeakouluopintoihin ja lisäämään ymmärrystään omista kiinnostuksen kohteistaan osana aineenopetusta ja lukion toimintakulttuuria. Vihdin lukion opiskelijoille tiedotetaan korkeakoulujen kurkistuskursseista, ja opiskelijoille tarjotaan mahdollisuutta suorittaa niitä jo lukio-opintojen aikana. Yhteistyön muodoista kerrotaan lisää luvussa 3.6 *Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys*.

Muu yhteistyö

Opiskelijat voivat laajentaa osaamistaan esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, järjestöissä ja korkeakouluissa. Tunnistamme ja tunnustamme opiskelijoiden muualla hankkiman osaamisen harkinnan mukaan osaksi lukio-opintoja.

Opiskeluhuollon henkilöstö ja opettajat rakentavat yhdessä opiskelijoiden hyvinvointia tukevaa yhteisöä ja toimintakulttuuria. Opiskelijoiden ohjaus muihin sosiaali- ja terveystoimen palveluihin tapahtuu joustavasti opiskeluhuollon kautta. Vihdin lukion opiskeluhuollosta on kerrottu tarkemmin luvussa 4.3. *Opiskeluhuolto*.

4.1.1. Ohjaussuunnitelma

Vihdin lukion ohjaussuunnitelma

Opiskelijan ohjaus ja tuki

Ohjaustyö muodostaa lukiossa kokonaisuuden, jonka lähtökohtana ovat opiskelijoiden erilaiset ohjaukselliset tarpeet lukio-opintojen aikana. Vihdin lukion ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijan itseohjautuvuutta, vastuullisuutta sekä aktiivista toimijuutta ja antaa hänelle valmius toimia yhteisössä sekä yhteiskunnassa.

Ohjaus on Vihdin lukiossa koko henkilöstön toteuttamaa yhteistä työtä, mutta opiskelijoiden ohjauksen ja tukemisen koordinointivastuu on opinto-ohjauksella. Ohjaussuunnitelman tarkoitus on tehdä Vihdin lukiossa toimivat tukimuodot näkyviksi sekä jäsentää ohjauksen kokonaisuutta niin opiskelijoille, huoltajille kuin koulun henkilöstöllekin.

Ohjauksen tavoitteet ja tehtävät

Ohjaustyöllä tuetaan ja edistetään opiskelijoiden opiskeluvalmiuksia ja hyvinvointia sekä ohjataan jatko-opintoihin ja uravalintaan. Ohjauksessa kiinnitetään erityistä huomiota niiden opiskelijoiden ohjaukseen, joilla on opiskeluun liittyviä vaikeuksia tai jotka ovat syrjäytymisvaarassa. Tavoitteenamme on ohjauksella tukea opiskelijan toimijuutta sekä vahvistaa opiskelijan kykyä tehdä omaan elämäänsä, uraansa ja opintoihinsa liittyviä valintoja. Tavoitteena on, että opiskelijan itsetuntemus ja luottamus omaan itseen ja tehtyihin päätöksiin lisääntyvät.

Ohjauksen toimijat

Vihdin lukion opiskelija on oman oppimisensa omistaja, aktiivinen toimija ja ohjauksen keskiössä. Toteutamme *Koko lukio ohjaa* -periaatetta, mihin koko henkilöstömme on sitoutunut. Ohjaus on tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, jossa eri toimijoiden välinen vuorovaikutus ja yhteistyö korostuvat.

- **Opiskelija**
  - on ohjausprosessissa aktiivinen ja osallistuva toimija
  - suunnittelee opintonsa, ylioppilaskirjoituksensa ja jatko-opintonsa sekä ottaa vastuuta opinnoistaan
  - saa tarvittaessa ohjausta ja tukea opintoihinsa, opiskelukykyynsä ja tulevaisuuteen liittyvissä kysymyksissä

- **Ryhmänohjaaja**
  - on oman ryhmänsä opiskelijoiden lähiohjaaja ja tuntee opiskelijan kokonaistilanteen
  - seuraa aktiivisesti opiskelijan opintojen etenemistä sekä poissaoloja
  - tapaa henkilökohtaisesti kaikki ryhmänsä opiskelijat ensimmäisenä ja toisena opiskeluvuotena
  - keskustelee tarvittaessa opiskelijan kanssa koulunkäyntiin liittyvistä haasteista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja ohjaa tarvittaessa opiskelijan lisätuen piiriin
  - on pääasiallisessa vastuussa yhteydenpidossa alaikäisen opiskelijan huoltajaan opiskeluun liittyvissä asioissa
  - konsultoi tarvittaessa opiskelijahuollon henkilöstöä
  - kokoaa tarvittaessa monialaisen asiantuntijaryhmän opiskelijan kanssa yhteistyössä
  - vastaa oman ryhmänsä ro-tuokioista

- **Aineenopettaja**
  - ohjaa ja antaa rakentavaa palautetta opiskelijan opintojen etenemisen tueksi
  - ohjaa opiskelijaa oppimaan oppimisen ja opiskelutaitojen kehittämisessä osana opetusta
  - on matalalla kynnyksellä yhteydessä ryhmänohjaajaan opiskelijan opintojen etenemiseen liittyvissä kysymyksissä
  - neuvoo oman aineensa ylioppilaskirjoitusten suorittamiseen liittyvissä asioissa ja ohjaa valitsemaan oppiaineen yo-kirjoituksia varten olennaiset kurssit
  - tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä
  - konsultoi tarvittaessa opiskelijahuollon henkilöstöä
  - oppiaineen ainevastaava ohjaa ja arvioi itsenäiset suoritukset

- **Opinto-ohjaaja**
  - on ohjauksen asiantuntija, jolla on päävastuu opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön järjestämisestä
  - ohjaa opiskelijaa itsetuntemuksessa, opiskelutaidoissa ja -valmiuksissa, sekä antaa opinto-ohjausta liittyen lukio-opintoihin

- ohjaa opiskelijoiden henkilökohtaisen opintosuunnitelman ja ylioppilastutkintosuunnitelman tekoa
- auttaa valintojen tekemisessä ja muuttamisessa
- seuraa opiskelijoiden opintomenestystä ja opinnoissa etenemisestä
- käy henkilökohtaiset keskustelut opiskelijoiden kanssa
- ohjaa opiskelijoita jatko-opintoihin sekä ammatinvalintaan ja urasuunnitteluun liittyvissä kysymyksissä ja ohjaa jatko-opinto- ja urasuunnitelman tekoa
- auttaa opiskelijaa reflektoimaan eri oppiaineissa saatuja korkeakoulu- ja työelämäkokemuksia
- varmistaa lukio-opintojen keskeyttämistä ja opiskelupaikan vaihtoa suunnittelevien opiskelijoiden siirtymisen toisen oppilaitoksen tai muun tekemisen piiriin
- osallistuu yhteisöllisen opiskelijahuoltoryhmän työhön sekä tarvittaessa yksittäisen opiskelijan asioita käsittelevään monialaiseen asiantuntijaryhmään
- ohjaa sopivaan neuvonta- tai tukipalveluun
- pitää tarvittaessa yhteyttä alaikäisen opiskelijan huoltajaan
- ohjaa opiskelijatutoreita
- ohjaa vaihto-opiskelijoita yhdessä asianomaisen kielen opettajan kanssa

- **Erityisopettaja**

  - on oppimisen tuen ja oppimisprosessin asiantuntija lukioyhteisössä
  - ohjaa opiskelijaa opiskelutaitojen oppimisessa sekä opiskelijan omien vahvuuksien hyödyntämisessä oppimisessa
  - kartoittaa oppimisen esteitä ja suunnittelee oppimista tukevia pedagogisia ratkaisuja erityisesti aineenopettajan ja opinto-ohjaajan kanssa
  - teettää tarvittavat lähtötasokartoitukset sekä lukitestit
  - tiedottaa opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tuen mahdollisuuksista ja ylioppilastutkintolautakunnan erityisjärjestelyistä
  - kirjoittaa lukilausunnon koejärjestelyjä ja ylioppilastutkintolautakuntaa varten
  - osallistuu yhteisöllisen opiskelijahuoltoryhmän työhön sekä tarvittaessa yksittäisen opiskelijan asioita käsittelevään monialaiseen asiantuntijaryhmään

- **Koulukuraattori**

  - on oppilaitoksessa sosiaalialan asiantuntijana
  - arvioi tukea tarvitsevan opiskelijan tilanteen, antaa lyhytkestoista keskusteluapua tai ohjaa opiskelijan sopivaan muuhun palveluun
  - tarjoaa myös koko opiskeluryhmälle suunnattua ohjausta, esimerkiksi hyvinvointitaitoihin ja elämänhallintaan liittyvistä teemoista
  - osallistuu yhteisöllisen opiskelijahuoltoryhmän työhön sekä tarvittaessa yksittäisen opiskelijan asioita käsittelevään monialaiseen asiantuntijaryhmään
  - toimii opettajien tukena konsultoiden, työparimuotoisesti ja moniammatillisen yhteistyön muodossa

- **Koulupsykologi**

  - on oppilaitoksessa psykologian alan asiantuntijana
  - tukee opiskelijaa tilanteissa, joissa opiskelijan hyvinvointi ja opiskelukyky ovat jollain tavoin heikentyneet
  - tarjoaa myös koko opiskeluryhmälle suunnattua ohjausta, esimerkiksi jännittämiseen tai stressiin liittyvissä asioissa
  - osallistuu yhteisöllisen opiskelijahuoltoryhmän työhön sekä tarvittaessa yksittäisen opiskelijan asioita käsittelevään monialaiseen asiantuntijaryhmään
  - toimii opettajien tukena konsultoiden, työparimuotoisesti ja moniammatillisen yhteistyön muodossa

- **Terveydenhoitaja**

- antaa terveysneuvontaa henkilökohtaisesti sekä koko opiskeluryhmälle
- ohjaa tarvittaessa eteenpäin muiden opiskeluhuollon toimijoiden piiriin
- tekee terveystarkastuksia
- osallistuu yhteisöllisen opiskelijahuoltoryhmän työhön sekä tarvittaessa yksittäisen opiskelijan asioita käsittelevään monialaiseen asiantuntijaryhmään
- toimii opettajien tukena konsultoiden, työparimuotoisesti ja moniammatillisen yhteistyön muodossa

- **Koululääkäri**
  - tekee toisen vuositason opiskelijoille lääkärintarkastuksen, joka on pojilla samalla kutsuntojen ennakkotarkastus
  - hoitaa opiskelua haittaavia sairauksia, vaivoja ja vammoja
  - kirjoittaa tarvittaessa lähetteet erikoissairaanhoitoon
  - osallistuu tarvittaessa yhteisölliseen opiskelijahuoltoryhmään tai yksittäisen opiskelijan monialaiseen asiantuntijaryhmään

- **Opintosihteeri**
  - hoitaa opintososiaalisia asioita, kuten opiskelijatodistuksiin, opintomatka- ja opintotukeen liittyviä käytännön asioita
  - pitää yllä arvosanarekisteriä
  - auttaa ja tukee opiskelijoita ja huoltajia arjen kysymyksissä

- **Rehtori**
  - tukee omalla toiminnallaan opinto-ohjaajien ja opettajien keskinäistä yhteistyötä ja ohjaustoiminnan suunnittelua koko oppilaitoksen yhteisenä tehtävänä
  - tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille säännöistä, määräyksistä ja käytänteistä, jotka ohjaavat lukio-opintoja ja ylioppilaskirjoitusten suorittamista
  - päättää opintojen hyväksiluvusta ja osaamisen tunnistamisen käytänteistä
  - lukio-opintojen keskeyttämisestä, mikäli on ilmeistä, että opiskelijan tarkoituksena ei ole jatkaa lukio-opintoja
  - osallistuu yhteisöllisen opiskelijahuoltoryhmän työhön sekä tarvittaessa yksittäisen opiskelijan asioita käsittelevään monialaiseen asiantuntijaryhmään

Ohjaus siirtymävaiheissa

Ohjauksella on tärkeä merkitys erilaisissa siirtymävaiheissa. Jotta siirtymät eri kouluasteilta ja -muodoista toiseen sujuisivat mahdollisimman hyvin, koulut ja oppilaitokset tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään. Koko lukioyhteisö osallistuu yhteistyöhön.

Vihdin lukion tutorit käyvät kertomassa lukiokoulutuksesta Vihdin alueen yläkouluilla sekä Veikkolassa. Opinto-ohjaajat osallistuvat alueen jatkokoulutusiltoihin ja tiedottavat siellä perusopetuksen oppilaita ja heidän huoltajiaan lukiokoulutuksesta. Vihdin lukion tutustumispäivä järjestetään aina tammikuussa. Sinne on mahdollista jokaisen lukiokoulutuksesta kiinnostuneen osallistua. Tapahtumaan kutsutaan opinto-ohjaajien kautta 9.-luokkalaisia, jotka ovat kiinnostuneita lukio-opiskelusta.

Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään Vihdin lukion toimintaan sekä lukio-opiskelun käytänteisiin ja toimintatapoihin. Lukion aloittaville opiskelijoille järjestetään ensimmäisten kouluviikkojen aikana orientoivia opintoja sekä opinto-ohjauksen luokkatunteja. Lisäksi heitä auttavat ja tukevat koulutetut opiskelijatuutorit.

Mikäli opiskelija keskeyttää lukio-opinnot Vihdin lukiossa, opinto-ohjaajat hoitavat siirtymävaiheen ohjauksen ja varmistavat opiskelijan joustavan siirtymän seuraaviin opintoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen kanssa.

Lukio-opintojen ajan opiskelijoita ohjataan tutustumaan eri jatko-opiskelumahdollisuuksiin ja niihin hakeutumiseen. Kaikki lukion päättövaiheessa olevat opiskelijat käyvät opinto-ohjaajan kanssa henkilökohtaisen keskustelun jatko-opinnoistaan. Lisäksi opiskelijat vierailevat jatkokoulutustapahtumissa ja kiinnostuksen mukaan jatko-opiskelupaikoissa.

Mikäli opiskelija ei ole saanut lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, hänellä on oikeus saada jatko-ohjausta opintoihin hakeutumisessa ja urasuunnittelussa (Lukiolaki 714/2018). Opiskelijalla on oikeus saada jatko-ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana.

Jatko-ohjauksen järjestämisessä vastuu on koulutuksen järjestäjällä. Ensisijaisesti ohjausta tarjoaa opiskelijan oman lukion opinto-ohjaaja. Tarvittaessa opiskelija voi kääntyä suoraan myös Vihdin Vimman työntekijöiden puoleen. Ohjaus voidaan toteuttaa sekä lähitapaamisissa että etänä esimerkiksi yksilö- tai pienryhmäohjauksena.

Ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat

Lukion ohjaustyöhön osallistuu koko koulun opettaja- ja ohjaushenkilöstö ohessa kuvatun ohjauksen työnjaon mukaisesti. Ohjausta toteutetaan viikottaisissa ryhmänohjauksen tuokioissa, eri oppiaineiden opintojaksoissa, koko ikäryhmälle suunnatuissa infotilaisuuksissa sekä erilaisten tiedotuskanavien kautta sekä yksilö- että ryhmätasolla.

Opinto-ohjauksen opintojaksot on hajautettu koko lukio-opintojen ajalle ja niitä toteutetaan henkilökohtaisena, pienryhmä- , vertais- ja suurryhmäohjauksena. Hajauttamalla opinto-ohjaus koko lukion ajalle mahdollistetaan opinto-ohjauksen jatkumo lukion aloittamisesta aina valmistumiseen sekä jatko-opintoihin asti.

Ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Ohjauksessa tuodaan esiin vaihtoehtoiset väylät hakeutua korkeakouluopintoihin ja lukioaikana suoritettujen korkeakouluopintojen hyödyntäminen osana tätä mahdollisuutta. Työelämäyhteistyötä teemme yritysten, järjestöjen ja julkisen sektorin kanssa osana opintojaksoja, jolloin ymmärrys oppiaineiden ja työelämän yhteydestä vahvistuu.

Ohjauksessa hyödynnetään oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen sekä työelämän tarjoamia näköaloja välineinä urasuunnitteluun. Työelämän ja korkeakoulujen kanssa tehtävää yhteistyötä kuvataan tarkemmin opetussuunnitelman yhteisen osan paikallisessa tarkennuksessa luvussa 3.6 *Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys* sekä oppiaineiden opintojaksoissa, joissa yhteistyötä luontevasti tehdään.

Ohjaustoiminnan arviointi

Lukuvuoden arvioinnin yhteydessä arvioidaan ohjauksen toteutumista koko lukion tasolla. Valmistuville opiskelijoille teetetään vuosittain kysely, jonka yhtenä osa-alueena on ohjauksen saatavuuden ja laadun arviointi. Lisäksi hyödynnetään valtakunnallisia lukiolaisille teetettäviä tutkimuksia ja kyselyjä kerättäessä tietoa ohjaustoiminnasta.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- *tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille*
- *tukitoimien tarpeen arviointi*
- *tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan*
- *tuen toteuttaminen*
- *tuen toteutumisen seuranta ja arviointi*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.*

Lukio-opintojen suorittaminen on mahdollista erilaisista lähtökohdista käsin. Esimerkiksi oppimisvaikeus ei estä lukio-opintoja. Hyvällä nivelvaiheyhteistyöllä varmistetaan lukio-opintoja suunnittelevalle nuorelle riittävä tieto opintojen vaatimustasosta suhteessa omaan suoriutumiseen ja lukion mahdollisuuksista vastata opiskelijan tuen tarpeisiin.

Opiskelijan oikeudesta tukeen tiedotetaan nivelvaiheen jatkokoulutustapahtumissa lukio-opintoja esiteltäessä. Lukio-opintojen alkaessa erityisopettaja, opinto-ohjaaja sekä opiskeluhuollon henkilöstö esittelevät opiskelijalle lukion tukipalveluita. Tietoa tukipalveluista löytyy lukion opinto-oppaasta ja nettisivuilta. Lisäksi tukipalveluista saa tietoa kodin ja koulun yhteistyöilloissa, ryhmänohjaajalta, erityisopettajalta ja opinto-ohjaajalta.

4.2.1. Tuen tarpeen kartoitus ja seuranta

Opiskelijan aloittaessa Vihdin lukiossa hyödynnetään nivelvaiheen tiedonsiirrossa välitettyjä tietoja opiskelijan tuen tarpeesta ja aiemmista tukitoimista. Vihdin kunnan sisällä käytetään yhtenäisiä tiedonsiirtokäytänteitä. Lähikuntien perusopetuksesta siirtyvien opiskelijoiden kohdalla pyritään yhtenäistämään tiedonsiirtokäytänteitä.

Tiedonsiirtovaiheeseen osallistuvat rehtori, erityisopettaja, opinto-ohjaaja sekä ryhmänohjaaja ja tarpeen mukaan myös aineenopettaja. Opiskelijan ja huoltajien kanssa järjestetään tarvittaessa nivelvaihepalaveri, jossa suunnitellaan sujuva lukio-opintojen aloitus.

Opintojen alkaessa opiskelijan on mahdollista täyttää taustatietolomake, jonka avulla saadaan tietoa hänen oppimisvalmiuksistaan ja tuen tarpeistaan. Esiin tullutta tuen tarvetta opiskelija arvioi yhdessä ryhmänohjaajan, aineenopettajan, erityisopettajan tai opinto-ohjaajan kanssa. Opiskeluhuollon henkilöstö on tarpeen mukaan tukemassa opintojen aloitusta.

Erityisopettaja järjestää kaikille lukiolaisille mahdollisuuden osallistua lukiseulaan heti lukio-opintojen alkaessa. Esiin tulevista tuen tarpeista keskustellaan aina opiskelijan ja tarvittaessa

myös huoltajan kanssa. Tarvittaessa opiskelija ohjataan laajempia oppimisvalmiuksia kartoittaviin tutkimuksiin esimerkiksi tarkkaavuuden ja keskittymisen ongelmien selvittämiseksi.

Tuen tarve voi ilmetä eri vaiheissa opintoja. Se voi olla opiskelijan itsensä tai aineenopettajan havaitsemaa. Tukea opintoihin on mahdollista saada koko lukio-opintojen ajan.

Aineryhmäkohtaiset tuen tarpeen kartoitusmenetelmät on kuvattu luvussa 4.2.3. *Tuen toteuttaminen.*

4.2.2. Oppimistaitojen tuki

Vihdin lukiossa *oppimisen taitojen ohjaus* alkaa heti opintojen alussa ja jatkuu suunnitelmallisesti koko lukio-opintojen ajan. Oppimisen taitojen ohjaus on koko opetushenkilöstön vastuulla. Opintojen alkaessa kaikki opiskelijat osallistuvat orientoiviin opintoihin, joiden aikana opiskelija saa monipuolista ohjausta lukio-opinnoissa menestymiseen. Orientoivien opintojen toteutuksesta vastaavat aineenopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi lukiopsykologi, lukiokuraattori sekä terveydenhoitaja. Opiskelijan on lisäksi mahdollista valita orientoivien opintojen osaksi syventäviä oppimisen taitoihin liittyviä aiheita tarpeidensa mukaan.

Kaikissa oppiaineissa huomioidaan vuositasoittain oppimistaitojen ohjaus.

Opiskelijan on lisäksi mahdollista valita *Oppimisen taidot* -opintojakso, jonka sisältö on kuvattu luvussa 7.20. Opiskelijoita, joilla on oppimisessa vaikeuksia, ohjataan valitsemaan tämä opintojakso osaksi ensimmäisen tai toisen vuoden opintojaan.

4.2.3. Tuen toteuttaminen

Vihdin lukiossa jokaisen opiskelijan on mahdollisuus saada tukea hyvinvointiinsa, oppimiseensa ja kasvuunsa mm. seuraavilla tavoilla:

Tuki opintojen alussa

- nivelvaiheen tiedonsiirto
- valmis työjärjestys 1. periodiin
- tuutor-opiskelijat apuna lukion aloittamisessa
- ryhmäyttäminen ensimmäisinä koulupäivinä
- orientoivat opinnot
- opiskelutaitojen ohjaus opintojaksoissa
- lukiseula ja tarvittaessa lukitesti
- opiskeluvalmiuksien kartoitus itsearviointina

Tuki opintojen aikana

- ohjaus opiskelutaidoissa ja oppimisen taitojen vahvistaminen opintojaksoissa
- eriyttäminen
- ryhmäyttäminen opintojaksoissa
- Oppimisen taidot -opintojakso
- tukiopintojaksot äidinkielessä, englannissa, ruotsissa ja matematiikassa
- henkilökohtaiset tukitoimet, esimerkiksi lisäaika kokeissa
- ohjaus opiskeluhuollon palveluihin
- henkilökohtainen ja pienryhmässä tapahtuva opinto-ohjaus
- ryhmänohjaajan rooli: ro-tuokiot, ro-haastattelut, poissaolojen seuranta ja opintomenestyksen seuranta
- *Liikettä opiskelupäivään* -hankkeen aikana luodut käytänteet sekä tehdyt hankinnat

Tuen suunnittelussa huolehditaan siitä, että opiskelijalle tulee oppimisvaikeuksista huolimatta riittävä määrä sellaisten taitojen harjoittelua, jotka ovat edellytyksenä ylioppilaskokeista suoriutumiselle.

Tuki ylioppilaskirjoituksiin

- kertaavat opintojaksot ennen ylioppilaskokeita
- preliminäärikokeet ja ohjaava palaute
- opiskeluhuollon tuki
- erityisjärjestelyt ylioppilaskokeissa

Jatko-opintoihin siirtyminen

- päättövaiheen henkilökohtaiset ohjauskeskustelut
- osallistuminen jatkokoulutustapahtumiin
- korkeakouluvierailut ja avoimien ovien tapahtumat
- työelämän ja korkeakoulujen edustajien vierailut lukiolla, esimerkiksi entisten opiskelijoiden vierailut
- jälkiohjaus

Suomen kieli ja kirjallisuus

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineessa on monipuolisesti erilaisia aihealueita ja kehitettäviä taitoja ja siten myös erilaisia tukimuotoja, joista valitaan tilannekohtaisesti ja yksilöllisesti tarkoituksenmukaisimmat. Olennaista suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineessa on opiskelijan sisäinen motivoituminen tuen hyödyntämiseen.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppiaineessa tuetaan opiskelijaa pääasiallisesti ryhmäopetuksessa opintojaksojen aikana, koska oppiaineen monet taidot ovat kumulatiivisesti kehittyviä ja vuorovaikutustilanteessa rakentuvia. Opintojakson aikana tuetaan opiskelijaa erityisesti ohjaamalla opiskelu- ja työskentelyprosesseja. Erilaisten opiskelijoiden lähtökohdat otetaan huomioon esimerkiksi tehtävänantoja suunniteltaessa ja aineistoja valittaessa. Opiskelija saa tukea esimerkiksi opettajan palautteen antamisen, erilaisten väliarvioiden, henkilökohtaisen ohjaamisen ja itsearvioinnin ohjaamisen myötä.

Muita oppiaineelle tyypillisiä tukimuotoja voivat olla opiskelijan kokonaistilanne huomioon ottaen esimerkiksi

- opetusryhmän sisäinen eriyttäminen
- arvioitavien töiden palautusajoista sopiminen opiskelijan kanssa
- yhteistyö erityisopettajan kanssa
- rinnakkaisryhmät ja samanaikaisopetus
- kirjoittamisen ja lukemisen taitoja ohjaavat pajat
- tukiopintojaksot.

Toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet

Toisen kotimaisen kielen sekä *vieraiden kielten* oppiainiessa on monipuolisesti erilaisia aihealueita ja kehitettäviä taitoja ja siten myös erilaisia tukimuotoja, joista valitaan tilannekohtaisesti ja yksilöllisesti tarkoituksenmukaisimmat. Olennaista vieraiden kielten opiskelussa on opiskelijan sisäinen motivoituminen tuen hyödyntämiseen.

Kielten oppiaineissa opiskelijaa tuetaan pääasiallisesti ryhmäopetuksessa opintojaksojen aikana, koska oppiaineiden monet taidot ovat kumulatiivisesti kehittyviä ja vuorovaikutustilanteessa rakentuvia. Opintojakson aikana tuetaan opiskelijaa erityisesti ohjaamalla opiskelu- ja työskentelyprosesseja. Erilaisten opiskelijoiden lähtökohdat otetaan huomioon esimerkiksi tehtävänantoja ja tehtävien määrää suunniteltaessa; samoin pyritään korostamaan opiskelijan valinnan mahdollisuutta. Opiskelija saa tukea esimerkiksi opettajan antaman palautteen, erilaisten välikokeiden, henkilökohtaisen ohjaamisen ja itsearviointiin ohjaamisen myötä.

Muita kielten oppiaineille tyypillisiä tukimuotoja voivat olla opiskelijan kokonaistilanne huomioon ottaen esimerkiksi

Tuki opintojen alussa

- opiskelutaitojen ohjaus opintojaksoissa
- kieliprofiilin tekeminen

Tuki opintojen aikana

- ohjaus opiskelutaidoissa ja oppimisen taitojen vahvistaminen opintojaksoissa
- eriyttäminen
- ryhmäyttäminen opintojaksoissa
- tukiopintojaksot englannin ja ruotsin kielessä
- henkilökohtaiset tukitoimet, kuten lisäaika kokeissa sekä tukiopetus
- ohjaus opiskeluhuollon palveluihin

Tuki ylioppilaskirjoituksiin

- kertaavat opintojaksot ennen ylioppilaskirjoituksia
- preliminäärikokeet ja ohjaava palaute

Matemaattiset aineet

Matemaattisissa aineissa opiskelun tuki voi kohdistua sekä tiedollisten että taidollisten tavoitteiden saavuttamiseen. Matemaattisten aineiden opiskelutaidot ovat keskeisiä tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Matemaattisissa aineissa opiskelijoita ohjataan opiskelutaidoissa pitkäjänteisesti koko lukio-opiskelun ajan. Matemaattisten aineiden erityispiirteenä on opiskeltujen tietojen ja taitojen harjoitteleminen ja soveltaminen harjoitustehtävien avulla. Tehtävien valintaa voidaan käyttää esimerkiksi eriyttämisen ja itseohjautuvuuteen ohjaamiseen apuna.

Lisäksi matemaattisissa aineissa voidaan hyödyntää mm. seuraavia tukimuotoja:

Opintojen alussa

- lähtötasokartoitukset

Opintojen aikana

- strukturoitu opetus
- ryhmäyttäminen opintojaksoissa
- tukiopintojaksot matematiikassa
- henkilökohtaiset tukitoimet, kuten lisäaika kokeissa
- ohjaus opiskeluhuollon palveluihin
- erityisopettajan tarjoama tuki

Ennen ylioppilaskirjoituksia

- kertaavat opintojaksot ennen ylioppilaskirjoituksia
- preliminäärikokeet ja ohjaava palaute

Reaaliaineet

Reaaliaineissa järjestettävä tuki liittyy ennen kaikkea aineissa vaadittavien taitojen ja yleisten oppimisen taitojen harjoitteluun. Tuen avulla pyritään myös huomioimaan oppijoiden yksilöllisiä eroja. Opiskelijaa tuetaan esimerkiksi opettamalla oppiaineen omaksumisen kannalta tärkeitä oppimisen taitoja ensimmäisestä opintojaksosta alkaen. Kussakin oppiaineessa avataan sitä, mikä opittavassa sisällössä on olennaista, mikä täydentävää ja mikä syventävää tietoa. Myös tavoitteet esitetään selkeästi opintojaksojen alkaessa.

Reaaliaineissa opiskelijaa tuetaan esimerkiksi

- luomalla eriyttämisen mahdollisuuksia monipuolisilla ja olennaiseen keskittyvillä pedagogisilla valinnoilla
- painottamalla ajattelutaitojen omaksumista ja harjoittelemalla ajattelutaitoja lyhyiden, kohdennettujen harjoitusten avulla
- avaamalla uudet käsitteet ja teemat yhdessä opiskelijoiden kanssa
- varmistamalla mahdollisuuksia kerrata opittua mieleen palauttaen ja soveltaen
- haastamalla opiskelijoita pohtimaan omaa oppimistaan
- suunnittelemalla arviointi siten, että se huomioi monenlaiset oppijat
- ohjaamalla opiskelija mahdolliseen opintojaksojen ulkopuolella toteutettavan tuen piiriin

Taito- ja taideaineet

Liikunta

Opiskelijalle, jolla on fyysinen vamma (synnynnäinen, loukkaantumisesta johtuva, rasitusvamma) tai vaikea elämäntilanne, voidaan laatia osittainen oma liikuntasuunnitelma opintojakson suorittamiseksi. Ohjelman laadintaan osallistuvat opettaja, huoltaja, opiskelija ja häntä hoitava lääkäri, fysioterapeutti tai muu vastaava henkilö.

Kuvataide

Kuvataiteessa järjestettävä tuki liittyy vaadittavien taitojen, tekniikoiden ja yleisten oppimisen taitojen harjoitteluun sekä erityisten haasteiden, kuten aistiherkkyyden tai näkö- ja/tai kuuloaistin haittojen huomioimiseen. Tuen avulla pyritään huomioimaan oppijoiden yksilöllisiä eroja. Tavoitteet esitetään opintojaksojen alkaessa, ja tavoitteiden saavuttamiseen palataan muun muassa itsearvioinnin avulla. Tukea opiskeluun voi saada esimerkiksi seuraavin tavoin:

- tehtävien palautukseen myönnetty lisäaika
- tehtävän tai tekniikan haastavuuden/sopivuuden valinta
- ohjeiden saaminen suullisesti, kirjallisesti, kuvin, videoin sekä konkreettisen mallintamisen kautta
- prosessinaikainen ohjaus
- hiljaisen työskentelytilan valinta, vastamelukuulokkeiden käyttö tai oman musiikin kuuntelu itsenäisen työskentelyn aikana.

Musiikki

Musiikissa järjestettävä tuki liittyy opiskelijan taitotason tunnistamiseen ja erityisten haasteiden, kuten aistiherkkyyden tai näkö- ja/tai kuuloaistin haittojen huomioimiseen. Tukea opiskeluun voi saada esimerkiksi seuraavin tavoin:

- yksilöllinen ohjaus ja tuki
- musisointiin osallistuminen opiskelijan taitotaso huomioiden
- eriyttäminen, jolloin opiskelijan on mahdollista suorittaa joitakin osa-alueita kirjallisilla töillä tai muilla vaihtoehtoisilla menetelmillä.

Draama

Draamassa opiskelijaa tuetaan kannustavan ja rohkaisevan puheen ja esimerkin kautta haastamaan itseä oppimiseen. Ryhmäytymisellä pyritään luomaan luotettava ja turvallinen ilmapiiri, jossa uskaltaa heittäytyä mukaan harjoituksiin. Opiskelija voi tarvittaessa suorittaa osan harjoitteista vaihtoehtoisella tavalla. Opiskelija pystyy vaikuttamaan harjoitusten kestoon ja haastavuuteen, mikä madaltaa osallistumiskynnystä. Opiskelijan ei tarvitse esiintyä yksin, vaan hän saa tukea esiintymisrohkeuteensa muista ryhmäläisistä.

4.2.4. Tukitoimien kirjaaminen, tuen toteutumisen seuranta ja tuen vaikuttavuuden arviointi

Opiskelijaa ohjataan ja kannustetaan olemaan aktiivisesti mukana oman opiskelunsa tuen suunnittelussa, tuen vaikuttavuuden arvioinnissa sekä itseään koskevan tiedon siirtämisessä. Opiskelijan itsearviointi on keskeistä, ja yhteistyötä tehdään tilanteen mukaan huoltajan, ryhmänohjaajan, aineenopettajien, opinto-ohjaajan sekä erityisopettajan kanssa.

Erityisopettaja on sekä opiskelijan että opettajien tukena oppimisen tuen suunnittelussa. Opiskelijan pyynnöstä tukitoimet voidaan kirjata sähköisessä muodossa olevaan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Sähköinen lomake täytetään yhdessä opiskelijan kanssa, ja tiedot ovat opettajien saatavilla opiskelijan luvalla. Lomaketta voivat täydentää kaikki opiskelijaa opettavat opettajat oman oppiaineensa osalta. Yhdessä opiskelijan kanssa kirjataan muistiin niitä konkreettisia toimia, joilla opiskelijaa on opintojakson aikana tuettu.

Tuen toteutumisen seurantaa ja vaikuttavuutta kuvataan aineryhmittäin luvussa 4.2.3 *Tuki oppiaineissa*.

4.2.5. Arviointi osana tukitoimia

Arvioinnin yksi tavoite on tunnistaa opiskelijan tuen tarve. Opintojaksojen aikaisella arvioinnilla saatua tietoa voidaan hyödyntää tukitoimien valinnassa ja tuen suunnittelussa. Oppimisen seurannan välineillä ja jatkuvan arvioinnin keinoilla voidaan seurata oppimisen edistymistä ja saadun tuen vaikuttavuutta.

Opintojen tai yksittäisen opintojakson alussa voidaan hyödyntää diagnostista arviointia esimerkiksi ennakkotehtävinä opiskelijan osaamisen tason tunnistamiseksi. Formatiivisen arvioinnin avulla opiskelija saa palautetta oppimisestaan ja tulee tietoiseksi keinoista, joiden avulla hänen on mahdollisuus kehittää omaa oppimistaan. Summatiivisessa arvioinnissa opiskelija saa palautetta siitä, miten on onnistunut suhteessa koko opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Arviointi on kuvattu tarkemmin luvussa 5.

4.2.6. Erityisopetus

Vihdin lukiossa erityisopetuksen avulla voidaan tukea opiskelijan suoriutumista opinnoista joko suoraan tukemalla opiskelijan tai opiskelijaryhmän työskentelyä tai välillisesti tarjoamalla aineenopettajalle konsultaatiota tuen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

Erityisopettajan keskeisenä tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelijaa omaan aktiivisuuteen ja vastuunottoon tuen suunnittelussa, tukitoimien hyödyntämisessä, tukitoimien tiedonsiirrossa sekä tukitoimien vaikuttavuuden arvioinnissa.

Vihdin lukiossa kaikki lukion aloittavat osallistuvat lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksia kartoittavaan *lukiseulaan* ja *matematiikan taitotasokartoitukseen* sekä erityisopettajan teettämään *oppimisvalmiuksien itsearviointiin*. Erityisopettaja koordinoi kartoitusten järjestelyjä ja kutsuu tarvittaessa lukiseulan tulosten perusteella opiskelijat tarkempiin testeihin lukivaikeuden selvittämiseksi. Kartoitusten tulosten perusteella opiskelija voi saada pedagogista tukea, esimerkiksi lisäaikaa arviointitilaisuuksiin tai suosituksen osallistua tukiopintojaksolle. Erityisopettaja vastaa pedagogisen tuen suunnittelun ja arvioinnin koordinoinnista ja tarvittaessa osallistuu tukitoimien suunnitteluun ja toteuttamiseen yhdessä aineenopettajan kanssa.

Opiskelijan saama erityisopetus voi olla tukea oppiaineen tai opintojakson sisältöjen opiskeluun tai ohjaamista oppiaineen tai opintojakson työskentelyssä. Erityisopetuksen avulla voidaan tukea myös yleisten opiskelutaitojen oppimista tai toiminnanohjauksen ja työskentelyn taitoja. Opiskelija voi hakeutua erityisopettajan ohjaukseen omasta tai huoltajansa aloitteesta tai opettajan ohjaamana.

Työskentelytapoina voidaan käyttää esimerkiksi yksilöohjausta, ryhmämuotoista ohjausta sekä aineenopettajan ja erityisopettajan välistä työparityöskentelyä tai samanaikaisopettajuutta. Ryhmätilanteissa erityisopettaja voi toimia erityisesti tuen tarpeen tunnistajana.

4.2.7. Oppimisen tuen vastuunjako

Opiskelija

- osallistuu järjestettyihin seuloihin ja lähtötasokartoituksiin
- toimittaa erityisopettajalle tarvittavia asiakirjoja, kuten aiempia tutkimuksia tai testejä ja opintosuorituksia
- kertoo aineenopettajalle tuen tarpeestaan ja mahdollisista itselleen toimivista tukimuodoista tilanne- ja oppiainekohtaisesti ja suunnittelee niitä yhdessä aineenopettajan kanssa
- käyttää tarjottuja tuen muotoja ja arvioi niiden toimivuutta yhdessä aineenopettajan kanssa
- osallistuu tarvittaessa yksilölliseen opiskeluhuoltorymään
- osallistuu oman opiskelunsa tukijärjestelyiden suunnitteluun, toteutuksen seurantaan ja vaikuttavuuden arviointiin sekä mahdollisen erityisjärjestelyhakemuksen laadintaan
- osallistuu pedagogisen tuen suunnitelman laadintaan
    - alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajaa kuullaan suunnitelmaa laadittaessa
    - huoltaja hyväksyy alle 18-vuotiaan pedagogisen tuen suunnitelman Wilmassa sähköisesti
- opiskelija toimittaa tiedon tehdystä pedagogisen tuen suunnitelmasta ja tuen tarpeesta RO:lle ja AO:lle

Ryhmänohjaaja (RO)

- seuraa, arvioi ja varmistaa opiskelijan opintojen etenemistä kokonaisuutena yhdessä opiskelijan kanssa
- konsultoi tarvittaessa EO:n, AO:n tai OPO:n kanssa
- on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin
- osallistuu tarvittaessa yksilöllisen opiskeluhuollon toimintaan
- kokoaa tarvittaessa pedagogisen tuen palaverin tai monialaisen asiantuntijaryhmän yksittäisen opiskelijan pedagogisen tuen suunnittelua, toteutusta ja arviointia varten
- osallistuu tarvittaessa erityisopettajan kutsusta pedagogisen tuen suunnitelman laadintaan
- toimii tarvittaessa opiskelijan apuna tukitoimista tiedottamisessa

Aineenopettaja (AO)

- perehtyy opiskelijan tuen tarpeisiin
- suunnittelee yksilöllisiä tukimuotoja yhdessä opiskelijan kanssa
- suunnittelee osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet huomioiden opiskelijan tarpeet, opetussuunnitelman ja arvioinnin tavoitteet siten, että opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus osallistua työskentelyyn ja arviointiin
- toteuttaa ja arvioi opiskelijan tukitoimia ja muokkaa tarvittaessa opiskelijan tukea saamansa palautteen mukaan
- kirjaa tuen toteutuksen ja sen toimivuuden seurannan oman oppiaineensa osalta pedagogisen tuen suunnitelmaan
- konsultoi tarvittaessa EO:n, RO:n tai OPO:n kanssa
- osallistuu tarvittaessa yksilöllisen opiskeluhuollon toimintaan

Erityisopettaja (EO)

- tiedottaa opiskelijaa ja huoltajia tuen mahdollisuuksista ja ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyistä
- tekee tarvittavat seulat, kartoitukset ja lukitestit

- antaa opiskelijalle yksilöllistä tukea tarpeen mukaan
- toimii tarvittaessa opiskelijan apuna tukitoimista tiedottamisessa
- kokoaa tarvittaessa pedagogisen tuen palaverin tai monialaisen asiantuntijaryhmän yksittäisen opiskelijan pedagogisen tuen suunnittelua, toteutusta ja arviointia varten
- vastaa pedagogisen tuen suunnitelman laatimisesta ja suunnitelman päivityksestä ja kirjaa suunnitellun tuen erityisopetuksen osalta
- ohjaa opiskelijan itsearviointia pedagogisen tuen toteutumisesta, suunnitelman toimivuudesta ja tuen vaikuttavuudesta periodin päättyessä
- ohjaa opiskelijaa periodin vaihtuessa toimittamaan tuen tarvetta ja toimivia tukikäytänteitä koskevan tiedon seuraavan periodin opettajille ja ryhmänohjaajalle
- konsultoi ja suunnittelee tarvittaessa opiskelijan tukimuotoja opiskelijan, RO:n, AO:n ja OPO:n kanssa
- huolehtii oppimisvaikeuksia koskevista ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyhakemuksista
- seuraa mahdollisuuksien mukaan erityisjärjestelyiden toimivuutta
- osallistuu tarvittaessa yksilölliseen opiskeluhuoltoon
- on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin

Opinto-ohjaaja (OPO)

- ohjaa opiskelijaa tarvittavan yksilöllisen tuen ja erityisjärjestelyjen pariin
- ohjaa opiskelijaa opiskelutaidoissa
- ohjaa opiskelijaa opintosuunnitelman teossa ja päivittämisessä
- toimii tarvittaessa opiskelijan apuna tukitoimista tiedottamisessa
- konsultoi tarvittaessa EO:n, RO:n ja AO:n kanssa
- kokoaa tarvittaessa pedagogisen tuen palaverin tai monialaisen asiantuntijaryhmän yksittäisen opiskelijan pedagogisen tuen suunnittelua, toteutusta ja arviointia varten
- osallistuu tarvittaessa yksilöllisen opiskeluhuollon toimintaan
- on tarvittaessa mukana ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyhakemuksen laadinnassa ja hankkii tarvittaessa lisätietoa sitä varten
- käsittelee tarvittaessa ylioppilastutkintolautakuntaan lähteviä lausuntoja ja hakemuksia opiskelijan kanssa
- on tarvittaessa mukana pedagogisen suunnitelman laadinnassa
- tekee yhteistyötä EO:n kanssa tuen tarpeiden kirjaamisessa pedagogiseen suunnitelmaan
- on tarvittaessa yhteydessä huoltajiin

Hallinto ja opiskeluhuollon henkilöstö

- koko opiskeluhuollon henkilöstö tekee konsultoivaa yhteistyötä lukion henkilöstön kanssa
- pedagogisen tuen suunnittelun tueksi järjestetään tarvittaessa monialainen asiantuntijaryhmä
- rehtori lähettää ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyhakemuksen eteenpäin
- opintosihteeri kirjaa myönnetyt ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyt Wilmaan
- terveydenhuolto vastaa lausuntoon tarvittavien lääkärinlausuntojen hankkimisesta koululääkäriltä tai erikoislääkäriltä
- lukiokuraattori laatii puoltolauseet erityisen vaikean elämäntilanteen huomioimiseksi ylioppilaskokeessa

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhuoltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

Opiskeluhuolto ja opiskelukyvyn edistäminen (kuva 1) sekä tukeminen on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden yhteinen tehtävä. Opiskeluhuolto on osa lukioyhteisön toimintakulttuuria, ja sen toiminta vahvistaa Vihdin lukion arvoja: opiskelijalähtöisyyttä, yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta ja hyvinvointia.

Vihdin lukion arvopainotukset on luvussa 2.2. *Arvoperusta*.

Kuva 1. Opiskelukykyyn vaikuttavat tekijät. Kaavion lähde: opiskelukyky.fi.

Kuva 1 esteettömästi:

Kuvassa 1 on kaavio, jossa on esitetty opiskelukyvyn osa-alueet. Ne on jaettu neljään osaan, jotka ovat Omat voimavarat, Opiskelutaidot, Opetustoiminta ja Opiskeluympäristö.

Osa-alueet sisältävät seuraavat näkökulmat:

- Omat voimavarat:
    - persoonallisuus
    - identiteetti
    - elämänhallinta
    - elämäntilanne ja -olosuhteet
    - sosiaaliset suhteet
    - fyysinen ja psyykkinen terveys
    - käyttäytyminen
- Opiskelutaidot

    - opiskelutekniikka
    - opiskeluorientaatio
    - oppimisen tavat
    - kriittinen ajattelu
    - ongelmanratkaisukyvyt
    - sosiaaliset taidot
    - opintosuunnitelman teko
    - ajankäytön suunnittelu
- Opetustoiminta
    - opetus
    - ohjaus
    - pedagoginen osaaminen
    - tutorointi
- Opiskeluympäristö
    - fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen ympäristö
    - oppilaitoksen yhteistyö
    - opiskelijoiden omat yhteisöt

Vihdin lukiossa opiskeluhuollon tavoitteet ovat valtakunnallisten perusteiden mukaiset. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona (kuva 2).

Kuva 2. Opiskeluhuollon kokonaisuuden osa-alueet.

Kuva 2 esteettömästi:

Kuvassa 2 on opiskeluhuollon osa-alueita kuvaava kaavio.

Kaaviossa alimpana on Hyvän opiskeluhuollon perusta, jonka osia ovat arjen toimivat käytänteet, toimiva pedagoginen tuki jakaikkien kouluyhteisössä toimivien vastuu.

Sen yläpuolella kuvataan opiskeluhuollon osa-alueet ja niiden tehtävät. Osa-alueet ovat yhteydessä toisiinsa.

Lukion opiskeluhuoltoryhmä: Opiskeluhuollon suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arviointi.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto: Yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi opiskelijan ja/tai huoltajan luvalla.

Tapauskohtaisesti koottava asiantuntijaryhmä: Kokoonpano riippuu käsiteltävästä asiasta. Esimerkiksi ryhmänohjaaja, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, aineenopettajat ja opiskelijahuollon henkilöt.

Kaaviossa ylimpänä on kaavion otsikko Opiskeluhuollon osa-alueet.

4.3.1. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Opiskeluhuolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §).

Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018, 40 § 7 mom, muutettu lailla 165/2022).

Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018 30 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä

muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Koko lukioyhteisö, opettajat, rehtorit, opiskelijat, huoltajat ja muu henkilökunta, toteuttaa opiskeluhuoltoa ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Opiskeluhuolto on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistämme opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta (kuva 1). Lisäksi edistämme ja seuraamme opiskeluyhteisön hyvinvointia ja opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Hyvinvointiin liittyviä aiheita käsitellään säännöllisesti oppilaitoksen työyhteisöpalavereissa sekä opiskelijakunnan edustajien kanssa.

Kuva 1. Yhteisölliseen opiskeluhuoltoon vaikuttavat tekijät, keskiössä opiskelijan osallisuus.

Kuva 1 esteettömästi:

Yhteisöllinen opiskeluhuolto rakentuu opiskelijan osallisuudesta seuraavilla osa-alueilla:

- opiskelijan hyvinvointi
- opiskelukyvyn ylläpitäminen
- pedagogiset tukitoimet
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteisölliset toimintatavat
- opetuksen sisällöt
- opetusmenetelmät ja oppimisympäristöt
- opiskeluhuoltoryhmä
- opiskeluhuoltosuunnitelmat ja toteuttamissuunnitelmat
- yhteistyökumppanit

Jatkuvan kohtaamisen ylläpitäminen edistää ryhmäytymistä ja sosiaalista kiinnittymistä. Ryhmänohjaajan tehtävänä on motivoida, kannustaa ja seurata kokonaisvaltaisesti opiskelijan opintojen edistymistä ja hyvinvointia. Ryhmänohjaaja seuraa opiskelijan opintojen edistymistä jokaisen periodin päätteeksi sekä viikoittain opiskelijan poissaoloja. Poissaoloista ollaan yhteydessä opiskelijaan sekä alaikäisen huoltajaan syiden selvittämiseksi. Ryhmänohjaajan toiminnan tueksi on Vihdin lukiossa laadittu yhteisten käytänteiden noudattamiseksi malli opiskelijan opintojen etenemisen sekä poissaolojen seurannasta.

Vihdin lukion huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Opiskelijan hyvinvoinnin ja opintojen etenemisen seurannassa vastuu on aineenopettajalla ja ryhmänohjaajalla. Kun opettajalla tai muulla oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluvalla herää huoli opiskelijan tilanteesta, asiasta keskustellaan heti opiskelijan kanssa. Tämän jälkeen on mahdollista konsultoida esimerkiksi kuraattoria, psykologia, opinto-ohjaajaa tai terveydenhoitajaa. Nimetön konsultointi huolta herättäneessä tilanteessa on aina sallittua; samoin on mahdollista moniammatillisesti pohtia, miten tilanteessa edetään. Ennen konsultointia asiasta on hyvä keskustella opiskelijan kanssa. Mikäli tilanne on vakava, mutta opiskelija kieltää yhteydenoton, voidaan opiskelijalle kertoa, että asian vakavuuden vuoksi otetaan yhteyttä opiskeluhuollon henkilöstöön.

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

1) Koulutuksen järjestäjä asettaa *opiskeluhuollon ohjausryhmän*, joka vastaa kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista.

2) *Vihdin lukion opiskeluhuoltoryhmän* tehtävänä on vastata lukion opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskeluhuoltoryhmä on monialainen, ja sitä johtaa rehtori. Muita vakituisia jäseniä ovat erityisopettaja, opinto-ohjaajat, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja sekä opetushenkilöstön edustajat. Tarvittaessa kuullaan myös opiskelijaedustusta sekä huoltajia.

Ryhmä kokoontuu kaksi kertaa kuukaudessa ja kuulee tarvittaessa asiantuntijoita. Ryhmä työskentelee suunnitelmallisesti terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi. Toimintaa jäsentää vuosikello.

3) *Monialainen asiantuntijaryhmä* kootaan tapauskohtaisesti opiskelijan tueksi, kun huolta herättävän tilanteen varhaiseen selvittelyyn ja hoitamiseen tarvitaan eri alojen asiantuntijoita. Ryhmä kootaan etenkin silloin, kun tarvitaan monialaista yhteistyötä opetushenkilöstön ja opiskeluhuollon palvelujen välillä.

Erityisesti aineenopettajan tai ryhmänohjaajan on hyvä olla monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenenä, koska he tuntevat usein parhaiten opiskelijan päivittäiset, opiskeluun liittyvät ongelmat. Ryhmän kokoaa se, jolle huoli opiskelijasta on herännyt.

Kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Ryhmään voidaan kutsua tarvittaessa mukaan ulkopuolisia asiantuntijoita. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä.

Monialaisen asiantuntijaryhmän työstä tehdään kirjaukset opiskeluhuoltokertomukseen. Ryhmän keskuudestaan valitsema vastuuhenkilö kirjaa opiskeluhuoltokertomukseen perustiedot, jotka ovat tarpeellisia opiskelijan asian selvittämiseksi ja hänen tukemisekseen.

Asiantuntijaryhmän jäsenet voivat myös tarpeen mukaisesti vaihtua asian edetessä.

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhuoltoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhuoltosuunnitelmia.

Opiskeluhuolto opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhuoltohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen*
- *opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.*

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä*
- *toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi*
- *yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi*
- *oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt*
- *opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedottaminen*
- *yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa*
- *terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö*
- *opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä*
- *tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa*

- *tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen*
- *yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa*
- *suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä*
- *toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.*

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- *kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla*
- *yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta*
- *yhteistyö huoltajien kanssa*
- *yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.*

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- *kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa*
- *johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa*
- *sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet*
- *psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen*
- *suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille*
- *toimintavalmiuksien harjoittelu*
- *suunnitelman arviointi ja päivittäminen.*

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö*
- *monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet*
- *opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa*
- *opiskeluhuoltokertomuksen laatiminen ja säilytys*
- *sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa*
- *opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi*
- *tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).*

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhuollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa*
- *opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä*
- *opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa*
- *käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä*
- *käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhuollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta*
- *menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.*

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- *seurattavat asiat*
- *tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho*
- *seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhuollon kehittämisessä*
- *seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.*

Vihdin lukion opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaavat seuraavat suunnitelmat:

1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

2. Vihdin lukion opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhuollosta
3. Vihdin lukion opiskeluhuoltosuunnitelma

4.4. Kurinpitotoimet

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018, 30 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitotoimia (lukiolaki 714/2018, 41 § 1 mom, muutettu lailla 165/2022).

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Toimien käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom, muutettu lailla 165/2022)

Laissa säädetyt kurinpitotoimet:

- *Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta*
- *Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.*
- *Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.*
- *Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.*

Vihdin lukion Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista päivitetään elokuussa 2021.

4.4.1. Kurinpitotoimien käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitotoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- *menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt*
- *suunnitelman tekeminen opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa (lukiolaki 714/2018, 41 § 3 mom, muutettu lailla 165/2022)*
- *periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitotoimia käytettäessä*
- *henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- *suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitotoimista tiedottaminen eri tahoille*
- *yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa*
- *menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä

maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Vihdin lukion arviointikulttuuri on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria, johon kuuluvat yhteiset arvot, normit ja käytänteet. Oppilaitoksen arviointikulttuuria kehitetään jatkuvasti kohti oppimista tukevaa ja vuorovaikutteista ilmapiiriä.

Vihdin lukiossa arviointikulttuuri tukee opiskelijan edistymistä koko oppimisprosessin ajan. Opiskelijan työskentelyä, osaamista ja kehittymistä tuetaan läpinäkyvällä, perustellulla ja johdonmukaisella arvioinnilla. Arvioinnin tehtävänä on myös osallistaa opiskelijaa itsearviointiin ja omien toimintatapojen kehittämiseen. Vihdin lukiossa korostetaan opiskelutaitojen ja ajattelun merkitystä oppimisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa unohtamatta oppimisen iloa.

Yhteiset arviointiperiaatteet sekä avoin ja kehittyvä arviointikulttuuri auttavat Vihdin lukion opetuksen ja koulutyön suunnittelussa. Arviointikäytänteiden toteutumisen seuraaminen ja arvioinnista keskusteleminen auttavat kehittämään tarkoituksenmukaista ja monipuolista arviointikulttuuria.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Tässä luvussa käsitellään Vihdin lukion arviointikulttuurin periaatteita ja yhteisiä arviointiin liittyviä käytänteitä. Oppiaineiden arvioinnin erityispiirteitä ja arviointia opintojaksoittain avataan tarkemmin kunkin oppiaineen kohdalla.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Arvosanojen uusimiseen ja arvioinnin täydentämiseen liittyvistä määräajoista ja käytänteistä ilmoitetaan lukuvuosittain Vihdin lukion opinto-oppaassa.

Hyväksytyn ja hylätyn arvosanan uusiminen

Sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa voi korottaa uusintatilaisuudessa yhden kerran. Hyväksyttyä arvosanaa voi korottaa ennalta määritellyissä uusintatilaisuuksissa yhden kerran sen lukuvuoden aikana, jolloin arvosana on annettu. Hylättyä arvosanaa (4 / H) voi uusia saman lukuvuoden aikana, kun arvosana on annettu. Lukuvuoden viimeisestä periodista saatua hylättyä arvosanaa on mahdollista korottaa seuraavan lukuvuoden ensimmäisessä uusintatilaisuudessa.

O-merkintä

Merkintätapa O tarkoittaa kesken olevaa opintojaksoa eli opiskelija on osallistunut opetukseen, mutta näyttöjä opintojakson arvioimiseen ei ole riittävästi. Suoritusta pitää täydentää ja/tai täsmentää. Suorituksen täydentämisprosessi lähtee liikkeelle opiskelijan omasta aktiivisuudesta. Opiskelijalla on aktiivinen rooli puuttuvien suoritusten selvittämisessä ja toimittamisessa määräaikaan mennessä. O-merkintä ei kasvata opintopisteiden määrää.

S/H-arvioitavan opintojakson suoritusmerkintää O käytetään tilanteessa, jossa opintojaksoon vaadittavia suorituksia puuttuu.

K-merkintä

K-merkintä tarkoittaa keskeytettyä opintojaksoa. Opintojakson suoritusmerkintä O muuttuu sovitun ajan kuluttua arvosanaksi K, mikäli opiskelija ei ole sopinut suorituksen täydentämisestä tai hän ei ole täydentänyt suoritusta määräaikaan mennessä. K-merkinnästä huolimatta opiskelijalla on oikeus osallistua opintojakson opetukseen loppuun asti.

S-merkintä

Paikalliset valinnaiset opintojaksot, joista ei anneta numeroarvosanaa, arvioidaan merkinnällä S eli suoritettu tai H eli hylätty.

H-merkintä

Paikalliset valinnaiset opintojaksot, joista ei anneta numeroarvosanaa, arvioidaan merkinnällä S eli suoritettu tai H eli hylätty.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Mahdollisuudesta suorittaa opintojakso itsenäisesti kerrotaan kunkin opintojakson kohdalla. Suorittaakseen opintojakson itsenäisesti opiskelijalla on oltava oppiaineesta riittävät pohjatiedot, hänen tulee osata toimia oma-aloitteisesti ja suunnitella opiskeluaan. Itsenäisestä opintojakson suorittamisesta opiskelijan on aina neuvoteltava oppiaineesta vastaavan opettajan kanssa, ja suorittamisesta tehdään kirjallinen suunnitelma. Itsenäisesti opiskellusta opintojaksosta edellytetään hyväksytty arvosana.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Vihdin lukiossa on laadittu yhteinen toimintamalli opiskelijoiden opintojen seuraamiseksi. Päävastuu on ryhmänohjaajalla, joka seuraa ryhmänsä opiskelijoiden opintoja erityisesti kunkin periodin arvioinnin jälkeen. Alaikäisen opiskelijan huoltajat näkevät opintosuoritukset oppilashallinto-ohjelmasta, minkä lisäksi huoltajilta pyydetään vähintään kerran lukuvuodessa kuittaus opiskelijan opintoihin.

Opintojaksojen suositeltu suorittamisjärjestys on kirjattu kunkin oppiaineen yleiseen ja/tai opintojaksokohtaiseen osioon.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Opiskelijat voivat laajentaa osaamistaan esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, järjestöissä ja korkeakouluissa. Tunnistamme ja tunnustamme opiskelijoiden muualla hankkiman osaamisen harkinnan mukaan osaksi lukio-opintoja.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen

tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Merkintätapa E tarkoittaa hylättyä oppimäärää. Opiskelijalla on tällöin oppiaineessa liikaa hylättyjä opintopisteitä. Opiskelijan täytyy suorittaa hyväksytysti tarvittava määrä opintojaksoja osallistumalla niihin uudestaan tai korottamalla opintojaksojen arvosanoja uusintatilaisuuksissa.

Opintojen päättövaiheessa opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus korottaa oppimäärän arvosanaa. Korotustilaisuudessa testataan opiskelijan tietoja ja taitoja oppiaineen oppimäärästä.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*

3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja

oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus.

Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen

arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*

- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*
- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*

- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä****,* ***ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineen työskentelytapoihin
- harjoittaa vuorovaikutustaitojaan
- saavuttaa kirjallisessa ilmaisussa lukio-opinnoissa vaadittavan tason

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- vähintään yhden kokonaisteoksen lukeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan itseään kirjoittajana, lukijana ja puhujana sekä oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehityskohteitaan viestijänä erilaisia harjoituksia tekemällä ja reflektoimalla itseään. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä harjaantumalla erilaisiin lukion työskentelytapoihin ja kokeilemalla erilaisia toimintatapoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää monilukutaitoaan tavoitteellisesti teoriatiedon ja erilaisten harjoitusten avulla. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä, ja sen mukaisesti opiskelija tutkii opintojaksossa monipuolisesti erilaisia tekstejä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Taitoja harjaannutetaan tutustumalla erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin, kokeilemalla niitä käytännössä sekä tuottamalla itse erilaisia tekstejä.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat muun muassa olla esimerkiksi seuraavat:

- kirjailijat ja muut ammattikirjoittajat, joihin voidaan olla yhteydessä sekä virtuaalisesti että muutoin.
- kirjoittamista ja sanataideopetusta opettavat instituutiot sekä erilaiset kirjoituskilpailut.
- äidinkielen ja kirjallisuuden ympärille keskittyvät ammatti- ja tieteenalat, kuten korkeakoulujen kieleen, kulttuuriin, viestintään, mediaan tai taiteeseen liittyvät alat. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä media- ja viestintäammattilaisten, kuten paikallisen lehdistön toimittajien, kanssa.
- kirjallisuus- ja taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit. Kirjastolaitoksen kanssa yhteistyö voi olla muun muassa kirjavinkkausta, opastusta sekä yhteistyötä opintojaksojen teosvalinnoissa. Teatteria ja elokuvaa voidaan tuoda opintoihin erilaisilla käynneillä tai tuomalla näytöksiä kouluun. Lisäksi mahdollisia ovat kirjailijavierailut.
- kielitietoisuutta kehittävät eri tieteenalojen, murteiden, rekistereiden, vähemmistökielien ja eri äidinkielien edustajat sekä instituutiot, jotka tuovat yhteiskunnassa esiin kielen ja kielenhuollon merkitystä.
- yhteiskunnan eri aloja edustavat ammattilaiset, jotka työssään käyttävät puheviestintä- ja vuorovaikutustaitoja (esimerkiksi neuvottelut, hr, asiakaspalvelu).
- yrittäjinä toimivat kirjoittamisen ja viestinnän ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi heti lukio-opintojen alkuun, joten opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat tekstien tuottaminen ja tulkitseminen. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä.

Kieli- ja tekstitietoisuus sekä vuorovaikutus, 2 op (ÄI2-ÄI3)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Paikallinen lisäys

- harjoittaa vuorovaikutustaitojaan

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

- vähintään yhden kokonaisteoksen lukeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja ajattelunsa ja kirjoittamisensa virittäjänä. Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin. Taitoja harjaannutetaan erilaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä lukemalla sekä vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Esimerkiksi pari- ja ryhmätöitä erilaisista kieli-, kulttuuri- tai identiteettiaiheista tekemällä opiskelija oppii tunnistamaan ja hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija vahvistaa kuulumisen tunnettaan osaksi lukioyhteisöä ja syventää käsitystään viestijänä erilaisissa viestintätilanteissa; tässä opintojaksossa keskitytään erityisesti erilaisiin ryhmäviestintätilanteisiin. Opiskelija harjaantuu ryhmäviestintätaitojensa reflektoinnissa ja oppii tunnistamaan kuhunkin tilanteeseen sopivia viestintästrategioita. Opintojaksossa keskitytään esimerkiksi palautteen antamiseen ja vastaanottamiseen, kuuntelutaitoihin sekä tavoitteelliseen ja rakentavaan osallistumiseen.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat muun muassa olla esimerkiksi seuraavat:

- kirjailijat ja muut ammattikirjoittajat, joihin voidaan olla yhteydessä sekä virtuaalisesti että muutoin.
- kirjoittamista ja sanataideopetusta opettavat instituutiot sekä erilaiset kirjoituskilpailut.

- äidinkielen ja kirjallisuuden ympärille keskittyvät ammatti- ja tieteenalat, kuten korkeakoulujen kieleen, kulttuuriin, viestintään, mediaan tai taiteeseen liittyvät alat. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä media- ja viestintäammattilaisten, kuten paikallisen lehdistön toimittajien, kanssa.
- kirjallisuus- ja taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit. Kirjastolaitoksen kanssa yhteistyö voi olla muun muassa kirjavinkkausta, opastusta sekä yhteistyötä opintojaksojen teosvalinnoissa. Teatteria ja elokuvaa voidaan tuoda opintoihin erilaisilla käynneillä tai tuomalla näytöksiä kouluun. Mahdollisia ovat myös kirjailijavierailut.
- kielitietoisuutta kehittävät eri tieteenalojen, murteiden, rekistereiden, vähemmistökielien ja eri äidinkielien edustajat sekä instituutiot, jotka tuovat yhteiskunnassa esiin kielen ja kielenhuollon merkitystä.
- yhteiskunnan eri aloja edustavat ammattilaiset, jotka työssään käyttävät puheviestintä- ja vuorovaikutustaitoja (esimerkiksi neuvottelut, hr, asiakaspalvelu).
- yrittäjinä toimivat kirjoittamisen ja viestinnän ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä vuonna. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan monilukutaito ja vuorovaikutusosaaminen niin viestijänä kuin viestinnän analysoijana. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä.

Kirjallisuuden perusteet, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Paikallinen lisäys

- innostuu lukemaan kaunokirjallisuutta
- harjaantuu sanallistamaan lukukokemustaan tai muuta kulttuurikokemustaan

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*

- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

- mahdollinen teatteri-, elokuva- tai muu kulttuurikokemus
- vähintään yhden kokonaisteoksen lukeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjoittaminen elämyksellisenä ja luovana toimintana tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä.

Opintojakso vahvistaa opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Näitä taitoja harjaannutetaan lukemalla monipuolisesti kauno- ja tietokirjallisia tekstejä sekä muita tekstejä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä erittelemällä ja tulkitsemalla kaunokirjallisia tekstejä esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentelyn avulla.

Opiskelija vaalii psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan lukemalla monenlaisia kaunokirjallisia tekstejä. Kaunokirjallisten teosten lukeminen ja niiden pohtiminen ja niistä kirjoittaminen ohjaavat opiskelijaa pysähtymään teoksen äärelle, keskittymään ja syventymään laajan tekstin lukemiseen. Tällöin opiskelijalle avautuu mahdollisuus tavoittaa kaikki kaunokirjallisuuden elämykselliset, kokemukselliset, eettiset ja sosiaaliset edut. Teoksia pohtiessaan ja niistä kirjoittaessaan opiskelija johdatellaan pohtimaan elämän perimmäisiä kysymyksiä, joiden pohtiminen on opiskelijan itsetuntemuksen, eettisen ajattelun ja moraalin kehityksen kannalta olennaista.

Pyrkiessään löytämään itselleen soveltuvaa kaunokirjallisuutta ja muita fiktion muotoja opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja. Vahvistaessaan käsitystään itsestään kaunokirjallisuuden lukijana ja löytäessään itselleen merkityksellisiä kaunokirjallisia tekstejä opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuu itselle merkityksellinen kulttuuri.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat muun muassa olla esimerkiksi seuraavat:

- kirjailijat ja muut ammattikirjoittajat, joihin voidaan olla yhteydessä sekä virtuaalisesti että muutoin.
- kirjoittamista ja sanataideopetusta opettavat instituutiot sekä erilaiset kirjoituskilpailut.
- äidinkielen ja kirjallisuuden ympärille keskittyvät ammatti- ja tieteenalat, kuten korkeakoulujen kieleen, kulttuuriin, viestintään, mediaan tai taiteeseen liittyvät alat. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä media- ja viestintäammattilaisten, kuten paikallisen lehdistön toimittajien, kanssa.
- kirjallisuus- ja taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit. Kirjastolaitoksen kanssa yhteistyö voi olla muun muassa kirjavinkkausta, opastusta sekä yhteistyötä opintojaksojen teosvalinnoissa. Teatteria ja elokuvaa voidaan tuoda opintoihin erilaisilla käynneillä tai tuomalla näytöksiä kouluun. Mahdollisia ovat myös kirjailijavierailut.

- kielitietoisuutta kehittävät eri tieteenalojen, murteiden, rekistereiden, vähemmistökielien ja eri äidinkielien edustajat sekä instituutiot, jotka tuovat yhteiskunnassa esiin kielen ja kielenhuollon merkitystä.
- yhteiskunnan eri aloja edustavat ammattilaiset, jotka työssään käyttävät puheviestintä- ja vuorovaikutustaitoja (esimerkiksi neuvottelut, hr, asiakaspalvelu).
- yrittäjinä toimivat kirjoittamisen ja viestinnän ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.n ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuotena.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat kaunokirjallisen tekstin tulkitsemisen taidot. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä.

Kriittisyys, tekstit ja vuorovaikutus, 3 op (ÄI5-ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Paikallinen lisäys

- kiinnostuu seuraamaan mediaa ja kulttuurin ilmiöitä lähdekriittisesti
- kiinnostuu vastuullisesta vaikuttamisesta ja osallistumisesta

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*

- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

- vähintään yhden kokonaisteoksen lukeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Seuraamalla ajankohtaista mediaa ja lukemalla kirjallisuutta opiskelija syventää ymmärrystään omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Keskustelemalla, kirjoittamalla ja teksteihin tutustumalla opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita.

Opiskelija motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin esimerkiksi tuottamalla tekstejä ja keskustelemalla sekä viemään mahdollisesti ajatuksiaan eteenpäin yhteistyössä paikallisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ajankohtaisia mediasisältöjä työstämällä opiskelija saa mahdollisuuksia havainnoida, tutkia ja arvioida keinoja, joilla median eettisiä ilmiöitä voidaan tarkastella. Tuottamalla erilaisia tekstejä tai keskustelemalla opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta. Hän pyrkii tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Vuorovaikutusosaaminen

Erilaisin harjoituksin opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan vuorovaikutustilanteissa ja opettelemalla olemaan aktiivinen osanottaja. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten viestintää ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteitaan voimavarana vuorovaikutuksessa erilaisin harjoituksin.

Opiskelija oppii ymmärtämään mediatekstien välittämiä erilaisia maailmankuvia ja tarkastelemaan niitä tarvittaessa kriittisesti kirjoitusharjoituksin ja tutustumalla erilaisiin mediateksteihin.

Opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan kirjoittamalla tekstejä ja monilukutaitoaan hyödyntämällä erilaisia mediatekstejä. Opiskelijat ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä oppivat käymään dialogia erilaisten tekstien kanssa.

Lukemalla sekä mediatekstejä että kaunokirjallisuutta opiskelija pohtii sananvapauden merkitystä ja ilmenemistä sekä median maailmassa että ympäröivässä yhteiskunnassa, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista seuraamalla ajankohtaista yhteiskunnallista diskurssia.

Hyvinvointiosaaminen

Tutustumalla erilaisiin mediateksteihin ja niiden sisältöihin opiskelija havahtuu tunnistamaan omia elämäntapojaan ja reflektoimaan niitä ympäröivään maailmaan. Hän oppii tunnistamaan itselleen merkityksellisiä kulttuuri-ilmiöitä, käyttämään teknologiaa vastuullisesti ja pohtimaan eettisyyttä sekä mahdollisuuksien mukaan oivaltamaan ja vahvistamaan jo olemassa olevia positiivisia toimintamalleja arjessa. Opintojaksossa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin median ilmiöihin ja pohditaan keinoja, joiden avulla edistetään hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä. Mahdollisesti hän löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta ottamalla osaa erilaisiin työtapoihin ja tutustumalla ajankohtaisiin mediateksteihin.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat muun muassa olla esimerkiksi seuraavat:

- kirjailijat ja muut ammattikirjoittajat, joihin voidaan olla yhteydessä sekä virtuaalisesti että muutoin.
- kirjoittamista ja sanataideopetusta opettavat instituutiot sekä erilaiset kirjoituskilpailut.
- äidinkielen ja kirjallisuuden ympärille keskittyvät ammatti- ja tieteenalat, kuten korkeakoulujen kieleen, kulttuuriin, viestintään, mediaan tai taiteeseen liittyvät alat. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä media- ja viestintäammattilaisten, kuten paikallisen lehdistön toimittajien, kanssa.
- kirjallisuus- ja taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit. Kirjastolaitoksen kanssa yhteistyö voi olla muun muassa kirjavinkkausta, opastusta sekä yhteistyötä opintojaksojen teosvalinnoissa. Teatteria ja elokuvaa voidaan tuoda opintoihin erilaisilla käynneillä tai tuomalla näytöksiä kouluun. Mahdollisia ovat myös kirjailijavierailut.
- kielitietoisuutta kehittävät eri tieteenalojen, murteiden, rekistereiden, vähemmistökielien ja eri äidinkielien edustajat sekä instituutiot, jotka tuovat yhteiskunnassa esiin kielen ja kielenhuollon merkitystä.
- yhteiskunnan eri aloja edustavat vuorovaikutuksen ja puheviestinnän ammattilaiset.
- yrittäjinä toimivat kirjoittamisen ja viestinnän ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.n ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena opiskeluvuotena.

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan monilukutaito ja vuorovaikutusosaaminen niin viestijänä kuin viestinnän analysoijana. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä.

Kirjallisuus ja kirjoittaminen, 3 op (ÄI6-ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Paikallinen lisäys

- oppii etsimään itseään kiinnostavia kaunokirjallisia teoksia luettavakseen

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- mahdollinen teatteri-, elokuva- tai muu kulttuurikokemus, kuten kirjailija- tai muu vierailu
- vähintään yhden kokonaisteoksen lukeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Lukemalla kaunokirjallisuutta sekä erilaisia tekstejä ja kirjoittamalla opiskelija rakentaa identiteettiään ja oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämään osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta.

Kirjoittamisen prosessia harjoittelemalla sekä kaunokirjallisia tekstejä lukemalla opiskelija oppii epävarmuuden sietokykyä ja sinnikkyyttä sekä oppii luottamaan omiin kykyihinsä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kirjoittamalla erilaisista kaunokirjallisuuden teemoista ja tutustumalla niihin opiskelija ohjautuu pohtimaan ja kohtaamaan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisiä, esteettisiä ja ekologisia arvolähtökohtia.

Kirjoittamalla ja lukemalla kirjallisuutta, keskustelemalla siitä sekä tekemällä erilaisia tehtäviä opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan.

Erilaiset tekstit syventävät opiskelijan monilukutaitoa tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Sekä laajojen tekstien kirjoittaminen että kaunokirjallisuuden lukeminen vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä. Opiskelija rohkaistuu tuottamaan omia tekstejään vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Lukemalla kaunokirjallisuutta ja tuottamalla laajoja tekstejä opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Opiskelija harjoittaa monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat muun muassa olla esimerkiksi seuraavat:

- kirjailijat ja muut ammattikirjoittajat, joihin voidaan olla yhteydessä sekä virtuaalisesti että muutoin.
- kirjoittamista ja sanataideopetusta opettavat instituutiot sekä erilaiset kirjoituskilpailut.
- äidinkielen ja kirjallisuuden ympärille keskittyvät ammatti- ja tieteenalat, kuten korkeakoulujen kieleen, kulttuuriin, viestintään, mediaan tai taiteeseen liittyvät alat. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä media- ja viestintäammattilaisten, kuten paikallisen lehdistön toimittajien, kanssa.
- kirjallisuus- ja taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit. Kirjastolaitoksen kanssa yhteistyö voi olla muun muassa kirjavinkkausta, opastusta sekä yhteistyötä opintojaksojen teosvalinnoissa. Teatteria ja elokuvaa voidaan tuoda opintoihin erilaisilla käynneillä tai tuomalla näytöksiä kouluun. Mahdollisia ovat myös kirjailijavierailut.
- kielitietoisuutta kehittävät eri tieteenalojen, murteiden, rekistereiden, vähemmistökielien ja eri äidinkielien edustajat sekä instituutiot, jotka tuovat yhteiskunnassa esiin kielen ja kielenhuollon merkitystä.
- yhteiskunnan eri aloja edustavat ammattilaiset, jotka työssään käyttävät puheviestintä- ja vuorovaikutustaitoja (esimerkiksi neuvottelut, hr, asiakaspalvelu).
- yrittäjinä toimivat kirjoittamisen ja viestinnän ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.n ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuotena.

Opintojakson arvioinnissa painottuu tekstien tuottaminen ja tulkitseminen. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä.

Vuorovaikutustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

- mahdollinen vuorovaikutukseen liittyvä opintokäynti tai vierailu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa painottuu ajatus siitä, että vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto ja toisen kunnioittaminen, mikä mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen ja onnistuneen vuorovaikutuksen. Opiskelija saa oivaltaa sekä kuuluvansa lukioyhteisöön että olevansa osa suurempaa yhteisöä. Hän tulee kuulluksi omana itsenään ja vankentaa taitojaan viestijänä.

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan ja ymmärtää niiden merkityksen viestinnässä ja vuorovaikutuksessa. Hän oppii vuorovaikutustilanteessa myös kuuntelemaan ja ennakoimaan toisten tapaa viestiä sekä hyväksymään ja käsittelemään erilaisia näkemyksiä.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen. Opintojakso antaa opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Tekemällä erilaisia harjoituksia opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan viestijänä vuorovaikutustilanteissa sekä erilaisten vuorovaikutustilanteiden analysoijana. Hän oppii tunnistamaan myös kehittämiskohteitaan ja syventää osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- yhteiskunnan eri aloja edustavat ammattilaiset, jotka työssään käyttävät puheviestintä- ja vuorovaikutustaitoja (esimerkiksi neuvottelut, asiakaspalvelu, tv-tuotanto).
- yrittäjinä toimivat kirjoittamisen ja viestinnän ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.
- kirjailijat ja muut ammattikirjoittajat, joihin voidaan olla yhteydessä sekä virtuaalisesti että muutoin.
- kirjoittamista ja sanataideopetusta opettavat instituutiot sekä erilaiset kirjoituskilpailut.
- äidinkielen ja kirjallisuuden ympärille keskittyvät ammatti- ja tieteenalat, kuten korkeakoulujen kieleen, kulttuuriin, viestintään, mediaan tai taiteeseen liittyvät alat. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä media- ja viestintäammattilaisten, kuten esimerkiksi paikallisen lehdistön toimittajien kanssa.
- kirjallisuus- ja taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit. Kirjastolaitoksen kanssa yhteistyö voi olla muun muassa kirjavinkkausta, opastusta sekä yhteistyötä opintojaksojen teosvalinnoissa. Teatteria ja elokuvaa voidaan tuoda opintoihin erilaisilla käynneillä tai tuomalla näytöksiä kouluun.
- kielitietoisuutta kehittävät eri tieteenalojen, murteiden, rekistereiden, vähemmistökielien ja eri äidinkielien edustajat sekä instituutiot, jotka tuovat yhteiskunnassa esiin kielen ja kielenhuollon merkitystä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena tai kolmantena opiskeluvuotena.

Opintojakson arvioinnissa painottuu vuorovaikutusosaaminen. Opintojakson päätteeksi on mahdollisuus suorittaa valtakunnallinen PUHVI-koe.

Kirjoitustaitojen syventäminen, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Paikallinen lisäys

- varmentaa erityisesti ylioppilaskokeen kirjoitustaidon kokeessa tarvittavia taitoja
- oppii hyödyntämään erilaisia palautteita ja itsearviointia oman kirjoittamisen kehittämisen välineenä
- oivaltaa moninaisten tekstien lukemisen yhteyden kirjoittamisen taitoihin
- saavuttaa jatko-opinnoissa tarvittavan kirjoittamisen taitojen tason

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

- mahdollinen opintoretki tai vierailu, joka antaa näkökulmia ajankohtaisiin kulttuurin, median tai yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin
- näkökulmia ajankohtaisiin kulttuurin, median tai yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin antava lukeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu käyttämään erityyppisiä tekstejä kirjoittamisensa pohjana ja syventää monilukutaitoaan. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija vahvistaa uteliaisuuttaan ja taitoaan löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen tuottamalla erilaisia ja erilaajuisia tekstejä.Opintojakson aikana opiskelija kehittää ajattelunsa, näkemystensä ja toimintansa eettisiä, esteettisiä ja ekologisia arvolähtökohtia ja tutkii mahdollisuuksiaan ratkaista monimutkaisia ongelmia analysoimalla erilaisia tekstejä ja tuottamalla niiden pohjalta uusia, omaäänisiä tekstejä. Lukemalla ja kirjoittamalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan, kuten itseohjautuvuutta ja prosessin hallintaa, ja myös siten valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään peilaamalla käsitystä itsestään erilaisiin kaunokirjallisiin, asia- ja mediateksteihin sekä kirjoittamalla omaäänisiä tekstejä. Opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja ajattelunsa virittäjänä ja tekstien tuottamisen pohjana.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kirjoittajana sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat muun muassa olla esimerkiksi seuraavat:

- kirjailijat ja muut ammattikirjoittajat, joihin voidaan olla yhteydessä sekä virtuaalisesti että muutoin.
- kirjoittamista ja sanataideopetusta opettavat instituutiot sekä erilaiset kirjoituskilpailut.
- äidinkielen ja kirjallisuuden ympärille keskittyvät ammatti- ja tieteenalat, kuten korkeakoulujen kieleen, kulttuuriin, viestintään, mediaan tai taiteeseen liittyvät alat. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä media- ja viestintäammattilaisten, kuten paikallisen lehdistön toimittajien, kanssa.
- kirjallisuus- ja taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit. Kirjastolaitoksen kanssa yhteistyö voi olla muun muassa kirjavinkkausta, opastusta sekä yhteistyötä opintojaksojen teosvalinnoissa. Teatteria ja elokuvaa voidaan tuoda opintoihin erilaisilla käynneillä tai tuomalla näytöksiä kouluun. Mahdollisia ovat myös kirjailijavierailut.
- kielitietoisuutta kehittävät eri tieteenalojen, murteiden, rekistereiden, vähemmistökielien ja eri äidinkielien edustajat sekä instituutiot, jotka tuovat yhteiskunnassa esiin kielen ja kielenhuollon merkitystä.
- yhteiskunnan eri aloja edustavat vuorovaikutuksen ja puheviestinnän ammattilaiset (esimerkiksi neuvottelut, hr, asiakaspalvelu).
- yrittäjinä toimivat kirjoittamisen ja viestinnän ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi kolmantena opiskeluvuotena.

Opintojakson arvioinnissa painottuu laajan tekstin kirjoittamisen taito. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä.

Tekstien tulkinnan syventäminen, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Paikallinen lisäys

- varmentaa erityisesti ylioppilaskokeen lukutaidon kokeessa tarvittavia taitoja
- oppii hyödyntämään erilaisia palautteita ja itsearviointia oman kirjoittamisen kehittämisen välineenä
- ymmärtää lukemisen merkityksen ajattelun taitojen kehittymisessä
- saavuttaa jatko-opinnoissa tarvittavan lukemisen ja kirjoittamisen taitojen tason

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

- tekstikokonaisuuksien lukeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä oman ajattelunsa pohjana. Opiskelija vahvistaa erilaisilla harjoituksilla kykyään arvioida tiedon luotettavuutta ja tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä osana tekstin lukemis- ja kirjoittamisprosessia. Opiskelija harjaantuu tieteenalan käytänteisiin rakentaa tietoa.

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä tekstien tulkitsemisen valmiuksiaan jatko-opintoja ja muita elämänvaiheita varten. Opiskelija syventää monilukutaitoaan tavoitteellisesti lukemalla, analysoimalla ja tulkitsemalla laajan tekstikäsityksen mukaisesti erilaisia tekstejä. Opiskelija vahvistaa ja monipuolistaa taitojaan löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa opiskelija hyödyntää kulttuurikonteksteiltaan ja kielirekistereiltään monipuolisia lähdeaineistoja. Harjaannuttamalla sekä analyyttista että eläytyvää lukutaitoaan opiskelija oppii tunnistamaan teksteistä arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja esimerkiksi kulttuuriympäristöjä, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat muun muassa olla esimerkiksi seuraavat:

- kirjailijat ja muut ammattikirjoittajat, joihin voidaan olla yhteydessä sekä virtuaalisesti että muutoin.
- kirjoittamista ja sanataideopetusta opettavat instituutiot sekä erilaiset kirjoituskilpailut.
- äidinkielen ja kirjallisuuden ympärille keskittyvät ammatti- ja tieteenalat, kuten korkeakoulujen kieleen, kulttuuriin, viestintään, mediaan tai taiteeseen liittyvät alat. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä media- ja viestintäammattilaisten, kuten paikallisen lehdistön toimittajien, kanssa.

- kirjallisuus- ja taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit. Kirjastolaitoksen kanssa yhteistyö voi olla muun muassa kirjavinkkausta, opastusta sekä yhteistyötä opintojaksojen teosvalinnoissa. Teatteria ja elokuvaa voidaan tuoda opintoihin erilaisilla käynneillä tai tuomalla näytöksiä kouluun. Mahdollisia ovat myös kirjailijavierailut.
- kielitietoisuutta kehittävät eri tieteenalojen, murteiden, rekistereiden, vähemmistökielien ja eri äidinkielien edustajat sekä instituutiot, jotka tuovat yhteiskunnassa esiin kielen ja kielenhuollon merkitystä.
- yhteiskunnan eri aloja edustavat vuorovaikutuksen ja puheviestinnän ammattilaiset.
- yrittäjinä toimivat kirjoittamisen ja viestinnän ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi kolmantena opiskeluvuotena.

Opintojakson arvioinnissa painottuu kriittisen ja kulttuurisen monilukutaidon osaaminen ja osaamisen kirjoittamalla sanallistaminen. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä.

Kielenhuoltoa abeille, 2 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa keskeiset suomen kielen kielenhuollon sisällöt ja tarkastelee niitä omassa kielenkäytössään.
- Opiskelija syventää oman tekstin muokkaamisen ja viimeistelyn taitojaan.
- Opiskelija oppii huoltamaan omaa tekstiään jatko-opinnoissa tarvittavalla tasolla.
- Opiskelija ymmärtää kielenhuollon merkityksen kirjallisessa viestinnässä.
- Opiskelija ymmärtää kielenhuollon normien perusteita.
- Opiskelija tunnistaa omat kielenhuollon tarpeensa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kielenhuollon ja oikeinkirjoituksen perusteiden kertaus
- kielenhuollon osaamisen syventäminen
- mahdollinen eriyttäminen tarpeen mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vahventaessaan huolletun yleiskielen osaamisen taitoaan opiskelija tutustuu tiedon esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutustuessaan kielenhuollon pääperiaatteisiin sekä kartuttuessaan tietouttaan huolletun yleiskielen yhteiskunnallisesa merkityksestä opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan

demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita.

Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta, kun hän tutustuu huolletun tekstin normeihin. Samalla opiskelija vahvistaa valmiuksiaan jatko-opintoihin.

Tekstin hiomisen ja kielenhuollon normien hallitseminen on tärkeä taito niin jatko-opinnoissa kuin työelämässäkin.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- kirjailijat ja muut ammattikirjoittajat, joihin voidaan olla yhteydessä sekä virtuaalisesti että muutoin.
- kirjoittamista ja sanataideopetusta opettavat instituutiot ja erilaisten kirjoituskilpailut.
- äidinkielen ja kirjallisuuden ympärille keskittyvät ammatti- ja tieteenalat, kuten korkeakoulujen kieleen, kulttuuriin, viestintään, mediaan tai taiteeseen liittyvät alat. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä media- ja viestintäammattilaisten, kuten paikallisen lehdistön toimittajien, kanssa.
- kirjallisuus- ja taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit. Kirjastolaitoksen kanssa yhteistyö voi olla muun muassa kirjavinkkausta, opastusta sekä yhteistyötä opintojaksojen teosvalinnoissa.
- kielitietoisuutta kehittävät eri tieteenalojen, murteiden, rekistereiden, vähemmistökielien ja eri äidinkielien edustajat sekä instituutiot, jotka tuovat yhteiskunnassa esiin kielen ja kielenhuollon merkitystä.
- yhteiskunnan eri aloja edustavat ammattilaiset, jotka työssään käyttävät tekstin- ja kielenhuollon taitoja.
- yrittäjinä toimivat kirjoittamisen ja viestinnän ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritettu / hylätty. Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi kolmantena opiskeluvuotena.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat lukion päättövaiheen ja jatko-opintojen kannalta olennaiset kielen- ja tekstinhuollon taidot.

Äikkä haltuun, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vankentaa äidinkielen taitojaan niin kirjoittamisessa kuin monipuolisessa lukemisessa.
- Opiskelija saavuttaa lukion suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vaadittavan lukemisen ja kirjoittamisen taidot.
- Opiskelija harjaannuttaa kirjoittamisen prosessiaan ohjatusta kohti itsenäisempää ohjautumista.
- Opiskelija parantaa sujuvan tekstin ja kielenhuollon hallintaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kirjoitusprosessi ja sen vaiheet
- erilaisten tekstien, niin kaunokirjallisten kuin asiatekstien, käsittely, lukeminen ja kirjoittaminen
- lukion suomen kieli ja kirjallisuus -oppiaineen keskeiset tekstilajit
- omien tekstien kielenhuolto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Opintojaksossa opiskelija keskittyy havaitsemaan oman kirjoittamisensa haasteita ja vahvuuksia ja itsereflektion ja opettajan tuen avulla kehittymään kirjoittajana. Opintojaksossa harjoitellaan kirjoitusprosessiin olennaisesti kuuluvaa epävarmuuden sietokykyä ja sinnikkyyttä. Opiskelijan luottamus omiin kirjoittamisen taitoihin vahvistuu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa monipuolisesti erilaisia ja eri tieteenaloja käsitteleviä tekstejä eritellessään, analysoidessaan ja tulkitessaan opiskelija kehittää ajatteluaan ja näkemyksiään. Lisäksi opiskelija harjaannuttaa toimintansa eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa laatiessaan omaäänisiä tekstejä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia lähdeaineistoja oman ajattelunsa ja kirjoittamisensa pohjana. Tässä opintojaksossa painottuu eri tyyppisten tekstien erittely, analyysi ja tulkinta niin, että opiskelija pystyy tuottamaan lukemansa tai lukemiensa tekstien pohjalta oman tekstin.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat muun muassa olla esimerkiksi seuraavat:

- kirjailijat ja muut ammattikirjoittajat, joihin voidaan olla yhteydessä sekä virtuaalisesti että muutoin.
- kirjoittamista ja sanataideopetusta opettavat instituutiot sekä erilaiset kirjoituskilpailut.
- äidinkielen ja kirjallisuuden ympärille keskittyvät ammatti- ja tieteenalat, kuten korkeakoulujen kieleen, kulttuuriin, viestintään, mediaan tai taiteeseen liittyvät alat. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä media- ja viestintäammattilaisten, kuten paikallisen lehdistön toimittajien, kanssa.
- kirjallisuus- ja taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit. Kirjastolaitoksen kanssa yhteistyö voi olla muun muassa kirjavinkkausta, opastusta sekä yhteistyötä opintojaksojen teosvalinnoissa. Teatteria ja elokuvaa voidaan tuoda opintoihin erilaisilla käynneillä tai tuomalla näytöksiä kouluun.
- kielitietoisuutta kehittävät eri tieteenalojen, murteiden, rekistereiden, vähemmistökielien ja eri äidinkielien edustajat sekä instituutiot, jotka tuovat yhteiskunnassa esiin kielen ja kielenhuollon merkitystä.
- yrittäjinä toimivat kirjoittamisen ja viestinnän ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritettu / hylätty. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat oman kirjoitusprosessin hiomiseen sitoutuminen ja kielen- ja tekstinhuoltotaidot. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä arviointimenetelmiä.

Luova kirjoittaminen, 2 op (ÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vapautuu tiukoista tekstin tuottamisen normeista.
- Opiskelija löytää omat vahvuutensa ja taitonsa kirjoittajana.
- Opiskelija rohkaistuu käyttämään vahvuuksiaan kirjoittamisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- fiktiivisten tekstien eri genret
- fiktiiviset tekstit taidemuotona
- kirjoitusharjoituksia, mahdollisesti yksi laajempi fiktiivinen teksti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Luovan kirjoittamisen tehtäviä tehdessään opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa vuorovaikutusosaaminen kehittyy kirjoitetuista teksteistä keskustelemalla, vertaispalautetta antamalla ja saamalla sekä yhdessä kirjoittamisen harjoituksissa, jolloin opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Tällöin hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat muun muassa olla esimerkiksi seuraavat:

- kirjailijat ja muut ammattikirjoittajat, joihin voidaan olla yhteydessä sekä virtuaalisesti että muutoin.
- kirjoittamista ja sanataideopetusta opettavat instituutiot sekä erilaiset kirjoituskilpailut.
- äidinkielen ja kirjallisuuden ympärille keskittyvät ammatti- ja tieteenalat, kuten korkeakoulujen kieleen, kulttuuriin, viestintään, mediaan tai taiteeseen liittyvät alat. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä media- ja viestintäammattilaisten, kuten paikallisen lehdistön toimittajien, kanssa.

- kirjallisuus- ja taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit. Kirjastolaitoksen kanssa yhteistyö voi olla muun muassa kirjavinkkausta, opastusta sekä yhteistyötä opintojaksojen teosvalinnoissa. Teatteria ja elokuvaa voidaan tuoda opintoihin erilaisilla käynneillä tai tuomalla näytöksiä kouluun. Mahdollisia ovat myös kirjailijavierailut.
- kielitietoisuutta kehittävät eri tieteenalojen, murteiden, rekistereiden, vähemmistökielien ja eri äidinkielien edustajat sekä instituutiot, jotka tuovat yhteiskunnassa esiin kielen ja kielenhuollon merkitystä.
- yhteiskunnan eri aloja edustavat vuorovaikutuksen ja puheviestinnän ammattilaiset, jotka työssään käyttävät puheviestintä- ja vuorovaikutustaitoja (esimerkiksi neuvottelut, hr, asiakaspalvelu).
- yrittäjinä toimivat kirjoittamisen ja viestinnän ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritettu / hylätty. Opintojaksoa ei suositella suoritettavan itsenäisesti. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena tai kolmantena opiskeluvuotena.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat omaan kirjoitusprosessiin sitoutuminen ja yhdessä kirjoittaminen. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä arviointimenetelmiä ja mahdollisuuksien mukaan vertaispalautetta.

Askel kirjallisuuden maailmaan, 2 op (ÄI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vankentaa kirjallisuuden asemaa elämässään ja lisää kirjallisuuden tuntemustaan sekä kiinnostustaan sitä kohtaan.
- Opiskelija harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä eläytyen sekä omaa lukemistaan ja lukukokemustaan reflektoiden.
- Opiskelija vahvistaa kirjallisuuden kautta tekstitaitojaan: tekstien erittelyä ja tulkintaa eri näkökulmista, päätelmien tekemistä luetuista kirjoista sekä kirjallisten töiden tekemistä.
- Opiskelija syventää lukukokemustaan ja löytää tekstien merkityksellisyyttä elämyksellinen ja kokemuksellisen lukemisen myötä.
- Opiskelija tulee tietoiseksi paikastaan osana kirjoittavaa yhteisöä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- elämyksellisen ja kokemuksellisen lukemisen harjoituksia
- keskustelua ja tehtäviä luetusta
- sekä kirjoittamisen että puhumisen taitojen harjaannuttaminen
- erilaisiin kaunokirjallisuuden lajeihin tutustumista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan ja itsetuntemustaan reflektoimalla lukemiaan tekstejä ja lukukokemuksiaan. Myös dialogiin asettuminen tukee opiskelijan hyvinvointia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä yhteiskunnan moninaisuudesta syventymällä monipuolisesti kaunokirjallisuuteen. Teosten lajit, aiheet ja teemat voivat vaihdella opiskelijoiden toivomuksien mukaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Opintojakso vahvistaa opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää monenlaista luettavaa. Lisäksi hänen tulkinta- ja reflektointitaitonsa vahvistuvat.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat mahdollisuuksien mukaan olla esimerkiksi seuraavat:

- kirjailijat ja muut ammattikirjoittajat, joihin voidaan olla yhteydessä sekä virtuaalisesti että muutoin.
- kirjoittamista ja sanataideopetusta opettavat instituutiot ja erilaiset kirjoituskilpailut.
- äidinkielen ja kirjallisuuden ympärille keskittyvät ammatti- ja tieteenalat, kuten korkeakoulujen kieleen, kulttuuriin, viestintään, mediaan tai taiteeseen liittyvät alat. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä media- ja viestintäammattilaisten, kuten paikallisen lehdistön toimittajien, kanssa.
- kirjallisuus- ja taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit. Kirjastolaitoksen kanssa yhteistyö voi olla muun muassa kirjavinkkausta, opastusta sekä yhteistyötä opintojaksojen teosvalinnoissa. Teatteria ja elokuvaa voidaan tuoda opintoihin erilaisilla käynneillä tai tuomalla näytöksiä kouluun.
- kielitietoisuutta kehittävät eri tieteenalojen, murteiden, rekistereiden, vähemmistökielien ja eri äidinkielien edustajat sekä instituutiot, jotka tuovat yhteiskunnassa esiin kielen ja kielenhuollon merkitystä.
- yhteiskunnan eri aloja edustavat ammattilaiset, jotka työssään käyttävät puheviestintä- ja vuorovaikutustaitoja (esimerkiksi neuvottelut, hr, asiakaspalvelu).
- yrittäjinä toimivat kirjoittamisen ja viestinnän ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritettu / hylätty. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena tai kolmantena opiskeluvuotena.

Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä arviointimenetelmiä.

Vihdin lukion lukudiplomi, 2 op (ÄI16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vankentaa monipuolisen kirjallisuuden asemaa elämässään ja lisää kirjallisuuden tuntemustaan sekä kiinnostustaan sitä kohtaan .
- Opiskelija laajentaa elämässään olevaa tekstikirjoa.
- Opiskelija saa aineksia oman maailmankuvansa hahmottumiseen.

- Opiskelija integroi kirjallisuuden avulla eri oppiaineita ja ymmärtää kauno- ja tietokirjallisuuden hyötyjä opiskeltavan substanssin sisäistämisessä .
- Opiskelija vahvistaa tekstitaitojaan: tekstien erittelyä ja tulkintaa eri näkökulmista sekä päätelmien tekemistä.
- Opiskelija vahvistaa omaa kykyään hallita pitkää työprosessia suunnitellen, aikatauluttaen ja toteuttaen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- eri-ikäinen, -tyylinen ja -taustainen kaunokirjallisuus ja tietokirjallisuus
- omavalintaiset teokset kirjatarjottimelta
- erityyppisiä tehtäviä, jotka harjaannuttavat niin kirjoittamisen, IT-osaamisen kuin puheviestinnänkin taitoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vaalii psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan tutustuessaan lukemiseen säännöllisenä osana arkea. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri ja eettisyys, kun hän saa kokemuksia kirjallisuuden merkittävyydestä itselleen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat mahdollisuuksien mukaan olla esimerkiksi seuraavat:

- kirjallisuus- ja taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit. Kirjastolaitoksen kanssa yhteistyö voi olla muun muassa kirjavinkkausta, opastusta sekä yhteistyötä opintojaksojen teosvalinnoissa. Teatteria ja elokuvaa voidaan tuoda opintoihin erilaisilla käynneillä tai tuomalla näytöksiä kouluun.
- kirjailijat ja muut ammattikirjoittajat, joihin voidaan olla yhteydessä sekä virtuaalisesti että muutoin.
- kirjoittamista ja sanataideopetusta opettavat instituutiot ja erilaiset kirjoituskilpailut.
- äidinkielen ja kirjallisuuden ympärille keskittyvät ammatti- ja tieteenalat, kuten korkeakoulujen kieleen, kulttuuriin, viestintään, mediaan tai taiteeseen liittyvät alat. Lisäksi yhteistyötä voidaan tehdä media- ja viestintäammattilaisten, kuten paikallisen lehdistön toimittajien, kanssa.
- yrittäjinä toimivat kirjoittamisen ja viestinnän ammattilaiset tai muutoin yritystoiminnassaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen taitoja tarvitsevat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritettu / hylätty. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti. Suosituksena on, että opintojakson suorittaminen aloitetaan ensimmäisenä opiskeluvuotena. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä arviointimenetelmiä.

7.2. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää

luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.2.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Puhun ruotsia, 4 op (RUB11-RUB12)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*
- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*

- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia painottaen Suomessa vallitsevia kieliolosuhteita. Opetuksessa huomioidaan ruotsin kielen ja historian vaikutus Suomessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelu tapahtuu pääasiassa suullisessa vuorovaikutuksessa käyttäen arkipäivän ilmauksia ja opiskelijaa rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä. Kielitaitoa aktivoidaan vuorovaikutteisilla toiminnallisuutta korostavilla tehtävillä. Tuotetaan lyhyitä kirjallisia tekstejä omaan elämänpiiriin liittyen.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija harjoittelee kielelle ja kulttuurille tyypillisiä ilmaisuja arkipäivän tilanteissa. Opiskelijan tavoitteena on ymmärtää kielitaidon merkitys ihmissuhteissa ja lähiympäristössä. Opiskelija vankentaa kieltenopiskelu- ja itsearviointitaitojaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi heti lukio-opintojen alussa. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson tavoitteet ja opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurinen ja kielellinen osaaminen arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää. Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan taito työskennellä itsenäisesti ja ryhmässä sekä vastuun ottaminen oman työskentelyn sujumisesta.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*

- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija perehtyy suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ajankohtaisten ja autenttisten tekstien avulla. Opiskelija tutustuu ruotsin kielen ja historian vaikutukseen ja asemaan Suomessa ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin pohjoismaisessa yhteiskunnassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja kehitetään arkipäiväisissä ja ajankohtaisissa tilanteissa painottaen suullisia pari- ja ryhmätehtäviä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan tuomalla esiin toisen kotimaisen kielen merkitys pohjoismaisessa yhteistyössä ja kulttuuriperintöjen tuntemisessa esimerkiksi hyödyntämällä ruotsinkielistä mediaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään ruotsin kielen taitoja ja tiedonhakutaitoja esimerkiksi tekemällä esitys pohjoismaisesta aiheesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opintovuonna. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson tavoitteet ja opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot painottaen sekä suomenruotsalaisia että pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä. Arvioinnissa huomioidaan ruotsinkielisten lähteiden hyödyntäminen tiedonhaussa ja pääasioiden ymmärtäminen.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen ilmenee opintojaksolla erilaisten elinympäristöjä ja yhteiskuntia käsittelevien tekstien tulkinnassa ja tuottamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija voi harjoitella vuorovaikutustaitoja esim. tulkitsemalla ja tuottamalla erilaisia tekstityyppejä. Vuorovaikutustaitoja vahvistetaan mm. tekemällä pari- ja ryhmätöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen painottuvat opintojakson aihealueiden kautta ja niitä voidaan harjoitella esim. kirjoittamalla mielipideteksti. Lisäksi työskentely ryhmässä muiden kanssa kehittää opiskelijan vastuuntuntoa ja taitoa toimia eri yhteyksissä erilaisten ihmisten kanssa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan vahvistaa tutustumalla kulttuurien moninaisuuteen erilaisten suullisten ja kirjallisten tehtävien avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena opintovuotena. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson tavoitteet ja opiskelijan vuorovaikutusosaaminen painottaen tekstin kirjallisia tulkinta- ja tuottamistaitoja. Osana arviointia huomioidaan opiskelijan monilukutaito ja tekstin tuottamisena esim. mielipidekirjoitus.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*

- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu pohjoismaiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön sekä mahdollisuuksiin opiskella ja tehdä työtä ruotsin kielellä. Opiskelija saa lisää tietoa monipuolisen kielitaidon merkityksestä jatko-opinnoissa ja työelämässä. Hän harjoittelee esimerkiksi hakemusten tekemistä ja työhaastatteluun osallistumista.

Työelämäyhteistyö

Opintojaksolla voidaan käyttää mahdollisuuksien mukaan esim. Svenska nu -verkoston tarjoamia eri aloja edustavia vierailijoita tai virtuaalisia työhaastatteluja.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan harjoitella pohtimalla yhdessä muiden kanssa jatko-opintoja, urasuunnitelmaa ja elinikäistä oppimista. Opiskelija vankentaa tietämystään kielelle ja kulttuurille ominaisten ilmausten käytöstä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää mahdollisuutensa opiskella ja tehdä työtä ruotsin kielellä sekä suomenruotsalaisessa että pohjoismaisessa ympäristössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena opintovuotena. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson tavoitteet ja opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot mm. erilaisissa opiskeluun ja työelämään liittyvissä tilanteissa. Osana arviointia on kirjallisena tai suullisena tehtävänä toteutettu työhakemus, CV tai muu vastaava työ.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Paikallinen lisäys

- vankentaa puhumisen sujuvuutta
- tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen
- tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen
- puhumisen eri piirteet
- aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee ja kehittää suullista kielitaitoaan monipuolisissa vuorovaikutustilanteissa. Hän pyrkii ymmärtämään erilaisia vuorovaikutusstrategioita. Opiskelija rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä luovasti ja laaja-alaisesti eri tilanteissa dialogia rakentaen. Opiskelija harjaantuu käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisiä ilmauksia, mikä lisää ihmisten välistä yhteisymmärrystä. Kurssin aikana voidaan tehdä retki esim. Svenska teaterniin tai muuhun vastaavaan kohteeseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista harjoitellaan luovasti erilaisissa tilanteissa, jotka luovat pohjan opiskelijan pärjäämiselle yhteiskunnassa kuten työelämä, opiskelu, matkustaminen, vapaa-aika ja nuorten arkielämä.

Korkeakouluyhteistyö

Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä ruotsinkielisen korkeakoulun tai yliopiston kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Kielitaidon hyödyn oivaltaminen lisää opiskelijan hyvinvointia ja käsitystä omasta minäpystyvyydestä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena opintovuotena. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arvioinnin kohteena on opintojakson tavoitteet. Arvioinnissa korostuu opiskelijan suullinen vuorovaikutusosaaminen opintojaksoon kuuluvien sisältöjen tulkinta- ja tuottamistaitoina.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija laajentaa monipuolisia kirjallisia tekstin tuottamis- ja tulkintataitojaan erilaisille yleisöille, esim. tuttavalliset ja viralliset tekstit sekä sosiaalinen media. Opintojaksolla voidaan hyödyntää Svenska nu -verkoston ja Hufvudstadsbladetin tarjoamaa mahdollisuutta lukea autenttisia ja ajankohtaisia tekstejä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija syventää taitoaan käsitellä globaaleja ympäristökysymyksiä esim. ilmastonmuutosta ja kulutustottumuksia. Opintojakson aikana pohditaan asenteiden, arvojen ja vastuun merkitystä ympäristökysymyksissä ja ihmisten kanssakäymisessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi kolmantena opintovuotena. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson tavoitteet ja opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot erilaiset yleisöt ja opintojakson aihepiirit huomioiden.

Ruotsin yo-kertaus 1, koulukohtainen valinnainen, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa ja suullisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille
- antaa valmiuksia ja vankentaa taitoja ylioppilaskirjoituksiin
- kerrata ja soveltaa pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen sisältöjä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisia ja ajankohtaisia tekstejä
- pakollisten ja valinnaisen opintojaksojen rakenteiden ja sanaston kertaaminen ja laajentaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija laajentaa monipuolisesti kirjallisia tekstin tuottamis- ja tulkintataitojaan erilaisille yleisöille, esim. tuttavalliset ja muodolliset tekstit sekä sosiaalinen media. Opintojaksolla voidaan hyödyntää Svenska nu -verkoston ja Hufvudstadsbladetin tarjoamia mahdollisuuksia lukea autenttisia ja ajankohtaisia tekstejä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija syventää taitoaan käsitellä globaaleja ympäristökysymyksiä esim. ilmastonmuutosta ja kulutustottumuksia. Opintojakson aikana pohditaan asenteiden, arvojen ja vastuun merkitystä ympäristökysymyksissä ja ihmisten kanssakäymisessä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista voidaan painottaa opintojaksolla tutustumalla erilaisiin elinympäristöjä ja yhteiskuntaa käsitteleviin teksteihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä ja se suositellaan suoritettavaksi kolmantena opintovuotena. Ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson tavoitteet ja opiskelijan vuorovaikutusosaaminen sekä kirjallisen tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot opintojakson aihepiirit huomioiden. Opintojakson arvioinnissa huomioidaan myös kansalliseen kielitutkintoon valmistava preliminäärikoe.

Ruotsin yo-kertaus 2, koulukohtainen valinnainen, 2 op (RUB19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- valmentaa ylioppilaskirjoituksiin
- kerrata koko lukion oppimäärää ja soveltaa taitoja
- tuottaa ja ymmärtää tekstejä
- harjoittaa ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä ja vastaamisstrategioita

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- monipuolisia ja ajankohtaisia tekstejä
- pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen rakenteita ja sanastoa
- kielelle tyypillisiä ilmauksia eri tilanteissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija laajentaa monipuolisesti kirjallisia tekstin tuottamis- ja tulkitsemistaitojaan erilaisille yleisöille, esim. tuttavalliset ja muodolliset tekstit sekä sosiaalinen media.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa tukea ja ohjausta ylioppilaskirjoituksiin valmistautumiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi kolmantena opintovuotena. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson tavoitteet ja opiskelijan vuorovaikutusosaaminen sekä kirjallisen tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot opintojakson aihepiirit huomioiden.

Tukea ruotsin kielen opiskeluun 1, koulukohtainen valinnainen, 1 op (RUB110)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrata ja vankentaa perusopetuksen ja lukion oppimäärää
- kerrata ja vankentaa sanastoa ja rakenteita
- harjoitella ja kehittää opiskelutaitoja
- yksilöllisen ohjauksen ja tuen saaminen
- tekstin tulkitsemis- ja tuottamistaitojen parantaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suulliset ja kirjalliset harjoitukset sanaston ja rakenteiden harjoitteluun
- omaa oppimista edistävät opiskelustrategiat
- kielitietoisuus
- omien tavoitteiden asettaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä ja rakentamaan ymmärrystään erilaisissa arkipäivän tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa kokemuksia monenlaisista työskentelytavoista. Hän opettelee asettamaan ja pilkkomaan tavoitteitaan kehittäen näin minäpystyvyyttään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä ja opiskelija saa siitä yhden opintopisteen, mikäli hän on opintojaksolla vankentamassa ja kertaamassa perusopetuksen ja lukion oppimäärää.

Mikäli opiskelija suorittaa hylätyn pakollisen opintojakson tai täydentää sitä, opiskelija arvioidaan kyseessä olevan opintojakson tavoitteiden mukaan. Opiskelija saa tässä tapauksessa numeroarvosanan täydentämästään opintojaksosta mutta ei opintopistettä opintojaksosta RUB110.

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson sisältö- ja työskentelytavoitteet opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet huomioiden.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Tukea ruotsin kielen opiskeluun 2, koulukohtainen valinnainen, 1 op (RUB111)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrata ja vankentaa perusopetuksen ja lukion oppimäärää
- kerrata ja vankentaa sanastoa ja rakenteita
- harjoitella ja kehittää opiskelutaitoja
- antaa yksilöllistä ohjausta ja tukea
- tekstin tulkitsemis- ja tuottamistaitojen parantaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suulliset ja kirjalliset harjoitukset sanaston ja rakenteiden harjoitteluun
- omaa oppimista edistävien työtapojen kehittäminen

- kielitietoisuus
- omien tavoitteiden asettaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa kokemuksia monenlaisista työskentelytavoista. Hän opettelee asettamaan ja pilkkomaan tavoitteitaan kehittäen näin minäpystyvyyttään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä ja opiskelija saa siitä yhden opintopisteen, mikäli hän on opintojaksolla vankentamassa ja kertaamassa perusopetuksen ja lukion oppimäärää.

Mikäli opiskelija suorittaa hylätyn pakollisen opintojakson tai täydentää sitä, opiskelija arvioidaan kyseisen opintojakson tavoitteiden mukaan. Opiskelija saa tässä tapauksessa numeroarvosanan täydentämästään opintojaksosta, mutta ei opintopistettä opintojaksosta RUB111.

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson sisältö- ja työskentelytavoitteet opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet huomioiden.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

På Åland, koulukohtainen valinnainen, 2 op (RUB112)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustua ruotsinkielisen kielialueen kulttuuriin
- käyttää ruotsia erilaisissa autenttisissa tilanteissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suomenruotsalainen kulttuuri Ahvenanmaalla
- opintoretkiä eri kohteisiin
- haastattelu
- blogitekstejä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla voidaan tehdä yhteistyötä esim. Ålands lyceumin sekä muiden ahvenanmaalaisten toimijoiden kanssa. Opiskelija rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä autenttisissa tilanteissa natiivien kielenpuhujien kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa tietoa ja ymmärrystä ruotsinkielen asemasta ja historiasta sekä vallitsevista kieliolosuhteista Suomessa.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Mahdollista yhteistyötä erilaisten yhteiskunnallisten vaikuttajien ja järjestöjen kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä ja se suositellaan suoritettavaksi toisena opintovuotena. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Arvioinnin kohteena ovat opintojakson tavoitteet ja opiskelijan opintojakson aikana tuottamat kulttuurisisällöt kuten esim. blogitekstit ja haastattelut.

7.3. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Kieliopinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, *A-oppimäärä*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, *A-oppimäärä*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, *B1-oppimäärä*	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, *B1-oppimäärä*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1(A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, *B2-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, *B2-oppimäärä*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, *B3-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*

- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.3.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

My English and I, 4 op (ENA1-ENA2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*

- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan käyttämällä opintojaksolla työtapoina esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentelyä, blogin kirjoittamista, vierailuja ja/tai haastatteluja.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamisen kehittymistä tukee esimerkiksi oman kielenopiskelun reflektointi sekä opintojaksossa käsiteltävien tekstien aiheet.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi teksteissä käsiteltävien aihepiirien kautta tuomalla esiin englannin kielen asemaa globaalina kielenä ja valottamalla sen historiaa.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja voivat olla paikalliset kulttuurialan toimijat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista, henkilökohtaista ja kohdistuu sekä suulliseen että kirjalliseen ymmärtämiseen. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset, esim. tuntiaine, ryhmätyö ja itsearviointi.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi heti lukio-opintojen alkuun, joten opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen taitoja vahvistetaan esimerkiksi valitsemalla työtavoiksi pari- ja ryhmätyöskentely.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja vahvistetaan esimerkiksi käsittelemällä kaunokirjallista teosta ja/tai tekemällä podcastia, sarjakuvaa, animaatiota tai taidearvostelua.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen puolestaan painottuu opintojaksolla esimerkiksi kansainvälisen kulttuurin eri aloilta tulevien aineistojen hyödyntämisen ja opiskelijan omien tuotosten kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista, henkilökohtaista ja kohdistuu sekä suulliseen että kirjalliseen ymmärtämiseen. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset, esim. kirjaessee tai elokuva-arvostelu.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen ensimmäisenä vuonna, joten opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan opintojaksolla esimerkiksi toteuttamalla pari- ja ryhmätyöskentelyä ja/tai vertaisarviointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista vahvistetaan opintojaksolla esimerkiksi toteuttamalla englanninkielistä uutisseurantaa, mielipidekirjoitus ja/tai interaktiivinen artikkeli.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Mahdollista yhteistyötä erilaisten yhteiskunnallisten vaikuttajien ja järjestöjen kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista, henkilökohtaista ja kohdistuu sekä suulliseen että kirjalliseen ymmärtämiseen. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset, esim. esseitä, portfolioita ja esitettäviä ryhmätöitä.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen toisena vuonna. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmäss*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen vahvistuu edelleen esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentelyn ja/tai vierailujen kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi valitsemalla työtavoiksi tutkimustehtävä, artikkelianalyysin ja/tai tiivistelmän kirjoittaminen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen painottuvat opintojaksolla esimerkiksi kestävää tulevaisuutta rakentavien innovaatioiden käsittelyn yhteydessä.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Mahdollisia vierailuja tai vierailijoita yliopistojen ja teknologiayritysten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista, henkilökohtaista ja kohdistuu sekä suulliseen että kirjalliseen ymmärtämiseen. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset, esim. tuntiaine, uutisseuranta ja luetun tekstin tiivistelmä.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen toisena vuonna. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan pari- ja ryhmätyöskentelyn lisäksi esimerkiksi videotehtäviä ja haastatteluja tekemällä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kurssin keskiö on yhteiskunnallisessa osaamisessa. Sen lisäksi osaaminen painottuu opintojaksolla esimerkiksi arjen hallintaan sekä opiskeluun ja työntekoon liittyvissä tehtävissä, teksteissä ja/tai haastatteluissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen painottuu opintojaksolla esimerkiksi arjen hallintaan sekä opiskeluun ja työntekoon liittyvissä tehtävissä, teksteissä ja/tai haastatteluissa. Kurssi vahvistaa yhteistyötaitoja globaalissa jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Mahdollisia vierailuja ja vieralijoita yliopistojen ja erilaisten yritysten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista, henkilökohtaista ja kohdistuu sekä suulliseen että kirjalliseen ymmärtämiseen. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset, esim. cv, saatekirje ja työpaikkahaastattelu.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen toisena vuonna. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi toteuttamalla sosiaalisen median seurantaa tai uutisseurantaa globaaleista ympäristökysymyksistä ja kansainvälisistä sopimusneuvotteluista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi toteuttamalla sosiaalisen median seurantaa tai uutisseurantaa ympäristökysymyksistä ja kansainvälisistä sopimusneuvotteluista.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Mahdollisia vierailuja tai vierailijoita ympäristöalan toimijoiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista, henkilökohtaista ja kohdistuu sekä suulliseen että kirjalliseen ymmärtämiseen. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset, esim. teemaan liittyvien videoiden tai tekstien kommentoimista, kirjoitelmia ja ryhmätöitä.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen kolmantena vuonna. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi toteuttamalla haastatteluja tai pari- ja ryhmätehtäviä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista vahvistetaan mm. erilaisilla monilukutaitoa aktivoivilla harjoituksilla ja aineistoilla. Luovaa osaamista vahvistavat myös esimerkiksi opiskelijoiden pitämät puheet ja muut suulliset esitykset mm. opiskelijan omista mielenkiinnon kohteista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen tulee esille esimerkiksi keskustelukulttuurien vertailussa.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Mahdollisuuksien mukaan autenttisia keskusteluja esim. vaihto-opiskelijoiden tai Suomessa asuvien englantia äidinkielenään puhuvien kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista, henkilökohtaista ja kohdistuu sekä suulliseen että kirjalliseen ymmärtämiseen. Mahdollisia arviointitapoja ovat erilaiset pääosin suulliset teemoihin liittyvät tuotokset. Opintojaksoon sisältyy joko Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe tai erillisen ohjeistuksen mukainen näyttö.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen toisena tai kolmantena vuonna. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Englannin yo-kertaus 1, 2 op (ENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on ymmärtää yhteiskunnallisia ilmiöitä globaalista näkökulmasta
- oppia ymmärtämään ja hyväksymään erilaisuutta
- hioa keskustelu- ja kirjoitustaitoa aiheiden pohjalta monipuolisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisältönä on erilaisten maailmankuvien esittelyjä
- oman aikamme ilmiöitä
- rakenteiden hiomista
- erilaisia kuuntelu-, tekstinymmärtämis- ja tuottamisharjoituksia
- ylioppilaskirjoituksiin valmentamista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsittelelemällä maailmanlaajuisia ajankohtaisia teemoja suullisesti ja kirjallisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista vahvistetaan opintojaksolla esimerkiksi seuraamalla ajankohtaisia tapahtumia maailmalla ja reagoimalla niihin suullisesti ja kirjallisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista ja henkilökohtaista ja kohdistuu sekä suulliseen että kirjalliseen ymmärtämiseen. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset, esim. aineet tai sanakokeet. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen kolmantena vuonna. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Englannin yo-kertaus 2, 2 op (ENA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa, vahvistaa ja monipuolistaa rakenteiden hallintaa

- Opiskelija vahvistaa luetun ymmärtämisen strategioiden hallintaa
- Opiskelija vahvistaa kuullun ymmärtämisen taitoja sekä kirjallisen ilmaisun taitoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Rakenteiden kertaaminen ja vahvistaminen
- Sanastojen kertaaminen ja laajentaminen
- Kirjoitustaidon vahvistaminen
- Ylioppilaskokeessa tarvittavien vastaamisstrategioiden vahvistaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen vahvistuu käsiteltyjen tekstien sekä syventyvän ja laajentuvan sana- ja ilmaisuvaraston avulla.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan käsitystä omasta osaamisesta sekä kannustetaan sinnikkyyteen lukio-opintojen loppuvaiheessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Kielitaitoa kehitetään edelleen ja vahvistetaan käsitystä omasta osaamisesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista ja henkilökohtaista ja kohdistuu sekä suulliseen että kirjalliseen ymmärtämiseen. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset, esim. tuntiaine, sanakokeet ja englannin preliminääri.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S/H. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen kolmantena vuonna. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Tukea englannin kielen opiskeluun, 1 op (ENA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja vahvistaa perusrakenteita
- Opiskelija vahvistaa vieraan kielen opiskelutaitojaan
- Opiskelija voi korottaa mahdollisia puutteellisia opintojaksosuorituksia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Peruskieliopin tehokas kertaus ja harjoittelu
- Ensimmäisen opintojakson tavoitteiden myötäily ja henkilökohtaistaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kielitaitoa kehitetään edelleen ja vahvistetaan käsitystä omasta osaamisesta. Opiskelu samantasoisten opiskelijoiden kanssa lisää motivaatiota ja vähentää jännitystä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista tukee opiskelu sopivassa tasoryhmässä. Kielitaidon kehittyessä vuorovaikutusosaaminen vahvistuu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi on monipuolista, henkilökohtaista ja kohdistuu sekä suulliseen että kirjalliseen ymmärtämiseen. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla kirjalliset ja suulliset tuotokset, esim. sanakokeet, tuntiaineet ja aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen ensimmäisenä vuonna. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Mikäli opiskelija suorittaa tukiopintojaksolla hylätyn pakollisen opintojakson tai täydentää sitä, opiskelija arvioidaan kyseessä olevan opintojakson tavoitteiden mukaan. Opiskelija saa tässä tapauksessa numeroarvosanan täydentämästään opintojaksosta mutta ei opintopistettä opintojaksosta ENA11.

Creative Writing, 1 op (ENA12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittyy kirjallisen esityksen tuottajana sekä
- luovien, rakenteeltaan ja sanastoltaan monipuolisten tekstien kirjoittajana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Luovien sekä rakenteeltaan ja sanastoltaan monipuolisten tekstien tuottaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kirjallista vuorovaikutusosaamista kehitetään erilaisten kirjallisten tekstilajien avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luovaa osaamista vahvistetaan kirjoittamalla erilaisia, myös kaunokirjallisia, tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi kohdistuu pääasiassa kirjalliseen tuottamiseen. Mahdollisia arviointitapoja ovat kirjalliset tuotokset ja tuntityöskentelyn seuranta. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen toisena tai kolmantena vuonna. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Englannin kansainvälisyysopintojakso, 2 op (ENA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vieraan kielen eri osa-alueiden vahvistaminen ja käyttö aidoissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso suoritetaan olemalla aktiivisesti mukana koulun kansainvälisessä toiminnassa esimerkiksi majoittamalla kansainvälisiä vieraita ja osallistumalla vierailujen ohjelmien toteuttamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

7.3.2. Vieraat kielet, saksa , B2-oppimäärä (SAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista harjoittelemalla sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa. Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla, sekä viestinnässä yksinkertaisissa arkisissa asiointitilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla, sekä viestinnässä yksinkertaisissa arkisissa asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan ensimmäisenä vuonna.

Perustaso 1, 2 op (SAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja kansainvälisissä yhteyksissä. Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan ensimmäisenä vuonna.

Perustaso 2, 2 op (SAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista kehitetään opettelemalla kieltä hyvinvoinnin ja terveyden aihepiireissä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustaso 3, 2 op (SAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: globaali ja kulttuuriosaamista kehitetään tutustumalla eri kulttuuriaiheisiin kieli- ja kulttuurialueelta menneisyydessä ja nykyhetkessä. Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen kiinnitetään huomiota opiskelijoiden tehdessä oman kohdekielisen tuotoksen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustaso 4, 2 op (SAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa etenkin opiskelun ja työelämän asioissa.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö

Mahdollisia vierailijoita työelämästä ja korkeakouluista sekä vierailuja yrityksiin ja korkeakouluihin vieraiden kielten osaamisen ja vaatimusten näkökulmasta. Toteutus voi olla myös virtuaalinen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustaso 5, 2 op (SAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu yhteiskunnan ilmiöiden ja viestintäkeinojen tutkimisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa ajankohtaisten ilmiöiden ja medioiden tutkimisen sekä etenkin kirjoitustehtävien kautta. Opitaan soveltamaan kieltä laajemmin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustason jatko1, 2 op (SAB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys). Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan kolmantena vuonna.

Perustason jatko 2, 2 op (SAB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys). Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö

Mahdollisia vierailijoita työelämästä ja korkeakouluista sekä vierailuja yrityksiin ja korkeakouluihin vieraiden kielten osaamisen ja vaatimusten näkökulmasta. Toteutus voi olla myös virtuaalinen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan kolmantena vuonna.

Saksan kansainvälisyysopintojakso, 2 op (SAB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on saksan kielen taidon eri osa-alueiden vahvistaminen ja käyttö aidoissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tutustutaan syvällisemmin johonkin saksankieliseen maahan. Opintojaksoon sisältyy esimerkiksi opintomatka johonkin saksankieliseen maahan sekä matkan yhteissuunnittelu, valmistelu sekä portfolio matkan jälkeen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

7.3.3. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja

kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Tavoitteet

Pystyy vuorovaikutukseen A2.2- taitotason mukaisesti

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista kehitetään opintojaksossa tutustumalla kohdekielen asemaan maailmassa sekä harjoittelemalla tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja sekä rutiininomaisia arjen viestintätilanteita.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitetaan opettelemalla muun muassa tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja kuten tervehdyksiä ja voinnin kysymistä sekä harjoittelemalla muita sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa, esimerkiksi kertomaan perustietoja itsestä ja perheestä.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitetaan opettelemalla muun muassa tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja kuten tervehdyksiä ja voinnin kysymistä sekä harjoittelemalla muita sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa, esimerkiksi kertomaan perustietoja itsestä ja perheestä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan ensimmäisenä vuonna.

Perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteilla sekä oman arjen ja lähipiirin kuvailulla sekä viestinnässä tavanomaisissa asiointitilanteissa esim. kaupassa tai kahvilassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteilla sekä oman arjen ja lähipiirin kuvailulla sekä viestinnässä tavanomaisissa asiointitilanteissa esim. kaupassa tai kahvilassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan ensimmäisenä vuonna.

Perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista harjoittelemalla sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa. Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla, sekä viestinnässä yksinkertaisissa arkisissa asiointitilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla, sekä viestinnässä yksinkertaisissa arkisissa asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan ensimmäisenä vuonna.

Perustaso 1, 2 op (SAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja kansainvälisissä yhteyksissä. Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan ensimmäisenä vuonna.

Perustaso 2, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista kehitetään opettelemalla kieltä hyvinvoinnin ja terveyden aihepiireissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustaso 3, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: globaali ja kulttuuriosaamista kehitetään tutustumalla eri kulttuuriaiheisiin kieli- ja kulttuurialueelta menneisyydessä ja nykyhetkessä. Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen kiinnitetään huomiota opiskelijoiden tehdessä oman kohdekielisen tuotoksen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustaso 4, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa etenkin opiskelun ja työelämän asioissa.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö

Mahdollisia vierailijoita työelämästä ja korkeakouluista sekä vierailuja yrityksiin ja korkeakouluihin vieraiden kielten osaamisen ja vaatimusten näkökulmasta. Toteutus voi olla myös virtuaalinen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustaso 5, 2 op (SAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu yhteiskunnan ilmiöiden ja viestintäkeinojen tutkimisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa ajankohtaisten ilmiöiden ja medioiden tutkimisen sekä etenkin kirjoitustehtävien kautta. Opitaan soveltamaan kieltä laajemmin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustason jatko 1, 2 op (SAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Pystyy vuorovaikutukseen A2.2.-taitotason mukaisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erilaiset asuinympäristöt ja kestävä elämäntapa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys). Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteystyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan kolmantena vuonna.

Perustason jatko 2, 2 op (SAB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Pystyy vuorovaikutukseen A2.2 -taitotason mukaisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö , tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin ,kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys). Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteystyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö

Mahdollisia vierailijoita työelämästä ja korkeakouluista sekä vierailuja yrityksiin ja korkeakouluihin vieraiden kielten osaamisen ja vaatimusten näkökulmasta. Toteutus voi olla myös virtuaalinen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan kolmantena vuonna.

Saksan kansainvälisyysopintojakso, 2 op (SAB311)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on saksan kielen taidon eri osa-alueiden vahvistaminen ja käyttö aidoissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tutustutaan syvällisemmin johonkin saksankieliseen maahan. Opintojaksoon sisältyy esimerkiksi opintomatka johonkin saksankieliseen maahan sekä matkan yhteissuunnittelu, valmistelu sekä portfolio matkan jälkeen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

7.3.4. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (RAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista harjoittelemalla sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa. Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla, sekä viestinnässä yksinkertaisissa arkisissa asiointitilanteissa

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla, sekä viestinnässä yksinkertaisissa arkisissa asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan ensimmäisenä vuonna.

Perustaso 1, 2 op (RAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja kansainvälisissä yhteyksissä. Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan ensimmäisenä vuonna.

Perustaso 2, 2 op (RAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista kehitetään opettelemalla kieltä hyvinvoinnin ja terveyden aihepiireissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin , tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustaso 3, 2 op (RAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen kiinnitetään huomiota opiskelijoiden tehdessä oman kohdekielisen tuotoksen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: globaali ja kulttuuriosaamista kehitetään tutustumalla eri kulttuuriaiheisiin kieli- ja kulttuurialueelta menneisyydessä ja nykyhetkessä. Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustaso 4, 2 op (RAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa etenkin opiskelun ja työelämän asioissa.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö

Mahdollisia vierailijoita työelämästä ja korkeakouluista sekä vierailuja yrityksiin ja korkeakouluihin vieraiden kielten osaamisen ja vaatimusten näkökulmasta. Toteutus voi olla myös virtuaalinen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustaso 5, 2 op (RAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu yhteiskunnan ilmiöiden ja viestintäkeinojen tutkimisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa ajankohtaisten ilmiöiden ja medioiden tutkimisen sekä etenkin kirjoitustehtävien kautta. Opitaan soveltamaan kieltä laajemmin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustason jatko 1, 2 op (RAB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys). Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan kolmantena vuonna.

Perustason jatko 2, 2 op (RAB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys). Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö

Mahdollisia vierailijoita työelämästä ja korkeakouluista sekä vierailuja yrityksiin ja korkeakouluihin vieraiden kielten osaamisen ja vaatimusten näkökulmasta. Toteutus voi olla myös virtuaalinen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan kolmantena vuonna.

Ranskan kansainvälisyysopintojakso, 2 op (RAB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on ranskan kielen taidon eri osa-alueiden vahvistaminen ja käyttö aidoissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tutustutaan syvällisemmin johonkin ranskankieliseen maahan. Opintojaksoon sisältyy esimerkiksi opintomatka johonkin ranskankieliseen maahan sekä matkan yhteissuunnittelu, valmistelu sekä portfolio matkan jälkeen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

7.3.5. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Laaja-alaiset osaamiset

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*

- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista kehitetään opintojaksossa tutustumalla kohdekielen asemaan maailmassa sekä harjoittelemalla tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja sekä rutiininomaisia arjen viestintätilanteita.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitetaan opettelemalla muun muassa tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja kuten tervehdyksiä ja voinnin kysymistä sekä harjoittelemalla muita sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa, esimerkiksi kertomaan perustietoja itsestä ja perheestä.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitetaan opettelemalla muun muassa tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja kuten tervehdyksiä ja voinnin kysymistä sekä harjoittelemalla muita sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa, esimerkiksi kertomaan perustietoja itsestä ja perheestä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan ensimmäisenä vuonna.

Perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteilla sekä oman arjen ja lähipiirin kuvailulla sekä viestinnässä tavanomaisissa asiointitilanteissa esim. kaupassa tai kahvilassa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteilla sekä oman arjen ja lähipiirin kuvailulla sekä viestinnässä tavanomaisissa asiointitilanteissa esim. kaupassa tai kahvilassa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan ensimmäisenä vuonna.

Perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista harjoittelemalla sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa. Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla, sekä viestinnässä yksinkertaisissa arkisissa asiointitilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla, sekä viestinnässä yksinkertaisissa arkisissa asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan ensimmäisenä vuonna.

Perustaso 1, 2 op (RAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja kansainvälisissä yhteyksissä. Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa

esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan ensimmäisenä vuonna.

Perustaso 2, 2 op (RAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista kehitetään opettelemalla kieltä hyvinvoinnin ja terveyden aihepiireissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustaso 3, 2 op (RAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: globaali ja kulttuuriosaamista kehitetään tutustumalla eri kulttuuriaiheisiin kieli- ja kulttuurialueelta menneisyydessä ja nykyhetkessä. Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen kiinnitetään huomiota opiskelijoiden tehdessä oman kohdekielisen tuotoksen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustaso 4, 2 op (RAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa etenkin opiskelun ja työelämän asioissa.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö

Mahdollisia vierailijoita työelämästä ja korkeakouluista sekä vierailuja yrityksiin ja korkeakouluihin vieraiden kielten osaamisen ja vaatimusten näkökulmasta. Toteutus voi olla myös virtuaalinen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustaso 5, 2 op (RAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu yhteiskunnan ilmiöiden ja viestintäkeinojen tutkimisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa ajankohtaisten ilmiöiden ja medioiden tutkimisen sekä etenkin kirjoitustehtävien kautta. Opitaan soveltamaan kieltä laajemmin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan toisena vuonna.

Perustason jatko 1, 2 op (RAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Pystyy vuorovaikutukseen A2.2 -taitotason mukaisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erilaiset asuinympäristöt ja kestävä elämäntapa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys). Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan kolmantena vuonna.

Perustason jatko 2, 2 op (RAB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Pystyy vuorovaikutukseen A2.2.-taitotason mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö, tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin ,kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys). Kansainvälisiä yhteyksiä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö

Mahdollisia vierailijoita työelämästä ja korkeakouluista sekä vierailuja yrityksiin ja korkeakouluihin vieraiden kielten osaamisen ja vaatimusten näkökulmasta. Toteutus voi olla myös virtuaalinen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suoritetaan kolmantena vuonna.

Ranskan kansainvälisyysopintojakso, 2 op (RAB311)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on ranskan kielen taidon eri osa-alueiden vahvistaminen ja käyttö aidoissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tutustutaan syvällisemmin johonkin ranskankieliseen maahan. Opintojaksoon sisältyy esimerkiksi opintomatka johonkin ranskankieliseen maahan sekä matkan yhteissuunnittelu, valmistelu sekä portfolio matkan jälkeen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

7.3.6. Vieraat kielet, espanja, B2-oppimäärä (EAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (EAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteilla, oman arjen ja lähipiirin kuvailulla sekä viestinnässä tavanomaisissa asiointitilanteissa esim. kaupassa tai kahvilassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa, oman arjen ja lähipiirin kuvailulla sekä viestinnässä tavanomaisissa asiointitilanteissa esim. kaupassa tai kahvilassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4–10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustaso 1, 2 op (EAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja mahdollisessa kansainvälisessä yhteistyössä. Kansainvälisiä yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan vertaillen arjen tapoja, traditioita ja kulttuurieroja Suomen ja espanjankielisten maiden välillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4–10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustaso 2, 2 op (EAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista kehitetään opettelemalla kieltä terveyden ja hyvinvoinnin aihepiireissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opettelemalla vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa moduulin eri aihepiireissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja mahdollisessa kansainvälisessä yhteistyössä. Kansainvälisiä yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4–10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi toisena opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustaso 3, 2 op (EAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali ja kulttuuriosaamista kehitetään tutustumalla eri kulttuuriaiheisiin kieli- ja kulttuurialueelta menneisyydessä ja nykyhetkessä. Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja mahdollisessa kansainvälisessä yhteistyössä. Kansainvälisiä yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen kiinnitetään huomiota opiskelijoiden tehdessä oman kohdekielisen tuotoksen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4–10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi toisena opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustaso 4, 2 op (EAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa etenkin opiskelun ja työelämän aihepiireissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja mahdollisessa kansainvälisessä yhteistyössä. Kansainvälisiä yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten sekä työelämän edustajien kanssa.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö:

Mahdollisia vierailijoita työelämästä ja korkeakouluista sekä vierailuja yrityksiin ja korkeakouluihin vieraiden kielten osaamisen ja vaatimusten näkökulmasta. Toteutus voi olla myös virtuaalinen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4–10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi toisena opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustaso 5, 2 op (EAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa ajankohtaisten ilmiöiden ja medioiden tutkimisen sekä etenkin kirjoitustehtävien kautta. Opitaan soveltamaan kieltä laajemmin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu yhteiskunnan ilmiöiden ja viestintäkeinojen tutkimisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4–10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi toisena opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustason jatko 1, 2 op (EAB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys).

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (erilaiset asuinympäristöt, kestävä elämäntapa). Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja mahdollisessa kansainvälisessä yhteistyössä.

Kansainvälisiä yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4–10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi kolmantena opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustason jatko 2, 2 op (EAB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö, tutustuminen kansainvälisiin arviointijärjestelmiin). Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja mahdollisessa kansainvälisessä yhteistyössä. Kansainvälisiä yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö:

Mahdollisia vierailijoita työelämästä ja korkeakouluista sekä vierailuja yrityksiin ja korkeakouluihin vieraiden kielten osaamisen ja vaatimusten näkökulmasta. Toteutus voi olla myös virtuaalinen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4–10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi kolmantena opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Espanjan kansainvälisyysopintojakso, 2 op (EAB29)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on espanjan kielen taidon eri osa-alueiden vahvistaminen ja käyttö aidoissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tutustutaan syvällisemmin johonkin espanjankieliseen alueeseen. Opintojaksoon sisältyy esimerkiksi opintomatka Espanjaan, sekä matkan yhteissuunnittelu, valmistelu ja portfolio matkan jälkeen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

7.3.7. Vieraat kielet, espanja, B3-oppimäärä (EAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa

myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (EAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista kehitetään opintojaksossa tutustumalla kohdekielen asemaan maailmassa sekä harjoittelemalla tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja sekä rutiininomaisia arjen viestintätilanteita.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista harjoitetaan opettelemalla muun muassa tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja kuten tervehdyksiä ja voinnin kysymistä sekä harjoittelemalla muita sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa, esimerkiksi kertomaan perustietoja itsestä ja perheestä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitetaan opettelemalla muun muassa tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja kuten tervehdyksiä ja voinnin kysymistä sekä harjoittelemalla muita sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa, esimerkiksi kertomaan perustietoja itsestä ja perheestä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4–10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustason alkeet 2, 2 op (EAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteilla sekä oman arjen ja lähipiirin kuvailulla sekä viestinnässä tavanomaisissa asiointitilanteissa esim. kaupassa tai kahvilassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteilla sekä oman arjen ja lähipiirin kuvailulla sekä viestinnässä tavanomaisissa asiointitilanteissa esim. kaupassa tai kahvilassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4–10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustason alkeet 3, 2 op (EAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista kehitetään harjoittelemalla sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista kehitetään harjoittelemalla sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla sekä viestinnässä yksinkertaisissa arkisissa asiointitilanteissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla sekä viestinnässä yksinkertaisissa arkisissa asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4–10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustaso 1, 2 op (EAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja mahdollisessa kansainvälisessä yhteistyössä. Kansainvälistä yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoitellaan vertaillen arjen tapoja, traditioita ja kulttuurieroja Suomen ja espanjankielisten maiden välillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustaso 2, 2 op (EAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista kehitetään opettelemalla kieltä hyvinvoinnin ja terveyden aihepiireissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kehitetään opettelemalla vuorovaikutuksen ylläpitoa ja aktiivisen kuuntelun taitoa moduulin eri aihepiireissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja mahdollisessa kansainvälisessä yhteistyössä. Kansainvälistä yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4–10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi toisena opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustaso 3, 2 op (EAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali ja kulttuuriosaamista kehitetään tutustumalla eri kulttuuriaiheisiin kieli- ja kulttuurialueelta menneisyydessä ja nykyhetkessä. Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja mahdollisessa kansainvälisessä yhteistyössä. Kansainvälistä yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen kiinnitetään huomiota kohdekielisten tuotosten yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4–10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi toisena opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustaso 4, 2 op (EAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa etenkin opiskelun ja työelämän aihepiireissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja mahdollisessa kansainvälisessä yhteistyössä. Kansainvälistä yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten sekä työelämän edustajien kanssa.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö:

Mahdollisia vierailijoita työelämästä ja korkeakouluista sekä vierailuja yrityksiin ja korkeakouluihin vieraiden kielten osaamisen ja kielitaitovaatimusten näkökulmasta. Toteutus voi olla myös virtuaalinen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi toisena opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustaso 5, 2 op (EAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa ajankohtaisten ilmiöiden ja medioiden tutkimisen sekä etenkin kirjoitustehtävien kautta. Opitaan soveltamaan kieltä laajemmin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja mahdollisessa kansainvälisessä yhteistyössä. Kansainvälistä yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi toisena opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustason jatko 1, 2 op (EAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue eettisyys ja ympäristöosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys).

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (erilaiset asuinympäristöt, kestävä elämäntapa). Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja mahdollisessa kansainvälisessä yhteistyössä. Kansainvälisiä yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi kolmantena opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Perustason jatko 2, 2 op (EAB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuu opintojakson teemojen kautta (kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö, tutustuminen kansainvälisiin arviointijärjestelmiin). Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja mahdollisessa kansainvälisessä yhteistyössä. Kansainvälisiä yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi kansainvälisten vierailujen ja virtuaalisen kommunikoinnin kautta. Yhteistyötä tehdään mahdollisesti myös muiden oppilaitosten kanssa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Työelämä- ja korkeakouluyhteistyö:

Mahdollisia vierailijoita työelämästä ja korkeakouluista sekä vierailuja yrityksiin ja korkeakouluihin vieraiden kielten osaamisen ja kielitaitovaatimusten näkökulmasta. Toteutus voi olla myös virtuaalinen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10. Ei suositella itsenäistä suoritusta. Suositellaan suoritettavaksi kolmantena opintovuonna.

Opintojakson arviointi perustuu koko opintojakson aikaiseen tuntityöskentelyyn, mahdollisiin suullisiin ja kirjallisiin tuotoksiin, tunti- ja moduulikokeisiin sekä opintojakson aikana tehtyyn itse- ja vertaisarviointiin.

Espanjan kansainvälisyysopintojakso, 2 op (EAB311)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on espanjan kielen taidon eri osa-alueiden vahvistaminen ja käyttö aidoissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tutustutaan syvällisemmin johonkin espanjankieliseen alueeseen. Opintojaksoon sisältyy esimerkiksi opintomatka Espanjaan, sekä matkan yhteissuunnittelu, valmistelu ja portfolio matkan jälkeen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä.

7.3.8. Vieraat kielet, venäjä, B2-oppimäärä (VEB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista harjoittelemalla sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla, sekä viestinnässä yksinkertaisissa arkisissa asiointitilanteissa.

Perustaso 1, 2 op (VEB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja kansainvälisissä yhteyksissä.

Perustaso 2, 2 op (VEB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista kehitetään opettelemalla kieltä hyvinvoinnin ja terveyden aihepiireissä

Perustaso 3, 2 op (VEB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali ja kulttuuriosaamista kehitetään tutustumalla eri kulttuuriaiheisiin kieli- ja kulttuurialueelta menneisyydessä ja nykyhetkessä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen kiinnitetään huomiota opiskelijoiden tehdessä oman kohdekielisen tuotoksen.

Perustaso 4, 2 op (VEB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa etenkin opiskelun ja työelämän asioissa.

Perustaso 5, 2 op (VEB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa ajankohtaisten ilmiöiden ja medioiden tutkimisen sekä etenkin kirjoitustehtävien kautta. Opitaan soveltamaan kieltä laajemmin

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu yhteiskunnan ilmiöiden ja viestintäkeinojen tutkimisessa.

Perustason jatko 1, 2 op (VEB27)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Perustason jatko 2, 2 op (VEB28)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

7.3.9. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimäärä (VEB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Perustason alkeet 1, 2 op (VEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista kehitetään opintojaksossa tutustumalla kohdekielen asemaan maailmassa sekä harjoittelemalla tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja sekä rutiininomaisia arjen viestintätilanteita

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitetaan opettelemalla muun muassa tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja kuten tervehdyksiä ja voinnin kysymistä sekä harjoittelemalla muita sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa, esimerkiksi kertomaan perustietoja itsestä ja perheestä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Perustuu tuntityöskentelyyn, tunneilla tehtäviin erikseen arvioitaviin tehtäviin sekä loppukokeeseen. Kurssin itsenäisestä suorittamisesta on sovittava opettajan kanssa erikseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskellaan aakkoset, sekä yksinkertaisia, päivittäisasioinnissa tarvittavia sanoja ja fraaseja. Kieliopista opiskelemme helpoimpia sijamuotoja (akkusatiivi, prepositionaali).

Perustason alkeet 2, 2 op (VEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan arjen sosiaalisen kohtaamisen tilanteilla sekä oman arjen ja lähipiirin kuvailulla sekä viestinnässä tavanomaisissa asiointitilanteissa esim. kaupassa tai kahvilassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Perustuu tuntityöskentelyyn, tunneilla tehtäviin erikseen arvioitaviin tehtäviin sekä loppukokeeseen. Kurssin itsenäisestä suorittamisesta on sovittava opettajan kanssa erikseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla jatkamme venäjän opiskelua Ponjatno-kirjojen avulla. Kurssilla opiskelemme muun muassa verbejä (liikeverbit, refleksiiviverbit) sekä lisää sijamuotoja.

Perustason alkeet 3, 2 op (VEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista harjoittelemalla sosiaalisen kohtaamisen tilanteita arjessa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista harjoitellaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa koulussa ja vapaa-ajalla, sekä viestinnässä yksinkertaisissa arkisissa asiointitilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Perustuu tuntityöskentelyyn, tunneilla tehtäviin erikseen arvioitaviin tehtäviin sekä loppukokeeseen. Kurssin itsenäisestä suorittamisesta on sovittava opettajan kanssa erikseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla opiskelemme muun muassa keskeisiä viestintätilanteita sekä omasta elämästä kertomista.

Perustaso 1, 2 op (VEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: globaali- ja kulttuuriosaamista laajennetaan tiedonhakutehtävissä ja kansainvälisissä yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Perustuu tuntityöskentelyyn, tunneilla tehtäviin erikseen arvioitaviin tehtäviin sekä loppukokeeseen. Kurssin itsenäisestä suorittamisesta on sovittava opettajan kanssa erikseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tutustumme muun muassa erilaisiin kansallisuus- ja matkustussanoihin, kulttuuriin, luontoon ja säähän. Lisäksi opiskelemme kielioppia, mm. tutustumme aspekteihin.

Perustaso 2, 2 op (VEB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alue: hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista kehitetään opettelemalla kieltä hyvinvoinnin ja terveyden aihepiireissä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Perustuu tuntityöskentelyyn, tunneilla tehtäviin erikseen arvioitaviin tehtäviin sekä loppukokeeseen. Kurssin itsenäisestä suorittamisesta on sovittava opettajan kanssa erikseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tutustumme muun muassa ihmisen elämänkaareen liittyvään sanastoon, sosiaalisen median sanastoihin ja keskustelufraaseihin. Kieliopissa käymme muun muassa sijamuotoja.

Perustaso 3, 2 op (VEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali ja kulttuuriosaamista kehitetään tutustumalla eri kulttuuriaiheisiin kieli- ja kulttuurialueelta menneisyydessä ja nykyhetkessä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteiseen ja luovaan osaamiseen kiinnitetään huomiota opiskelijoiden tehdessä oman kohdekielisen tuotoksen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Perustuu tuntityöskentelyyn, tunneilla tehtäviin erikseen arvioitaviin tehtäviin sekä loppukokeeseen. Kurssin itsenäisestä suorittamisesta on sovittava opettajan kanssa erikseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla käsittelemme muun muassa mediaan ja kirjallisuuteen liittyvää sanastoa. Lisäksi opiskelemme mm. liikeverbejä.

Perustaso 4, 2 op (VEB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa etenkin opiskelun ja työelämän asioissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Perustuu tuntityöskentelyyn, tunneilla tehtäviin erikseen arvioitaviin tehtäviin sekä loppukokeeseen. Kurssin itsenäisestä suorittamisesta on sovittava opettajan kanssa erikseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Teemoina mm. musiikki ja tienneuvominen. Kielioppiasioista käymme läpi muun muassa etuliitteisiä liikeverbejä.

Perustaso 5, 2 op (VEB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen toteutuu opintojakson teemoissa ajankohtaisten ilmiöiden ja medioiden tutkimisen sekä etenkin kirjoitustehtävien kautta. Opitaan soveltamaan kieltä laajemmin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen toteutuu yhteiskunnan ilmiöiden ja viestintäkeinojen tutkimisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Perustuu tuntityöskentelyyn, tunneilla tehtäviin erikseen arvioitaviin tehtäviin sekä loppukokeeseen. Kurssin itsenäisestä suorittamisesta on sovittava opettajan kanssa erikseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tutustumme muun muassa elokuva- ja teatterisanastoon. Kieliopissa keskitymme pronomineihin.

Perustason jatko 1, 2 op (VEB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perustason jatko 1: erilaiset asuinympäristöt , kestävä elämäntapa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet eettisyys ja ympäristöosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuvat opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys, työelämä, jatko-opinnot).

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Opintojakso voidaan mahdollisesti toteuttaa osittain vierailuluennoin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Perustuu tuntityöskentelyyn, tunneilla tehtäviin erikseen arvioitaviin tehtäviin sekä loppukokeeseen. Kurssin itsenäisestä suorittamisesta on sovittava opettajan kanssa erikseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustumme muun muassa työelämässä ja jatko-opiskelussa tarvittavaan sanastoon. Syvennämme myös kieliopin osaamista.

Perustason jatko 2, 2 op (VEB310)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Moduulin tavoitteena on, että opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perustason jatko 2 : kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö, tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin, kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet eettisyys ja ympäristöosaaminen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen toteutuvat opintojakson teemojen kautta (kestävä kehitys, ympäristönsuojelu, kansainvälisyys).

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen painottuu työtavoissa kirjallisten tekstien ja audiovisuaalisten mediasisältöjen tutkimisen ja luovien kirjallisten tuotosten muodossa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi. Perustuu tuntityöskentelyyn, tunneilla tehtäviin erikseen arvioitaviin tehtäviin sekä loppukokeeseen. Kurssin itsenäisestä suorittamisesta on sovittava opettajan kanssa erikseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla syvennymme kohdekielisiin teksteihin sekä kielen tuottamisen vahvistamiseen eri kielenkäyttötilanteissa. Syvennämme myös kielioppiosaamista.

Kurssin puittessa voidaan mahdollisesti kehittää etäyhteistyötä venäläisten oppilaitosten kanssa.

7.4. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****,* ***eettistä ja ympäristöosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista.***

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. ***vuorovaikutusosaamista****. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

Matematiikan opiskelu tukee ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *sekä* ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.*

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*
- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota.

Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	***Lyhyen oppimäärän moduuli***
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.4.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan esittämällä omia ratkaisuja perusteluineen joko koko luokalle tai toiselle opiskelijalle. Kannustetaan opiskelijoita kysymysten esittämiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tavoitteellisesti tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja toisaalta kehittämiskohteitaan sekä huomaamaan, että menestyksellinen matematiikan opiskelu vaatii pitkäjänteistä työntekoa ja sinnikkyyttä. Opetuksessa tuetaan epävarmuuden sietokykyä ja vahvistetaan luottamusta, jolloin opiskelija oppii arvioimaan myös omia voimavarojaan ja suunnittelemaan ajankäyttöä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Suositellaan suoritettavaksi heti opintojen alussa. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

7.4.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoita kannustetaan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ohjaamalla heitä keskustelemaan tehtävien ratkaisuista opettajan kanssa ja keskenään.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Matematiikan pakolliset opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu tutkimaan kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia mallintamalla niitä geometrisesti. Opiskelija tutustuu fyysisen maailman mittoihin ja mittasuhteisiin tutkimalla erilaisten kuvioiden ja kappaleiden muotoja ja suuruuksia.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Matematiikan pakolliset opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan moniin uusiin ja käsitteellisesti vaativiin sisältöihin. Opiskelijoita ohjataan asettamaan itselleen sopivan haastavia tavoitteita ja kannustetaan heitä sinnikkääseen työskentelyyn tavoitteiden saavuttamiseksi.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Matematiikan pakolliset opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Opiskelija harjaantuu käyttämään luovuuttaan esimerkiksi käytännön sovellustehtävien ratkaisemisessa ja annetut ehdot täyttävien esimerkkien muodostamisessa.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Matematiikan pakolliset opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan tilastojen ja todennäköisyyksien tulkitsemista erilaisten tehtävien yhteydessä. Arjen hyvinvointi vaatii monenlaisen tiedon vastaanottamista, tulkitsemista ja soveltamista.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Matematiikan pakolliset opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen ja eettiset valinnat pohjautuvat perustelluille toimintatavoille, jotka pohjautuvat yksilön arvoihin. Opintojaksolla tutustutaan yhteiskunnan ilmiöitä tutkiviin matemaattisiin malleihin laskemalla esimerkiksi säästämiseen liittyviä tehtäviä.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Matematiikan pakolliset opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*

- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen vaativat pohdintoja erilaisten toimintavaihtoehtojen vaikutuksista. Opintojaksossa opiskelija harjaantuu esimerkiksi ratkaisemaan erilaisia optimointiongelmia ja vahvistaa suuruusluokkien hahmottamisen taitojaan.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opintojaksoa ei suositella opintojen ensimmäiselle vuodelle. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*

- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan käyttämään logiikalle tyypillistä kieltä ja merkkijärjestelmää. Tämä järjestelmä on pohja ohjelmoinnissa käytettäville kielille.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opintojaksoa ei suositella opintojen ensimmäiselle vuodelle. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*

- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan aiempien asioiden yhdistelemistä soveltamalla aritmetiikan, differentiaali- ja integraalilaskennan ja todennäköisyyslaskennan tietoja ongelmanratkaisussa.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Suositellaan suoritettavaksi pakollisten opintojen jälkeen. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Pitkän matematiikan kertaus, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan aikaisempien opintojaksojen sisällöt.
- Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.

- Luodaan kokonaiskuva osaamisen tasosta ja kertausta vaativista sisällöistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukio-opintojen aikana opiskeltujen matematiikan opintojaksojen sisällöt
- Ylioppilaskokeen vastaamistekniikka
- Ylioppilaskokeen rakenne
- Matematiikan opintojaksojen sisältöjen väliset yhteydet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjaannutaan yhdistelemään tietoa soveltamalla esimerkiksi matematiikan ja muiden luonnontieteiden tietoja ongelmanratkaisussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla suoritettu (S) tai hylätty (H). Opintojakso suositellaan suoritettavaksi juuri ennen ylioppilaskirjoituksia. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Graafisen esityksen laatiminen, tulkitseminen ja muokkaaminen matemaattiseksi malliksi tukevat luovan ajattelun kehittymistä. Ne ovat matematiikan ja muiden eksaktia numeerista tietoa tuottavien tieteiden perusta. Esimerkiksi analyyttisessä geometriassa tutustutaan matemaattisten mallien yhteen tärkeimpään käsitteeseen, kulmakertoimeen. Opiskelija tarkastelee kulmakerrointa havainnoimalla erilaisia kuvallisia ja numeerisia tilanteita, piirtämällä itse kuvaajia ja laskemalla kulmakertoimeen liittyviä tehtäviä.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*

- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan matematiikan menetelmiä eri oppiaineissa. Opiskelija harjaantuu käyttämään luovuuttaan esimerkiksi käytännön sovellustehtävien ratkaisemisessa ja annetut ehdot täyttävien esimerkkien muodostamisessa.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Pitkän matematiikan tukikertaus, 2 op (MAA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja vahvistaa yhtälön ratkaisemisen taitojaan.
- Opiskelija kertaa ja vahvistaa differentiaali- ja integraalilaskennan taitojensa perusteita.
- Opiskelija kertaa ja vahvistaa geometrian ja analyyttisen geometrian taitojaan.
- Syventää sähköisen vastaamisen taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaiseminen
- differentiaali- ja integraalilaskennan perusteet
- geometrian ja analyyttisen geometrian perusteet
- vastauksen kirjoittaminen sähköisillä välineillä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjaannutaan yhdistelemään tietoa soveltamalla esimerkiksi matematiikan ja muiden luonnontieteiden tietoja ongelmanratkaisussa.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (sMAA15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan

- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija harjaantuu kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan taloudenhoitoon. Yhteiskunnallinen osaaminen ja eettiset valinnat pohjautuvat perustelluille toimintatavoille, jotka pohjautuvat yksilön arvoihin. Opiskelija saa myös valmiuksia ymmärtää talouden yhteiskunnallista ulottuvuutta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Talous on globaali ja yhteiskunnallinen ilmiö. Tutkimalla taloutta matematiikan menetelmin opiskelija harjoittelee globaalia ja ympäristöosaamistaan.

7.4.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoita kannustetaan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ohjaamalla heitä keskustelemaan tehtävien ratkaisuista opettajan kanssa ja keskenään.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Matematiikan pakolliset opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristötaidot vaativat mittojen sekä niiden suhteiden hahmottamista. Näitä taitoja harjoitellaan tutkimalla kuvioita ja kappaleita sekä piirtämällä että laskennallisesti.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Matematiikan pakolliset opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*

- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin matemaattisiin malleihin sekä harjaannutaan tulkitsemaan ja arvioimaan mallien tuottamaa tietoa. Graafisen esityksen laatiminen, tulkitseminen ja muokkaaminen matemaattiseksi malliksi tukevat luovan ajattelun kehittymistä. Ne ovat matematiikan ja muiden eksaktia numeerista tietoa tuottavien tieteiden perusta.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Matematiikan pakolliset opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*

- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Matematiikkaa soveltavissa tieteissä tutkittavia ilmiöitä havainnollistetaan matemaattisin menetelmin. Matemaattinen analyysi on näiden tieteiden perusta. Opintojaksolla pyritään luomaan opiskelijalle ymmärrys matemaattisen analyysin soveltamisesta eri tieteiden kontekstissa.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Suositellaan suoritettavaksi pakollisten opintojen jälkeen. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ympäristöä tutkitaan mittaussarjaksi koottavien havaintojen perusteella. Opiskelija harjaantuu huomaamaan, miten normaali- ja binomijakauma näkyvät matemaattisina malleina erilaisissa mittaussarjoissa.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Suositellaan suoritettavaksi pakollisten opintojen jälkeen. Matematiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Lyhyen matematiikan kertaus, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan aikaisempien opintojaksojen sisältöjä.

- Valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen.
- Luodaan kokonaiskuva osaamisen tasosta ja kertausta vaativista sisällöistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukio-opintojen aikana opiskeltujen matematiikan opintojaksojen sisällöt
- Ylioppilaskokeen vastaamistekniikka
- Ylioppilaskokeen rakenne
- Matematiikan opintojaksojen sisältöjen väliset yhteydet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjaannutaan yhdistelemään tietoa soveltamalla esimerkiksi matematiikan ja muiden luonnontieteiden tietoja ongelmanratkaisussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla suoritettu (S) tai hylätty (H). Opintojakso suositellaan suoritettavaksi juuri ennen ylioppilaskirjoituksia. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta matematiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tukea lyhyen matematiikan opiskeluun, 2 op (MAB11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa tukea matematiikan opiskeluunsa eri opintojaksojen aikana.
- Opiskelija vahvistaa matematiikan osaamistaan ja työskentelytaitojaan.
- Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa hyväksytysti aiemmasta opintojaksosta saamansa hylätty arvosana.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Matematiikan keskeisiä sisältöjä eri opintojaksoista, esim. yhtälönratkaisua, geometrian perusteita.
- Keskeiset sisällöt sovitaan tapauskohtaisesti opintojakson alkaessa.
- Jos opiskelija suorittaa aiemmin saamaansa hylättyä arvosanaa, keskeiset sisällöt määräytyvät kyseisestä opintojaksosta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija harjaantuu tunnistamaan oman matematiikan opiskelunsa pulmakohdat ja saa tukea niiden vahvistamiseen. Opiskelija harjaantuu kehittämään sinnikkyyttään ja saa pystyvyyden kokemuksia matematiikassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Matematiikan opintojakson rinnalla samanaikaisesti kulkeva tukiopintojakso arvioidaan merkinnällä S/H.

Jos opiskelija suorittaa uudelleen opintojaksoa, josta on aiemmin saanut hylätyn arvosanan, hänen suorituksensa arvioidaan kyseisen opintojakson arviointiperiaatteiden mukaisesti. Myös opintopisteet kirjautuvat kyseiseen opintojaksoon eikä hylättyä opintojaksoa uudelleen suoritettaessa saa tukiopintojaksosta erikseen opintopisteitä.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan erilaisiin matemaattisiin malleihin sekä harjaannutaan tulkitsemaan ja arvioimaan mallien tuottamaa tietoa. Graafisen esityksen laatiminen, tulkitseminen ja muokkaaminen matemaattiseksi malliksi tukevat luovan ajattelun kehittymistä. Ne ovat matematiikan ja muiden eksaktia numeerista tietoa tuottavien tieteiden perusta.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Talousmatematiikka, 2 op (MAB6-MAB7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija harjaantuu kehittävään ja uudistuvaan otteeseen suhteessa omaan taloudenhoitoon. Yhteiskunnallinen osaaminen ja eettiset valinnat pohjautuvat perustelluille toimintatavoille, jotka pohjautuvat yksilön arvoihin. Opiskelija saa myös valmiuksia ymmärtää talouden yhteiskunnallista ulottuvuutta. Opintojaksolla tutustutaan yhteiskunnan ilmiöitä tutkiviin matemaattisiin malleihin laskemalla esimerkiksi säästämiseen liittyviä tehtäviä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Talous on globaali ja yhteiskunnallinen ilmiö. Tutkimalla taloutta matematiikan menetelmin opiskelija harjoittelee globaalia ja ympäristöosaamistaan.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisoihin. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Funktiot ja yhtälöt 1, 1 op (sMAB12)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Matematiikan laajuuden vaihdon yhteydessä hyväksiluetun opintojakson (MAB02) lisäksi kirjattava osasuoritus.

Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (sMAB13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Matematiikan laajuuden vaihdon yhteydessä hyväksiluettu opintojakso.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (sMAB14)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Matematiikan laajuuden vaihdon yhteydessä hyväksiluettu opintojakso.

Derivaatta, 1 op (sMAB15)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Matematiikan laajuuden vaihdon yhteydessä hyväksiluetun opintojakson (MAB08) lisäksi kirjattava osasuoritus.

Integraalilaskenta, 2 op (sMAB16)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Matematiikan laajuuden vaihdon yhteydessä hyväksiluettu opintojakso.

3D-geometria, 2 op (sMAB17)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Matematiikan laajuuden vaihdon yhteydessä hyväksiluettu opintojakso.

Algoritmit, 2 op (sMAB18)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Matematiikan laajuuden vaihdon yhteydessä hyväksiluettu opintojakso.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (sMAB19)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Matematiikan laajuuden vaihdon yhteydessä hyväksiluettu opintojakso.

7.5. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa

tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan ***hyvinvointiosaamista.*** *Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

Vuorovaikutusosaamisen *osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin ***monitieteistä ja luovaa osaamista****. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

Yhteiskunnallisen osaamisen *osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Biologian opetus kehittää opiskelijan ***ympäristöosaamista*** *ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia*

kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa ***eettisyyttä*** *vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*
- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon

opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen näkyy monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksen ymmärtämisenä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta toimii työkaluna myös moninaisuuden ja erilaisuuden käsittämiseen. Opiskelijan itsetuntemus ja pitkäjänteisyys lisääntyy ohjauksen ja tuen myötä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen osalta opiskelijaa kannustetaan heti alusta alkaen argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla sekä osallistumaan opetuskeskusteluun. Opetusta pyritään antamaan erilaisissa oppimisympäristöissä (mahdolliset retket ja vierailijat) ja monipuolisilla työmenetelmillä, kuten pari- ja ryhmätyöskentelyä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssi ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin monitieteistä ja luovaa osaamista. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijaa harjaannutetaan tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian tietopohjaan tukeutuen opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee mediakriittisyyteen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen tärkeimpänä ilmentymänä on luonnon monimuotoisuuden merkityksen ja sen vaalimisen konkretisoituminen omien tekojen kautta mahdollistaen näin kestävän tulevaisuuden.

Opetus järjestetään opintojaksolla mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä eri yliopistojen ja tutkimuslaitosten, kuten esimerkiksi Helsingin yliopiston, Suomen ympäristökeskuksen ja paikallisten toimijoiden, kuten esimerkiksi Vihdin kunnan, Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n, Siuntionjoen latvajärvien suojeluyhdistys ry:n ja Vihdin Luonto ry:n kanssa.

Erityisesti pyritään hyödyntämään yliopiston erityisosaamista ja laitteistoja kokeellisen laboratoriotyöskentelyn yhteydessä. Opintoihin liitetään myös mahdollisia vierailuja ja tutustumista alueen alan toimijoihin - yrityksiin ja kuntaan.

Yritys-/työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi tutustumiskäynneillä opiskeltavan oppiaineen alan yrityksiin sekä mahdollisina asiantuntijavierailuina oppitunneilla (virtuaalisesti tai paikan päällä). Opinnoissa tutustutaan oppiaineen alan yrittäjyys- ja työllistymismahdollisuuksiin.

Kansainvälisyyskasvatus voi toteutua esimerkiksi koulussa opiskelevien vaihto-opiskelijoiden läsnäolona oppiaineen oppitunneilla (kotikansainvälisyys).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisen lukuvuoden aikana. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arviointia tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoiseksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan esimerkiksi ongelmanratkaisutehtävän yhteydessä.

Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Ekologia ja ympäristö, 2 op (BI2-BI3)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*

- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ekologian perusteiden ymmärrys on välttämätöntä, jotta opiskelija voi hahmottaa tämän ajan viheliäisiä ongelmia sekä niiden riippuvuussuhteita ja toimimaan kestävän tulevaisuuden edistämiseksi. Tällaisia ongelmia ovat mm. ilmastonmuutos, biodiversiteetin heikkeneminen ja nälänhätä. Ekologian perusteita voidaan havainnollistaa mm. kokeellisten töiden, laji- ja ekosysteemiesimerkkien sekä dokumenttien avulla.

Biologian opetuksen oleellinen osa on myös biologisten ilmiöiden havainnollistaminen lajiesimerkkien avulla hyödyntäen esimerkiksi kuvia, videoita tai eliökokoelmia. Näin opetus konkretisoituu ja luontosuhde vahvistuu.

Vahva luontosuhde luo pohjan mm. luonnonmonimuotoisuuden merkityksen ymmärtämiselle, sen itseisarvolle ja eettisille pohdinnoille. Tätä voidaan vahvistaa esimerkiksi ryhmätöiden, väittelyiden sekä asiaperusteisen argumentoinnin kautta.

Luontosuhdetta voidaan vahvistaa retkeilemällä lähialueilla tai museovierailuilla, jolloin tieto ankkuroituu opittuun omien havaintojen ja kokemusten kautta. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös virtuaalisia pesä- ja luontokameroita.

Hyvinvointiosaaminen

Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisesta maailmasta sekä sen biologisesta taustasta. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Tätä voidaan vahvistaa tutustumalla uhanalaisiin lajeihin tai harvinaisiin ekosysteemeihin, tutustumalla paikallisiin/perinnebiotoopeihin sekä ryhmätyöskentelyllä ja keskusteluilla.

Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Tätä voidaan vahvistaa muun muassa retkeilyn, valokuvien, videoiden, vastamainoksien tai kertomusten avulla.

Opiskelija ohjataan omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tuetaan ja kannustustetaan oppimisprosessin eri vaiheissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetusta annetaan mahdollisuuksien mukaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia, esim. toteuttamalla vierailuja, maastotöitä, uutisanalyysiä, vastamainoksia ja tutkimusta.

Työskentelyä voidaan harjoittaa esimerkiksi ekologisen tutkimusaineiston hankkimisessa, analysoinnissa ja tulkitsemisessa. Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan, kun oppilaat työskentelevät ryhmissä harjoitellen ryhmätyössä tarvittavia puheviestintätaitoja opettajan ohjauksella.

Tuotosten (esimerkiksi tulos, johtopäätös, esitelmä) esittäminen koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Myös esiintymistaitojen harjoittaminen vaatii opettajalta ohjausta ja tukea.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ekologian opetus antaa tietopohjan yhteiskunnalliseen osaamiseen, jonka avulla opiskelija voi ja uskaltaa ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opintojakso tutustuttaa opiskelijan kiertotalouteen ja ohjaa kestävään elämäntapaan sekä globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan ja yhteisön jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Tutkimusaineistoista voidaan laatia esimerkiksi referaatteja, esitelmiä tai esitysjulisteita.

Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttamista voidaan harjoitella laatimalla vastamainoksia ja mielipidekirjoituksia, ottamalla kantaa verkkokommentointeihin ja osallistumalla päätöksentekoprosesseihin sekä väittelyiden ja esitelmien avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kehittää erityisesti opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta ja sitä kautta ymmärtää ekosysteemipalveluiden merkityksen. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä nyt ja tulevaisuudessa sekä soveltamaan biologista tietoa eettisyyttä vaativissa pohdinnoissa ymmärtäen luonnon ainutlaatuisuuden ja itseisarvon.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maailman verkottuminen ja keskinäiset riippuvuudet auttavat suuntautumaan tulevaisuuteen. On huomattava, että lajien tieteelliset nimet ovat kansainvälisiä. Kansainvälisiin tutkimushankkeisiin ja innovaatioihin tutustutaan esimerkiksi esitelmien ja uutisseurannan avulla.

Esimerkiksi biodiversiteetin heikkenemisen estäminen tai ilmastonmuutokseen sopeutuminen näyttäytyvät erilaisina eri puolilla maailmaa, ja näihin suhtautumisessa on erilaisia kulttuurisia piirteitä. Opetuksessa voidaan esitellä ekosysteemien muutoksia ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja eri alueilla hyödyntäen geomediaa sekä kansainvälisiä uutis- ja tiedesivustoja.

YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita pohditaan biologian näkökulmasta - erityisesti tavoitteet 13, 14 ja 15. Opetuksessa pyritään ymmärtämään eri tavoitteiden keskinäinen riippuvuus ja ilmiöiden globaalinäkökulma. Opiskelijan toimijuutta kestävän elämäntavan edistämiseksi vahvistetaan esimerkiksi osallistumalla vaikuttamisprojekteihin, arvioimalla oman tai koulun toiminnan kestävyyttä (esim. hiilijalanjälkilaskurit) sekä tutustumalla Suomen kuntien tai kansalaisjärjestöjen toimintaan kestävän kehityksen edistämiseksi.

Opetus järjestetään niin pakollisilla kuin syventävillä opintojaksoilla mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä eri yliopistojen ja tutkimuslaitosten, kuten Helsingin yliopiston, Suomen

ympäristökeskuksen ja paikallisten toimijoiden, kuten Vihdin kunnan, Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n, Siuntionjoen latvajärvien suojeluyhdistys ry:n ja Vihdin Luonto ry:n kanssa.

Erityisesti pyritään hyödyntämään yliopiston erityisosaamista ja laitteistoja kokeellisen laboratoriotyöskentelyn yhteydessä. Opintoihin liitetään myös mahdollisia vierailuja ja tutustumista alueen alan toimijoihin - yrityksiin ja kuntaan.

Yritys-/työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi tutustumiskäynneillä opiskeltavan oppiaineen alan yrityksiin sekä mahdollisina asiantuntijavierailuina oppitunneilla (virtuaalisesti tai paikan päällä). Opinnoissa tutustutaan oppiaineen alan yrittäjyys- ja työllistymismahdollisuuksiin.

Kansainvälisyyskasvatus voi toteutua esimerkiksi koulussa opiskelevien vaihto-opiskelijoiden läsnäolona oppiaineen oppitunneilla (kotikansainvälisyys).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisen lukuvuoden aikana BI1-opintojakson jälkeen. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arviointia tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä maastossa. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoiseksi työskentelytavoistaan esimerkiksi tutkimustehtävän yhteydessä.
Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*

- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Solu ja perinnöllisyys -opintojaksossa selkiytyvät yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen lisäten hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen taitoja voidaan harjoitella esimerkiksi perinnöllisyyteen liittyvien tehtävien ratkomisella eri kokoisissa ryhmissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi biologisten prosessien mallinnusten, animaatioiden tai yksinkertaisten koejärjestelyiden avulla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Erilaisten solujen ja perinnöllisyyden tarkastelu lisää ymmärrystä luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa eettisyyttä vaativissa pohdinnoissa.

Opetus järjestetään opintojaksolla mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä eri yliopistojen ja tutkimuslaitosten, kuten esimerkiksi Helsingin yliopiston, Suomen ympäristökeskuksen ja paikallisten toimijoiden, kuten esimerkiksi Vihdin kunnan, Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n, Siuntionjoen latvajärvien suojeluyhdistys ry:n ja Vihdin Luonto ry:n kanssa.

Erityisesti pyritään hyödyntämään yliopiston erityisosaamista ja laitteistoja kokeellisen laboratoriotyöskentelyn yhteydessä. Opintoihin liitetään myös mahdollisia vierailuja ja tutustumista alueen alan toimijoihin - yrityksiin ja kuntaan.

Yritys-/työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi tutustumiskäynneillä opiskeltavan oppiaineen alan yrityksiin sekä mahdollisina asiantuntijavierailuina oppitunneilla (virtuaalisesti tai paikan päällä). Opinnoissa tutustutaan oppiaineen alan yrittäjyys- ja työllistymismahdollisuuksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi pakollisten opintojaksojen jälkeen toisen lukuvuoden aikana. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arviointia tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai kokeellisen työskentelyn yhteydessä. Opiskelun aikainen palaute ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan esimerkiksi ongelmanratkaisutehtävien yhteydessä.
Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen taitoja kehitetään esimerkiksi kytkemällä ihmisen anatomia ja fysiologia ihmisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, jota opiskellaan myös terveystiedon opintojaksoilla. Laaja-alaisen osaamisen taitojen kehittymistä voidaan tukea esimerkiksi mallinnusten tai animaatioiden avulla tukien opiskelijan vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa harjaannutetaan tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen taitoja kehitetään esimerkiksi kytkemällä ihmisen anatomia ja fysiologia ihmisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, jota opiskellaan myös terveystiedon opintojaksoilla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia, joiden avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin terveydenhoitoon liittyviin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa.

Opetus järjestetään opintojaksolla mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä eri yliopistojen ja tutkimuslaitosten, kuten esimerkiksi Helsingin yliopiston, Suomen ympäristökeskuksen ja paikallisten toimijoiden, kuten Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n, Siuntionjoen latvajärvien suojeluyhdistys ry:n ja Vihdin Luonto ry:n kanssa.

Erityisesti pyritään hyödyntämään yliopiston erityisosaamista ja laitteistoja kokeellisen laboratoriotyöskentelyn yhteydessä. Opintoihin liitetään myös mahdollisia vierailuja ja tutustumista alueen alan toimijoihin - yrityksiin ja kuntaan.

Yritys-/työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi tutustumiskäynneillä opiskeltavan oppiaineen alan yrityksiin sekä mahdollisina asiantuntijavierailuina oppitunneilla (virtuaalisesti tai paikan päällä). Opinnoissa tutustutaan oppiaineen alan yrittäjyys- ja työllistymismahdollisuuksiin.

Opiskelijoille järjestetään mahdollisuus osallistua biologian kansallisiin ja kansainvälisiin kilpailuihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi BI4-opintojakson jälkeen toisen lukuvuoden aikana. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arviointia tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Laaja-alaisen osaamisen taitoja kehitetään esimerkiksi arvioimalla opiskelijan tietoja oman kehon toiminnasta ja taitoja yhdistää terveellisten elämäntapojen merkitys elimistön hyvinvoinnille. Opiskelun aikainen palaute ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omasta työskentelystään ja edistymisestään esimerkiksi fysiologiaan ja ihmisen hyvinvointiin liittyvien tehtävien yhteydessä.

Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa ja tukee luontevasti opiskelijan hyvinvointiosaamista lisäämällä opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan erilaisten työskentelytapojen avulla**.** Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, kuten mediaseuranta, aineistoihin pohjautuva arvopohdinta tai haastattelu-/kyselytutkimus, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia. Opintojakso ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin monitieteistä ja luovaa osaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan erilaisten työskentelytapojen avulla**.** Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, kuten mediaseuranta, aineistoihin pohjautuva arvopohdinta tai haastattelu-/kyselytutkimus, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia. Opintojakso ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta opintojaksossa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta opintojaksossa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan ympäristöosaamista ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa eettisyyttä vaativissa pohdinnoissa.

Opetus järjestetään opintojaksolla mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä eri yliopistojen ja tutkimuslaitosten, kuten esimerkiksi Helsingin yliopiston, Suomen ympäristökeskuksen ja paikallisten toimijoiden, kuten Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n, Siuntionjoen latvajärvien suojeluyhdistys ry:n ja Vihdin Luonto ry:n kanssa.

Erityisesti pyritään hyödyntämään yliopiston erityisosaamista ja laitteistoja kokeellisen laboratoriotyöskentelyn yhteydessä. Opintoihin liitetään mahdollisia myös mahdollisia vierailuja ja tutustumista alueen alan toimijoihin - yrityksiin ja kuntaan.

Yritys-/työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi tutustumiskäynneillä opiskeltavan oppiaineen alan yrityksiin sekä mahdollisina asiantuntijavierailuina oppitunneilla (virtuaalisesti tai paikan päällä). Opinnoissa tutustutaan oppiaineen alan yrittäjyys- ja työllistymismahdollisuuksiin.

Opiskelijoille järjestetään mahdollisuus osallistua biologian kansallisiin ja kansainvälisiin kilpailuihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi BI4-opintojakson jälkeen toisen tai kolmannen lukuvuoden aikana. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arviointia tapahtuu koko opintojakson ajan. Arviointi voi perustua esim. kokeisiin, ryhmätöihin, tutkielmiin, työraportteihin. Lisäksi voidaan käyttää vertais- ja itsearviointia.

Laaja-alaisesta osaamisesta annetaan opiskelun aikana palautetta esimerkiksi sen perusteella, kuinka opiskelija kykenee perustelemaan mielipiteitään/näkemyksiään ja kuinka hän onnistuu biologian soveltamiseen liittyvässä kokeellisessa työssään.
Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Biologian kertaus, 2 op (BI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen
- biologian oppisisällön kokonaiskuvan muodostuminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion biologian oppimäärään kuuluvien pakollisten ja syventävien opintojen kertaaminen
- edellisten vuosien biologian ylioppilastehtäviin ja niiden ratkaisuun tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista opintojaksolla painottuu erityisesti monitieteinen ja luova osaaminen. Biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieli, käsitteistö ja tiedonrakennus vahvistuvat ja kypsyvät ylioppilaskirjoitusten vaatimaan tasoon.

Opetus järjestetään opintojaksolla mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä eri yliopistojen ja tutkimuslaitosten, kuten esimerkiksi Helsingin yliopiston, Suomen ympäristökeskuksen ja paikallisten toimijoiden, kuten Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n, Siuntionjoen latvajärvien suojeluyhdistys ry:n ja Vihdin Luonto ry:n kanssa.

Erityisesti pyritään hyödyntämään yliopiston erityisosaamista ja laitteistoja kokeellisen laboratoriotyöskentelyn yhteydessä. Opintoihin liitetään myös mahdollisia vierailuja ja tutustumista alueen alan toimijoihin - yrityksiin ja kuntaan.

Yritys-/työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi tutustumiskäynneillä opiskeltavan oppiaineen alan yrityksiin sekä mahdollisina asiantuntijavierailuina oppitunneilla (virtuaalisesti tai paikan päällä). Opinnoissa tutustutaan oppiaineen alan yrittäjyys- ja työllistymismahdollisuuksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu/hylätty).

Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä. Opiskelun aikainen palaute ohjaa opiskelijaa yhdistelemään eri opintojaksoilla opittuja asioita ja liittämään ne laajempiin kokonaisuuksiin. Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan aktiiviseen työskentelyyn.

Luonnon lumoa, 2 op (BI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja sen merkityksen ymmärryksen syventäminen
- luonnon monimuotoisuuden etsiminen, havainnointi ja tutkiminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- vaihtuvia aiheita ja töitä ajankohtaisuuden ja innostuksen mukaan
- biologisten työmenetelmien monipuolinen harjoittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista opintojaksolla painottuu erityisesti monitieteinen ja luova osaaminen. Biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieli, käsitteistö ja tiedonrakennus vahvistuu ja kypsyy.

Opetus järjestetään opintojaksolla mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä eri yliopistojen ja tutkimuslaitosten, kuten esimerkiksi Helsingin yliopiston, Suomen ympäristökeskuksen ja paikallisten toimijoiden, kuten Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n, Siuntionjoen latvajärvien suojeluyhdistys ry:n ja Vihdin Luonto ry:n kanssa.

Erityisesti pyritään hyödyntämään yliopiston erityisosaamista ja laitteistoja kokeellisen laboratoriotyöskentelyn yhteydessä. Opintoihin liitetään myös mahdollisia vierailuja ja tutustumista alueen alan toimijoihin - yrityksiin ja kuntaan.

Yritys-/työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi tutustumiskäynneillä opiskeltavan oppiaineen alan yrityksiin sekä mahdollisina asiantuntijavierailuina oppitunneilla (virtuaalisesti tai paikan päällä). Opinnoissa tutustutaan oppiaineen alan yrittäjyys- ja työllistymismahdollisuuksiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Biologian kokeellisella opintojaksolla opiskelijan ympäristöosaaminen ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta kehittyy ja vahvistuu. Kestävän tulevaisuuden mahdollisuuksien ymmärryksen kautta luonnon ainutlaatuisuus ja itseisarvo selkeytyy.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla suoritettu (S) ja hylätty (H). Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia, tutkimisen taitoja tai työskentelyprosessin kuvausta. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (KE9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja

sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä ***monitieteelliseen ja luovaan*** *työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa ***yhteiskunnallista osaamista****.*

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan*

kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*
- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisesta maailmasta. Maantieteessä korostuu alueiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä toisaalta niiden samankaltaisuus, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Tätä voidaan vahvistaa tutustumalla erilaisiin alueisiin geomedian avulla, kuten karttojen, satelliittikuvien, kuvien tai videoiden avulla sekä ryhmätyöskentelyllä ja keskusteluilla.

Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä puhtaan, terveellisen ja turvallisen elinympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Tätä voidaan vahvistaa muun muassa tilastojen, valokuvien, videoiden tai kertomusten avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyöhön perustuvaa työskentelyä voidaan harjoittaa esimerkiksi pienimuotoisen kokeellisen työn tutkimusaineiston hankkimisessa, analysoinnissa ja tulkitsemisessa. Pienryhmissä yhteisesti ideoiden ja suunnitellen vahvistetaan vuorovaikutusosaamista, mikä vaatii onnistuakseen opettajalta ohjausta työskentelyn eri vaiheissa.

Tuotosten (esimerkiksi tulos, johtopäätös, esitelmä) esittäminen koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Myös esiintymistaitojen harjoittaminen vaatii opettajalta ohjausta ja tukea.

Moduulin teemoihin sopivat myös asiaperusteinen argumentointi, vastamainokset, mielipidekirjoitukset, posterit ja muiden vaikuttamisen keinojen hyödyntäminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kielitietoinen opetus muun muassa innostaa opiskelijoita käyttämään maantieteen omia käsitteitä ja tieteellistä kieltä esimerkiksi pelillistämällä tai poimimalla maantiedeaiheisia uutisia arjesta.

Maantieteen opetuksen oleellinen osa on myös maantieteellisten ilmiöiden havainnollistaminen alue-esimerkkien avulla hyödyntäen esimerkiksi kuvia, videoita tai muuta geomediaa. Tällä tavalla opetus konkretisoituu ja globaaliymmärrys vahvistuu.

Maantiede on tilaa tutkiva tiede. Tilaa voidaan havainnollistaa, ymmärtää ja tutkia eri tavoin. Keskeistä maantieteessä ovat geomediataidot, kuten karttojen, paikkatiedon, diagrammien, kuvien, videoiden sekä kirjallisten lähteiden tarkoituksenmukaiset tulkinta- ja käyttötaidot. Näitä taitoja tulee harjaannuttaa maantieteen opinnoissa.

Luonnonmaantieteellistä ja ihmismaantieteellistä lukutaitoa voi vahvistaa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla ja muilla tekstilajeilla, jotka havainnollistavat tieteellistä tutkimusta tai hyödyntävät maantieteeseen nojaavaa retoriikkaa. Samalla opiskelijat käyttävät ja arvioivat

kriittisesti maantieteellisiä tietolähteitä sekä perustelevat näkemyksiään maantieteelle ominaisella tavalla. Opiskelijat pääsevät vertailemaan, miten arkitieto eroaa tieteellisestä tiedosta.

Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa myös tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia (kuten pro gradu -töitä, tutkimusartikkeleita, maantieteellisiä sovelluksia). Näin havainnollistetaan maantieteen eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä tai humanistis-yhteiskuntatieteellisiä tieteitä. Luovan ajattelun kehittymistä vahvistavat maantieteellisten ilmiöiden havainnointi ja tulkinta. Tieteen tekeminen itsessään on jo luovaa ja innovatiivista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa voidaan tutustua jatko-opintoaloihin ja uratarinoihin vierailijoiden avulla sekä tehdä yritysvierailuja, myös yhteistyössä opinto-ohjaajien kanssa. Myös virtuaalivierailut ja -vierailijat ovat mahdollisia.

Opetuksessa voidaan tutustua eri aiheisiin (tutkimukset, artikkelit, uutisseuranta), maantieteen tieteenaloihin sekä eri ammattiryhmiin, joissa tarvitaan maantieteellistä osaamista huomioiden paikalliset ja kansainväliset tutkimukset. Lisäksi on huomioitava, että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta.

Maantieteellisen tietämyksen avulla opiskelija kykenee mediakriittisyyteen, mitä voidaan vahvistaa uutisseurannan ja -analyysien kautta. Tärkeää on havainnoida suomalaisen uutisvirran alueellista jakautumista: Mitkä ja mihin sijoittuvat tapahtumat ylittävät uutiskynnyksen? Miksi? Miten media vaikuttaa maailmankuvamme muodostumiseen?

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Nykyisen ilmastonmuutoksen tarkastelussa opiskelijan on välttämätöntä ymmärtää sen luonnontieteellinen perusta, jotta hän voi ymmärtää muutosten alueellista ja ajallista vaihtelua. Opiskelija hahmottaa tämän ajan vakavia ongelmia, kuten kuivuutta ja tulvia tai puhtaan veden puutetta ja nälänhätää sekä niiden riippuvuussuhteita, ja oppii toimimaan kestävän tulevaisuuden edistämiseksi.

Alueelliset esimerkit ja globaaliymmärryksen kehittyminen luovat pohjan mm. luontoympäristön merkityksen ja ihmisten moninaisuuden ymmärtämiselle, näiden itseisarvolle ja eettisille pohdinnoille. Tätä voidaan vahvistaa esimerkiksi ryhmätöiden, väittelyiden sekä asiaperusteisen argumentoinnin kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maailman verkottuminen ja keskinäiset riippuvuudet auttavat suuntautumaan tulevaisuuteen. Monet ilmiöt tapahtuvat sekä lokaalisti että globaalisti. Kansainvälisiin tutkimushankkeisiin ja innovaatioihin tutustutaan esimerkiksi esitelmien ja uutisseurannan avulla.

YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita pohditaan maantieteen näkökulmasta. Agenda 2030:n tavoitteisiin tutustutaan alueellisista ja ajallisista näkökulmista. Opetuksessa pyritään ymmärtämään eri Agenda 2030 -tavoitteiden keskinäisriippuvuus ja ilmiöiden globaalinäkökulma, mikä kasvattaa globaalia ymmärrystä.

Esimerkiksi ilmastonmuutos, hyvinvoinnin jakautuminen tai kestävän kehityksen sitoumukset näyttäytyvät erilaisina eri puolilla maailmaa, ja niihin suhtaudutaan eri tavalla kulttuurista riippuen. Opetuksessa voidaan esitellä ympäristön ja ihmiskunnan muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja eri alueilla hyödyntäen geomediaa, kansainvälisiä uutis- ja tiedesivustoja, virtuaalivierailuja, dokumentteja, elokuvia tai vaikka kirjallisuutta. Globaaliymmärrys kehittyy ajattelu kehittymisen kautta, eikä se vaadi matkustamista.

Opintojaksolla pyritään mahdollisuuksien mukaan tekemään yhteistyötä esimerkiksi Helsingin yliopiston, Vihdin kunnan, Maakuntaliiton ja paikallisten toimijoiden kanssa,

joiden erityisosaamista ja laitteita hyödynnetään ilmiöiden alueellisessa tarkastelussa. Korkeakouluyhteistyö voi toteutua esimerkiksi molemminpuolisina vierailuina (paikan päällä tai virtuaalisesti), opetettavan aineen jatkokoulutusmahdollisuuksiin tutustumisena oppitunneilla ja/tai korkeakoulun tapahtumiin osallistumisena. Mikäli korkeakoulun opetustarjonnassa on oppiaineen opinnoiksi hyväksyttäviä opintoja, hyväksytään ne osaksi lukiotutkintoa.

Kansainvälisyyskasvatus voi toteutua esimerkiksi koulussa opiskelevien vaihto-opiskelijoiden läsnäolona oppiaineen oppitunneilla (kotikansainvälisyys), mahdollisina ulkomaille suuntautuvina opintomatkoina tai esimerkiksi olemalla mukana käynnissä olevissa kansainvälisissä hankkeissa. Opinnoissa on myös mahdollista toteuttaa virtuaalista yhteistyötä ulkomaisten oppilaitosten/ tahojen kanssa hyödyntämällä tähän tarkoitettuja alustoja tai opettajan ja opiskelijoiden omia ulkomaisia kontakteja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisen lukuvuoden aikana. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan käsitteellisiä ja menetelmällisiä tietoja ja taitoja opiskelijan monipuolisen näytön avulla. Opintojakson arviointi voi sisältää esimerkiksi kurssityön, ryhmätyön, kokeen, karttakokeen, projektin tai portfolion. Arvioinnin tukena voidaan käyttää esimerkiksi uutisseurantaa tai artikkelianalyysia. Opintojaksolla seurataan liittyvää ajankohtaista uutisointia ja pohditaan ratkaisukeskeisesti kestävää kehitystä.

Opintojaksolla pyritään toteuttamaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arviointi voi sisältää myös itse- ja vertaisarviointia.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden ja prosessin ymmärtäminen on perusta maantieteen opiskelulle. Luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä voidaan havainnollistaa geomedian keinoin. Tämän hetken vakavien ongelmien tarkastelussa on välttämätöntä hallita niiden luonnonmaantieteellinen perusta, jotta opiskelija voi ymmärtää muutosten alueellista ja ajallista vaihtelua sekä niiden riippuvuussuhteita. Ymmärrys luonnonmaantieteellisten ilmiöiden syy-seuraussuhteista kehittää samalla opiskelijan ympäristöosaamista. Näin opiskelija saa myös työkaluja kestävän tulevaisuuden edistämiseksi.

Alueelliset esimerkit ja globaaliymmärryksen kehittyminen luovat pohjan mm. luontoympäristön merkityksen ymmärtämiselle, tämän itseisarvolle ja eettisille pohdinnoille. Tätä voidaan vahvistaa esimerkiksi ryhmätöiden, väittelyiden sekä asiaperusteisen argumentoinnin kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kielitietoinen opetus muun muassa innostaa opiskelijoita käyttämään luonnonmaantieteen käsitteitä ja tieteellistä kieltä esimerkiksi pelillistämällä tai poimimalla maantiedeaiheisia uutisia arjesta.

Maantieteen opetuksen oleellinen osa on maantieteellisten ilmiöiden havainnollistaminen alue-esimerkkien avulla hyödyntäen esimerkiksi kuvia, videoita tai muuta geomediaa. Näin opetus konkretisoituu ja globaaliymmärrys vahvistuu.

Geomediataitoja voidaan harjaannuttaa esimerkiksi satelliittikuvatulkintojen ja erilaisten interaktiivisten paikkatietoaineistojen avulla kuin myös retkillä lähimaastoon.

Opintojakson aikana voidaan laatia luonnonmaantieteellinen aluetyö valitusta alueesta (esim. 500 km x 500 km tai koordinaattiruutujen rajaamana), johon sidotaan opiskellut ilmiöt esimerkinomaisesti Maan planetaarisuudesta kasvillisuusalueisiin. Kun opittua sovelletaan omaan tutkittavaan alueeseen, vahvistetaan myös luovaa ajattelua. Tätä aluetyötä voi hyödyntää GE3 Yhteinen maailma -opintojaksossa laajentamalla tutkittavaan alueeseen ihmismaantieteellisen näkökulman ja muodostamalla jatkumon opiskeltavien opintojaksojen välille.

Luonnonmaantieteellistä ja ihmismaantieteellistä lukutaitoa voi vahvistaa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla ja muilla tekstilajeilla, jotka havainnollistavat tieteellistä tutkimusta

tai hyödyntävät maantieteeseen nojaavaa retoriikkaa. Samalla opiskelijat käyttävät ja arvioivat kriittisesti maantieteellisiä tietolähteitä sekä perustelevat näkemyksiään maantieteelle ominaisella tavalla. Opiskelijat pääsevät vertailemaan, miten arkitieto eroaa tieteellisestä tiedosta.

Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa myös tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia (kuten pro gradu -töitä, tutkimusartikkeleita, maantieteellisiä sovelluksia). Näin havainnollistetaan maantieteen eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä tai humanistis-yhteiskuntatieteellisiä tieteitä. Luovan ajattelun kehittymistä vahvistavat maantieteellisten ilmiöiden kokeellinen tutkiminen, havainnointi, tulosten käsittely, tulkinta ja esittäminen. Tieteen tekeminen itsessään on jo luovaa ja innovatiivista.

Opintojaksolla pyritään mahdollisuuksien mukaan tekemään yhteistyötä esimerkiksi Helsingin yliopiston, Vihdin kunnan, Maakuntaliiton ja paikallisten toimijoiden kanssa, joiden erityisosaamista ja laitteita hyödynnetään ilmiöiden alueellisessa tarkastelussa. Korkeakouluyhteistyö voi toteutua esimerkiksi molemminpuolisina vierailuina (paikan päällä tai virtuaalisesti), opetettavan aineen jatkokoulutusmahdollisuuksiin tutustumisena oppitunneilla ja/tai korkeakoulun tapahtumiin osallistumisena. Mikäli korkeakoulun opetustarjonnassa on oppiaineen opinnoiksi hyväksyttäviä opintoja, hyväksytään ne osaksi lukiotutkintoa.

Kansainvälisyyskasvatus voi toteutua esimerkiksi koulussa opiskelevien vaihto-opiskelijoiden läsnäolona oppiaineen oppitunneilla (kotikansainvälisyys), mahdollisina ulkomaille suuntautuvina opintomatkoina tai esimerkiksi olemalla mukana käynnissä olevissa kansainvälisissä hankkeissa. Opinnoissa on myös mahdollista toteuttaa virtuaalista yhteistyötä ulkomaisten oppilaitosten/tahojen kanssa hyödyntämällä tähän tarkoitettuja alustoja tai opettajan ja opiskelijoiden omia ulkomaisia kontakteja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi GE1-opintojakson jälkeen ensimmäisen tai toisen lukuvuoden aikana. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan käsitteellisiä ja menetelmällisiä tietoja ja taitoja opiskelijan monipuolisen näytön avulla. Opintojaksolla harjoitellaan maisemantulkintaa kartta-, valokuva- ja satelliittikuva-aineistoista.

Opintojakson arviointi voi sisältää esimerkiksi kurssityön, ryhmätyön, kokeen, karttakokeen, projektin tai portfolion. Arvioinnin tukena voidaan käyttää esimerkiksi uutisseurantaa tai artikkelianalyysia. Opintojaksolla pyritään toteuttamaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arviointi voi sisältää myös itse- ja vertaisarviointia.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*

- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maailman verkottuminen ja keskinäiset riippuvuudet auttavat suuntautumaan tulevaisuuteen. On huomattava, että monet ilmiöt tapahtuvat globaalisti, oli kyse sitten muuttoliikkeistä, ravinnontuotannosta tai teollisuudesta. Elämme verkostoituneessa globaalitaloudessa. Globalisaation ja muiden globaalien ilmiöiden kannalta keskeistä on ymmärtää valintojemme vaikutus, riippuvuussuhteet eri aluetasoilla ja vastuullisuuden näkökulmat. Globaalia osaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi vierailujen ja dokumenttien avulla tai havainnollistamalla kulutustuotteiden, kuten vaatteiden ja elintarvikkeiden tuotantoketjuja ja valmistusmaita.

Esimerkiksi kulttuurien moninaisuus, kaupunkien rakenteet tai ravinnontuotannon resurssit näyttäytyvät erilaisina eri puolilla maailmaa. Opetuksessa esitellään esimerkiksi ihmistoiminnan (esim. väestö) muutoksia, tuotannon alueellisia piirteitä ja näihin liittyviä riskejä sekä luonnonvarojen kestävää käyttöä. Opetuksessa pyritään monipuolistamaan opiskelijan kokemusmaailmaa kansainvälisyydestä ja vahvistamaan globaalia ymmärrystä. Tätä voidaan toteuttaa kotikansainvälisyyden, kuten vierailujen, projektien, elokuvien, kirjallisuuden tai draamapedagogiikan keinoin. Globaaliymmärrys kehittyy ajattelun kehittymisen kautta, eikä se vaadi matkustamista. Kotikansainvälisyys vahvistaa globaali- ja kulttuuriosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisesta maailmasta. Maantieteessä korostuu ihmistoiminnan alueellisuus ja moninaisuus sekä toisaalta sen samankaltaisuus, mikä antaa opiskelijalle työkaluja ihmisyyden ymmärtämiseen. Tätä voidaan vahvistaa tutustumalla erilaisiin alueisiin ja ihmisiin geomedian, kuten karttojen, kuvien, kirjallisuuden tai videoiden avulla sekä ryhmätyöskentelyllä ja keskusteluilla: Mitkä ovat ihmisten perustarpeet? Millaisia ovat ihmisten haaveet ja toiveet?

Opetuksessa käsitellään muun muassa paikkojen kokemista, alueellista identiteettiä ja ihmisoikeuksien toteutumista, kuten alkuperäiskansojen asemaa. Alueellista identiteettiä voidaan lähestyä omakohtaisten kokemusten kautta keskustellen ja pohtien sen merkitystä ihmisten ja yhteisöjen hyvinvoinnille ja sen rakentumiselle.

Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä puhtaan, terveellisen ja turvallisen elinympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Tätä voidaan vahvistaa muun muassa tilastojen, valokuvien, videoiden tai kertomusten avulla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetuksessa voidaan tutustua jatko-opintoaloihin ja uratarinoihin sekä tehdä yritysvierailuja ja kutsua vierailijoita, myös yhteistyössä opinto-ohjaajien kanssa. Myös virtuaalivierailut ja -vierailijat ovat mahdollisia.

Opetuksessa voidaan tutustua eri aiheisiin (tutkimukset, artikkelit, uutisseuranta), maantieteen tieteenaloihin sekä eri ammattiryhmiin, joissa tarvitaan maantieteellistä osaamista huomioiden paikalliset ja kansainväliset tutkimukset. Lisäksi on huomioitava, että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta.

Opintojakson aikana voidaan laatia ihmismaantieteellinen aluetyö valitusta alueesta (esim. 500 km x 500 km tai koordinaattiruutujen rajaamana), johon sidotaan opiskellut ilmiöt esimerkinomaisesti väestöstä innovaatioiden alueelliseen leviämiseen. Työ voi pohjautua GE2 Sininen planeetta -opintojakson aluetyöhön, mikä sitoo opiskeltavien opintojaksojen aihepiirit yhteen ja/tai jatkumoksi. Ihmismaantieteellinen aluetyö luo pohjan yhteiskunnallisten ilmiöiden ja vuorovaikutusten ymmärtämiselle.

Ihmismaantieteelliseen tutkimukseen pohjautuen yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan vaikuttaa ja ottaa kantaa. Tätä voidaan vahvistaa siten, että opiskelija hankkii, analysoi, tulkitsee ja esittää ihmismaantieteellistä tutkimusaineistoa pohtien samalla siihen liittyviä yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Tutkimusaineistoista voidaan laatia esimerkiksi referaatteja, esitelmiä tai esitysjulisteita.

Ihmismaantieteellisen tietämyksen ansiosta opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Tätä voidaan vahvistaa uutisseurannan ja uutisanalyysien kautta. Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttamista voidaan harjoitella laatimalla vastamainoksia ja mielipidekirjoituksia, ottamalla kantaa verkkokommentointeihin ja osallistumalla päätöksentekoprosesseihin sekä esimerkiksi väittelyiden ja esitelmien avulla.

Opintojaksolla pyritään mahdollisuuksien mukaan tekemään yhteistyötä esimerkiksi Helsingin yliopiston, Vihdin kunnan, Maakuntaliiton ja paikallisten toimijoiden kanssa, joiden erityisosaamista ja laitteita hyödynnetään ilmiöiden alueellisessa tarkastelussa. Korkeakouluyhteistyö voi toteutua esimerkiksi molemminpuolisina vierailuina (paikan päällä tai virtuaalisesti), opetettavan aineen jatkokoulutusmahdollisuuksiin tutustumisena oppitunneilla ja/tai korkeakoulun tapahtumiin osallistumisena. Mikäli korkeakoulun opetustarjonnassa on oppiaineen opinnoiksi hyväksyttäviä opintoja, hyväksytään ne osaksi lukiotutkintoa.

Kansainvälisyyskasvatus voi toteutua esimerkiksi koulussa opiskelevien vaihto-opiskelijoiden läsnäolona oppiaineen oppitunneilla (kotikansainvälisyys), mahdollisina ulkomaille suuntautuvina opintomatkoina tai esimerkiksi olemalla mukana käynnissä olevissa kansainvälisissä hankkeissa. Opinnoissa on myös mahdollista toteuttaa virtuaalista yhteistyötä ulkomaisten oppilaitosten/ tahojen kanssa hyödyntämällä tähän tarkoitettuja alustoja tai opettajan ja opiskelijoiden omia ulkomaisia kontakteja.

Opiskelijoille järjestetään mahdollisuus osallistua maantieteen kansallisiin ja kansainvälisiin kilpailuihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisen lukuvuoden aikana. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan käsitteellisiä ja menetelmällisiä tietoja ja taitoja opiskelijan monipuolisen näytön avulla. Arvioinnin tukena voidaan käyttää esimerkiksi karttatehtäviä, ryhmäkeskusteluja sekä artikkelianalyyseja. Opintojakson arviointi voi sisältää esimerkiksi kurssityön, ryhmätyön, kokeen, karttakokeen, projektin tai portfolion.

Opintojaksolla pyritään toteuttamaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arviointi voi sisältää myös itse- ja vertaisarviointia.

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*
- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Maantieteelliseen tutkimukseen perehtymällä yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan vaikuttaa ja ottaa kantaa. Tätä voidaan vahvistaa siten, että opiskelija hankkii, analysoi, tulkitsee ja esittää aluemaantieteellistä tietoa pohtien samalla yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Tutkimusaineistoista voidaan laatia esimerkiksi referaatteja, esitelmiä tai esitysjulisteita.

Maantieteellisen tietämyksen ansiosta opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttamista voidaan harjoitella suunnittelemalla ja toteuttamalla osallistumis- ja vaikuttamisprojekti. Projektissa keskeistä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan vaikuttaa myös laatimalla vastamainoksia ja mielipidekirjoituksia, ottamalla kantaa verkkokommentointeihin sekä osallistumalla esimerkiksi aluesuunnittelun päätöksentekoprosesseihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Työskentelyä voidaan harjoittaa esimerkiksi pienimuotoisen kokeellisen työn tutkimusaineiston hankkimisessa, analysoinnissa ja tulkitsemisessa. Pienryhmissä yhteinen ideointi ja suunnittelu vahvistaa vuorovaikutusosaamista, mikä vaatii onnistuakseen opettajalta ohjausta.

Tuotosten (esimerkiksi tulos, johtopäätös, esitelmä) esittäminen koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Myös esiintymistaitojen harjoittaminen vaatii opettajalta ohjausta ja tukea.

Teemoihin sopivat myös asiaperusteinen argumentointi, vastamainokset, mielipidekirjoitukset, esitysjulisteet ja muut vaikuttavat tekstilajit vaikuttamisen keinoina.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Keskeistä on geomediataitojen oppiminen (esim. kartat, paikkatieto, diagrammit, kuvat, videot). Opetuksessa huomioidaan, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, yhteiskunnan eri aloilla ja omassa arjessa, sekä nostetaan siitä erilaisia konkreettisia esimerkkejä.

Kielitietoinen opetus muun muassa innostaa opiskelijoita käyttämään maantieteen omia käsitteitä ja tieteellistä kieltä. Maantieteellisen tutkielman tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin käsittelyssä tulee kiinnittää huomioita käsitteiden tarkoituksenmukaiseen käyttöön.

Geomedian, kuten kuvien ja karttojen avulla tulkitaan luonnon- ja kulttuurimaisemia. Opiskelija hyödyntää aiemmissa maantieteen opinnoissa kerrytettyjä tietoja ja taitoja, mikä vaatii soveltamista ja luovuutta.

Maantieteellistä lukutaitoa voi vahvistaa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla ja muilla tekstilajeilla, jotka havainnollistavat tieteellistä tutkimusta tai hyödyntävät maantieteeseen nojaavaa retoriikkaa. Samalla opiskelijat käyttävät ja arvioivat kriittisesti maantieteellisiä tietolähteitä sekä perustelevat näkemyksiään maantieteelle ominaisella tavalla. Opiskelijat pääsevät vertailemaan, miten arkitieto eroaa tieteellisestä tiedosta.

Opiskelijat havainnollistavat osaamistaan tekemällä maantieteellisen tutkielman. Keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Mittaaminen sekä tulosten kerääminen ja graafinen esittäminen tutustuttavat opiskelijan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään kokeellisten havaintojen keräämiseen sekä mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen. Samalla opiskelija vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Oman tutkielman suunnittelu harjoittaa luovuutta ja luo useita mahdollisuuksia monitieteiselle tutkimukselle. Tämä vahvistaa opiskelijan oppimaan oppimisen taitoja ja luo valmiuksia jatko-opintoihin. Maantieteellinen tutkielma voi olla myös aluemaantieteellinen tutkielma, joka pohjautuu GE2- ja GE3-moduulien aluetöiden pohjalle aihetta syventäen ja laajentaen.

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa myös tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia (kuten pro gradu -töitä, tutkimusartikkeleita), tekemällä vierailuja yliopistoihin, yrityksiin tai aluesuunnitteluvirastoihin tai hyödyntämällä asiantuntijavierailuja (myös virtuaalisesti). Näin havainnollistetaan maantieteen eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä tai humanistis-yhteiskuntatieteellisiä tieteitä. Luovan ajattelun kehittymistä vahvistavat maantieteellisten ilmiöiden kokeellinen tutkiminen, havainnointi, tulosten käsittely, tulkinta ja esittäminen. Tieteen tekeminen itsessään on jo luovaa ja innovatiivista.

Opintojaksolla pyritään mahdollisuuksien mukaan tekemään yhteistyötä esimerkiksi Helsingin yliopiston, Vihdin kunnan, Maakuntaliiton ja paikallisten toimijoiden kanssa, joiden erityisosaamista ja laitteita hyödynnetään ilmiöiden alueellisessa tarkastelussa. Korkeakouluyhteistyö voi toteutua esimerkiksi molemminpuolisina vierailuina (paikan päällä tai virtuaalisesti), opetettavan aineen jatkokoulutusmahdollisuuksiin tutustumisena oppitunneilla ja/tai korkeakoulun tapahtumiin osallistumisena. Mikäli korkeakoulun opetustarjonnassa on oppiaineen opinnoiksi hyväksyttäviä opintoja, hyväksytään ne osaksi lukiotutkintoa.

Kansainvälisyyskasvatus voi toteutua esimerkiksi koulussa opiskelevien vaihto-opiskelijoiden läsnäolona oppiaineen oppitunneilla (kotikansainvälisyys), mahdollisina ulkomaille suuntautuvina opintomatkoina tai esimerkiksi olemalla mukana käynnissä olevissa kansainvälisissä hankkeissa. Opinnoissa on myös mahdollista toteuttaa virtuaalista yhteistyötä ulkomaisten oppilaitosten/ tahojen kanssa hyödyntämällä tähän tarkoitettuja alustoja tai opettajan ja opiskelijoiden omia ulkomaisia kontakteja.

Opiskelijoille järjestetään mahdollisuus osallistua maantieteen kansallisiin ja kansainvälisiin kilpailuihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisen lukuvuoden aikana. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan käsitteellisiä ja menetelmällisiä tietoja ja taitoja opiskelijan monipuolisen näytön avulla. Arvioinnin tukena voidaan käyttää esimerkiksi, mielipidekirjoitusta, blogia tai geomedian käyttötaitoja ja soveltamiskykyä arkielämässä ja yhteiskunnan eri aloilla.

Opintojaksolla laaditaan maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti, joka arvioidaan. Sen lisäksi voidaan arvioida mm. ryhmätyö, koe, karttakoe, projekti tai portfolio. Opintojaksolla pyritään toteuttamaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arviointi voi sisältää myös itse- ja vertaisarviointia.

Maantieteen kertaus, 2 op (GE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen
- maantieteen oppisisällön kokonaiskuvan muodostuminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion maantieteen oppimäärään kuuluvien pakollisten ja syventävien opintojen kertaaminen
- edellisten vuosien maantieteen ylioppilastehtäviin ja niiden ratkaisuun tutustuminen
- opintojakso saattaa sisältää vierailun/vierailuja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista painottuu erityisesti monitieteinen ja luova osaaminen. Maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieli, käsitteistö ja tiedonrakennus vahvistuvat ja kypsyvät ylioppilaskirjoitusten vaatimaan tasoon.

Opintojaksolla pyritään mahdollisuuksien mukaan tekemään yhteistyötä esimerkiksi Helsingin yliopiston, Vihdin kunnan, Maakuntaliiton ja paikallisten toimijoiden kanssa, joiden erityisosaamista ja laitteita hyödynnetään ilmiöiden alueellisessa tarkastelussa. Korkeakouluyhteistyö voi toteutua esimerkiksi molemminpuolisina vierailuina (paikan päällä tai virtuaalisesti), opetettavan aineen jatkokoulutusmahdollisuuksiin tutustumisena oppitunneilla ja/tai korkeakoulun tapahtumiin osallistumisena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu/hylätty).

Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä. Opiskelun aikainen palaute ohjaa opiskelijaa yhdistelemään eri opintojaksoilla opittuja asioita ja liittämään ne laajempiin kokonaisuuksiin. Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan aktiiviseen työskentelyyn.

Opintojakson vapaa kuvaus

7.7. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää ***yhteiskunnallista osaamista*** *antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****,* ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista****.*

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.*

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikan merkitys luonnontieteenä ja yhteiskunnan osana, 2 op (FY1-FY2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Fysiikalla on keskeinen merkitys tieteelliseen maailmankuvaan nojautuvan kulttuurin kehittymisessä. Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan taitoa hahmottaa, miten luonnontieteellinen maailmankuva rakentuu kokeellisuuden pohjalta ja millaisia kulttuurisia rakenteita tämä edellyttää. Yhtenä esimerkkinä tällaisesta rakenteesta on SI-järjestelmä eli kansainvälinen yksikköjärjestelmä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Mittaaminen sekä tulosten kerääminen ja esittäminen graafisesti tutustuttavat opiskelijan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Samalla opiskelija vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Kokeellinen työskentely ja tulosten käsittely auttavat opiskelijaa kehittämään jatko-opinnoissa tarvittavia taitoja. Opintojakson aikana perehdytään monipuolisesti fysiikan kokeelliseen rakenteeseen kaikilla eri tasoilla.

Ilmastonmuutokseen liittyvien ongelmien ratkaisu edellyttää monitieteistä ja luovaa ajattelua. Opintojaksossa opiskelija harjaantuu ottamaan huomioon monipuolisesti eri näkökulmia arvioidessaan ratkaisuja ongelmiin. Energiantuotantoon ja ilmastonmuutokseen liittyvää tietoa voidaan hankkia, tulkita ja tuottaa esimerkiksi kirjoitettuna tekstinä, kuvina, videoina, taulukoina, kuvaajina ja kaavioina. Samalla opiskelija vahvistaa kykyään arvioida medioissa esitetyn tiedon luotettavuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa käsitellään energiantuotannon vaikutuksia ympäristöön ja ilmastonmuutokseen. Tämä auttaa opiskelijaa ymmärtämään, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Ymmärryksen pohjalta opiskelija saa valmiuksia perustella kantaansa energiantuotantoa koskevassa yhteiskunnallisessa keskustelussa fysiikan avulla.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi seuraavilla tavoilla: Järjestetään opintokäynti tai vierailu yliopiston tai yrityksen laboratorioluokkaan ja kutsutaan opintojaksolle ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuonna. Opintojakso suoritetaan ensimmäisenä fysiikan opintojaksona. Fysiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta fysiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia tai työskentelyprosessin kuvausta.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen vahvistuu, kun opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen (esimerkiksi energiantuotanto, rakentaminen ja energiankäyttö kodeissa). Perehtymällä kasvihuoneilmiöön liittyviin fysiikan ilmiöihin ja periaatteisiin opiskelija saa valmiuksia ymmärtää, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ilmakehän lämpenemiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija totuttelee kasvaneisiin vaatimuksiin ja harjoittelee sinnikkyyttä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelija kehittää kvantitatiivisia taitoja arvioida ja vertailla eri energiantuotantotapoja.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi seuraavilla tavoilla: Tarjotaan opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämiin perus- ja tutustumisopintoihin sekä MOOC-toteutuksiin, järjestetään opintokäynti tai vierailu yliopiston tai yrityksen laboratorioluokkaan ja kutsutaan opintojaksolle ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Fysiikan opintojaksot 1–8 suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Fysiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta fysiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia tai työskentelyprosessin kuvausta.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Turvallisuusnäkökohtia voidaan tarkastella esimerkiksi liikenteessä yhteiskunnan ja yksilön näkökulmista. Liikenneturvallisuuden kannalta keskeistä on ymmärtää renkaiden ja tien välisen

kitkan sekä ajonopeuden vaikutus pysähtymismatkaan. Newtonin lakien avulla on mahdollista ymmärtää turvavöiden ja -tyynyn merkitys törmäystilanteissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Kinematiikan ja dynamiikan keskeisiä ilmiöitä voidaan tutkia ryhmätöinä. Saatuja tuloksia esittämällä voidaan vahvistaa opiskelijan esiintymistaitoa ja -varmuutta. Siten opintojaksoon liittyvä kokeellinen työskentely kehittää opiskelijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä monilukutaitoa. Myös liikkeen graafisten esitysten tuottaminen ja analysointi ovat luontevaa materiaalia ryhmätyöskentelylle.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi seuraavilla tavoilla: Tarjotaan opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämiin perus- ja tutustumisopintoihin sekä MOOC-toteutuksiin, järjestetään opintokäynti tai vierailu yliopiston tai yrityksen laboratorioluokkaan ja kutsutaan opintojaksolle ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Fysiikan opintojaksot 1–8 suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Fysiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta fysiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia tai työskentelyprosessin kuvausta.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*

- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Fysiikassa käytetään tieto- ja viestintätekniikkaa erilaisten ilmiöiden mallintamiseen ja kokeellisten havaintojen keräämiseen. Opintojaksossa opiskelija harjaantuu eri tyyppisten mittaustulosten tulkinnassa ja esittämisessä sekä oppii hyödyntämään mallintamisessa erilaisia tieto- ja viestintäteknologian välineitä.

Hyvinvointiosaaminen

Mekaanisen värähtelyn ja aaltoliikkeen keskeisimpiä aihealueita on ääni. Opiskelija tutustuu äänen ominaisuuksiin, melun vaikutuksiin, melun torjuntaan ja siihen, miten mekaaninen aaltoliike synnyttää kuuloaistimuksen. Opintojakson kautta opiskelijan on mahdollista esimerkiksi omaksua kestävästi hyvinvointiaan tukevia tapoja kuunnella musiikkia ja harjaantua ymmärtämään, miten luonnontieteen tutkimuksesta saatua tietoa voidaan hyödyntää yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi seuraavilla tavoilla: Tarjotaan opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämiin perus- ja tutustumisopintoihin sekä MOOC-toteutuksiin, järjestetään opintokäynti tai vierailu yliopiston tai yrityksen laboratorioluokkaan ja kutsutaan opintojaksolle ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Fysiikan opintojaksot 1–8 suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Fysiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta fysiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia tai työskentelyprosessin kuvausta.

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa sähköopille tyypillisten ilmiöiden mallintamiseen kaavioiden ja kuvaajien avulla, esimerkkeinä kytkentäkaaviot ja virtapiirien potentiaalien kuvaajat.

Hyvinvointiosaaminen

Tutkiessaan kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdessään sähköopin perusmittauksia opiskelija oppii sähköturvallisuutta. Sisäistäessään sähköturvallisuuden merkityksen opiskelija ymmärtää, mitkä sähkötyöt voi tehdä itse ja mihin tarvitaan ammattilaisen osaamista. Tällä turvataan sekä opiskelijan omaa että toisten hyvinvointia.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi seuraavilla tavoilla: Tarjotaan opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämiin perus- ja tutustumisopintoihin sekä MOOC-toteutuksiin, järjestetään opintokäynti tai vierailu yliopiston tai yrityksen laboratorioluokkaan ja kutsutaan opintojaksolle ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Fysiikan opintojaksot 1–8 suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Fysiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta fysiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia tai työskentelyprosessin kuvausta.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Monet nykyaikaisen yhteiskunnan kannalta kriittiset toiminnot perustuvat toimivaan sähköntuotantoon sekä sähkömagneettisen säteilyn hyödyntämiseen. Opintojaksolla opiskelija kehittää ymmärrystään sähköntuotannon perusteista sekä tutustuu sähkömagneettisen säteilyn lähteisiin ja vaikutuksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kehittää ymmärrystään säteilyn taajuuden ja intensiteetin ja säteilyn vaikutusten välisestä riippuvuudesta. Opiskelija oppii erottamaan vaarattomat ja vaaralliset sähkömagneettisen säteilyn lähteet toisistaan. Tuntiessaan sähkömagneettisen säteilyn lähteet ja niiden vaikutukset opiskelija oppii toimimaan aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi seuraavilla tavoilla: Tarjotaan opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämiin perus- ja tutustumisopintoihin sekä MOOC-toteutuksiin, järjestetään opintokäynti tai vierailu yliopiston tai yrityksen laboratorioluokkaan ja kutsutaan opintojaksolle ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Fysiikan opintojaksot 1–8 suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Fysiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta fysiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia tai työskentelyprosessin kuvausta.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijat tutustuvat energiantuotantomenetelmistä ydinvoimaan ja siihen liittyviin näkökulmiin, esimerkiksi ydinjätteen loppusijoitukseen ja voimalaitoksissa syntyvään säteilyyn. Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelijan on mahdollista osallistua yhteiskunnalliseen

keskusteluun ydinvoimasta ja radioaktiivisten lähteiden säteilystä sekä tulkita käytyä keskustelua fysiikan näkökulmasta ja faktoihin pohjautuen.

Hyvinvointiosaaminen

Oman ja toisten hyvinvoinnin kannalta opiskelijan on tärkeä ymmärtää esimerkiksi, millaisia näkökulmia ionisoivan säteilyn käytössä tulee huomioida ja miten säteilyn haittavaikutuksia voidaan vähentää.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson myötä opiskelijalle syntyy käsitys nykyisestä fysiikan tutkimukseen perustuvasta tieteellisestä maailmankuvasta globaalina kokonaisuutena. Opiskelija tunnistaa, mitkä merkittävät fysiikan kokeet ja teoriat ovat perusteena nyky-yhteiskunnan toiminnalle, kulttuuriperinnölle ja ihmisen paikalle maailmankaikkeudessa. Samalla vahvistuu opiskelijan käsitys siitä, mihin maailmankuvaa koskeviin kysymyksiin fysiikka tieteenä ei vielä vastaa ja mihin se ei koskaan vastaa.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi seuraavilla tavoilla: Tarjotaan opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämiin perus- ja tutustumisopintoihin sekä MOOC-toteutuksiin, järjestetään opintokäynti tai vierailu yliopiston tai yrityksen laboratorioluokkaan ja kutsutaan opintojaksolle ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Fysiikan opintojaksot 1–8 suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Fysiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta fysiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia tai työskentelyprosessin kuvausta.

Fysiikan kertaus, 2 op (FY9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa aikaisempien opintojaksojen sisällöt.
- Opiskelija valmistautuu fysiikan ylioppilaskokeeseen.
- Opiskelija saa kokonaiskuvan omasta fysiikan osaamisen tasostaan ja kertausta vaativista sisällöistä.
- Opiskelija syventää fysikaalista ajatteluaan ja vahvistaa työskentelytaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukio-opintojen aikana opiskeltujen fysiikan opintojaksojen sisällöt
- Ylioppilaskokeen vastaamistekniikka
- Ylioppilaskokeen rakenne ja erilaiset tehtävätyypit

- Fysiikan eri osa-alueiden väliset yhteydet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistetaan pystyvyyden kokemusta ja ohjataan opiskelijoita työskentelemään sinnikkäästi omien tavoitteidensa saavuttamiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjaannutaan yhdistelemään tietoa soveltamalla esimerkiksi fysiikan ja muiden luonnontieteiden sekä matematiikan tietoja ongelmanratkaisussa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla S tai H. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi viimeisenä fysiikan opintojaksona ennen ylioppilaskirjoituksia. Fysiikan opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta fysiikan osaamisensa kehittymisestä. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia tai työskentelyprosessin kuvausta.

CERN-tiedeleiri, 2 op (FY10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu sähkö- ja magneettikenttiin hiukkaskiihdyttimen osina, erilaisiin hiukkaskiihdyttimiin ja niiden toimintaan.
- Opiskelija tutustuu hiukkasfysiikan standardimalliin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sähkö- ja magneettikentät
- aineen rakenne
- standardimalli

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjaantuu tiedon käsittelyssä ja esittämisessä toisille opiskelijoille. Suullinen vuorovaikutus kehittyy opintojaksossa esimerkiksi suullisten esitysten kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija saa käsityksen fysiikan perustutkimuksen kansainvälisyydestä opintojakson yhteydessä toteutettavan matkan kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla S tai H. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena tai kolmantena opintovuonna. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso sisältää omakustanteisen matkan hiukkasfysiikan tutkimuskeskukseen CERNiin Geneveen.

Tähtitieteen ja kosmologian perusteet, 2 op (FY11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu tähden kehitysvaiheisiin ja muodostaa kokonaiskuvan erilaisten tähtien elinkaaresta.
- Opiskelija tuntee maailmankaikkeuden kehittymisen vaiheet ja tietää tulevaisuuden vaihtoehdot.
- Opiskelija tutustuu maailmankaikkeuden rakenteisiin, syntyyn ja kehitykseen.
- Opiskelija tutustuu tähtihavaintojen tekemiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Aurinkokunta
- Tähtien rakenne ja elinkaari
- Planeettojen liikkeiden mekaniikkaa
- Tähtihavaintojen tekoa
- Tähtitieteen mittausmenetelmiä
- Kosmologian perusteet
- Maailmankaikkeuden rakenteet, synty ja kehitys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjaantuu tiedon käsittelyssä ja esittämisessä esimerkiksi suullisten tai kirjallisten esitysten kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää tieto- ja viestintäteknologian osaamistaan erilaisten tuotosten laatimisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan merkinnällä S tai H. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena tai kolmantena opiskeluvuonna. Itsenäinen suoritus on mahdollinen. Itsenäisestä suorituksesta on neuvoteltava erikseen fysiikan opettajan kanssa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso voi sisältää omakustanteisen retken tai retkiä sopivaan kohteeseen.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee ***hyvinvointiosaamisen*** *tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja ***monitieteistä osaamista*** *tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.*

Luonnontieteellisessä työskentelyssä ***luova osaaminen*** *näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.*

Kemian opetus tukee opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.*

Kemian opetus vahvistaa ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*

- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*
- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Kemiaa kaikille, 2 op (KE1-KE2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*
- *Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle erityisesti kestävän elämäntavan valinnoissa ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa

sekä kemian merkityksen työelämässä ja jatko-opinnoissa. Opiskelija kykenee osallistumaan kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Opiskelija käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii arvioimaan yleisesti erilaisten aineiden turvallista käyttöä ja käsittelyä tutkittuun tietoon perustuen. Esimerkkejä arjen aineista voivat olla kemikaalit, elintarvikkeet, lääkeaineet ja puhdistusaineet. Hyvinvointiosaamiseen kuuluu turvallisuus, joka ilmenee kokeellisten töiden suunnittelussa ja toteutuksessa työturvallisuusnäkökulmien huomioimisessa. Opiskelija voi tutustua esimerkinomaisesti jonkin aineen käyttöturvallisuustiedotteeseen.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään järjestämään opintokäynti tai vierailu mm. yliopistojen laboratorioluokkiin. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisat. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Kemian opintojaksot suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Kemian opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; kemiallisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia, tutkimisen taitoja tai työskentelyprosessin kuvausta. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulin keskeisiin sisältöihin kuuluvien yhdisteryhmien sekä isomerian havainnollistamisessa voidaan käyttää esimerkkeinä tunnettuja lääkeaineita, kosmeettisia aineita ja fysiologisesti vaikuttavia aineita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Hiiliyhdisteiden kemia on myös kansainvälistä (esim. molekyyli- ja rakennekaavat sekä reaktioiden esittäminen). Hiiliyhdisteiden käyttö etuineen ja haittoineen koskettaa kaikkia maanosia ja kulttuureita. YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita pohditaan kemian näkökulmasta.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään järjestämään opintokäynti tai vierailu mm. yliopistojen laboratorioluokkiin. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisat. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Kemian opintojaksot 1–6 suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Kemian opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; kemiallisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia, tutkimisen taitoja tai työskentelyprosessin kuvausta. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kemiallisten reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, havaintojen tekeminen, mittaustulosten käsittely ja tulkinta sekä tulosten esittäminen tukevat luovan ajattelun kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Työskentely pareittain ja pienryhmissä kehittää ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja. Tuotosten (esim. tulos, johtopäätös, esitelmä) esittäminen koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään järjestämään opintokäynti tai vierailu mm. yliopistojen laboratorioluokkiin. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän

tieteen kisat. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Kemian opintojaksot 1–6 suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Kemian opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; kemiallisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia, tutkimisen taitoja tai työskentelyprosessin kuvausta. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen vahvistamiseksi tarkastellaan kemian merkitystä eettisesti kestävämpien ratkaisujen tuottajana erilaisissa teollisuusprosesseissa, kierrätyksen tehostamisessa sekä uusiutuvan energian tuotannossa ja varastoinnissa. Ympäristöosaamista vahvistetaan tarkastelemalla katalyyttien käyttöä kemiallisissa reaktioissa, esimerkiksi auton katalysaattorissa.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään järjestämään opintokäynti tai vierailu mm. yliopistojen laboratorioluokkiin. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisat. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Kemian opintojaksot 1–6 suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Kemian opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; kemiallisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia, tutkimisen taitoja tai työskentelyprosessin kuvausta. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Hyvinvointiosaamisen sekä eettisyyden ja ympäristöosaamisen laaja-alaisten tavoitteiden toteutumista voidaan vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla hiilidioksidin pitoisuuteen vaikuttavia tekijöitä ilmassa ja vedessä. Lisäksi voidaan tarkastella happamoitumisen syitä ja seurauksia sekä sen vähentämistä (typen ja rikin oksidit, neutralointi sekä kvalitatiivisesti että kvantitatiivisesti). Syventyvällä ymmärryksellä ja kestävillä ympäristöteoilla voidaan vaikuttaa ekosysteemin hyvinvointiin.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuus osallistua yliopistojen ja korkeakoulujen järjestämille perus- ja tutustumiskursseille ja MOOC-opintojaksoille. Pyritään järjestämään opintokäynti tai vierailu mm. yliopistojen laboratorioluokkiin. Pyritään osallistumaan järjestettyihin kilpailuihin, kuten Neljän tieteen kisat. Opintojaksoilla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Kemian opintojaksot 1–6 suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Kemian opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; kemiallisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia, tutkimisen taitoja tai työskentelyprosessin kuvausta. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Kertaus, 2 op (KE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kemiallisen tiedon syventäminen ja kokonaisuuksien ymmärtäminen

- Opiskelijan tietoteknisten ja laskennallisten valmiuksien lisääntyminen
- Kemian erilaisten vastaustekniikoiden harjoitteleminen erilaisia kemian ylioppilaskokeen tehtävätyyppejä varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- syvennetään ja laajennetaan oppiaineen keskeisiä sisältöjä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisen osaamisen ja monilukutaidon kehittymistä tuetaan käyttämällä opetuksessa videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia. Luovan ajattelun kehittymistä edistävät esimerkiksi aineiden ominaisuuksien tutkiminen ja tutkitun tiedon käyttäminen sekä kemiallisten reaktioiden tutkiminen, mittaustulosten käsittely ja tulkinta. Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja vahvistetaan erityisesti reaktionopeuden ja titrauskäyrien kuvaajien piirtämisessä ja tulkitsemisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla suoritettu (S) ja hylätty (H). Opintojakso suositellaan suoritettavaksi viimeisenä ennen kemian ylioppilaskoetta. Kemian opintojaksoja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; kemiallisen tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla sekä summatiivisena että formatiivisena arviointina. Tuotoksissa hyödynnetään erilaisia teknisiä apuvälineitä. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia, tutkimisen taitoja tai työskentelyprosessin kuvausta. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

Kemiaa kokeellisesti, 2 op (KE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- vahvistetaan kokeellisen työskentelyn taitoja
- lisätään kemian teorian ymmärtämistä kokeellisuuden avulla
- opitaan tekemään johtopäätöksiä havaintojen ja mittauksien perusteella

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- epäorgaanisen ja orgaanisen kemian laboratoriotyöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Työskentely pareittain ja pienryhmissä kehittää ja vahvistaa vuorovaikutustaitoja.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Pyritään järjestämään opintokäyntejä tai vierailuja mm. yliopistojen laboratorioluokkiin.Mahdollisuuksien mukaan opintojaksolla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla suoritettu (S) ja hylätty (H). Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena opintovuotena. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia, tutkimisen taitoja tai työskentelyprosessin kuvausta.

Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (KE9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.9. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

*Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

*Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.*

***Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen** näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*
- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*

- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Filosofiassa keskeisenä opetusmenetelmänä ovat erilaiset ryhmäkeskustelut ja väittelyt. Rakentava pohdiskelu ryhmissä edistää sekä vuorovaikutusosaamista että itsenäisen ajattelun kehittymistä. Opintojaksossa opitaan perustelemaan erilaisia väitteitä sekä käymään järkiperäistä keskustelua muiden näkemyksiä kunnioittaen. Sosiaalisia taitoja, rakentavan viestinnän taitoa ja yhteistyökykyä harjoitetaan luontevasti erilaisissa ryhmäkeskusteluissa. Opintojaksolla voidaan järjestää myös esimerkiksi väittelykilpailu.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Filosofia antaa valmiuksia ajatella kriittisesti ja keskustella järkiperäisesti ja selkeästi erilaisista yhteiskunnallisista kysymyksistä, mikä vahvistaa yhteiskunnallista osaamista ja aktiivista kansalaisuutta. Argumentaatiotaitojen kehittäminen erilaisten harjoitusten avulla on keskeinen osa filosofian opiskelua.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan tiedon ja argumentaation luonnetta eri tiedonaloilla. Tarkastelun kohteeksi voidaan ottaa lukion eri oppiaineita. Tämä edesauttaa löytämään yhteyksiä eri oppiaineiden välillä ja vahvistaa monitieteistä osaamista.

Opintojaksossa voidaan myös mahdollisuuksien mukaan tehdä yhteistyötä korkeakoulujen, esimerkiksi Helsingin yliopiston kanssa. Korkeakouluyhteistyö voi toteutua esimerkiksi filosofian jatkokoulutusmahdollisuuksiin tutustumisena oppitunneilla.

Työelämä-, ja yritysyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi mahdollisina asiantuntijavierailuina oppitunneilla. Filosofian opinnoissa tutustutaan myös oppiaineen työllistymismahdollisuuksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä vuotena. Itsenäistä suorittamista ei suositella.

Opintojaksolla opiskelijan osaamista, oppimista ja työskentelyä arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opintojaksolla harjoitellaan erityisesti argumentointitaitoja. Arvioinnin kohteena voi olla koe, erilaiset kirjalliset tuotokset ja suulliset vuorovaikutustilanteet (kuten väittelyt). Opintojaksolla toteutetaan myös itse- ja vertaisarviointia.

Etiikka, 2 op (FI2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Etiikan opiskelu on monitieteistä. Soveltavassa etiikassa tarkastellaan laajasti eri elämänalueisiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Työtapana voidaan käyttää alustusta/esitelmää jostakin eettisestä kysymyksestä. Tämä tukee *monitieteisyyden ja luovan osaamisen* tavoitteiden saavuttamista.

Opintojaksossa pyritään mahdollisuuksien mukaan tekemään yhteistyötä korkeakoulujen, esimerkiksi Helsingin yliopiston kanssa. Korkeakouluyhteistyö voi toteutua esimerkiksi filosofian jatkokoulutusmahdollisuuksiin tutustumisena oppitunneilla.

Työelämä- ja yritysyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi mahdollisina asiantuntijavierailuina oppitunneilla. Filosofian opinnoissa tutustutaan myös oppiaineen työllistymismahdollisuuksiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä. Etiikan opiskelu rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Eettisten epäkohtien tunnistaminen maailmassa kannustaa vaikuttamiseen oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat keskeisesti etiikan ytimeen. Etiikan opiskelu edistää kykyä pitää huolta itsestä ja muista. Pohdinnat moraalista ja hyvästä elämästä vahvistavat itsetuntemusta, oman identiteetin rakentamista ja empatiataitoja. Etiikan opiskelu tukee siis hyvinvointiosaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Etiikan opiskelussa vuorovaikutusosaamisen tavoitteet toteutuvat pari- ja ryhmäkeskusteluissa. Erilaiset keskustelut työtapana tukevat vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja opettavat arvostamaan erilaisia näkemyksiä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa eettisyys on keskeinen asia jokaisella oppitunnilla. Ympäristöosaamisen keskiössä ovat luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja kestävä kuluttajuus. Ympäristöä ja luontoa koskevat eettiset kysymykset kuuluvat opintojakson sisältöihin. Etiikka kannustaa tavoittelemaan ekologisesti kestävää elämäntapaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Etiikka avartaa omaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja ja kulttuureita. Opintojaksolla käsitellään esimerkiksi erilaisia hyvän elämän malleja. Tämä tukee globaali- ja kulttuuriosaamisen tavoitteiden saavuttamista.

Kansainvälisyyskasvatus voi toteutua myös esimerkiksi koulussa opiskelevien vaihto-opiskelijoiden läsnäolona oppitunneilla, opintovierailuina sopiviin kohteisiin ja olemalla mukana käynnissä olevissa kansainvälisissä projekteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena vuotena. Itsenäistä suorittamista ei suositella.

Opintojaksolla opiskelijan osaamista, oppimista ja työskentelyä arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena voi olla koe, projektityö jostakin eettisestä kysymyksestä ja suulliset vuorovaikutustilanteet (kuten väittelyt). Opintojaksolla toteutetaan myös itse- ja vertaisarviointia.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson yhtenä tavoitteena on, että opiskelija pystyy filosofisesti arvioimaan yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta. Opintojaksolla käsitellään ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä, jotka liittyvät esimerkiksi ympäristöön, kulttuurien kohtaamiseen, teknologian kehitykseen ja sukupuoleen. Yhteiskuntafilosofian opiskelu auttaa opiskelijaa hahmottamaan yksilön asemaa yhteiskunnassa ja rohkaisee häntä aktiiviseen kansalaisuuteen. Demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittaminen ja niihin sitoutuminen ovat yhteiskuntafilosofiassa keskeisiä asioita. Yhteiskuntafilosofia tukee laaja-alaisista tavoitteista etenkin yhteiskunnallista osaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskuntafilosofian opintojaksolla käytetään yhtenä opetusmenetelmänä pari- ja ryhmäkeskusteluja, jotka vahvistavat vuorovaikutusosaamista. Keskustelujen pohjana voidaan käyttää esimerkiksi yhteiskuntatieteiden tuoreimpia tutkimustuloksia ja ajankohtaisia politiikan kysymyksiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan erilaisia yhteiskuntamalleja. Opintojaksoon voi kuulua itsenäistä ja luovaa ajattelua edellyttävä kurssityö (esimerkiksi esseetehtävä ihanneyhteiskunnasta). Tässä työtavassa korostuu luova osaaminen.

Opintojaksossa pyritään mahdollisuuksien mukaan tekemään yhteistyötä korkeakoulujen, esimerkiksi Helsingin yliopiston kanssa. Korkeakouluyhteistyö voi toteutua esimerkiksi

opintovierailuna yliopistolle tai filosofian jatkokoulutusmahdollisuuksiin tutustumisena oppitunneilla.

Työelämä-, ja yritysyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi mahdollisina asiantuntijavierailuina oppitunneilla. Filosofian opinnoissa tutustutaan myös oppiaineen työllistymismahdollisuuksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena vuotena. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

Opintojaksolla opiskelijan osaamista, oppimista ja työskentelyä arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena voi olla koe, kirjallinen työ (aiheena esimerkiksi ihanneyhteiskunta) ja suulliset vuorovaikutustilanteet (kuten väittelyt). Opintojaksolla toteutetaan myös itse- ja vertaisarviointia.

Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*
- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla käsitellään eri tieteenalojen tutkimustapojen eroja ja yhtäläisyyksiä. Tämä auttaa opiskelijoita ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja eri tieteenalojen välisessä dialogissa. Filosofia rohkaisee myös luovaan ja itsenäiseen ajatteluun. Opintojaksolla voidaan toteuttaa kurssityö opintojaksoon sopivasta aiheesta.

Opintojaksossa pyritään mahdollisuuksien mukaan tekemään yhteistyötä korkeakoulujen, esimerkiksi Helsingin yliopiston kanssa. Korkeakouluyhteistyö voi toteutua esimerkiksi opintovierailuna yliopistolle tai filosofian jatkokoulutusmahdollisuuksiin tutustumisena oppitunneilla.

Työelämä-, ja yritysyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi mahdollisina asiantuntijavierailuina oppitunneilla. Filosofian opinnoissa tutustutaan myös oppiaineen työllistymismahdollisuuksiin. Opiskelijoille voidaan myös järjestää mahdollisuus osallistua erilaisiin kansallisiin ja kansainvälisiin filosofiakilpailuihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Filosofia kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukainen argumentaatio ja eri näkökulmien huomioiminen. Vuorovaikutusosaamista harjoitetaan opintojaksossa erilaisissa pari- ja ryhmäkeskusteluissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson teemoihin kuuluvat myös tieteen etiikkaan ja ympäristöön liittyvät kysymykset, joita tarkastellaan tieteenfilosofian ja epistemologian näkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena vuotena. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

Opintojaksolla opiskelijan osaamista, oppimista ja työskentelyä arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena voi olla koe, kirjallinen työ opintojaksoon sopivasta aiheesta ja suulliset vuorovaikutustilanteet (kuten väittelyt). Opintojaksolla toteutetaan myös itse- ja vertaisarviointia.

Filosofian kertaus, 2 op (FI5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija hallitsee pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen keskeiset sisällöt
- valmistautuu ylioppilastutkinnon filosofian ainereaaliin
- laatii opiskeluaikataulun
- hallitsee hyvät esseenkirjoitustaidot
- kehittää filosofian argumentaatiotaitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen keskeiset sisällöt
- tutustuminen vanhoihin ylioppilaskokeisiin
- erilaisten tehtävätyyppien vastaustekniikan harjoittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Filosofiassa keskeisenä opetusmenetelmänä ovat erilaiset pari- ja ryhmäkeskustelut, jotka edistävät vuorovaikutusosaamista. Myös tässä opintojaksossa vuorovaikutusosaaminen vahvistuu.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ajankohtaisten kysymysten käsittely etenkin yhteiskuntafilosofian keskeisten sisältöjen kertaamisessa edistää yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen vahvistuvat etiikan sisältöjen kertaamisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen toteutuu etenkin tieteenfilosofian ja ja epistemologian teemojen tarkastelussa. Esseet ja muut oppimistehtävät vahvistavat luovaa osaamista, jota vaaditaan myös menestymiselle filosofian ainereaalissa.

Opintojaksossa pyritään mahdollisuuksien mukaan tekemään yhteistyötä korkeakoulujen, esimerkiksi Helsingin yliopiston kanssa. Korkeakouluyhteistyö voi toteutua esimerkiksi opintovierailuna yliopistolle tai filosofian jatkokoulutusmahdollisuuksiin tutustumisena oppitunneilla. Opiskelijoille voidaan myös järjestää mahdollisuus osallistua erilaisiin kansallisiin ja kansainvälisiiin filosofiakilpailuihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta ei anneta numeroarvosanaa. Hyväksytystä opintosuorituksesta annetaan suoritusmerkintä (S). Opintojakso suoritetaan kolmantena vuonna. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

Opintojaksolla opiskelijan osaamista, oppimista ja työskentelyä arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena voi olla preliminääri ja erilaiset kirjalliset työt.

Opintojakson vapaa kuvaus

Filosofian kertaus on tarkoitettu opiskelijoille, jotka osallistuvat ylioppilastutkinnon filosofian ainereaaliin.

7.10. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

*Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.*

*Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.*

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten ***globaali- ja kulttuuriosaamista****.*

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*

- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan hyvinvointiosaamista tukee opintojakson tavoitteena oleva paneutuminen yhteen hyvinvoinnin ilmiöön psykologian eri tarkastelutapoja käyttäen. Paneutuminen toimii harjoituksena, jossa psykologisen ajattelun avulla opitaan löytämään vaihtoehtoisia tarkastelutapoja ja ratkaisumalleja elämässä vastaan tuleviin hyvinvoinnin haasteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Sekä opintojakson sisällöt, että työtavat vahvistavat opiskelijan vuorovaikutusosaamista. Kyky eläytyä toisen ihmisen asemaan ja ymmärtää hänen mielensä tapahtumia on vuorovaikutuksen olennainen lähtökohta. Psykologian tiedot esimerkiksi kognitiivisen toiminnan periaatteista, tunteista, motivaatiosta sekä ryhmän vaikutuksesta yksilön toimintaan tukevat vuorovaikutusosaamisen kehittymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso avaa psykologiaa tieteenä ja erottaa sen arkiajattelusta. Tämä tukee opiskelijan monitieteisen ja luovan osaamisen kehittymistä.

Opintojakson keskeisenä teemana ovat oppiminen ja opiskelutaidot. Oppimista koskevaa perustietoa sekä opintojakson kuluessa harjoitettavia oppimisen taitoja soveltamalla opiskelija syventää osaamista usealla laaja-alaisen osaamisen tasolla. Opiskelutaito on osa monitieteistä ja luovaa osaamista, mutta se tukee myös hyvinvointia ja kykyä mielekkääsen vuorovaikutukseen muiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin yhtenä kohteena voi olla projektityö, jostakin psykologisesta, hyvinvointiin liittyvästä ilmiöstä.

Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla.

Itsenäistä suoritusta ei suositella.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*

- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kehityksen tarkasteleminen eri konteksteissa auttaa hahmottamaan globaalia todellisuutta ja erilaisten yhteiskunnallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta ihmisen toimintaan. Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsittelemällä esimerkiksi henkilökohtaisen identiteetin, sosiaalisen identiteetin, kulttuuri-identiteetin ja etnisen identiteetin teemoja.

Hyvinvointiosaaminen

Kehitysvaiheiden ja kehitykseen vaikuttavien tekijöiden tarkasteleminen tukee identiteetin rakentamista, lisää itseymmärrystä sekä luo edellytyksiä ymmärtää toisten ihmisten erilaisia kehityspolkuja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan emotionaalisen kehityksen päävaiheita ja tunteiden säätelyn keinoja. Tämä lisää hänen kykyään empatiaan ja auttaa ymmärtämään omia tunnereaktioita. Varhaisen vuorovaikutuksen, kiintymyssuhteiden ja temperamentin tarkasteleminen auttaa ymmärtämään ihmisten erilaisia lähtökohtia sosiaalisissa tilanteissa. Tämä lisää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä. Kyky ymmärtää muita empaattisesti on olennainen osa eettistä osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson oppimistehtävät tukevat opiskelijan itsetuntemuksen kehittymistä ja antavat tietoa omakohtaisten valintojen tueksi. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti kykyyn tarkastella

itseä ja ympäristön ilmiöitä kehityspsykologisen tiedon valossa. Arvioinnin yhtenä kohteena voi olla todellisen tai kuvitteellisen henkilön kehitystarinan kirjoittaminen.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Aiemmin suoritetut opinnot: PS1

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa paneudutaan tieteellisiin menetelmiin kognitiivisen psykologian ja aivotutkimuksen näkökulmasta. Runsas tutkimustieto syventää opiskelijan käsitystä tieteellisestä tiedosta ja sen muodostumisesta. Tarkkaavuuden, muistin ja päätöksenteon kaltaisten kognitiivisten toimintojen tunteminen luo edellytyksiä omien oppimistottumusten kehittämiseen. Opintojaksolla tutustutaan mahdollisuuksien mukaan tieteellisen tutkimuksen toteuttamisen kysymyksiin esimerkiksi virtuaalivierailuin (mm. Haaga-Helian tutkimuslaboratorio) tai vaikkapa alan tutkijaa haastattelemalla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kokeellisen tutkimuksen suunnitteluun ja tutkimussuunnitelman arvioimiseen kuuluu eettisten näkökohtien huomioon ottaminen, mikä tukee eettistä osaamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen kannalta moduulin sisällöistä keskeisimpiä ovat kieleen liittyvät sisällöt, kuten kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä ja esimerkit aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä. Myös muiden kognitiivisen toiminnan poikkeavuuksien ymmärtäminen edistää yhteistyökyvyn kehittymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Jakson sisällöt kytkeytyvät yhteiskunnallisen osaamiseen esimerkiksi tarkasteltaessa nopean ja hitaan ajattelun sisältöjä ja kognitiivisia vinoumia, jotka vaikuttavat ihmisen toimintaan myös yhteisöjen tasolla. Kognitiivisten perusprosessien tunteminen edistää muun muassa kykyä viestiä tehokkaasti ja vaikuttaa yhteisiin asioihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisessa arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti tieteellisen ajattelun ja argumentaation kehittymisen tukemiseen psykologisten ilmiöiden yhteydessä. Arvioinnin kohteena voi olla esimerkiksi kokeellisen tutkimuksen tutkimussuunnitelman laatiminen tai työ, jossa psykologista tietoa sovelletaan opiskelijan valitseman taitavan toiminnan tarkasteluun. Neuropsykologisen tiedon osaamista voidaan mitata välikokeella.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Aiemmin suoritetut opinnot: PS1

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*
- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tunteiden ja mielenterveyden tarkastelussa opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus pohtia, arvioida ja rikastaa omia hyvinvoinnin ylläpitämisen keinojaan. Erilaisten elämän haasteiden aiheuttamat reaktiot tulevat tutuiksi ja näin myös mielenterveyden haasteita on helpompi ymmärtää. Tämä edistää niin itsearvostuksen kehittymistä kuin kykyä ymmärtää muita ihmisiä. Opintojen osana pyritään tutustumaan mielenterveyspalvelujen tarjontaan Vihdissä sekä toimimaan yhteistyössä paikallisten toimijoiden, esimerkiksi FinFami Uusimaan kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Psykologinen ymmärrys edistää empatian ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Erityisesti sitä tukee sen ymmärtäminen, kuinka tärkeitä tunteet ovat sosiaalisen vuorovaikutuksen ja myös kognitiivisen toiminnan taustalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kyky käsitellä tunteita ja palautua haastavista tilanteista on osa työelämävalmiuksia ja uudistumiskykyä, jotka on mainittu yhteiskunnallisen osaamisen yhteydessä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta nostettujen esimerkkien tarkastelu sekä mielenterveys-käsitteen pohdinta tukevat opiskelijan yhteiskunnallista osaamista sekä lisäävät kykyä näihin teemoihin liittyvään eettiseen pohdintaan. Keskustelun osana voidaan luoda yhteyksiä psykologian alan ammattilaisiin ja muihin mielenterveystoimijoihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssilla tarkastellaan kulttuurisidonnaisia tapoja tarkastella emootioihin ja mielenterveyteen liittyviä kysymyksiä. Tämä vahvistaa opiskelijan globaalia ja kulttuuriosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuetaan tiedollisen osaamisen lisäksi myös psykologisen oivaltavuuden ja itsetuntemuksen kehittymistä tunne-elämän ja mielenterveyden ilmiöiden käsittelemisessä. Arvioinnin yhtenä kohteena voi olla esimerkiksi keskustelutilanteessa esiteltävä paneutuminen yhden tunteen psykologiaan tai yhtä mielenterveyden häiriötä tarkemmin esittelevä projektityö.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Aiemmin suoritetut opinnot: PS1

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*

- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Persoonallisuuden tarkasteleminen antaa opiskelijalle välineitä itsetuntemuksensa ja identiteettinsä rakentamiseen. Yksilöllisten piirteiden, älykkyyden eri muotojen ja luovuuden käsitteleminen luo edellytyksiä opiskelijan omien vahvuuksien tunnistamiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliseen havaitsemiseen vaikuttavat tekijät, ryhmien välisten suhteiden tarkasteleminen sekä ryhmien toimintaan liittyvät sisällöt tukevat kykyä toimia mielekkäästi erilaisissa vuorovaikutustilanteissa niin yksityiselämässä kuin erilaisissa julkisissa rooleissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Älykkyyteen ja luovuuteen liittyvät teemat tukevat uteliaan mielenlaadun kehittymistä ja kykyä yhdistellä asioita uusilla tavoilla. Osaamista voidaan tukea tarkasteltaessa älykkyyteen ja luovuuteen vaikuttavia yksilöllisiä eroja esimerkiksi persoonallisuuden pysyvyyden ja muuttuvuuden sekä käyttäytymisgenetiikan perustiedon avulla. Luovuuden määritelmien ja luovuuteen liittyvien tekijöiden käsitteleminen syventää opiskelijan käsitystä luovuudesta. Myös muun muassa yksilöllisten erojen tutkiminen, persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät sekä esimerkit kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista ovat sisältöjä, joiden avulla opiskelija voi vahvistaa kykyään kriittiseen ajatteluun ja tietolähteiden arvioimiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisessa arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti kykyyn hahmottaa psykologisia ilmiöitä kokonaisuuksina ja tunnistaa oman tiedon mahdollisuuksia ja rajoja. Arvioinnin yhtenä kohteena voivat olla erilaiset soveltavat ajatteluharjoitukset ja esseetehtävät.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Aiemmin suoritetut opinnot: PS1 ja useita muita psykologian opintojaksoja

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Psykologian kertaus, 2 op (PS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hahmottaa psykologisen tiedon laajempina kokonaisuuksina
- Opiskelija harjaantuu soveltamaan tietojaan uusien ilmiöiden tarkasteluun
- Opiskelija kehittää tieteellisen ajattelun ja tiedon arvioimisen taitoja
- Opiskelija motivoituu kertaamaan psykologista tietoa kirjoituksia varten
- Opiskelija tuntee ylioppilaskirjoitusten tehtävätyyppien vaatimuksia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- psykologista tietoa kokoavat ja jäsentävät periaatteet
- poimintoja psykologian muiden kurssien keskeisistä sisällöistä
- psykologian ylioppilaskokeeseen valmistautuminen ja taitava vastaaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelu tukee erityisesti analyyttisen, arvioivan ja moniulotteisen psykologisen ajattelun kehittymistä sekä opiskelutaitojen syventävää oppimista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija syventää taitoaan keskustella psykologisista ilmiöistä ja kirjoittaa selkeää asiatekstiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssin arvioinnissa korostuvat diagnostinen ja formatiivinen arviointi, joiden toteuttamisessa käytetään myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Huomio kohdistuu erityisesti psykologisen ajattelun taitoihin, tietokokonaisuuksien hahmottamiseen, esseen kirjoittamisessa tarvittaviin taitoihin sekä kykyyn ohjata ja tehostaa omaa opiskelua.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Aiempina opintoina suositellaan PS1-5 ja PS7

Vuorovaikutuskuvioita, 2 op (Ps7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu monipuolisesti vuorovaikutuksen ilmiöihin
- Opiskelija harjoittaa kykyään ymmärtää ja havainnoida sosiaalista vuorovaikutusta
- Opiskelija osallistuu vuorovaikutukseen ryhmässä ja kehittää taitojaan vuorovaikutuksen osapuolena
- Opiskelija harjoittelee psykologista tietoa soveltavaa ajattelua

- Opiskelija tutustuu psykologian käytännön soveltamiseen esimerkiksi johtamisen, kasvatustyön, psykoterapian, ryhmätoiminnan ohjaamisen tai ihmissuhteiden näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- vuorovaikutuksen peruselementtejä psykologiatieteen näkökulmasta
- taitavan vuorovaikutuksen piirteitä
- esimerkkejä erilaisista vuorovaikutussuhteista ja niihin liittyvää psykologista tietoa (esimerkiksi parisuhde, ystävyys, sisarussuhteete, perheen dynamiikka, johtaminen, ryhmien vuorovaikutus, vuorovaikutus organisaatioissa)
- vuorovaikutukseen liittyviä ajankohtaisia ilmiöitä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso tukee vuorovaikutusosaamista sekä käytännön toiminnan, että teoreettisemman tai soveltavan tiedon avulla. Opintojaksolla on mahdollisuus reflektoida omia kokemuksia vuorovaikutuksesta sekä harjoitella uusia vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan formatiiviseen arviointiin vaikuttavat mm. aktiivinen osallistuminen työskentelyyn, psykologisen havainnointikyvyn osoittaminen, omien vastuutehtävien hoitaminen sekä kyky hankkia tietoa vuorovaikutuksesta ja soveltaa sitä käytännön tilanteisiin. Arvioinnin tavoitteena on tukea opiskelijan kykyä tunnistaa omia vahvuuksian vuorovaikutuksen osapuolena sekä erityisesti kurssin soveltavan luonteen vuoksi antaa välineitä muun muassa ammatillisia mahdollisuuksia koskevaan pohdintaan.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Aikaisemmin suoritetut opinnot: Ps1

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Sosiaalinen todellisuus ja psykologinen tutkimus, 2 op (Ps8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tuntee ja tunnistaa tapoja, joilla sosiaaliset suhteet ja kulttuuri vaikuttavat ihmisen toimintaan
- Opiskelija tutustuu sosiaalipsykologiseen tutkimukseen ja tutkimusmenetelmiin
- Opiskelija havainnoi ja ymmärtää omaa toimintaansa ryhmän jäsenenä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ryhmät, ryhmädynamiikka ja ryhmien väliset suhteet
- sosiaalisen tiedonkäsittelyn perusteet
- ihmisen perustava sosiaalisuus, sosiaalistuminen ja kulttuurin merkitys

- psykologisen tutkimuksen perusteet ja tutkimustiedon arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso edistää nuoren vuorovaikutusosaamista erityisesti ryhmätoimintaan vaikuttavien tekijöiden tunnistamisen ja ymmärtämisen avulla.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tarjoaa välineitä itsetuntemuksen lisäämiseen ja oman identiteetin reflektointiin suhteessa erilaisiin ryhmäjäsenyyksiin ja ympäröivään kulttuuriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso syventää opiskelijan käsitystä tieteellisestä tiedosta, tieteellisen tutkimuksen mahdollisuuksista ja haasteista sekä ihmisen ajattelulle tyypillisten, mm. ajattelun luotettavuuteen vaikuttavien piirteiden vaikutuksesta sosiaalisessa vuorovaikutuksessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuetaan erityisesti sosiaalispsykologisen perusteidon omaksumista sekä tieteellisen ajattelutavan ja tutkimuksen toteuttamiseen liittyvien taitojen kehittymistä. Arvioinnin kohteena voivat olla esimerkiksi kirjalliset tuotokset ja pohdinnat sekä ryhmätyönä pienoistutkimuksen toteuttaminen, esitteleminen ja arvioiminen.

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla.

Aiemmin suoritetut opinnot: Ps1, Ps2

Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

7.11. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia

lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

*Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

*Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

*Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen ***globaali- ja kulttuuriosaamista****. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*
- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan

sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*
- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan eettinen osaaminen karttuu esimerkiksi historiallisten eläytymisharjoitusten avulla. Lisäksi opintojaksossa hahmotetaan nykyihmisen paikkaa maailmassa pitkän historiallisen kehityksen tuloksena. Tämä kehittää, yhdessä itseluottamusta nostavan esseevastauksen kirjoittamisen taidon opettelun kanssa, hyvinvointia minäkuvan kehittymisen myötä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso kehittää opiskelijan vuorovaikutustaitoja lukuisien vuorovaikutuksellisten ja keskustelevien harjoitusten myötä. Myös toimiminen usein monimuotoisissa ryhmissä kehittää opiskelijan vuorovaikutuksellisia taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt muodostavat monitieteisen kokonaisuuden. Monipuolisten harjoitusten kautta opintojakson aikana kehitetään opiskelijan ymmärrystä historian luonteesta monitieteisenä tieteenalana. Opintojaksossa on mahdollista tehdä monitieteistä yhteistyötä myös opintojakson aihepiirien asiantuntijoita kuulemalla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi korkeakouluissa työskentelevät tutkijat ja opetushenkilökunta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista kehittämällä opiskelijan demokratiakäsitystä ja historiatietoisuutta. Lisäksi opintojakson aikana vahvistetaan monilukutaitoa ja lähdekriittisyyttä erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Yhteistyötä voidaan tehdä myös työelämän ja korkeakoulujen kanssa erilaisten hankkeiden ja asiantuntijanäkemysten kautta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Erilaisten harjoitusten avulla kehitetään opiskelijan kykyä historialliseen empatiaan sekä ymmärrykseen ympäristön ja ihmisen välisen suhteen kehityksestä aina muinaisista ajoista nykypäivään saakka.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi kansalaiseksi erilaisten harjoitusten avulla. Lisäksi maailman kehitystä tarkastellaan eurooppalaisesta viitekehyksestä, mikä auttaa opiskelijaa ymmärtämään eurooppalaista identiteettiä suhteessa muihin kulttuuripiireihin. Yhteistyötä kansainvälisten toimijoiden kanssa voidaan toteuttaa kansainvälisten projektien kautta sekä myös virtuaalisesti näin lisäten globaalia kulttuuriosaamisesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi heti lukio-opintojen alkuun, joten opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat kirjallisten tekstien tuottaminen ja tulkitseminen sekä aktiivinen työskentely läpi opintojakson. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä. Arvioinnin kohteena ovat erityisesti esseen kirjoittamiseen liittyvät taidot sekä laajojen maailmanhistorian kannalta merkittävien asiakokonaisuuksien ja termien hallitseminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan ihmisen suhdetta ympäristöön ja yhteiskunnallista kehitystä muinaisista ajoista nykypäivään. Opetuksen näkökulma pohjautuu historiallisten ilmiöiden tarkasteluun ja nykyisyyden selittämiseen. Ilmiöitä tarkastellaan sekä eurooppalaisesta että globaalista näkökulmasta. Opintojaksolla tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden kehittymiseen ja keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Opintojaksolla harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa on mahdollista tehdä yhteistyötä myös opintojakson aihepiirien asiantuntijoita kuulemalla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi korkeakouluissa työskentelevät tutkijat ja opetushenkilökunta. Yhteistyötä työelämän, korkeakoulujen ja kansainvälisten toimijoiden kanssa voidaan toteuttaa kansainvälisten projektien kautta sekä myös virtuaalisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kehitetään eettistä osaamista historiallisten eläytymisharjoitusten avulla. Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan minäkuvan ja identiteetin kehitystä osana Euroopan historian keskeisiä suuntaviivoja 1800-luvun lopulta nykypäivään.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksellisten ja keskustelevien harjoitusten myötä kehitetään opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja. Tämä tapahtuu sekä pienissä ryhmissä että suuremmissa ryhmissä tapahtuvien harjoitusten myötä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt muodostavat monitieteisen kokonaisuuden valtio-opillisista näkökulmista filosofisiin näkökulmiin. Harjoitusten kautta opintojakson aikana kehitetään opiskelijan ymmärrystä historian luonteesta monitieteisenä tieteenalana, jossa historian kehitys nivoutuu eri tieteenalojen näkökulmiin. Opintojaksossa on mahdollista tehdä monitieteistä yhteistyötä myös opintojakson aihepiirien asiantuntijoita kuulemalla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi korkeakouluissa työskentelevät tutkijat ja opetushenkilökunta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista kehittämällä opiskelijan demokratiakäsitystä ja historiatietoisuutta. Lisäksi opintojakson aikana vahvistetaan monilukutaitoa ja lähdekriittisyyttä erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Myös vierailut opintojaksojen sisältöjen kannalta mielekkäisiin kohteisiin ovat mahdollisia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monipuolisten harjoitusten avulla kehitetään opiskelijan kykyä historialliseen empatiaan ja ymmärrykseen ympäristön ja ihmisen välisen suhteen kehityksestä 1800-luvulta nykypäivään. Myös kurssin sisällöt, kuten holokausti, imperialismi ja maailmansodat, vaativat erityistä eettistä näkökulmaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi kansalaiseksi erilaisten harjoitusten avulla. Maailman kehitystä tarkastellaan erityisesti eurooppalaisesta viitekehyksestä,

mikä auttaa opiskelijaa ymmärtämään eurooppalaista identiteettiä suhteessa muihin kulttuuripiireihin. Opintojaksossa on myös mahdollista hyödyntää vaihto-opiskelijoiden kokemuksia oman kotimaansa kulttuurista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena opiskeluvuonna. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat kirjallisten tekstien tuottaminen ja tulkitseminen sekä aktiivinen työskentely läpi opintojakson. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä. Arvioinnin kohteena ovat erityisesti lähdekriittiset taidot sekä opiskelijan kyvyt ymmärtää valtioiden välisten suhteiden kehityksessä tapahtuneita muutoksia viimeisen kahden vuosisadan aikana. Arviointi koostuu sekä opintojakson aikana tapahtuvasta ajattelun kehityksestä sekä loppukokeesta. Opintojaksossa toteutetaan siis myös itse- ja vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä, valtasuhteiden muutoksia ja niiden taustoja 1800-luvun lopulta nykypäivään. Opintojaksossa analysoidaan kansainvälistä politiikkaa sekä taloudellisista että ideologista näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat vastakkainasettelun ja yhteistyön välinen jännite, kansainvälisen tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien keskinäinen kilpailu. Opintojaksossa syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa on mahdollista tehdä yhteistyötä myös opintojakson aihepiirien asiantuntijoita kuulemalla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi korkeakouluissa työskentelevät tutkijat ja opetushenkilökunta. Yhteistyötä työelämän, korkeakoulujen ja kansainvälisten toimijoiden kanssa voidaan toteuttaa kansainvälisten projektien kautta sekä myös virtuaalisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana kehitetään eettistä osaamista historiallisten eläytymisharjoitusten avulla. Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan minäkuvan ja identiteetin kehitystä osana Suomen historian keskeisiä suuntaviivoja 1800-luvun puolivälistä nykypäivään. Minäkuvaa ja opiskelijan kannallista identiteettiä voidaan vahvistaa myös erilaisten vierailujen avulla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi museot ja muut kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksellisten ja keskustelevien harjoitusten avulla kehitetään opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja. Tämä tapahtuu sekä pienissä ryhmissä että suuremmissa ryhmissä tapahtuvien harjoitusten myötä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt muodostavat monitieteisen kokonaisuuden, jossa historiatieteeseen yhdistyy osaltaan maantieteellisiä, valtio-opillisia ja filosofisia näkökulmia. Harjoitusten kautta opintojakson aikana kehitetään opiskelijan ymmärrystä historian luonteesta monitieteisenä tieteenalana, jossa historian kehitys nivoutuu eri tieteenalojen näkökulmiin. Opintojaksossa on mahdollista tehdä monitieteistä yhteistyötä myös opintojakson aihepiirien asiantuntijoita kuulemalla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi korkeakouluissa työskentelevät tutkijat ja opetushenkilökunta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista kehittämällä opiskelijan demokratiakäsitystä ja historiatietoisuutta. Lisäksi opintojakson aikana vahvistetaan monilukutaitoa ja lähdekriittisyyttä erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Kurssin yhteiskunnalliset näkökulmat muodostavat perustan suomalaisen nyky-yhteiskunnan ymmärtämiselle. Opintojaksossa kiinnitetään huomiota myös paikallisen historian liittämiseen osaksi laajempia yhteiskunnallisia ilmiöitä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Erilaisten harjoitusten sekä haastattelutehtävän avulla kehitetään opiskelijan kykyä historialliseen empatiaan ja ymmärrykseen ympäristön ja ihmisen välisen suhteen kehityksestä 1800-luvulta nykypäivään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana hahmotetaan suomalaisuuden ja suomalaisen yhteiskunnan kehitystä suhteessa eurooppalaiseen ja globaaliin viitekehykseen. Näin muodostuu käsitys siitä, miten suomalainen kulttuuri on muokkautunut kansainvälisten vaikutusten myötä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena opiskeluvuonna. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat kirjallisten tekstien tuottaminen ja tulkitseminen sekä aktiivinen työskentely läpi opintojakson. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä. Arvioinnin kohteena ovat erityisesti lähdekriittiset taidot, itsenäisen Suomen historian tuntemus sekä omaan lähi- tai paikallishistoriaan tutustuminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa analysoidaan Suomen historian keskeisiä muutoksia ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan lopulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muutokset ja näihin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta demokraattiseen kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Opintojaksossa perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historiallisen tiedon käyttöön. Lisäksi syvennetään ymmärrystä historiallisesta empatiasta.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*

- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa on mahdollista tehdä yhteistyötä myös opintojakson aihepiirien asiantuntijoita kuulemalla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi korkeakouluissa työskentelevät tutkijat ja opetushenkilökunta. Yhteistyötä työelämän, korkeakoulujen ja kansainvälisten toimijoiden kanssa voidaan toteuttaa kansainvälisten projektien kautta sekä myös virtuaalisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan hyvinvointiosaamista tarkastelemalla minäkuvan ja identiteetin kehitystä osana Euroopan historian keskeisiä suuntaviivoja antiikin ajoista nykypäivään.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksellisten ja keskustelevien harjoitusten avulla kehitetään opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja. Tämä tapahtuu sekä pienissä ryhmissä että suuremmissa ryhmissä

tapahtuvien harjoitusten myötä. Opintojaksossa on mahdollista toteuttaa myös esitelmä, jonka avulla myös vuorovaikutukselliset taidot kehittyvät.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt muodostavat monitieteisen kokonaisuuden, jossa historiatieteeseen yhdistyy osaltaan maantieteellisiä ja kulttuurintutkimuksellisia sekä tieteiden ja taiteiden kehitystä tukevia näkökulmia. Harjoitusten kautta opintojakson aikana kehitetään opiskelijan ymmärrystä historian luonteesta monitieteisenä tieteenalana, jossa historian kehitys nivoutuu eri tieteenalojen näkökulmiin. Opetuksessa voidaan hyödyntää aiheen asiantuntijoita kuten korkeakouluja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista kehittämällä opiskelijan demokratiakäsitystä ja historiatietoisuutta. Lisäksi opintojakson aikana vahvistetaan monilukutaitoa ja lähdekriittisyyttä erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana harjoitetaan kulttuurien tuntemusta erityisesti kulttuurityylien vertailun ja kuva-analyysin kautta. Opintojakson sisällöt muodostavat läpileikkauksen eurooppalaisen kulttuurin kehitykseen antiikin ajoista nykypäivään saakka.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi joko ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat kirjallisten tekstien tuottaminen ja tulkitseminen sekä aktiivinen työskentely läpi opintojakson. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä. Arvioinnin kohteena ovat erityisesti lähdekriittiset taidot sekä tiedonhankintataidot. Opintojaksossa on mahdollista teettää myös arviointiin vaikuttava esitelmä tai vastaava suoritus.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä erilaisia maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Opintojaksossa perehdytään maailmankuvaan, kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena ovat eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde sekä sukupuoli ja arkielämä.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa pyritään toteuttamaan vierailu johonkin Suomen historiaa esittelevään tai historian kannalta merkittävään kohteeseen. Tällaisia ovat esimerkiksi Turun linna, kansallismuseo tai Seurasaari.
- Opintojaksossa on mahdollista tehdä yhteistyötä myös opintojakson aihepiirien asiantuntijoita kuulemalla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi korkeakouluissa työskentelevät tutkijat ja opetushenkilökunta. Yhteistyötä työelämän, korkeakoulujen ja kansainvälisten toimijoiden kanssa voidaan toteuttaa kansainvälisten projektien kautta sekä myös virtuaalisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan minäkuvan ja identiteetin kehitystä osana Suomen alueen historian keskeisiä suuntaviivoja muinaisista ajoista 1800-luvulle. Erityisesti erilaiset eläytymisharjoitukset ja monimuotoisen aineiston tarkastelu kehittävät tätä. Opintojakson aikana mahdollisesti toteutettavat vierailut syventävät opiskelijat paikallishistorian tuntemusta ja siten hänen identiteettinsä kehitystä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksellisten ja keskustelevien harjoitusten avulla kehitetään opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja. Tämä tapahtuu sekä pienissä ryhmissä että suuremmissa ryhmissä tapahtuvien harjoitusten myötä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt muodostavat monitieteisen kokonaisuuden, jossa historiatieteeseen yhdistyy erityisesti arkeologian, maantieteen, yhteiskuntatieteiden ja teologian näkökulmia. Harjoitusten kautta opintojakson aikana kehitetään opiskelijan ymmärrystä historian luonteesta monitieteisenä tieteenalana. Opintojaksossa on mahdollista tehdä monitieteistä yhteistyötä myös opintojakson aihepiirien asiantuntijoita kuulemalla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi korkeakouluissa työskentelevät tutkijat ja opetushenkilökunta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan monilukutaitoa ja lähdekriittisyyttä erilaisten dokumenttiaineistojen tulkintojen ja lähdekritiikkiharjoitusten avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso painottaa suomalaisen kulttuurin kehityksen ja eurooppalaisten kulttuurivaikutteiden Suomen alueelle leviämisen tuntemusta erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitteiden avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi joko ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuonna. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat kirjallisten tekstien tuottaminen ja tulkitseminen sekä aktiivinen työskentely läpi opintojakson. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä. Arvioinnin kohteena ovat erityisesti lähdekriittiset taidot, olennaisen historiallisen tiedon hahmottaminen sekä monipuoliset opintojakson aikana toteutettavat harjoitukset. Opintojaksossa on mahdollista teettää myös arviointiin vaikuttava esitelmä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan nykyisen Suomen alueen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa esihistoriasta autonomian ajalle saakka. Opintojaksossa perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Opintojaksossa syvennytään historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa on mahdollista tehdä yhteistyötä myös opintojakson aihepiirien asiantuntijoita kuulemalla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi korkeakouluissa työskentelevät tutkijat ja opetushenkilökunta. Yhteistyötä työelämän, korkeakoulujen ja kansainvälisten toimijoiden kanssa voidaan toteuttaa kansainvälisten projektien kautta sekä myös virtuaalisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksellisten ja keskustelevien harjoitusten avulla kehitetään opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja. Tämä tapahtuu sekä pienissä ryhmissä että suuremmissa ryhmissä tapahtuvien harjoitusten myötä. Tällaisia ovat erilaiset ryhmätyöharjoitukset.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt muodostavat monitieteisen kokonaisuuden. Ymmärrystä historiasta monitieteisenä tieteenalana kehitetään esimerkiksi tutkielman tai artikkelin kirjoittamisen sekä eri kulttuuripiirejä käsittelevien media-aineistojen avulla. Opintojaksossa on mahdollista tehdä monitieteistä yhteistyötä myös opintojakson aihepiirien asiantuntijoita kuulemalla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi korkeakouluissa työskentelevät tutkijat ja opetushenkilökunta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista kehittämällä opiskelijan käsitystä erilaisista hallintotavoista. Lisäksi opintojakson aikana vahvistetaan monilukutaitoa ja lähdekriittisyyttä erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Tässä on mahdollista hyödyntää korkeakouluyhteistyön tarjoamia mahdollisuuksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla kehitetään opiskelijan kykyä historialliseen empatiaan sekä ymmärrykseen ympäristön ja ihmisen välisen suhteen kehityksestä Euroopan ulkopuolisissa kulttuuripiireissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana hahmotetaan Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kehitystä suhteessa globaaliin viitekehykseen. Tämä tapahtuu esimerkiksi erilaisten lähdekritiikkiä kehittävien harjoitusten, kuten tekstiaineistojen tulkinnan, avulla. Opintojaksossa on myös mahdollista hyödyntää vaihto-opiskelijoiden kokemuksia oman kotimaansa kulttuurista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi joko toisena tai kolmantena opiskeluvuonna. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat kirjallisten tekstien tuottaminen ja tulkitseminen sekä aktiivinen työskentely läpi opintojakson. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä. Arvioinnin kohteena ovat erityisesti lähdekriittiset taidot, tiedonhankintataidot sekä järjestelmälliseen kirjalliseen ilmaisuun liittyvät taidot. Opintojaksossa on mahdollista teettää myös arviointiin vaikuttava esitelmä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään kulttuuriin kytkeytyviin käsitteisiin ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien muuttuessa. Opintojakso tarkastelee länsimaisten ja muiden kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Historian kertaus, 2 op (HI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kokonaiskuvan muodostaminen lukion historian oppimäärästä
- erilaisten historian aihealueiden tuntemuksen syventäminen
- historian ylioppilaskokeiden erilaisten tehtävätyyppien harjoitteleminen
- lähdekriittisen osaamisen syventäminen
- oman opiskeluaikataulun suunnittelu
- hyvien menestysedellytysten luominen historian ylioppilaskirjoituksia varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- yhteenveto ja kertaus historian opintojaksojen keskeisimmistä sisällöistä
- esseevastauksen kirjoittamisen taidot
- erilaisten aineistojen tulkitsemisen taidot
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautumisen taidot
- Opintojaksossa on mahdollista tehdä yhteistyötä myös opintojakson aihepiirien asiantuntijoita kuulemalla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi korkeakouluissa työskentelevät tutkijat ja opetushenkilökunta. Yhteistyötä työelämän, korkeakoulujen ja kansainvälisten toimijoiden kanssa voidaan toteuttaa myös virtuaalisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lukion historian oppimäärä muodostaa monitieteisen kokonaisuuden. Ymmärrystä historiasta monitieteisenä tieteenalana kehitetään erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Opintojaksoon voidaan sisällyttää myös yhteistyötä historiatieteiden asiantuntijoiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan erilaisia yhteiskuntia eri aikoina ja eri paikoissa. Tämä vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista kehittämällä opiskelijan käsitystä erilaisten hallintotapojen muodostumisesta ja toimivuudesta. Lisäksi opintojakson aikana vahvistetaan monilukutaitoa ja lähdekriittisyyttä erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla. Koska opintojakso on tarkoitettu historiasta kiinnostuneille, tuodaan opintojaksossa esiin myös historian alan työllistymismahdollisuuksia sekä tieteenalan nykysuuntauksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla kehitetään opiskelijan kykyä historialliseen empatiaan sekä ymmärrykseen ympäristön ja ihmisen välisen suhteen kehityksestä Euroopan ulkopuolisissa kulttuuripiireissä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan minäkuvan ja identiteetin kehitystä osana Euroopan ja maailman historian keskeisiä suuntaviivoja muinaisista ajoista nykypäivään saakka.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan joko arvosanalla suoritettu (S) tai hylätty (H). Hyväksytyn suorituksen saavuttamiseksi vaaditaan riittävää näyttöä ponnisteluista ylioppilaskoemenestyksen eteen. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi viimeisenä opiskeluvuonna ennen ylioppilaskirjoituksia. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat kirjallisten tekstien tuottaminen ja tulkitseminen sekä aktiivinen työskentely läpi opintojakson. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä, monipuolisia, oppiaineelle tyypillisiä arviointimenetelmiä. Opintojakson arviointi kohdistuu erityisesti laajojen asiakokonaisuuksien hallintaan ja lähdekriittisiin taitoihin. Opiskelijan osaamisen ja edistymisen arviointi

koostuu erityisesti esseevastauksen taitojen kehittymisestä sekä opintojakson päättävästä, ylioppilaskokeessa vaadittavia taitoja mittaavasta loppukokeesta.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa valmistaudutaan historian ylioppilaskokeeseen kertaamalla aiempien opintojaksojen sisältöjä ja harjoittelemalla oppiaineen taitoja, kuten erilaisten aineistojen tulkintaa, analyyttista ajattelua ja tieteellistä ilmaisua.

Amerikan historia, 2 op (HI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Amerikan mantereen historian (sekä Pohjois- ja Etelä-Amerikka) keskeisten kehityslinjojen ymmärtäminen muinaiskulttuureista nykypäivään
- opiskelija tiedonhankintataitojen kehittäminen
- nykypäivän maailmanpolitiikan taustatekijöiden ymmärtäminen arkiajattelua syvällisemmin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- muinaiskulttuurit kuten mayat, inkat ja asteekit
- siirtomaavallan aika ja sen purkautuminen
- Yhdysvaltojen synty ja Yhdysvaltojen valtiosäännön muodostumiseen vaikuttaneet aatteet
- Latinalaisen Amerikan kehitys 1800- ja 1900-luvuilla
- Pohjois-Amerikan kehitys 1800- ja 1900-luvuilla
- kirjallisen tutkielman laadinta johonkin kurssin aihepiiriin liittyvästä aiheesta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan yhteiskunnallista osaamista kehittämällä opiskelijan käsitystä yhteiskuntien erilaisten hallintotapojen toimivuudesta historian saatossa. Lisäksi opintojakson aikana vahvistetaan monilukutaitoa ja lähdekriittisyyttä erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla kehitetään opiskelijan kykyä historialliseen empatiaan sekä ymmärrykseen ympäristön ja ihmisen välisen suhteen kehityksestä Amerikan mantereen kulttuuripiireissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana hahmotetaan Amerikan mantereen kulttuurien kehitystä suhteessa globaaliin viitekehykseen ja erityisesti kohtaamiseen eurooppalaisten kulttuurien kanssa. Tämä tapahtuu esimerkiksi erilaisten lähdekritiikkiä kehittävien harjoitusten, kuten tekstiaineistojen tulkinnan, avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksellisten ja keskustelevien harjoitusten sekä erityisesti ryhmätyönä tehtävän tutkielman avulla kehitetään opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja. Opintojaksossa tehtävät tutkielmat käydään läpi opponointimenetelmällä, jonka kautta myös argumentointitaidot kehittyvät.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt muodostavat monitieteisen kokonaisuuden. Ymmärrystä historiasta monitieteisenä tieteenalana kehitetään esimerkiksi tutkielman tai artikkelin kirjoittamisen sekä eri kulttuuripiirejä käsittelevien media-aineistojen avulla. Yhteistyötä erityisesti tutkielman laadinnan osalta voidaan tehdä korkeakoulujen ja muiden kurssin sisältöihin perehtyneiden asiantuntijoiden avulla. Opintojaksossa on mahdollista tehdä yhteistyötä myös opintojakson aihepiirien asiantuntijoita kuulemalla. Yhteistyötä työelämän, korkeakoulujen ja kansainvälisten toimijoiden kanssa voidaan toteuttaa myös kansainvälisten projektien kautta sekä virtuaalisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan joko arvosanalla suoritettu (S) tai hylätty (H). Opintojakso suositellaan suoritettavaksi joko toisena tai kolmantena opiskeluvuotena, eikä opintojaksoa voi suoritettaa itsenäisesti.

Opintojaksossa arviointi kohdistuu erityisesti kirjallisen tekstin tuottamiseen sekä aktiiviseen työskentelyyn läpi opintojakson. Arvioinnin kohteena ovat erityisesti lähdekriittiset taidot, tiedonhankintataidot sekä järjestelmälliseen kirjalliseen ilmaisuun liittyvät taidot. Opintojaksossa laaditaan tieteellistä ilmaisua kehittävä tutkielma.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan Amerikan historian keskeisimpiä kehityslinjoja erityisesti kulttuurin, talouden ja poliittisen historian näkökulmista. Lisäksi opintojaksossa harjoitetaan tiedonhankintataitoja sekä tieteellisen tiedon tuottamista ja esittämistä sekä kirjallisesti että suullisesti.

7.12. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

*Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.*

*Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*

- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*
- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*
- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa syvennytään yhteiskunnan instituutioihin ja laajempiin rakenteisiin. Yhteiskunnallisessa osaamisessa korostuu yksilön kyky vaikuttaa yhteiskuntaan demokraattisten instituutioiden ja ilmaisun avulla. Tämä toteutuu vertailemalla erilaisia vaikuttamisen muotoja, sekä seuraamalla julkisen päätöksenteon toteutumista. Opintojaksossa voidaan tehdä mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä työelämän, korkeakoulujen ja kansalaisjärjestöjen kanssa erilaisten hankkeiden ja asiantuntijanäkemysten kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja yhteiskunnasta käytävään julkiseen keskusteluun. Vuorovaikutusosaamisessa korostuvat lähdekriittisyys, sekä yhteiskunnallisten argumenttien tulkitseminen ja muotoileminen. Tämä toteutuu tunneilla järjestetyissä keskusteluissa, sekä eri tavoin sanallistamalla yhteiskunnallisia argumentteja ja seuraamalla ajankohtaista julkista keskustelua.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa perehdytään muun muassa hyvinvointivaltion, oikeusvaltion ja perusoikeuksien vaikutukseen vertailemalla erilaisia hyvinvointivaltiomalleja, sekä perehtymällä kansalaisen perusoikeuksiin. Hyvinvointiosaaminen näkyy erityisesti yksilön ja yhteiskunnan vuorovaikutussuhteen havainnoimisessa. Tämä toteutuu erilaisten tiedonhaku ja pohdintatehtävien avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan yhteiskuntaopin taustatieteiden, kuten sosiologian ja valtio-opin perusteisiin ja keskeisimpiin käsitteisiin. Monitieteisestä ja luovaa osaamista kehitetään tutkimalla erilaisia tiedon muotoja, joilla yhteiskuntaa hahmotetaan, sekä muotoilemalla omia argumentteja ympäröivästä yhteiskunnasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa pohditaan demokratiaan, yhteiskunnalliseen viestintään ja poliittiseen vallankäytttöön liittyviä eettisiä näkökulmia. Eettiisyys ja ympäristöosaamista vahvistetaan tutustumalla yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin, joiden avulla yhteiskunnan eettisiin ja ekologisiin rakenteisiin voidaan vaikuttaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa hahmotetaan suomalaisen yhteiskunnan erityispiirteitä globaalin vertailun avulla. Kulttuuriosaamista vahvistetaan pohtimalla vallankäyttöön ja viestintään liittyviä kulttuurisia piirteitä sekä niitä tukevia instituutioita. Nämä toteutuvat erilaisten vertailutehtävien ja aiheista käytävien keskusteluiden avulla. Opintojaksossa on mahdollista tehdä monitieteistä yhteistyötä myös opintojakson aihepiirien asiantuntijoita kuulemalla. Tällaisia voivat olla esimerkiksi korkeakouluissa työskentelevät tutkijat ja opetushekilökunta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi heti lukio-opintojen ensimmäisen lukuvuoden aikana, joten opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojaksoa arvioidaan jakson päättävän kokeen, sekä muiden mahdollisten jakson aikaisten kirjallisten töiden avulla. Arviointiin voi vaikuttaa myös aktiivinen osallistuminen opintojakson tuntien aikana. Yhteiskunnallisista tiedoista ja taidoista arvioinnissa korostuvat sosiologian ja politiikantutkimuksen peruskäsitteistön hallinta, perustason ymmärrys keskeisimpien suomalaisen yhteiskunnan julkisten instituutioiden toiminnasta, tiedonhaku ja lähdekriittisyys, suomalaisen yhteiskunnan poliittisten ristiriitaulottuvuuksien ymmärtäminen sekä yhteiskunnallinen argumentaatio.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa pohditaan taloudellisiin valintoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä, sekä perehdytään talouden ja ympäristön suhteeseen. Tämä toteutuu vertailemalla erilaisten yksilön valintojen eettisiä ja ympäristöllisiä vaikutuksia, sekä tutustumalla kestävän kehityksen tavoitteisiin ja niiden taloudellisiin ulottuvuuksiin. Opintojaksossa tutustutaan talouspolitiikan keinoihin edistää taloudellisen toiminnan kestävyyttä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan historiaan, taloustieteeseen ja tilastotieteeseen, joiden avulla talouden toimintaa tutkitaan. Tämä toteutuu tutustumalla taloustieteellisiin teorioihin, tulkitsemalla tilastotieteellisiä aineistoja, sekä pohtimalla talouden kehityksen ja talousjärjestelmän historiallisuutta. Opintojaksossa pyritään laajentamaan näkökulmaa talouteen kutsumalla tunneille asiantuntijavieraita erilaisista sidosryhmista, kuten korkeakouluista ja yritysmaailmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa perehdytään talousjärjestelmän toimintaan, sekä erilaisiin taloudesta esitettyihin tulkintoihin. Näiden tulkintojen vertailu, tulkintojen lähdekriittinen pohdinta, sekä tulkintojen erilaisten lähtökohtien ymmärtäminen kehittävät opiskelijan vuorovaikutustaitoja. Tämä toteutuu keskustelemalla erilaista tulkinnoista, sekä sanallistamalla talouteen liittyviä argumentteja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan yksilön, talouden ja yhteiskunnan muiden osa-alueiden vuorovaikutussuhteita. Yhteiskunnallista osaamista vahvistetaan tutustumalla talouspolitiikan vaikutusmahdollisuuksiin, sekä erilaisiin näkökulmiin, joita yhteiskunnan ja talouden suhteesta on esitetty. Tämä toteutuu tiedonhakutehtävien, keskusteluiden ja kirjoitusharjoitusten avulla. Opintojaksossa voidaan tehdä yhteistyötä työelämän ja korkeakoulujen kanssa erilaisten hankkeiden ja asiantuntijanäkemysten kautta.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan yhteiskunnallisten päätösten ja yksilön valintojen vaikutusta kansalliseen ja globaaliin hyvinvointiin. Hyvinvointiosaamista vahvistetaan kiinnittämällä huomio hyvinvoinnin taloudelliseen perustaan, sekä erilaisiin tapoihin tuottaa hyvinvointia. Opintojaksossa tarkastellaan hyvinvointia osana taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää kehitystä. Tämä toteutuu muun muassa vertailemalla erilaisia hyvinvoinnin tuotantoon ja rahoitukseen liittyviä malleja, sekä tutustumalla mittareihin, joilla taloutta ja hyvinvointia hahmotetaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan yksilön, kansantalouden ja globaalin talouden vuorovaikutussuhteeseen. Globaalia osaamista kehitetään hahmottamalla globaalin ja paikallisen kytkentöjen positiivisia ja negatiivisia seurauksia, yksilön valintojen globaaleja seurauksia, sekä globaaleja taloudellisia oikeudenmukaisuuskysymyksiä. Kulttuuriosaamista kehitetään pohtimalla kulttuuristen tekijöiden taloudellisia vaikutuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen toisen lukuvuoden aikana. Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Opintojaksoa arvioidaan jakson päättävän kokeen, sekä muiden mahdollisten jakson aikaisten kirjallisten töiden avulla. Arviointiin voi vaikuttaa myös aktiivinen osallistuminen opintojakson tuntien aikana. Yhteiskunnallisista tiedoista ja taidoista arvioinnissa korostuvat taloustieteen peruskäsitteistön hallinta, talouteen liittyvien argumenttien moniperspektiivinen tulkinta, erilaisten taloutta kuvaavien aineistojen lähdekriittinen tulkinta sekä taloutta koskevan julkisen keskustelun lähdekriittinen tulkitseminen.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa perehdytään Euroopan unionin ja muiden kansainvälisten yhteistyöjärjestöjen Suomeen ja suomalaisiin kohdistuviin vaikutuksiin, sekä yksilön mahdollisuuksiin vaikuttaa kansainväliseen päätöksentekoon. Tämä toteutuu tutustumalla kansainvälisiin päätöksentekojärjestelmiin, sekä keskustelemalla ajankohtaisista kansainvälisen politiikan aiheista. Opintojaksossa voidaan tehdä yhteistyötä työelämän ja korkeakoulujen kanssa erilaisten hankkeiden ja asiantuntijanäkemysten kautta.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan kansainvälisten suhteiden vaikutukseen yksilön ja yhteiskunnan hyvinvointiin. Kansainvälisiin yhteistyöjärjestöihin, maailmanpoliittisiin suhteisiin, sekä Suomen muuttuvaan turvallisuusympäristöön tutustutaan erilaisia lähteitä tulkitsemalla, sekä seuraamalla ajankohtaista kansainvälistä julkista keskustelua.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa pohditaan eurooppalaisuutta identiteettinä ja kansainvälisen yhteistyön perustana. Identiteettiä hahmotetaan moniulotteisena ja eritasoisena ilmiönä, jossa yhteinen identiteetti rakentuu kansallisista eroista ja yhtäläisyyksistä. Tämä toteutuu vertailemalla valtioita ja yhteiskuntia, sekä hahmottamalla historiallista kehitystä, joka on synnyttänyt ajatuksen eurooppalaisuudesta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan kansainväliseen yhteiskunnalliseen keskusteluun. Vuorovaikutusosaamista kehitetään syventymällä lähdekriittisiin näkökulmiin, joita liittyy kansainvälisestä päätöksenteosta ja vallankäytöstä esitettyihin argumentteihin. Tämä toteutetaan seuraamalla ja tulkitsemalla ajankohtaista julkista keskustelua, joka koskee kansainvälistä politiikkaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa pohditaan globaalia ja eurooppalaista yhteisvastuuta, sekä kansainvälisen päätöksenteon vaikutusta ympäristöön. Eettisyyteen ja ympäristöosaamiseen liittyvää ymmärrystä kehitetään tutustumalla kansainvälisen politiikan mahdollisuuksiin vaikuttaa sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävään kehitykseen. Tämä toteutuu tutustumalla kansainvälisten instituutioiden toimintaan ja tavoitteisiin tiedonhakutehtävien ja keskusteluiden avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa käsitellään kansainvälistä yhteistyötä ja päätöksentekoa historian, taloustieteen, politiikan tutkimuksen ja viestinnän näkökulmasta. Luovaa osaamista kehitetään tulkitsemalla erilaisia lähdeaineistoja, sekä muotoilemalla omia argumentteja kansainvälisen ja kansallisen politiikan yhteyksistä. Opintojaksossa pyritään laajentamaan näkökulmaa kansainvälisiin suhteisiin kutsumalla tunneille asiantuntijavieraita erilaisista sidosryhmistä, kuten korkeakouluista ja eurooppalaisista instituutioista. Yhteistyötä kansainvälisten toimijoiden kanssa voidaan toteuttaa kansainvälisten projektien kautta sekä myös virtuaalisesti näin lisäten globaalia kulttuuriosaamisesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen toisen lukuvuoden aikana. Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Opintojaksoa arvioidaan jakson päättävän kokeen, sekä muiden mahdollisten jakson aikaisten kirjallisten töiden avulla. Arviointiin voi vaikuttaa myös aktiivinen osallistuminen opintojakson tuntien aikana. Yhteiskunnallisista tiedoista ja taidoista arvioinnissa korostuvat politiikantutkimuksen peruskäsitteistön hallinta, perustason ymmärrys keskeisimmistä Euroopan sisä- ja ulkopoliittista toimijoista ja ajankohtaisista aiheista, sekä kansainvälisiä suhteita koskevien aineistojen lähdekriittinen tulkitseminen.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa oikeutta tarkastellaan yhteiskunnallisena ilmiönä, jonka taustalla vaikuttavat käsitykset yhteiskunnallisista normeista ja arvoista. Tämä toteutuu vertailemalla erilaisia oikeusjärjestelmiä (säädösoikeudellinen ja tapaoikeudellinen), sekä tarkastelemalla oikeuden toteutumista käytännössä. Yhteiskunnallinen osaaminen painottuu myös mahdollisuuksien mukaan järjestettävillä opintovierailuilla soveltuviin oikeusasteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa perehdytään oikeusjärjestelmästä käytävään julkiseen keskusteluun, sekä tutustutaan oikeudelliseen argumentointiin lainsäädännön ja oikeuskäytännön avulla. Tämä

toteutuu erilaisin tiedonhakutehtävin, mahdollisella opintovierailulla, sekä keskustelemalla oikeuden ratkaisuista ja niiden perusteluista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lakitiedon taustatieteenä toimii oikeustiede, jonka periaatteisiin opintojaksossa tutustutaan. Olennaisessa osassa ovat oikeustieteen käsitteet, sekä suomalaisen oikeusjärjestelmän oikeusperiaatteet. Lisäksi kurssilla perehdytään oikeusjärjestelmän historiallisuuteen. Tämä toteutuu vertailemalla historiallisia oikeusjärjestelmiä, sekä soveltamalla periaatteita keskusteluissa ja kirjoitusharjoituksissa. Opintojaksossa pyritään laajentamaan näkökulmaa oikeusjärjestelmään kutsumalla tunneille asiantuntijavieraita erilaisista sidosryhmistä, kuten yliopistoista, oikeudellisia asioita käsittelevistä yrityksistä ja julkisista instituutioista. Lisäksi opintojakson aikana pyritään mahdollisuuksien mukaan järjestämään vierailu tavoitteisiin soveltuvaan käräjäoikeuden tai hovioikeuden istuntoon.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa syvennytään perustuslain ja sen sisältämien perusoikeuksien merkitykseen yksilön hyvinvoinnin juridisena perustana. Tässä yhteydessä pohditaan käsitteellisten kokonaisuuksien, kuten oikeusvaltion, oikeusturvan ja oikeusvarmuuden merkitystä hyvinvoinnin osa-alueena, sekä tutustutaan näiden toteutumiseen käytännössä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa pohditaan oikeusjärjestelmän ja ympäröivän kulttuurin yhteyttä. Tuomiovaltaa koskevan julkisen keskustelun kautta analysoidaan ajatusta kansan oikeustajusta, sekä kirjoitettujen ja kirjoittamattomien normien välisestä yhteydestä. Olennaisessa osassa ovat rikosseuraamuksista ja oikeuskäytännöstä käytävät keskustelut. Yhteistyötä kansainvälisten toimijoiden kanssa voidaan toteuttaa kansainvälisten projektien kautta sekä myös virtuaalisesti näin lisäten globaalia kulttuuriosaamisesta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa pohditaan oikeudenkäyttöön ja oikeusjärjestelmän toimintaan liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tämä korostuu muun muassa tutustumalla suomalaiseen rikosseuraamusjärjestelmään ja tuomiovaltaa ohjaaviin oikeusperiaatteisiin liittyviin eettisiin kysymyksiin sekä ihmisoikeuksiin liittyviin juridisiin kysymyksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen toisen tai kolmannen lukuvuoden aikana. Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Opintojaksoa arvioidaan jakson päättävän kokeen, sekä muiden mahdollisten jakson aikaisten kirjallisten töiden avulla. Arviointiin voi vaikuttaa myös aktiivinen osallistuminen opintojakson tuntien aikana. Yhteiskunnallisista tiedoista ja taidoista arvioinnissa korostuvat oikeustieteiden peruskäsitteistön hallinta, perustason ymmärrys suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta sekä keskeisten oikeusnormien tuntemus ja niiden tulkitseminen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Yhteiskuntaopin kertaus, 2 op (YH5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- hallitsee keskeisimmät asiasisällöt yhteiskuntaopin pakollisista ja valinnaisista opintojaksoista
- oppii valmistautumaan yhteiskuntaopin ylioppilaskirjoituksiin parhaiten itselleen sopivalla tavalla esimerkiksi valitsemalla itselleen parhaat opiskelumenetelmät
- ymmärtää kurssisisältöjen ja ajankohtaisten yhteiskunnallisten asioiden väliset kytkennät ja siten oppii valmistautumaan ylioppilaskokeeseen ajankohtaisia Suomen ja maailman tapahtumia seuraten
- osaa tarkastella erilaisia aineistoja lähdekriittisesti
- osaa tarkastella yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niistä esitettyjä argumentteja moniäänisesti
- löytää motivaation opiskella ylioppilaskirjoituksiin myös oppituntien ulkopuolisella ajalla
- menestyy yhteiskuntaopin ylioppilaskirjoituksissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- keskeisten asiasisältöjen kertaaminen yhteiskuntaopin pakollisista ja valinnaisista opintojaksoista
- erilaisten aineistojen lähdekriittinen tarkastelu
- tutustuminen yhteiskuntaopin vanhoihin ylioppilaskoekysymyksiin ja erilaisten tehtävätyyppien vastaustekniikan harjoitteleminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa syvennetään tietoja ympäröivästä yhteiskunnasta perehtymällä suomalaisten julkisyhteisöjen toimintaan, talouden mekanismeihin, kansainvälisiin suhteisiin, sekä oikeusjärjestelmän periaatteisiin. Lisäksi kurssilla syvennytään näiden yhteiskunnan osa-aluiden välisiin ristiinkytkentöihin. Perehtyminen toteutuu keskusteluiden, erilaisten aineistojen tulkitsemisen ja kirjoitustehtävien avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan tekemään havaintoja ja tulkitsemaan erilaisia yhteiskunnallisia aineistoja (mm. tekstejä, tilastollisia kuvioita, videoita), sekä sanallistamaan niiden sisältöjä. Lisäksi opintojaksossa harjoitellaan muotoilemaan yhteiskunnallisia argumentteja, ja sanallistamaan lähdekriittisiä huomioita. Näitä taitoja harjoitellaan erilaisten kirjoitustehtävien avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan aineistojen tulkintaa, joka vaatii muun muassa historiallista, tilastotieteellistä ja maantieteellistä osaamista. Lähdekriittinen tulkinta vaatii kokonaisvaltaista tieteellistä ajattelua, sekä sen sanallistamista argumenteiksi. Näitä taitoja harjoitellaan erilaisten kirjoitustehtävien avulla. Opintojaksossa pyritään laajentamaan näkökulmaa yhteiskuntaan kutsumalla tunneille asiantuntijavieraita erilaisista sidosryhmistä, kuten korkeakouluista.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan hyvinvointiosaamista kehittämällä itseohjautuvuutta opiskelun suunnittelun avulla. Lisäksi kurssilla vahvistetaan opiskelijoiden stressinhallinnan taitoja tutustumalla erilaisiin hallintakeinoihin, sekä vahvistetaan ajatusta omasta pystyvyydestä suhteessa ylioppilastutkintoon liittyviin tavoitteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa syvennytään globaaleihin yhteiskunnallisiin ilmiöihin, jotka vaikuttavat suomalaiseen yhteiskuntaan ja yksilöihin. Kulttuuriosaamista vahvistetaan syventymällä erilaisiin yhteiskunnallisiin järjestelmiin, sekä pohtimalla kulttuurin osatekijöitä, kuten normeja ja erilaisia identiteetin osa-alueita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa kehitetään eettisiin valintoihin ja kestävän tulevaisuuden turvaamiseen liittyviä taitoja syventymällä yhteiskunnan rakenteisiin, instituutioihin ja ajankohtaisiin ilmiöihin. Eettisyyteen ja kestävään kehitykseen liittyviä argumentaation taitoja harjoitellaan keskusteluissa, erilaisia aineistoja tulkitsemalla ja kirjoitusharjoitusten avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan merkinnällä suoritettu (S) tai hylätty (H). Arvioinnin edellytyksenä on ylioppilaskirjoituksiin valmistavan preliminäärikokeen hyväksytty suorittaminen. Arvioinnissa korostuu ylioppilaskirjoituksissa vaadittujen taitojen näkyväksi tekeminen ja vahvistaminen.

Maailmanpolitiikka, 2 op (YH6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oppia seuraamaan ajankohtaisia maailmanpoliittisia uutisia säännöllisesti useita eri lähteitä hyödyntäen
- ymmärtää uutislähteiden erilaiseen uutisointiin vaikuttavia tekijöitä ja osata pohtia näitä kriittisesti
- kehittää taitojaan työskennellä ja tuottaa materiaalia sekä itsenäisesti että ryhmässä
- oman toiminnan ja ryhmän toiminnan arviointi
- oppia ymmärtämään, miksi tietyt valtiot ovat kehittyneet globaalisti merkittäviksi

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- maailman ajankohtaisten tapahtumien vaikutukset Suomen ulkopolitiikkaan ja suomalaisten elämään
- tärkeimpien maailman kulttuuripiirien historiallisen kehityksen vaikutukset nykypäivän elämään ja eri maiden poliittisiin käytäntöihin
- ajankohtaisten maailman tapahtumien syiden ja seurausten ymmärtäminen
- maailmanpolitiikan toimiminen ja vaikutukset sekä maantieteellisesti rajatulla alueella että globaalisti
- globaalit suomalaiseen ja eurooppalaiseen yhteiskuntaan vaikuttavat poliittiset ilmiöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso vahvistaa yhteiskunnallista osaamista tutustuttamalla heidät maailmanpolitiikan toimijoihin ja poliittisiin kysymyksiin. Ajankohtaisten kysymysten kautta opiskelijat oppivat tunnistamaan yhteiskunnallisia ristiriitaulottuvuuksia sekä osaavat liittää Suomen globaalin politiikan kontekstiin. Aiheisiin tutustutaan suomalaisen ja kansainvälisen median välityksellä. Tämä kehittää opiskelijoiden lähdekriittisiä taitoja, ja antaa uuden näkökulman yhteiskunnalliseen viestintään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aihesisältöjen kautta opiskelijan ymmärrys maailmanpolitiikan globaaleista riippuvuussuhteista ja toimintaperiaatteista sekä erilaisten kulttuuriin sidoksissa olevien maailmankatsomusten merkityksestä ajankohtaisten tapahtumien selittäjänä kasvavat. Opintojaksossa voidaan laajentaa näkökulmaa kansainvälisiin suhteisiin kutsumalla oppitunneille asiantuntijavieraita erilaisista sidosryhmistä, kuten korkeakouluista ja eurooppalaisista instituutioista. Yhteistyötä kansainvälisten toimijoiden kanssa voidaan toteuttaa kansainvälisten projektien kautta sekä myös virtuaalisesti näin lisäten globaalia kulttuuriosaamisesta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijat syventyvät projektiluontoisen työskentelyn avulla valitsemaansa maailmanpolitiikan ajankohtaiseen aiheeseen. Tulkinta vaati erilaisten medialähteiden tulkintaa, joka vaatii lähdekriittisyyden ohella usein myös kielitaitoa. Toisaalta oman tulkinnan sanallistaminen kehittää yhteiskunnallisten taitojen ohella luovaa osaamista. Maailmanpolitiikka ammentaa tietoa, käsitteistöä ja näkökulmia muista tieteistä, kuten historiasta, maantieteestä ja tilastotieteestä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa pyritään muodostamaan ja usein myös sanallistamaan omia näkemyksiä maailmanpolitiikan aiheista ja ilmiöistä. Aiheita käsitellään nostamalla keskusteluun erilaisia näkemyksiä sekä esittämällä ja vertailemalla aiheista esitettyjä argumentteja. Keskustelu ja argumentointi kehittävät opiskelijoiden vuorovaikutusosaamista. Opintojaksossa voidaan kutsua eri alojen asiantuntijoita kertomaan ja keskustelemaan maailmanpolitiikkaan liittyvistä näkemyksistä ja näkemyseroista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa käsitellään kansainvälisiin konflikteihin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin liittyviä eettisiä ja moraalisia kysymyksiä. Eettisten ja moraalisten kysymyksenasetteluiden kautta kehitetään opiskelijoiden kykyä globaaliin empatiaan ja solidaarisuuteen. Opintojaksossa hahmotetaan maailmanpolitiikan kysymysten yhteyttä sosiaaliseen ja ekologiseen kestävyyteen sekä pohditaan tekijöitä, jotka edistävät ja heikentävät ihmiskunnan mahdollisuuksia saavuttaa kestävä tulevaisuus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan joko arvosanalla suoritettu (S) tai hylätty (H). Opintojakso suositellaan suoritettavaksi joko toisena tai kolmantena opiskeluvuotena, eikä opintojaksoa voi suoritettaa itsenäisesti.

Opintojaksossa arviointi kohdistuu erityisesti kirjallisen tekstin tuottamiseen sekä aktiiviseen työskentelyyn läpi opintojakson. Arvioinnin kohteena ovat erityisesti lähdekriittiset taidot, tiedonhankintataidot sekä järjestelmälliseen kirjalliseen tai suulliseen ilmaisuun liittyvät taidot. Opintojaksossa laaditaan tieteellistä ilmaisua kehittävä tutkielma tai sitä vastaava projektityö.

Lukiolaisen sijoittajakoulu, 2 op (YH7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ymmärtää sijoittamisen ja säästämisen merkityksen nykyisen ja tulevan henkilökohtaisen taloudellisen tilanteen näkökulmasta
- osaa tehdä järkeviä rahoitusmarkkinoita koskevia taloudellisia päätöksiä
- oppii hahmottamaan rahoitusmarkkinoiden merkityksen kansantaloudessa ja globaalissa taloudessa
- syventää tietojaan rahoitusmarkkinoista sekä rahoitusmarkkinoiden eri toimijoista
- hahmottaa rahoitusmarkkinoihin ja erityisesti sijoittamiseen liittyvät eettiset ja ympäristölliset näkökulmat
- pystyy tarkastelemaan rahoitusmarkkinoiden ja reaalitalouden yhteyttä kriittisesti
- hallitsee rahoitusmarkkinoihin ja erityisesti sijoittamiseen liittyvät keskeiset käsitteet
- kehittää rahoitusmarkkinoita koskevan tiedon hakua ja kriittistä tulkintaa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- rahoitusmarkkinoiden instituutiot ja toimijat
- säästäminen, tuotto ja korko
- osakkeet, velkakirjat, johdannaiset ja muut sijoitushyödykkeet
- rahoitusmarkkinoihin liittyvät henkilökohtaiset, kansantaloudelliset ja globaalit riskit
- rahoitusmarkkinat mediassa
- kestävä sijoittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa kehitetään yhteiskunnallisen osaamisen taitoja tutustumalla rahoitusmarkkinoihin yhteiskunnallisena instituutiona. Rahoitusmarkkinoiden kautta käsitellään yhteiskunnallisia taitoja, kuten vaikuttamista, tiedonhakua, lähdekriittisyyttä ja moniperspektiivisyyttä. Opintojaksossa pohditaan yhteiskunnallisia teemoja, kuten arvon ja varallisuuden syntymistä ja jakautumista, yritysten toimintaa sekä velan ja koron merkitystä taloudessa. Opintojakson aikana tehdään vierailuja valtakunnallisiin tapahtumiin ja alan yrityksiin sekä syvennetään tietoja vierailijoiden asiantuntemusta hyödyntämällä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa luodaan henkilökohtainen sijoitussuunnitelma, jonka kautta harjoitellaan budjetoinnin ja säästämisen merkitystä oman talouden kannalta. Vertailemalla rahoitusmarkkinoilla tarjottuja vaihtoehtoja hahmotetaan säästämisen, työn, sijoittamisen, velkaantumisen ja taloudellisen riskinoton vaikutuksia omaan talouteen ja sitä kautta hyvinvointiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa pohditaan rahoituksen ja rahoitusmarkkinoiden roolia sosiaalisesti ja ekologisesti kestävässä tulevaisuudessa. Tutustumalla poissulkevaan sijoittamiseen sekä muihin vastuullisen sijoittamisen muotoihin pyritään hahmottamaan mahdollisuuksia toimia kestävästi taloudessa. Opintojaksossa harjoitetaan taitoja hankkia, arvioida ja vertailla tietoja eri valintojen ekologisista ja sosiaalisista vaikutuksista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa hyödynnetään muita tieteitä, kuten matematiikkaa ja tilastotiedettä, rahoitusmarkkinoiden sekä siellä tarjottujen vaihtoehtojen arvioinnissa. Toisaalta tutustutaan tieteiden käytännölliseen soveltamiseen, kuten kirjanpitoon ja ekonometriseen mallintamiseen ja ennustamiseen. Sijoitussuunnitelman laatimisessa sekä toteuttamisessa opiskelijat pääsevät soveltamaan omaa osaamistaan rahoitusmarkkinoilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti ja suoritusvuodeksi suositellaan toista tai kolmatta lukiovuotta. Opintojakso arvioidaan merkinnällä suoritettu (S) tai hylätty (H).

Opintojaksossa arviointi kohdistuu erityisesti rahoitusmarkkinoiden toiminnan ja erityisesti sijoitustoiminnan keskeisten periaatteiden ymmärtämiseen. Arvioinnin edellytyksenä on jatkuva osallistuminen kurssin suorittamiseen jokaisena opiskeluvuotena.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan osakesäästämisen ja sijoittamisen perusteisiin. Opintojakso kestää 2,5 vuotta ja se koostuu kuukausittaisista tapaamisista, joissa tarkastellaan erilaisia talouden ilmiöitä sijoittamisen näkökulmasta ja harjoitellaan taloustaitoja. Opintojakson aikana tehdään vierailuja valtakunnallisiin tapahtumiin ja alan yrityksiin. Opintojakson aikana on mahdollista toteuttaa omaa sijoitussuunnitelmaa käytännössä, mutta tämä ei ole vaatimuksena opintojakson suorittamiselle. Alaikäisten opiskelijoiden kohdalla pääoman sijoittaminen vaatii huoltajan hyväksynnän.

7.13. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.*

*Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*
- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.13.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja monipuolisesti pienryhmä-, keskustelu- ja eläytymisharjoitusten avulla. Kulttuurisidonnainen viestintä nousee esille eri uskontojen yhteydessä. Erilaisten katsomusten ymmärtäminen lisää valmiuksia kunnioittavaan vuorovaikutukseen myös esimerkiksi työelämässä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla seurataan ja taustoitetaan kristinuskoon, islamiin ja juutalaisuuteen liittyvää ajankohtaista keskustelua Suomessa ja ulkomailla. Uskontoihin liittyvää uutisointia seurataan aktiivisesta. Keskustelu ajankohtaisista yhteiskunnallisista teemoista auttaa ymmärtämään uskonnon laaja-alaista merkitystä esimerkiksi ihmisoikeus- ja tasa-arvokysymyksissä. Opintojaksolla pohditaan, miten uskontoihin liittyvää suvaitsevaisuutta voitaisiin konkreettisesti lisätä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aihepiiri auttaa ymmärtämään kulttuurin käsitteen moninaisuutta. Oman kulttuuriperinnön hahmottaminen ja erilaisten kulttuuri-identiteettien pohtiminen yhdessä laajentavat maailmankatsomusta. Keskusteluissa nostetaan esille monikulttuuristuvan Suomen haasteita ja mahdollisuuksia uskontojen ja katsomusten näkökulmasta. Mahdollisuuksien mukaan voidaan lisätä kansainvälistä osaamista keskustelemalla esimerkiksi koulun vaihto-opiskelijoiden kanssa kurssin aihepiireistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä lukuvuonna. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Arvioinnissa painotetaan laajojen kokonaisuuksien hahmottamista, oppiaineen keskeisten käsitteiden hallintaa sekä opitun soveltamista käytännön elämään. Arvioinnin kohteena voi olla esimerkiksi Lähi-idän uskontoperinteisiin liittyvä kokoava kurssityö.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kristillisiin perinteisiin monipuolisesti erilaisten lähteiden avulla. Uskonnon lukutaitoa vahvistetaan harjoituksilla, joissa hyödynnetään symboliikkaa, kuvataidetta ja erilaisia kirjallisia ja virtuaalisia aineistoja. Tutustuttaessa kristinuskon erityispiirteisiin eri maanosissa pyritään eläytymään kulttuurialueiden tunnelmaan esimerkiksi musiikin ja arkkitehtuurin avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yksi kurssin keskeisimmistä tavoitteista on ymmärtää, että kristinusko maailman suurimpana uskontoja on jakaantunut lukuisiin eri kirkkokuntiin, jotka ovat saaneet vaikutteita myös paikallisista kulttuureista. Kristinusko on mukautunut ja muovautunut vuosisatojen ajan eri puolilla maailmaa. Opintojakso lisää kulttuuriosaamista ja globaalin kulttuurin ymmärrystä. Eri maanosien ajankohtaisiin uskonnollisiin aiheisiin tutustutaan seuraamalla uutisointia ja keskustelemalla siitä yhdessä. Mahdollisuuksien mukaan voidaan lisätä kansainvälistä osaamista keskustelemalla esimerkiksi koulun vaihto-opiskelijoiden kanssa kurssin aihepiireistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opetuksessa rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan kulttuuriin ja kulttuuri-imperialismiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Koska uskonto elää vuorovaikutuksessa paikallisen kulttuurin kanssa, kurssilla on mahdollisuus pohtia myös uskonnon ja ympäristön välistä suhdetta. Suurten kirkkokuntien kohdalla esille nostetaan ajankohtaisia ympäristöetiikkaan liittyviä teemoja. Mahdollisuuksien mukaan aihepiirejä voidaan syventää vierailujen tai vierailijoiden avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena lukuvuonna. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti työskentelyyn ja tiedonhankintataitoihin erilaisissa oppimistilanteissa. Arviointi voi kohdistua esimerkiksi ryhmätyöskentelytaitoihin tai opiskelijan valitseman globaalin näkökulman soveltamiseen kirjallisessa työssä.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*

- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsitellään esimerkiksi hindulaisuuden, buddhalaisuuden ja kungfutselaisuuden historiaa ja yhteiskunnallista vaikutusta Aasiassa. Opintojaksolla käsitellään myös uskonnon ja politiikan vuorovaikutusta sekä uskonnollistaustaisia poliittisia konflikteja erityisesti Aasiassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Perehdyttäessä luonnonuskontoihin pohditaan ihmisen ja luonnon välistä suhdetta sekä kestävän tulevaisuuden periaatteita uskonnon näkökulmasta. Pienempiin uskontoihin tutustuttaessa pohditaan yhdessä vähemmistöuskontojen asemaa ja oikeuksia eettisenä kysymyksenä. Kurssin aiheisiin sopivat hyvin myös suulliset ja kirjalliset harjoitukset liittyen sukupuolten tasa-arvoon eri uskontoperinteissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso antaa mahdollisuuden tutustua monipuolisesti erilaisiin kulttuurialueisiin ja uskontoon osana globaalia kulttuuriperintöä. Erilaisten tehtävien ja harjoitusten avulla pyritään lisäämään kulttuuriin liittyvää tietämystä sekä edistämään kulttuuriin moninaisuuteen liittyvää kiinnostusta myös tulevaisuudessa. Kurssilla voidaan toteuttaa mahdollisuuksien mukaan opintoretki, jolla tutustutaan uskonnollisten yhteisöjen toimintaan tarkemmin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä tai toisena lukuvuonna. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota eri uskontojen keskeisen käsitteistön tuntemiseen sekä eri uskontojen erityispiirteiden ymmärtämiseen. Arvioinnissa painottuu myös tiedon arviointi sekä tiedonhankintataidot erilaisissa soveltavissa tehtävissä.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla keskustellaan suomalaisen uskontoperinteen historiasta ja tulevaisuudesta monipuolisesti. Kurssilla tutustutaan mahdollisuuksien mukaan eri uskonnollisten yhteisöjen toimintaan virtuaalisesti, kutsumalla vierailijoita tai tekemällä opintoretkiä. Pyrkimyksenä on antaa ääni uskonnollisten yhteisöjen edustajille ja rohkaista opiskelijoita avoimeen vuorovaikutukseen heidän kanssaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Perehtymällä opintojakson sisältöihin, kuten uskonnollisia yhteisöjä koskevaan lainsäädäntöön, uskonnottomuuteen, uskonnon- ja katsomuksenvapauteen sekä yhdenvertaisuuteen, opiskelija syventää omaa yhteiskunnallista ymmärrystään. Ajankohtaisiin aiheisiin liittyvien tehtävien kautta opiskelija tutustuu uskonnon merkitykseen julkisella sektorilla, politiikassa, taloudessa ja työelämässä. Opintojaksolla opiskelijalla on mahdollisuus syventyä valitsemansa uskonnollisen yhteisön toimintaan Suomessa tarkemmin.

Hyvinvointiosaaminen

Paikallisen uskontoperinteen ymmärtäminen ja historiallinen hahmottaminen antaa välineitä oman identiteetin tulkitsemiseen, arvioimiseen ja rakentamiseen. Suomalaisen uskontoperinteen tunteminen antaa mahdollisuuden arvostaa yhteistä kulttuuritaustaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena lukuvuonna. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa. Opintojaksolla voidaan toteuttaa esimerkiksi vierailuja, joista voidaan tehdä erilaisia oppimistehtäviä. Arvioinnissa korostuu tiedon soveltaminen käytäntöön sekä uskonnon lukutaito ympäröivässä yhteiskunnassa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan taiteeseen ja symboliikkaan uskonnon tulkkina. Samalla pohditaan sanallisen ja sanattoman viestinnän merkitystä. Taideteosten analysointi ja siihen liittyvä keskustelu kehittää vuorovaikutusosaamista sekä ryhmän jäsenten erilaisten näkemysten huomioimista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso on monella tapaa oppiainerajat ylittävä. Taidetta käsitellään monissa eri muodoissa ja eri kulttuurialueilla. Taiteen avulla päästään keskustelemaan myös luovuudesta ja uskonnollisten

kokemusten ja tunteiden kuvantamisesta. Opintojakson sisältöjä voidaan syventää virtuaalisten vierailujen tai opintoretkien avulla.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla pohditaan taiteen merkitystä ihmiskunnan ja siten myös sen hyvinvoinnin peilinä. Opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua taideteosten kautta tunteiden kuvaamiseen ja käsittelyyn sekä valita käsittelyyn teoksia oman mielenkiintonsa mukaan. Taiteen ja populaarikulttuurin tulkitseminen voi näin antaa työkaluja henkisen hyvinvoinnin tukemiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena lukuvuonna. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

Opintojaksolla painottuu opiskelijan kyky tulkita ja sanoittaa uskonnollista taidetta sekä tehdä huomioita ympäröivän maailman uskonnollisesta kulttuurista. Arvioinnissa painottuu erilaisten taiteen muotojen analysointi sekä esittäminen esimerkiksi ryhmätöiden avulla.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Uskontoihin liittyviin mediasisältöihin tutustuminen antaa valmiuksia pohtia mediassa käytävän dialogin periaatteita ja eettisiä kysymyksiä. Opintojakson aihepiiriin sopii luontevasti myös sananvapauden käsittely erilaisten esimerkkien avulla. Eri tieteenaloihin tutustuminen lisää ymmärrystä akateemisessa maailmassa käytävästä tieteellisestä dialogista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla keskustellaan median tavasta käsitellä eri uskontoja ja uskonnollisia yhteisöjä. Tämä lisää valmiuksia käydä yhteiskunnallista keskustelua sekä analysoida sitä. Opintojaksolla keskustellaan myös median vallasta, valeuutisoinnista sekä median käyttöön liittyvistä eettisistä kysymyksistä. Tieteelliseen maailmaan tutustuminen lisää yhteiskunnallista ymmärrystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan uskonnon tutkimuksen eri osa-alueisiin sekä ajankohtaisiin tutkimusaiheisiin. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään myös vierailu yliopistolle tai haastatellaan uskonnon tutkijaa. Näin voidaan tuoda akateemisen tutkimuksen näkökulmia tutummiksi ja lisätä korkeakouluyhteistyötä oppilaitosten välillä. Uskontoa koskevien mediasisältöjen käsittely edistää monilukutaitoa ja lähdekriittisyyttä. Opintojaksolla voidaan tuottaa myös omaa mediasisältöä, tutkimusta tai media-analyysia. Mahdollisuuksien mukaan voidaan pyytää myös vierailijoita kertomaan mediaan liittyvistä aiheista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena tai kolmantena lukuvuonna. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

Arvioinnissa korostuu uskonnon ja median välisen suhteen laaja-alainen ymmärtäminen sekä uskonnontutkimuksen keskeisten käsitteiden hallitseminen. Arvioinnissa otetaan huomioon työskentely erilaisissa oppimistilanteissa ja -tehtävissä, esimerkiksi media-analyysin, pienimuotoisen tutkielman tai mediasisällön tuottamisen parissa.

Uskonnon kertaus, 2 op (UE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii uskonnon reaalikokeessa tarvittavan vastaustekniikan.
- Opiskelija tuntee erilaisia uskonnon reaalikokeen tehtävätyyppejä.
- Opiskelija saa välineitä uskonnon opintojaksojen sisältöjen itsenäiseen kertaamiseen sekä oman työskentelyn suunnitteluun.
- Opiskelijalle muodostuu kokonaiskuva lukion uskonnon keskeisistä sisällöistä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- uskonnon reaalikokeen vastaustekniikka
- uskonnon reaalikokeen tehtävätyypit

- erilaiset opiskelutekniikat ja niiden soveltaminen uskonnon opintojaksojen sisältöjen kertaamiseen
- poimintoja oppiaineen keskeisistä aiheista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Koko opintomäärän kertaaminen auttaa hahmottamaan uskonnon ulottuvuuksia eri näkökulmista. Opintojaksolla käsitellään laajoja kokonaisuuksia ja pohditaan uskonnon merkitystä eri tieteenalojen näkökulmasta. Aineistojen yhteydessä nostetaan esille lähdekritiikin tärkeys.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan uskonnon lukutaitoa kertaamalla eri uskontojen ja katsomusten merkitystä maailman kulttuurialueilla. Samalla pohditaan uskonnon ja yhteiskunnan välistä vuorovaikutusta eri aikakausina.

Vuorovaikutusosaaminen

Oppiaineen kertaus antaa opiskelijalla valmiuksia osallistua uskontoa, identiteettiä ja katsomusta koskevaan keskusteluun. Käsiteltävistä aiheista nousevien eettisten kysymysten avulla voidaan kehittää kriittistä ajattelua ja empatiaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta ei anneta numeroarvosanaa. Opintosuorituksesta kirjataan suoritusmerkintä (S) tai hylätty suoritus (H). Opintojakso suoritetaan kolmantena vuonna. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

Arvioinnissa painottuu laajojen kokonaisuuksien hahmottaminen. Opintojakson aikana opiskelijalla on mahdollisuus harjoitella ylioppilaskokeita varten sekä arvioida näin omaa osaamistaan ja oppimisprosessiaan.

Ihmissuhteiden maailma, 2 op (UE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa erilaisiin ihmissuhteisiin liittyviä tunteita, tarpeita ja vuorovaikutuksen ilmiöitä.
- Opiskelija ymmärtää omaa toimintaansa osana erilaisiin elämänvaiheisiin ja tilanteisiin liittyviä ihmissuhteita.
- Opiskelija ymmärtää itsekunnioituksen ja itsetunnon rakentumisen merkityksen ihmissuhteissa.
- Opiskelija osaa nähdä toisen ihmisen arvokkaana ja ainutlaatuisena, ja osaa pohtia ihmissuhteisiin liittyvää vuorovaikutusta tämän näkökulmasta sekä asettua tämän asemaan.
- Opiskelija ymmärtää omakohtaisen kokemuksen esiin tuomisen tärkeyden, ja osaa soveltaa sitä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Opiskelija kehittää omia valmiuksiaan luoda ja kehittää uusia ja olemassa olevia ihmissuhteita sekä selvittää ihmissuhteissa ilmeneviä ongelmia.
- Opiskelija osaa analysoida vaikeita tilanteita ihmissuhteissa ja arvioida niissä mahdollisia toimintamalleja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ihmisen minäkuva, elämänkaari ja itsetunto
- Ihmisen oman tilan ja yhteisen tilan merkitys hyvinvoinnille
- Erilaiset ihmissuhteet ja niiden erityispiirteet
- Vuorovaikutustilanteet perhe-, kaveruus-, ystävyys- ja seurustelusuhteissa
- Tilanne- ja asemasidonnaisiin rooleihin liittyvät ihmissuhteet ja vuorovaikutus
- Empatian ja myötätunnon merkitys ihmissuhteissa
- Vaikeat tilanteet ihmissuhteissa ja niissä toimiminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson keskeisiä teemoja ovat terveen itsetunnon, itsetuntemuksen, kestävien ihmissuhteiden ja rakentavan vuorovaikutuksen merkitys ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Ihmissuhteiden ja hyvinvoinnin teemoja lähestytään erilaisten keskustelujen ja käytännönharjoitusten avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla ihmissuhteisiin ja niissä tapahtuvaan vuorovaikutukseen tutustutaan keskeisenä ilmiönä. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan yhdessä monipuolisesti keskustellen erilaisiin teemoihin liittyvien ryhmätöiden, case-esimerkkien ja draamaharjoitusten avulla. Harjoitukset tukevat myös opiskelijoiden itsereflektiotaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ihmissuhdetaidot ovat yhteiskunnan kannalta välttämättömiä geneerisiä taitoja, joita jokainen kansalainen tarvitsee. Opintojaksolla avataan erilaisia näkökulmia ihmissuhteisiin ja keskustellaan yhdessä erilaisista kestävien ihmissuhteiden luomiseen ja ylläpitämiseen tarvittavista taidoista ja välineistä. Opintojakso perustuu yksilöllisen ja kulttuurisen erilaisuuden kunnioittamisen, empatian ja myötätunnon teemojen ymmärtämiseen osana kestävää yhteiskuntaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso suoritetaan osallistumalla ennakkotapaamisiin ja kurssiviikonloppuun leirikeskuksessa. Opintojaksosta ei anneta numeroarvosanaa. Opintosuorituksesta kirjataan suoritusmerkintä (S) tai hylätty suoritus (H). Opintojakso suoritetaan ensimmäisenä tai toisena vuonna. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

7.13.2. Ortodoksinen uskonto (KT2)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 4 op (UO1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UO1), Pakollinen

Lisälaajuus

2 op

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- *tuntee ortodoksisen kirkon opin synnyn sekä Raamatun ja tradition merkityksen ortodoksisessa kirkossa ja sen ihmiskuvassa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida kristikunnan moninaisuuteen johtaneita syitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kohtaamisia historiassa sekä vaikutuksia kulttuuriperintöön ja yhteiskuntiin sekä kehittää näihin pohjautuvaa kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä valmiuksia keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonnollisuus ja uskonnot yleisinhimillisenä ilmiönä*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *kristinuskon synty ja leviäminen, kirkolliskokoukset ortodoksisen kirkon opin, etiikan ja ihmiskuvan muotoutumisen perustana*
- *kristikunnan jakaantuminen ja sen vaikutukset*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *ortodoksisen kirkon, juutalaisuuden ja islamin kohtaamiset*

Ortodoksisuus maailmassa, 4 op (UO2)

Opintojakson moduulit

- Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2), Pakollinen

Lisälaajuus

2 op

Tavoitteet

Ortodoksisuus maailmassa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ortodoksisuuden apostolisen kirkon ja kirkkoisien perinteen jatkumona sekä luostarilaitoksen merkityksen ortodoksisen kirkon hengelliselle elämälle*

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon historiallista kehitystä ortodoksisen kirkon, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tutustuu ortodoksisiin paikalliskirkkoihin maailmassa ja tuntee niiden historiallista kehitystä ja sisäistä moninaisuutta*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset, niiden syntytaustan ja keskeiset piirteet sekä pystyy vertailemaan niitä*
- *tutustuu kirkkojen väliseen maailmanlaajuiseen yhteistyöhön*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Ortodoksisuus maailmassa

- *ortodoksisen kirkon opillisten perusteiden sekä hengellisen elämän vaikutus kulttuuriin ja ihmisten arkeen*
- *ortodoksisen paikalliskirkkokäsitteen muodostuminen*
- *Bysantin kirkko ja luostarilaitos itäisen kristillisyyden lähteenä ja sen yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *ortodoksiset kirkot Euroopassa ja muilla mantereilla sekä niiden paikalliset erityispiirteet*
- *orientaaliset ortodoksiset kirkot*
- *läntinen kristillisyys, katolinen kirkko, protestanttiset kirkot ja karismaattinen kristillisyys sekä niiden erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnallinen vaikutus*
- *ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*
- *ortodoksiset kirkot ja ekumeeninen liike sekä uskontodialogi*

7.14. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämänkatsomustaan, reflektoimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämänkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämänkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämänkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämänkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämänkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämänkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

*Elämänkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.*

*Elämänkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämänkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.*

*Elämänkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.*

*Elämänkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämänkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.*

*Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastomuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.*

*Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen*
- *osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa*
- *osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa*
- *laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään*
- *kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa*
- *kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.*

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*

- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista tuetaan pohtimalla mistä oma elämänkatsomus ja identiteetti rakentuu ja tekemällä erilaisia tehtäviä tähän liittyen yksin ja ryhmissä. Soveltyvia työtapoja ovat esimerkiksi oppimispäiväkirja, pohdintatehtävät ja pari- ja ryhmätyöskentely.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja kehitetään tekemällä keskustelevia tehtäviä ryhmissä. Erilaisten katsomusten ymmärtäminen lisää opiskelijan valmiuksia olla vuorovaikutuksessa myös eri kulttuuritaustaisten ja eri tavalla ajattelevien ihmisten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi joko ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojaksolla arvioidaan opiskelijan oppimista, työskentelyä ja osaamista sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opintojaksolla voidaan hyödyntää erilaisia arviointimenetelmiä, kuten itsearviointi, vertaisarviointi ja suullinen tai kirjallinen koe. Mahdollisia arvioinnin kohteita voivat olla esimerkiksi projektit, esitelmät tai oppimispäiväkirja.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkiperäinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*
- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia tiedostaa yhteiskunnallisia rakenteita ja omia vaikutusmahdollisuuksia niin lähiympäristössä kuin globaalistikin. Näitä valmiuksia harjoitetaan esimerkiksi ryhmätöiden, ajankohtaisen median seurantatehtävien, mielipidekirjoitusten tai lähdekritiikkikirjoitusten avulla. Yritys-/työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi mahdollisina asiantuntijavierailuina oppitunnilla (virtuaalisesti tai paikan päällä).

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Keskustelutehtävien ja pohdintatehtävien avulla kehitetään opiskelijan eettisen ajattelun taitoja ja empatiataitoja (kykyä ajatella ja tuntea toisen ihmisen näkökulmasta). Tehtävien avulla pyritään myös ymmärtää ja kunnioittaa muita katsomuksia ja uskontoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja kehitetään tekemällä keskustelevia tehtäviä pareittain ja ryhmissä. Erilaisten katsomusten ymmärtäminen lisää opiskelijan valmiuksia olla vuorovaikutuksessa myös eri kulttuuritaustaisten ja eri tavalla ajattelevien ihmisten kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi joko ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojaksolla arvioidaan opiskelijan oppimista, työskentelyä ja osaamista sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Opintojaksolla voidaan hyödyntää erilaisia arviointimenetelmiä, kuten itsearviointi, vertaisarviointi ja suullinen tai kirjallinen koe. Mahdollisia arvioinnin kohteita voivat olla esimerkiksi projektit, esitelmät tai esseet.

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa*
- *hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit*
- *osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun*
- *tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- *kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi*
- *kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu*

- *kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma*
- *suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit*
- *kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset*
- *etnisyyden, rasismin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla laaja-alaisen osaamisen tavoitteista painottuu globaali- ja kulttuuriosaaminen. Opintojaksossa perehdytään kulttuurien moninaisuuteen ja kulttuurien kohtaamisen haasteisiin. Opintojaksolle soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentely (paitsi silloin kun opintojakso suoritetaan itsenäisenä), kulttuureihin syventyvät esitelmät sekä artikkelianalyysit.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämä opintojakso soveltuu suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojaksolla korostuukin summatiivinen arviointi. Opintojakson arviointi perustuu näyttöön siitä, kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Myös itsearviointia voidaan käyttää arvioinnin tukena. Arvioinnin kohteena voivat ovat esimerkiksi erilaiset kurssityöt, esseet, analyysit tai esitelmät.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä maailman- ja elämänkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä*
- *ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia*
- *osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa*
- *osaa eritellä oman elämänkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämänkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.*

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- *katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne*
- *ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi*
- *katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana*
- *poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön*
- *elämänkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämänkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla laaja-alaisen osaamisen tavoitteista painottuu globaali- ja kulttuuriosaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näitä tavoitteita voidaan kehittää esimerkiksi erilaisten pari- ja ryhmätöiden (paitsi silloin, kun opintojakso suoritetaan itsenäisenä), erilaisiin katsomuksiin syventyvien esitelmien sekä artikkelianalyysien avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämä opintojakso soveltuu suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojaksolla korostuukin summatiivinen arviointi. Opintojakson arviointi perustuu näyttöön siitä, kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Myös itsearviointia voidaan käyttää osana arviointia. Arvioinnin kohteena ovat esimerkiksi erilaiset kurssityöt, esseet, analyysit tai esitelmät.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*

- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*
- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aiheet kehittävät opiskelijan kykyä verrata uskonnollisia ja uskonnottomia katsomuksia omaan elämänkatsomukseensa ja kykyä muodostaa niihin perusteltu kantansa. Opintojaksolle soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi tutkielmat, lähdemateriaaleja vertailet tehtävät, media-analyysi sekä mahdollisuuksien mukaan toteutettavat vierailut (paitsi silloin, kun opintojakso suoritetaan itsenäisenä).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämä opintojakso soveltuu suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojaksolla korostuukin summatiivinen arviointi. Opintojakson arviointi perustuu näyttöön siitä, kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Myös itsearviointia voidaan käyttää osana arviointia. Arvioinnin kohteena ovat esimerkiksi erilaiset kurssityöt, esseet, analyysit tai esitelmät.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*

- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämänkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on monitieteinen, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan luovasti eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista. Opintojaksolle soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi tutkielmat, lähdemateriaaleja vertailet tehtävät, media-analyysi sekä mahdollisuuksien mukaan toteutettavat vierailut (paitsi silloin, kun opintojakso suoritetaan itsenäisenä).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämä opintojakso soveltuu suoritettavaksi itsenäisesti. Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojaksolla korostuukin summatiivinen arviointi. Opintojakson arviointi perustuu näyttöön siitä, kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Myös itsearviointia voidaan käyttää osana arviointia. Arvioinnin kohteena voivat olla esimerkiksi erilaiset kurssityöt, esseet, analyysit tai esitelmät.

Ihmissuhteiden maailma, 2 op (ET7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa erilaisiin ihmissuhteisiin liittyviä tunteita, tarpeita ja vuorovaikutuksen ilmiöitä.
- Opiskelija ymmärtää omaa toimintaansa osana erilaisiin elämänvaiheisiin ja tilanteisiin liittyviä ihmissuhteita.
- Opiskelija ymmärtää itsekunnioituksen ja itsetunnon rakentumisen merkityksen ihmissuhteissa.
- Opiskelija osaa nähdä toisen ihmisen arvokkaana ja ainutlaatuisena, ja osaa pohtia ihmissuhteisiin liittyvää vuorovaikutusta tämän näkökulmasta sekä asettua tämän asemaan.
- Opiskelija ymmärtää omakohtaisen kokemuksen esiin tuomisen tärkeyden, ja osaa soveltaa sitä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- Opiskelija kehittää omia valmiuksiaan luoda ja kehittää uusia ja olemassa olevia ihmissuhteita sekä selvittää ihmissuhteissa ilmeneviä ongelmia.
- Opiskelija osaa analysoida vaikeita tilanteita ihmissuhteissa ja arvioida niissä mahdollisia toimintamalleja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ihmisen minäkuva, elämänkaari ja itsetunto
- Ihmisen oman tilan ja yhteisen tilan merkitys hyvinvoinnille
- Erilaiset ihmissuhteet ja niiden erityispiirteet
- Vuorovaikutustilanteet perhe-, kaveruus-, ystävyys- ja seurustelusuhteissa
- Tilanne- ja asemasidonnaisiin rooleihin liittyvät ihmissuhteet ja vuorovaikutus
- Empatian ja myötätunnon merkitys ihmissuhteissa
- Vaikeat tilanteet ihmissuhteissa ja niissä toimiminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson keskeisiä teemoja ovat terveen itsetunnon, itsetuntemuksen, kestävien ihmissuhteiden ja rakentavan vuorovaikutuksen merkitys ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Ihmissuhteiden ja hyvinvoinnin teemoja lähestytään erilaisten keskustelujen ja käytännön harjoitusten avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla ihmissuhteisiin ja niissä tapahtuvaan vuorovaikutukseen tutustutaan keskeisenä ilmiönä. Erilaisia vuorovaikutustilanteita harjoitellaan yhdessä monipuolisesti keskustellen erilaisiin teemoihin liittyvien ryhmätöiden, case-esimerkkien ja draamaharjoitusten avulla. Harjoitukset tukevat myös opiskelijoiden itsereflektiotaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ihmissuhdetaidot ovat yhteiskunnan kannalta välttämättömiä geneerisiä taitoja, joita jokainen kansalainen tarvitsee. Opintojaksolla avataan erilaisia näkökulmia ihmissuhteisiin ja keskustellaan yhdessä erilaisista kestävien ihmissuhteiden luomiseen ja ylläpitämiseen tarvittavista taidoista ja välineistä. Opintojakso perustuu yksilöllisen ja kulttuurisen erilaisuuden kunnioittamisen, empatian ja myötätunnon teemojen ymmärtämiseen osana kestävää yhteiskuntaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso suoritetaan osallistumalla ennakkotapaamisiin ja kurssiviikonloppuun leirikeskuksessa. Opintojaksosta ei anneta numeroarvosanaa. Opintosuorituksesta kirjataan suoritusmerkintä (S) tai hylätty suoritus (H). Opintojakso suoritetaan ensimmäisenä tai toisena vuonna. Itsenäinen suoritus ei ole mahdollinen.

7.15. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten ***yhteiskunnallista osaamista****.*

Eettisyys ja ympäristöosaaminen *näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.*

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan ***globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti*
- *osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla*
- *osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tämän opintojakson opetus tuottaa erityisesti hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista. Hyvinvointiosaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi elintapoihin tai opiskeluhyvinvointiin liittyvän laajan oppimistehtävän avulla.

Opintojaksolla voidaan toteuttaa mahdollista oppilaitosyhteistyötä esimerkiksi Kisakallion urheiluopiston tai muiden paikallisten toimijoiden kanssa, esimerkiksi virtuaaliyhteyksiä hyödyntäen. Yhteistyötä voidaan toteuttaa myös esimerkiksi paikallisten mielenterveys- tai seksuaaliterveystoimijoiden sekä lukion opiskelijahuoltoryhmän kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaamista tuottavien sisältöjen lisäksi opintojakson opetusmenetelmät edistävät vuorovaikutusosaamista. Opintojaksolla korostetaan kyselevää ja keskustelevaa opetusta sekä pari – ja ryhmätyöskentelyä esimerkiksi opiskeluhyvinvointiin liittyvien teemojen parissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson formatiivisessa arvioinnissa korostetaan opiskelijan itsearviointia, vertaisarviointia sekä opettajan ohjaavaa ja kannustavaa arviointia painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Opintojakson sisällöt perustuvat perusopetuksen aikana opiskeltuihin aihepiireihin, joten arvioinnin tukena voi käyttää esimerkiksi lähtötasotestejä. Summatiivisessa arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi elintapapäiväkirjan analysointia. Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi lukio-opintojen alussa, joten opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*

- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tämän opintojakson opetus tuottaa erityisesti monitieteistä ja luovaa osaamista, yhteiskunnallista osaamista sekä eettisyyttä ja ympäristöosaamista. Opintojaksolla käsiteltävien sisältöjen lisäksi monitieteistä ja luovaa osaamista vahvistetaan esimerkiksi toiminnallisuutta korostavilla työtavoilla tutkimus- ja terveysviestintään liittyen.

Mahdollista korkeakouluyhteistyötä opintojaksolla voidaan toteuttaa esimerkiksi Helsingin yliopiston tai muun terveystieteitä opettavan korkeakoulun kanssa. Yritys-/työelämäyhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi tutustumiskäynneillä opiskeltavan oppiaineen alan yrityksiin sekä mahdollisin asiantuntijavierailuin, jotka voidaan toteuttaa myös virtuaalisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson työtavoiksi voidaan valita esimerkiksi työkykyä tai ympäristöturvallisuutta kartoittava oppimistehtävä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson työtavoiksi voidaan valita esimerkiksi monitieteisesti ja yhteiskunnallisesti tarkasteltava kestävän hyvinvoinnin tehtävä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson formatiivisessa arvioinnissa korostetaan opiskelijan itsearviointia, vertaisarviointia sekä opettajan ohjaavaa ja kannustavaa arviointia painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Summatiivisessa arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi opintojakson laaja-alaista osaamista kehittäviä oppimistehtäviä. Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi pakollisen opintojakson jälkeen, toisena opiskeluvuonna. Opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *• osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *• pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *• osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*
- *• osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsiteltävien sisältöjen lisäksi eettisyyttä ja ympäristöosaamista vahvistetaan esimerkiksi ajankohtaisista terveyskysymyksistä keskustelemalla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla käsiteltävien sisältöjen lisäksi globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan sopivin työtavoin, joissa korostuvat esimerkiksi teknologian käyttö oppimisen apuna. Kansainvälisyyskasvatusta voi toteuttaa opintojaksolla esimerkiksi tutustumalla käynnissä oleviin kansainvälisiin hankkeisiin. Virtuaalivierailut mahdollistavat myös yhteistyön esim. ulkomaisten oppilaitosten/tahojen kanssa hyödyntämällä tähän tarkoitettuja alustoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsiteltävien sisältöjen lisäksi yhteiskunnallista osaamista vahvistetaan sopivin työtavoin, esimerkiksi yhteiskunnallisiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin pohjautuvan pari- tai ryhmätyöskentelyn avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa voidaan kannustaa opintojakson aikana myös osallistumaan esimerkiksi korkeakoulujen kurkistuskursseille korkeakouluopintoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson formatiivisessa arvioinnissa korostetaan opiskelijan itsearviointia, vertaisarviointia (esim. ryhmätöissä) sekä opettajan ohjaavaa ja kannustavaa arviointia painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Summatiivisessa arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi opintojakson laaja-alaista osaamista kehittäviä oppimistehtäviä. Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi pakollisen opintojakson jälkeen, toisena tai kolmantena opiskeluvuonna. Opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti.

Terveystiedon kertaus, 2 op (TE4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrata terveystiedon keskeisiä aihealueita
- valmistautua terveystiedon ylioppilaskirjoituksiin
- auttaa opiskelijaa hahmottamaan terveyteen liittyviä eri näkökulmia, teorioita ja malleja, jotka selittävät terveyskäyttäytymistä, terveyden ja sairauden ja hyvinvoinnin käsitteitä sekä niiden tutkimista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kerrataan pakollisen ja valinnaisten kurssien sisältöjä
- annetaan käytännön ohjeita ylioppilaskirjoituksiin
- kehitetään tiedon soveltamisen, arvioinnin, tulkitsemisen ja luomisen taitoja sekä argumentointiosaamista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tämän opintojakson opetus tuottaa erityisesti monitieteistä ja luovaa osaamista. Opintojakson työtavoissa opiskelijaa ohjataan terveystiedon ja eri tieteenalojen tiedon yhdistelemiseen, soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan sekä omien oppimistapojen kehittämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson formatiivisessa arvioinnissa korostetaan opiskelijan itsearviointia, vertaisarviointia sekä opettajan ohjaavaa ja kannustavaa arviointia painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Opintojakson suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen sekä preliminäärikokeeseen. Opintojakso arvioidaan S/H -merkinnällä. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi terveystiedon ylioppilaskirjoituksiin valmistautuessa, toisena tai kolmantena opiskeluvuonna. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Terveystiedon kertauskurssi kokoaa aikaisempien kurssien näkökulmat, teoriat ja mallit.

Terveys- ja turvallisuustaidot, 2 op (TE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa ymmärrystään turvallisuudesta, terveydestä ja hyvinvoinnista
- Opiskelija ymmärtää turvallisuus- ja ensiaputaitojen merkityksen
- Vastuulliseen aikuisuuteen kasvaminen
- Paikallisiin turvallisuuspalveluihin tutustuminen mahdollisuuksien mukaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Turvallisuuteen vaikuttavat fyysiset ja psykososiaaliset tekijät
- Selviytymisen keinot
- Käytännön keskeiset turvallisuus- ja ensiaputaidot sekä itsehoitokeinot
- Mahdollinen tutustumiskäynti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tämän opintojakson opetus tuottaa erityisesti hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamista, monitieteistä ja luovaa osaamista sekä yhteiskunnallista osaamista. Hyvinvointiosaamista opintojaksolla edistävät opintojakson sisällöt oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisen ja luovan osaamisen tuottamiseksi opintojakson työskentelyssä korostuvat tekemällä oppiminen, toiminnallisuus ja tutkiva oppiminen. Myös vierailukäyntejä järjestetään mahdollisuuksien mukaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista opintojaksolla edistää turvallisen ympäristön edellytysten tarkastelu.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista lisätään yhteistoiminnallisten opetusmenetelmien avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson formatiivisessa arvioinnissa korostetaan opiskelijan itsearviointia, vertaisarviointia sekä opettajan ohjaavaa ja kannustavaa arviointia painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Opintojakson hyväksytty suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opetukseen sekä perusensiaputaitojen hallintaa. Opintojaksolla ei ole kirjallista koetta. Opintojakso arvioidaan S/H -merkinnällä. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena tai kolmantena opiskeluvuonna. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Turvallisuus- ja ensiaputaitoja kehittävä opintojakso, jolla edistetään opiskeluhuoltosuunnitelman tavoitteita opiskelijoiden osallisuuden lisäämiseksi opiskeluyhteisön turvallisuuden ylläpitämisessä ja kehittämisessä.

7.16. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen ***hyvinvointiosaamista*** *sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.*

Vuorovaikutusosaaminen *kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus*

edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.*

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. ***Yhteiskunnallista osaamista*** *vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.*

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät ***eettisyytenä ja ympäristöosaamisena****, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.*

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden ***globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä*
- *osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.*

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan

ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- *liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen*
- *opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit*

Paikallinen lisäys

- pallopelit
- luontoliikunta ja retkeily
- perusliikunta
- ryhmäliikunta
- lihaskuntoharjoittelu
- kehonhuolto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Pyritään tekemään yhteistyötä urheiluseurojen kanssa sekä järjestämään lajiesittelyitä. Vahvistetaan paikallisten/lähikuntien liikunta-alan yrittäjien kanssa jatkuvaa sopimusta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opiskeluvuonna. Itsenäistä suoritusta ei suositella muuta kuin painavista syistä (esim. elämäntilanne, liikuntarajoitteet). Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön (opettaja-, vertais- ja itsearviointi). Fyysisen kunnon arvioinnilla pyritään osoittamaan opiskelijalle mahdolliset kehittämiskohteet arkipäivän jaksamiseen. Terveydentila ja mahdolliset rajoitukset otetaan huomioon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

- lihaskuntoharjoittelu
- kehonhuolto ja liikkuvuusharjoittelu
- perusliikunta

- pallopelit
- kestävyysliikunta
- voimistelu
- tanssi
- luontoliikunta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Pyritään tekemään yhteistyötä urheiluseurojen kanssa/lajiesittelyitä. Vahvistetaan paikallisten/lähikuntien liikunta-alan yrittäjien kanssa jatkuvaa sopimusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena opiskeluvuonna. Itsenäistä suoritusta ei suositella muuta kuin painavista syistä (esim. henkilökohtainen elämäntilanne, liikuntarajoitteet). Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön (opettaja-, vertais- ja itsearviointi). Fyysisen kunnon arvioinnilla pyritään osoittamaan opiskelijalle mahdolliset kehittämiskohteet arkipäivän jaksamiseen. Terveydentila ja mahdolliset rajoitukset otetaan huomioon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

- sovelletut ja viralliset pallopelit
- tanssit
- vesi- ja luontoliikunta,
- kamppailulajit
- boulderointi
- kehonhuolto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Pyritään tekemään yhteistyötä urheiluseurojen kanssa/lajiesittelyitä. Vahvistetaan paikallisten/lähikuntien liikunta-alan yrittäjien kanssa jatkuvaa sopimusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10. Itsenäistä suoritusta ei suositella muuta kuin painavista syistä (esim. elämäntilanne, liikuntarajoitteet). Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön (opettaja-, vertais- ja itsearviointi). Fyysisen kunnon arvioinnilla pyritään osoittamaan opiskelijalle mahdolliset kehittämiskohteet arkipäivän jaksamiseen. Terveydentila ja mahdolliset rajoitukset otetaan huomioon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suoritusvuosi vapaa 1-3.

Yhdessä liikuen, 2 op (LI4)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

- vanhojen tanssiesityksen harjoittelu ja esittäminen
- retki
- voimistelu- tai sirkusesitys
- Liikkuva opiskelu -toiminnan kehittäminen, esim. ohjaustuokioiden suunnittelu ja pitäminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan numeroarvosanalla 4-10. Kriteereinä hyvä käytös, toisten huomioonottaminen ja tanssitaito.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

- lenkkeilyä
- luontoliikuntaa
- pallopelejä
- tanssia
- rentoutumista
- kehonhuoltoa
- geokätköilyä
- kuntonyrkkeilyä
- kuntosaliharjoittelua tms

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista.**

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10. Itsenäistä suoritusta ei suositella muuta kuin painavista syistä (esim. elämäntilanne, liikuntarajoitteet). Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön (opettaja-, vertais- ja itsearviointi). Fyysisen kunnon arvioinnilla pyritään osoittamaan opiskelijalle mahdolliset kehittämiskohteet arkipäivän jaksamiseen. Terveydentila ja mahdolliset rajoitukset otetaan huomioon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suoritusvuosi vapaa 1-3.

Rentoutus ja virkistysliikunta, 2 op (LI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- pyritään parantamaan opiskelijan keskittymiskykyä erilaisten rentousharjoitusten ja virkistysliikunnan avulla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset rentoutumisharjoitteet
- virkistysliikunta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan opiskelijan osallistumista kurssin tehtäviin suoritusmerkinnällä (S) tai hylätty-merkinnällä (H).

Opintojakson vapaa kuvaus

Suositeltu opiskeluvuosi 3.

Kuntosalikurssi, 2 op (LI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- arvioidaan omaa edistystä kuntosalihajoittelussa kirjoittamalla harjoituspäiväkirjaa
- osataan yhdistää kuormitukseen ja levon suhde optimaalisesti

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- harjoitusohjelman laatiminen ja harjoituspäiväkirjan täyttö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista**

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan saliohjelman laatimisessa, noudattamisessa ja itsearvioinnissa suoritusmerkinnällä (S) tai hylättymerkinnällä (H).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija hankkii avainkortin jollekin kuntosalile ja laatii ohjatusti oman saliohjelman. Harjoituspäiväkirjan pito opettajan ohjeiden mukaan.

Palloilukurssi, 2 op (LI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- autetaan ja kannustetaan toisia vuorovaikutustilanteissa erilaisten yksilö- ja joukkuepallopelien avulla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset sisä- ja ulkopallopelit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan aktiivista osallistumista kurssille, toisten huomioonottamista ja auttamista suoritusmerkinnällä (S) tai hylätty-merkinnällä (H).

Valmennuskurssi 1, 2 op (LI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opitaan seuraamaan omaa ja muiden kehitystä harjoituspäiväkirjaa pitämällä
- tiedetään valmennuksen perusperiaattet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- liikuntaseurassa tapahtuva säännöllinen harjoittelu valmentajan johdolla
- oma valmennustoiminta junioritasolla
- valmennuskurssien suorittaminen
- harjoituspäiväkirjan pito
- itsenäinen suoritus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista.**

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan harjoituspäiväkirjan täyttöä ja noudattamista suoritusmerkinnällä (S) tai hylätty-merkinnällä (H).

Opintojakson vapaa kuvaus

Suoritusvuosi 1-4. Voi suorittaa ainoastaan yhden valmennuskurssin/lukuvuosi.

Valmennuskurssi 2, 2 op (LI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opitaan seuraamaan omaa ja muiden kehitystä harjoituspäiväkirjaa pitämällä
- tiedetään valmennuksen perusperiaattet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- liikuntaseurassa tapahtuva säännöllinen harjoittelu valmentajan johdolla
- oma valmennustoiminta junioritasolla
- valmennuskurssien suorittaminen
- harjoituspäiväkirjan pito
- itsenäinen suoritus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista.**

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan harjoituspäiväkirjan täyttöä ja noudattamista suoritusmerkinnällä (S) tai hylätty-merkinnällä (H).

Opintojakson vapaa kuvaus

Suoritusvuosi 1-4. Voi suorittaa ainoastaan yhden valmennuskurssin/lukuvuosi.

Valmennuskurssi 3, 2 op (LI11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opitaan seuraamaan omaa ja muiden kehitystä harjoituspäiväkirjaa pitämällä
- tiedetään valmennuksen perusperiaattet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- liikuntaseurassa tapahtuva säännöllinen harjoittelu valmentajan johdolla
- oma valmennustoiminta junioritasolla
- valmennuskurssien suorittaminen
- harjoituspäiväkirjan pito
- itsenäinen suoritus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista.**

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan harjoituspäiväkirjan täyttöä ja noudattamista suoritusmerkinnällä (S) tai hylätty-merkinnällä (H).

Opintojakson vapaa kuvaus

Suoritusvuosi 1-4. Voi suorittaa ainoastaan yhden valmennuskurssin/lukuvuosi.

7.17. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

*Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.*

*Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki*

opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*
- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*
- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*
- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Paikallinen lisäys

- ymmärtää keskeisten musiikkityylien historiaa

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

- musiikin ymmärtäminen musiikinteorian kautta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Tyylinmukaisuus
- Tiedonhankinta

Vuorovaikutusosaaminen

- Musiikin vaikutus käyttäytymiseen
- Palautteen antamisen ja vastaanottamisen oppiminen
- Ison ryhmän kanssa työskentely ja työrauhan antaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Taiteen tuoma rentoutuminen keskelle viikkoa
- Mahdollisten uusien ystävien löytäminen
- Yhteisöllisyys ja ryhmäytyminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Kulttuuri- ja historiatuntemus

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Tekijänoikeudet
- Mahdollinen asiantuntijavierailu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttaa vahvasti tuntiaktiivisuus ja musisointiin osallistuminen. Opiskelijan musiikkihistorian ja musiikinteorian tietämystä arvioidaan opintojakson aikana. Opiskelijan musiikillista osaamista arvioidaan mahdollisella soittonäytteellä.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi heti lukio-opintojen alkuun, joten opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskellaan musiikinteorian perusteita, musiikin historiaa ja eri instrumenttien perusteita.

Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*

- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija syventää tietämystään suomalaisesta musiikkikulttuurista

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

- yhtyetaitoja edistävät tehtävät

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Musiikin vaikutus käyttäytymiseen
- Palautteen antamisen ja vastaanottamisen oppiminen
- Ison ryhmän kanssa työskentely ja työrauhan antaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Taiteen tuoma rentoutuminen keskelle viikkoa
- Mahdollisten uusien ystävien löytäminen
- Yhteisöllisyys ja ryhmäytyminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Suomalaisen musiikin tuntemus

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttaa vahvasti tuntiaktiivisuus ja musisointiin osallistuminen. Opiskelijan musiikkihistorian ja musiikinteorian tietämystä arvioidaan opintojakson aikana. Opiskelijan musiikillista osaamista arvioidaan mahdollisella soittonäytteellä.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijat syventävät osaamistaan *Intro – kaikki soimaan* opintojaksolla opiskeltuihin asioihin. Opintojaksolla perehdytään suomalaisen musiikin eri tyyleihin ja historiaan.

Genre – globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Paikallinen lisäys

- tunnistaa musiikillisia tyylinmukaisuuksia

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

- musiikkityyleihin tutustuminen instrumenttien ja yhtyesoiton kautta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Eri musiikkityylien kulttuurin ja historian tuntemus

Hyvinvointiosaaminen

- Taiteen tuoma rentoutuminen keskelle viikkoa
- Yhteisöllisyys ja ryhmäytyminen

Vuorovaikutusosaaminen

- Palautteen antamisen ja vastaanottamisen oppiminen
- Yhdessä toimiminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Mahdollinen asiantuntija- tai konserttivierailu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan opiskelijan kykyä sisäistää eri musiikkityylien ja -kulttuurien piirteitä ja tyylinmukaisuuksia. Arviointiin vaikuttaa vahvasti ryhmässä musisointiin osallistuminen. Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelijat pääsevät käyttämään laajasti luovuuttaan ja vuorovaikutustaitojaan ryhmässä musisoimisen kautta. Opiskelijat oppivat ymmärtämään eri musiikkityylien tyylinmukaisuuksia.

Demo – luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa.

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

- Näyttämömusiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Taiteidenvälisyys
- Musiikki viestinnässä

Hyvinvointiosaaminen

- Taiteen tuoma rentoutuminen keskelle viikkoa

Vuorovaikutusosaaminen

- Yhdessä toimiminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Musiikin luova soveltaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Mahdollinen asiantuntija- tai konserttivierailu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan opiskelijan kykyä sisäistää eri musiikkityylien ja -kulttuurien piirteitä ja tyylinmukaisuuksia. Arviointiin vaikuttaa vahvasti ryhmässä musisointiin osallistuminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelijat pääsevät käyttämään laajasti luovuuttaan ja vuorovaikutustaitojaan ryhmässä musisoimisen kautta. Opintojaksolla tutustutaan syvemmin mm. elokuvamusiikkiin.

Studio – äänet talteen, 2 op (MU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää äänityskaluston toimintaa niin live-, kuin äänitystilanteessa
- Opiskelija perehtyy musiikin äänittämisen tekniikkaan ja filosofiaan
- Opiskelija oppii mikittämään eri instrumentteja ja laulua
- Opiskelija oppii äänitysohjelmistojen ja mikserin käyttöä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Musiikkikappaleen soittaminen ja äänittäminen
- Mikrofonien tunnistaminen ja käyttö eri instrumenttien kanssa
- Äänitysohjelmien käyttö (Garageband, Amazing Slow Downer)
- Mikserin käyttäminen
- EQ.n säätäminen instrumenttikohtaisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

• Äänityskaluston käyttäminen eri tilanteissa

Hyvinvointiosaaminen

• Taiteen tuoma rentoutuminen keskelle viikkoa

• Yhteisöllisyys ja ryhmäytyminen

Vuorovaikutusosaaminen

• Palautteen antaminen ja vastaanottaminen

• Yhdessä toimiminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

• Mahdollinen asiantuntija- tai konserttivierailu

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan opiskelijan kykyä sisäistää äänitystilanteen työtapoja ja äänityslaitteistojen käyttötarkoituksia. Arviointiin vaikuttaa vahvasti aktiivinen tuntityöskentely. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelijat tutustuvat musiikin äänittämisen perusteisiin. Äänittämisen perusteisiin kuuluu mikrofonien valinta instrumenttikohtaisesti ja mikrofonien sijoittaminen, mikserin käytön perusteet ja musiikkiohjelmistojen osaava käyttäminen.

Opintojaksolla opiskelijat äänittävät yhden tai useamman musiikkikappaleen ja miksaavat sen julkaisukelpoiseksi.

7.18. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

*Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.*

*Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.*

*Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.*

***Yhteiskunnallista osaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.*

*Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan*

elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla*
- *kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä*
- *tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy*
- *tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa*
- *ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.*

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa*
- *hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa*
- *osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa*
- *ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.*

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle*
- *syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja*
- *kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa*
- *syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen*
- *osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta*

- *tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.*

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu lukiomme taidekurssien tarjontaan

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*

- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteen moduuleissa tutustutaan mahdollisuuksien mukaan eri taidenäyttelyihin ja -museoihin virtuaalisesti tai paikan päällä vieraillen. Tilaisuuksien mukaan vierailijoiksi kutsutaan taiteilijoita tai muita taidealan asiantuntijoita kertomaan omasta työstään ja opinnoistaan. Teemme joinakin vuosina tutustumiskäyntejä taidekorkeakouluihin. Eri taidealojen oppilaitosten edustajat ovat tervetulleita esittelemään toimintaansa lukiollemme. Opiskelijat ottavat osaa tarvittaessa lukion kansainvälisen toiminnan edellyttämiin kuvataiteellisiin kilpailuihin tai muihin työtehtäviin. Lukiomme tekee taideyhteistyötä mm Vihdin kuvataidekoulun ja Hiiden opiston kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija pääsee kokeilemaan eri tekniikoita ja välineitä oman ilmaisunsa tueksi ja oppii valitsemaan itselleen luontevat työskentelytavat. Opiskelija kertoo teostensa kautta omasta elämästään ja hänelle merkityksellisistä asioista. Opiskelija perehtyy eri kulttuurien kuviin ja etsii itselleen mieluisia teoksia syvemmän tutkimisen kohteeksi. Opiskelija saattaa löytää taiteellisen työskentelyn oman rentoutumisensa välineeksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat käyvät keskusteluja taiteen tekemisestä, ongelmanratkaisusta ja tekniikoista toistensa ja opettajan kanssa. Teoksia ja taiteilijoita esitellään osallistavien luentojen muodossa. Osa opintojakson teoksista on mahdollista valmistaa pari tai pienryhmän yhteistyönä. Opiskelijat tekevät kuva-analyysia, itse- ja tai vertaisarviointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat tutkivat ja analysoivat taidetta ja taiteilijoita monella eri tavalla esimerkiksi tietoa etsien, taideteoksia muunnellen, jäljentäen ja analyysiä kirjoittaen. Kuvataide antaa opiskelijalle monipuolisia työkaluja tulevaisuuden työelämää varten. Kriittinen ajattelu, luovuus ja ongelmanratkaisutaidot harjaantuvat erilaisten kuvataiteellisten tehtävien tekemisen myötä. Tehtävät edellyttävät esimerkiksi kokeilujen tekemistä, perehtymistä sommitteluun, värioppiin ja muotoiluun. Itseohjautuvuutta harjoitellaan mm projektien ajankäytön suunnittelussa, arvioimisessa ja omien materiaalivalintojen tekemisessä. Tehtävät harjaannuttavat ideasta valmiiksi teokseksi sitouttavaan työskentelytapaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tunneälykkyys, empatia, vuorovaikutustaidot sekä yhteistyökyky kasvavat mm yhteistyöprojekteissa, keskusteluissa ja tutustuttaessa taiteen keinoin eri ihmisten ja kansojen historiaan ja kohtaloihin. Taiteen tekeminen saattaa auttaa kanavoimaan myös omia tunteita ja kokemuksia sekä vahvistaa kulttuurista identiteettiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu monesta osasta. Arviointiin vaikuttaa opintojakson aikana käydyt keskustelut työn vaiheista, ideoista ja ajatuksista, tuntiaktiivisuus ja yritteliäs asenne, teosten prosessi ja lopputulos. Teosten arvioinnissa huomioidaan teoksen luonteen mukaan esimerkiksi sommittelu, tekninen taituruus, välineen hallinta, idean innovatiivisuus, käytännöllisyys, muotoilu ja värien käyttö.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opiskelijalla on lisäksi mahdollisuus saada palautetta suullisesti tai kirjallisesti. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opintovuotena. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu ympäristötaiteeseen

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*

- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa*
- *arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteen moduuleissa tutustutaan mahdollisuuksien mukaan eri taidenäyttelyihin ja -museoihin virtuaalisesti tai paikan päällä vieraillen. Tilaisuuksien mukaan vierailijoiksi kutsutaan taiteilijoita tai muita taidealan asiantuntijoita kertomaan omasta työstään ja opinnoistaan. Teemme joinakin vuosina tutustumiskäyntejä taidekorkeakouluihin. Eri taidealojen oppilaitosten edustajat ovat tervetulleita esittelemään toimintaansa lukiollemme. Opiskelijat ottavat osaa tarvittaessa lukion kansainvälisen toiminnan edellyttämiin kuvataiteellisiin kilpailuihin tai muihin työtehtäviin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lukiomme tekee yhteistyötä mm Hiiden opiston ja Vihdin kuvataidekoulun kanssa. Opiskelija voi hyväksi lukea Hiiden opiston ja Vihdin kuvataidekoulun sellaisia opintoja, joita Vihdin lukiossa ei ole tarjolla ja joiden laajuus riittää täyttämään vaadittavat opintopisteet.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso tarjoaa aistinautintoja eri värien, tekstuurien ja materiaalien muodossa. Tuotesuunnittelussa otetaan huomioon käytännön elämää helpottavat tuotteet ja toisaalta visuaalista miellyttävyyttä korostava suunnittelu.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat käyvät keskusteluja mm. taiteen tekemisestä, ongelmanratkaisusta ja tekniikoista toistensa ja opettajan kanssa. Teoksia ja taiteilijoita esitellään osallistavien luentojen muodossa. Osa opintojakson teoksista on mahdollista valmistaa parin tai pienryhmän yhteistyönä. Opiskelijat tekevät itse- ja tai vertaisarviointia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkastellaan mm arkkitehtuurin historiaa ja toteutetaan oma arkkitehtuuriin ja /tai sisustussuunnitteluun liittyvä tehtävä. Opintojaksolla käsitellään myös ympäristötaidetta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tuotesuunnittelussa perehdytään sen historiaan ja nykyhetkeen. Opiskelija suunnittelee ja valmistaa innovatiivisen tuotteen. Tuotesuunnittelussa ohjataan valitsemaan kierrätysmateriaaleja ja esimerkiksi tuunaamaan vanhasta uutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu monesta osasta. Arviointiin vaikuttaa opintojakson aikana käydyt keskustelut työn vaiheista, ideoista ja ajatuksista, tuntiaktiivisuus ja yritteliäs asenne, teosten prosessi ja lopputulos. Teosten arvioinnissa huomioidaan teoksen luonteen mukaan esimerkiksi sommittelu, tekninen taituruus, välineen hallinta, idean innovatiivisuus, käytännöllisyys, muotoilu ja värien käyttö.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opiskelijalla on lisäksi mahdollisuus saada palautetta suullisesti tai kirjallisesti. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- *kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla*
- *median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteen moduuleissa tutustutaan mahdollisuuksien mukaan eri taidenäyttelyihin ja -museoihin virtuaalisesti tai paikan päällä vieraillen. Tilaisuuksien mukaan vierailijoiksi kutsutaan taiteilijoita tai muita taidealan asiantuntijoita kertomaan omasta työstään ja opinnoistaan. Teemme joinakin vuosina tutustumiskäyntejä taidekorkeakouluihin. Eri taidealojen oppilaitosten edustajat ovat tervetulleita esittelemään toimintaansa lukiollemme. Opiskelijat ottavat osaa tarvittaessa lukion kansainvälisen toiminnan edellyttämiin kuvataiteellisiin kilpailuihin tai muihin työtehtäviin. KU3 opintojaksossa opiskelija perehtyy mm valokuvaukseen, mainontaan, logoihin, pakkauksiin ja muuhun yrityksen visuaalisen ilmeen luomiseen .

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lukiomme tekee yhteistyötä mm Hiiden opiston ja Vihdin kuvataidekoulun kanssa. Opiskelija voi hyväksi lukea Hiiden opiston ja Vihdin kuvataidekoulun sellaisia opintoja, joita Vihdin lukiossa ei ole tarjolla ja joiden laajuus riittää täyttämään vaadittavat opintopisteet. Opiskelijan on mahdollista toteuttaa kantaaottavia teoksia, esimerkiksi julisteita ja tutustua kuvan julkaisemisen etiikkaan. Opintojakson aikana on mahdollista harjoitella mm yritysilmeen suunnittelua ja toteutusta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijoiden on mahdollista käyttää erilaisia kuvan- ja liikkuvan kuvan editointiohjelmia, digitaalista piirtämistä, kameroita, sekä 3D -mallinnusta tehtävien tekemiseen. Nämä ovat hyviä työelämätaitoja lukuisissa ammateissa. Opiskelija harjoittelee erilaisia tiedon esittämisen tapoja. Hän oppii kriittistä suhtautumista median kuvia kohtaan sekä laajentaa niiden tulkitsemiseen tarvittavia taitoja. Opiskelijan on mahdollista toteuttaa kantaaottavia teoksia ja tutustua tiedon tuottamisen etiikkaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat voivat halutessaan tehdä ryhmätyötä yhteisen projektin aikaansaamiseksi. Yhteistyössä opetellaan kuuntelemaan ja hyväksymään toisten ideoita ja kehittämään niitä edelleen omalla osaamisellaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija löytää vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan graafisen suunnittelun saralla erilaisten tehtävien ja palautteen kautta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa painotetaan mm pakkaussuunnittelussa ekologisten materiaalivalintojen merkitystä ja kestävän kehityksen huomioimista, kiinnitämme huomiota kuluttajien valintoihin ja tapoihin sekä niiden muuttamiseen kestävämpään suuntaan mm mainonnan avulla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu monesta osasta. Arviointiin vaikuttaa opintojakson aikana käydyt keskustelut työn vaiheista, ideoista ja ajatuksista, tuntiaktiivisuus ja yritteliäs asenne, teosten prosessi ja lopputulos. Teosten arvioinnissa huomioidaan teoksen luonteen mukaan esimerkiksi sommittelu, tekninen taituruus, välineen hallinta, idean innovatiivisuus, käytännöllisyys, muotoilu ja värien käyttö.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opiskelijalla on lisäksi mahdollisuus saada palautetta suullisesti tai kirjallisesti. Opintojaksoa ei suositella itsenäisesti suoritettavaksi.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii aikatauluttamaan laajan kuvataiteellisen projektin ja työstämään oppimisportfoliota

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*

- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*
- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteen moduuleissa tutustutaan mahdollisuuksien mukaan eri taidenäyttelyihin ja -museoihin virtuaalisesti tai paikan päällä vieraillen. Tilaisuuksien mukaan vierailijoiksi kutsutaan taiteilijoita tai muita taidealan asiantuntijoita kertomaan omasta työstään ja opinnoistaan. Teemme joinakin vuosina tutustumiskäyntejä taidekorkeakouluihin. Eri taidealojen oppilaitosten edustajat ovat tervetulleita esittelemään toimintaansa lukiollemme. Opiskelijat ottavat osaa tarvittaessa lukion kansainvälisen toiminnan edellyttämiin kuvataiteellisiin kilpailuihin tai muihin työtehtäviin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Taiteellisen työskentelyn ja palautteen myötä opiskelija tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan, oppii sinnikkyyden merkityksen projektin läpiviemisessä sekä saa lisää itseluottamusta omia taitojaan kohtaan. Moni löytää taiteentekemisestä rentouttavia ja iloa tuottavia puolia, jotka lisäävät hyvinvointia. Taiteen tarkastelu jo voi tuottaa elämyksiä ja tunteita.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoilla on mahdollisuus tehdä yhteistyöprojekti, jossa kuullaan toisia, hyväksytään ideoita ja tuodaan oma osaaminen osaksi yhteistä päämäärää. Opiskelijat oppivat sovittelutaitoja ja kompromisin tekemistä, sekä kunnioittamaan toistensa näkemyksiä ja ideoita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat hakevat monipuolisesti tietoa taidehistoriaan linkitettyjen teostensa ideointia ja toteutusta varten netistä, kirjoista ja kuvista. Teoksia voi tehdä perinteisin keinoin, kuten maalaamalla, tai digitaalisia välineitä käyttäen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuessaan taidehistorian teoksiin ja taiteilijoihin, tulee opiskelija tutustuneeksi myös eri aikakausiin ja kulttuureihin eri puolilla maailmaa. Suomalaista kulttuuriidentiteettiä ja -perintöä taas nostattaa tutustuminen kotimaisiin teoksiin ja taiteilijoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu monesta osasta. Arviointiin vaikuttaa opintojakson aikana käydyt keskustelut työn vaiheista, ideoista ja ajatuksista, tuntiaktiivisuus ja yritteliäs asenne, ryhmätyötaidot, teosten prosessi ja lopputulos. Teosten arvioinnissa huomioidaan teoksen luonteen mukaan esimerkiksi sommittelu, tekninen taituruus, välineen hallinta, idean innovatiivisuus, käytännöllisyys, muotoilu ja värien käyttö.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4–10. Opiskelijalla on lisäksi mahdollisuus saada palautetta suullisesti tai kirjallisesti. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Maalauksen työpaja, 2 op (KU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu maalaustaiteen historiaan
- Opiskelija oppii eri maalausmateriaalien ja välineiden monipuolista käyttöä
- Opiskelija syventää väriopin tuntemustaan
- Opiskelija löytää itselleen luontevan maalaustekniikan ja ilmaisutyylin
- Opiskelija oppii pitkäjänteiseen työskentelyyn ja prosessoimaan idean luonnoksen kautta valmiiksi työksi

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- akvarelli-, akryyli- ja öljyvärimaalaus: maalaustekniikat ja niiden mahdollisuudet
- värioppi
- omaa ilmaisua ja tekniikkaharjoituksia
- Taidehistoriaa
- opintojakso saattaa sisältää retken

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Maalaaminen on erinomainen tapa rentoutua ja ilmaista omaa sisäistä maailmaa ja tunteita. Maalaamalla voi tutkia maailmaa ja hakea omaa paikkaansa siinä. Maalaaminen tuottaa iloa, aistinautintoja ja lievittää stressiä. Kokemuksen kautta vahvistuu oma ilmaisukyky ja tekninen taituruus, joka vahvistaa itseluottamusta.

Vuorovaikutusosaaminen

Omasta ja toisten taiteesta käydyt keskustelut syventävät prosessia, katselukokemuksia ja antavat mahdollisuuden osaamisen jakamiseen ja yhdessä ratkaisujen löytämiseen. Opimme tuntemaan toisemme uudella tavalla taiteen kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu monesta osasta. Arviointiin vaikuttaa opintojakson aikana käydyt keskustelut työn vaiheista, ideoista ja ajatuksista, aktiivinen ja yritteliäs asenne, teosten prosessi,

ennakkoluulottomien kokeilujen tekeminen ja lopputulos. Teosten arvioinnissa huomioidaan teoksen luonteen mukaan esimerkiksi sommittelu, tekninen taituruus, välineen hallinta, idean persoonallisuus, syvällisyys ja värien käyttö.

Opintojakso arvioidaan suoritettu (S) merkinnällä. Mahdollisuus myös H-merkintään. Opiskelijalla on mahdollisuus saada palautetta suorituksestaan suullisesti tai kirjallisesti. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

Taidegrafiikan työpaja, 2 op (KU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu perinteisen taidegrafiikan menetelmiin ja ilmaisumahdollisuuksiin
- Opiskelija tutustuu joihinkin taidegraafikoihin ja heidän teoksiinsa sekä taidegrafiikan asemaan taiteen kentässä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- luonnoksesta grafiikan lehdeksi: materiaalit, välineet ja työvaiheet
- syvä-, koho- ja laakapainomenetelmät
- omien laattojen valmistusta ja vedosten tekoa
- grafiikan merkinnät ja kehystäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Grafiikan tekeminen tuottaa helposti onnistumisen kokemuksia ja iloa, sillä taidegrafiikassa yksinkertaisestakin viivatyöskentelystä saa näyttävän näköisen vedoksen painovärien avulla. Taidegrafiikan menetelmät ovat valtaosalle lukiolaisista uusia ja on hienoa oppia ja omaksua uusia työskentelytapoja ja menetelmiä ja saada elämyksiä taiteen tekemisen parissa. Jotkin tekniikat vaativat kärsivällisyyttä ja opettaa näin ollen pitkäjänteiseen työskentelytapaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Taiteen työpajoissa on aina sosiaalinen kanssakäyminen vilkasta, omista ideoista ja teoksista keskustellaan ja pohditaan ratkaisuja, autetaan toisia ja kannustetaan eteenpäin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Käytämme ympäristöystävällisiä taidegrafiikan työtapoja. Käytössämme ei esimerkiksi ole metalleja ja happoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu monesta osasta. Arviointiin vaikuttaa opintojakson aikana käydyt keskustelut työn vaiheista, ideoista ja ajatuksista, aktiivinen ja yritteliäs asenne, teosten prosessi ja lopputulos sekä grafiikan menetelmien hallinta. Teosten arvioinnissa huomioidaan teoksen luonteen mukaan esimerkiksi sommittelu, tekninen taituruus, välineen hallinta, idean persoonallisuus ja värien käyttö.

Opintojakso arvioidaan suoritettu (S) merkinnällä. Mahdollisuus myös H-merkintään. Opiskelijalla on mahdollisuus saada palautetta suorituksestaan suullisesti tai kirjallisesti. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Piirtämisen työpaja, 2 op (KU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu piirtämisen tekniikoihin ja välineisiin
- Opiskelija kehittyy piirtäjänä ja löytää itselleen sopivat välineet ja ilmaisutyylit
- Opiskelija parantaa osaamistaan tilan, muodon, mittasuhteiden ja perspektiivin kuvaamisessa
- Opiskelija kokeilee elävän mallin piirtämisestä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- piirtämisen harjoittelu ja erilaisten piirtimien hallinta
- kuvan rakentaminen ja sommittelu: valo, varjo, muoto, tila, liike, aineenmukaisuus
- ihmisen kuvaaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Piirtäminen on erinomainen tapa rentoutua ja ilmaista omaa sisäistä maailmaa ja tunteita. Piirtämällä voi tutkia maailmaa ja hakea omaa paikkaansa siinä. Piirtäminen tuottaa iloa, aistinautintoja ja lievittää stressiä. Kokemuksen kautta vahvistuu oma ilmaisukyky ja tekninen taituruus, joka vahvistaa itseluottamusta. Opintojakson tehtävien myötä opiskelija oppii mittasuhteita, muotokielen kuvaamista ja valo-varjo työskentelyä sekä erilaisten välineiden hallintaa. Toisissa tehtävissä opiskelija pääsee ilmaisemaan tunteitaan ja ajatuksiaan turvallisesti taiteen keinoin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksoon sisältyvä muotokuvapiirtäminen tehdään opettajan ohjauksessa, jossa opiskelija oppii kuvailemaan työskentelynsä haasteita ja onnistumisia sekä vastaanottamaan rakentavaa palautetta oman työskentelynsä tueksi. Taidepajoissa myös sosiaalinen kanssakäyminen toisten opiskelijoiden kanssa on aktiivista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu monesta osasta. Arviointiin vaikuttaa opintojakson aikana käydyt keskustelut työn vaiheista, ideoista ja ajatuksista, aktiivinen ja yritteliäs asenne, teosten prosessi ja lopputulos. Teosten arvioinnissa huomioidaan teoksen luonteen mukaan esimerkiksi sommittelu, mittasuhteet, kolmiulotteisuuden tuntu, tekninen taituruus, välineen hallinta, idean persoonallisuus, valöörien ja värien käyttö.

Opintojakso arvioidaan suoritettu (S) merkinnällä. Mahdollisuus myös H-merkintään. Opiskelijalla on mahdollisuus saada palautetta suorituksestaan suullisesti tai kirjallisesti. Opintojakso on mahdollista suorittaa myös itsenäisesti.

Keramiikan ja kuvanveiston työpaja, 2 op (KU8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa käsityksen erilaisista kolmiulotteisista tekniikoista, materiaaleista ja niiden mahdollisuuksista
- Opiskelija tuottaa kolmiulotteisia töitä eri materiaaleista
- Opiskelija kehittää omaa ilmaisuaan, ideoi, luonnostelee ja toteuttaa teoksen tai teossarjan
- Opiskelija tutustuu veistotaiteeseen ja keramiikkaan eri aikakausina

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- materiaalikokeilut
- keramiikan tekniikat
- dreijaus
- oma ideointi ja ilmaisu
- tietoiskut ja luennot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Savityöt, dreijaus ja muu muotoilu tuottavat aistinautintoja ja elämyksiä sekä iloa. Onnistumisen kokemukset vankistavat itseluottamusta. Omien tuotteiden suunnittelu ja toteutus on inspiroivaa ja mielihyvää tuottavaa toimintaa, jotka luovat uskoa omiin kykyihin. Historian tuntemus auttaa hahmottamaan tuotteiden merkitystä maailmassa ja omassa elämässä sekä taloudessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Taidepajoissa sosiaalinen kanssakäyminen on aina aktiivista. Projekteja on mahdollisuus toteuttaa myös ryhmätöinä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu monesta osasta. Arviointiin vaikuttaa opintojakson aikana käydyt keskustelut työn vaiheista, ideoista ja ajatuksista, aktiivinen ja yritteliäs asenne, teosten prosessi ja lopputulos. Teosten arvioinnissa huomioidaan teoksen luonteen mukaan esimerkiksi tekninen taituruus, välineen hallinta, ideoiden persoonallisuus, muotoilu, käytännöllisyys ja värien käyttö.

Opintojakso arvioidaan suoritettu (S) merkinnällä. Mahdollisuus myös H-merkintään. Opiskelijalla on mahdollisuus saada palautetta suorituksestaan suullisesti tai kirjallisesti. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti.

7.19. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia,

joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***yhteiskunnallista*** *ja* ***vuorovaikutusosaamistaan****.*

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään ***hyvinvointiosaamistaan.*** *Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää* ***eettisen ja ympäristöosaamisen*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia*
- *saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin*
- *suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään*
- *osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan*
- *tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin*
- *oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan*
- *tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa*
- *oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä*
- *harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa*

- *kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan*
- *toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.*

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Paikallinen lisäys

- perehtyy lukio-opiskeluun ja omaksuu aktiiviseen ja osallisen roolin opinoissaan
- rohkaistuu pohtimaan ja tekemään työtä lukion jälkeisten koulutusmahdollisuuksien kartoittamisessa sekä ammatinvalinnassa opintojen alusta saakka.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- tuen tarpeen arviointi: tuen tarve arvioidaan osana henkilökohtaista opintosuunnitelmaa
- vierailevat esittelijät ammattikorkeakouluista sekä yliopistoista
- korkea-asteen kurkistusopintoihin tutustuminen jatko-opintosuunnittelun tukena
- tutustuminen jatkokoulutustapahtumiin ja osallistuminen avoimien ovien kampuspäiviin opiskelijan kiinnostuksen mukaisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojen alkuvaiheessa harjoitellaan opintojen aikatauluttamista ja käydään läpi elämänhallintataitoja. Jokainen opiskelija laatii oman opintosuunnitelman, jonka yhteydessä arvioi tuen tarvetta opinnoissaan sekä oppimisvalmiuksiaan.

Opintojen päätösvaiheessa keskitytään opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseen tarjoamalla hyvinvointiluentoja sekä keinoja stressin hallintaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oppitunneilla sekä pienryhmätyöskentelyssä tutustutaan ammatteihin, koulutuspolkuihin sekä työelämämahdollisuuksiin. Lisäksi opiskelija saa välineitä urasuunnitteluun, tutustuu opintososiaalisiin etuihin ja oman elämän talouden hallintaan sekä itsenäistymiseen liittyviin teemoihin.

Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua koulutustapahtumiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tuemme ja ohjaamme oppimista formatiivista arviointia hyödyntäen. Itsearvioinnin keinoin opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa. Vertaispalautetta hyödynnetään opintojakson arvioinnissa.

Suoritetaan hajautetusti vuosina 1 - 3. Ei suositella itsenäistä suorittamista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä tai hylätty (S / H).

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*

- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- syventää tietämystään vahvuuksistaan sekä jatko-opinnoista, työelämästä, työnhausta sekä kansainvälisistä jatkokoulutusmahdollisuuksista.

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- itsenäistymiseen liittyvät teemat
- vierailevat esittelijät ammattikorkeakouluista sekä yliopistoista
- työelämään tutustuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oppitunneilla tehdään toiminnallisia harjoituksia ja pohditaan työelämäarvoja. Näiden avulla opiskelija saa välineitä urasuunnitteluun.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijoiden osallisuutta vahvistetaan pienryhmätyöskentelyn keinoin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tekemään itsetuntemusta vahvistavia harjoitteita, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kiinnostuksen kohteitaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija saa mahdollisuuden pohtia uravalintaan liittyvää arvopohjaa toiminnallisten harjoitteiden kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tuemme ja ohjaamme oppimista formatiivista arviointia hyödyntäen. Itsearvioinnin keinoin opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Osa opintojakson arvioinnista toteutuu vertaisarviointina, kun opiskelija pohtii tulevaisuuttaan ja koulutusvaihtoehtoja pienryhmätyöskentelyssä.

Suoritetaan 2. vuoden aikana. Ei suositella itsenäistä suorittamista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä tai hylätty (S / H).

Tuutortoiminta, 2 op (OP3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy toimimaan syksyllä lukion aloittavan opiskelijaryhmän lukio-opintoihin opastajana.
- Opiskelija saa mahdollisuuden kehittää omia organisointivalmiuksia ja oppia lukion markkinoinnissa ja edustustehtävissä tarvittavia tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- toimiminen lukiota aloittavan opiskelijaryhmän ohjaajana
- osallistuminen koulun tiedotus- ja markkinointitoimintaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tuutorkoulutuksessa keskitytään yksilön ja ryhmän hyvinvoinnin huomioimiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyviä vuorovaikutustaitoja harjoitellaan mm. ilmaisutaitoon keskittyvällä oppitunnilla sekä muissa tuutorina toimimisen vaiheissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lukion markkinointitehtävät edistävät yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tuemme ja ohjaamme oppimista formatiivista arviointia hyödyntäen. Itsearvioinnin keinoin opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa. Vertaispalautetta hyödynnetään opintojakson arvioinnissa.

Suoritetaan 1. - 2. vuoden aikana. Ei mahdollisuutta itsenäiseen suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä tai hylätty (S / H).

Toinen vuosi tuutorina, 2 op (OP4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy toimimaan syksyllä lukion aloittavan opiskelijaryhmän lukio-opintoihin opastajana sekä toimimaan aloittavien tuutoreiden vertaistukena.
- Opiskelija saa mahdollisuuden kehittää omia organisointivalmiuksia ja oppia lukion markkinoinnissa ja edustustehtävissä tarvittavia tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- toimiminen lukiota aloittavan opiskelijaryhmän ohjaajana
- osallistuminen koulun tiedotus- ja markkinointitoimintaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tuutorkoulutuksessa keskitytään yksilön ja ryhmän hyvinvoinnin huomioimiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyviä vuorovaikutustaitoja harjoitellaan mm. ilmaisutaitoon keskittyvällä oppitunnilla sekä muissa tuutorina toimimisen vaiheissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Lukion markkinointitehtävät edistävät yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tuemme ja ohjaamme oppimista formatiivista arviointia hyödyntäen. Itsearvioinnin keinoin opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa. Vertaispalautetta hyödynnetään opintojakson arvioinnissa.

Suoritetaan 2. - 3. vuoden aikana. Ei mahdollisuutta itsenäiseen suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä tai hylätty (S / H).

Työelämätietous, 1 op (OP5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy työelämän käytänteisiin valitsemassaan kohteessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perehtyminen työpaikan toimintaan
- raportin kirjoittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Työhyvinvoinnin tukemiseen tutustuminen työpaikalla.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen työyhteisön jäsenenä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Työelämän pelisääntöihin tutustuminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi suoritetaan vain itsenäisesti.

Itsearvioinnin keinoin opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Suoritetaan 3. vuoden aikana. Suoritetaan ainoastaan itsenäisesti. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä tai hylätty (S / H).

7.20. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

Orientoivat opinnot, 2 op (TO1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- orientoituu monipuolisesti lukio-opintoihin
- oppii käyttämään sekä hyödyntämään eri oppimisympäristöjä ja ohjelmia
- saa jo opintojen alkuvaiheessa kattavasti tietoa omien opintojen suunnittelun tueksi

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- yleisiä opiskeluohjeita
- lukio-opinnoissa olennaisia tietoteknisiä taitoja
- sähköisiin ylioppilaskoeohjelmiin tutustumista
- opiskeluhuollon palveluihin tutustumista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa keinoja lukio-opinnoista selviytymiseen ja harjaantuu suunnittelemaan opintoja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin huomioiden. Itsetuntemus ja oman oppimisen reflektointi tarjoavat työvälineitä hyvinvoinnin näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu soveltamaan oppimisen taitoja eri oppiaineissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa hyödyntää sähköisiä opskeluvälineitä yhteydenpidossa ja yhteis- ja ryhmätyön välineenä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittyy oppimistaidoissaan pitkäjänteisesti ja ymmärtää niiden kehittämisen merkityksen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttaa opiskelijan osallistumisaktiivisuus sekä annettujen tehtävien tekeminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Suoritetaan 1. vuonna opintojen alussa. Ei mahdollisuutta itsenäiseen suorittamiseen.

Orientoivien opintojen jatko, 1 op (TO2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kokonaisvaltaisten hyvinvointitaitojen omaksuminen omaan opiskeluarkeen
- omien opintojen aikataulutuksen harjoittelu

- opiskelutaitojen vahvistaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- hyvinvointitaitojen harjoittelu
- oppimisen tuen pajoja eri oppiaineissa
- erityisopettajan vinkkejä opiskeluun

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija harjaantuu itsetuntemuksen ja oman oppimisen reflektoinnin taitojen hyödyntämiseen opintojen aikana. Opiskelija saa tietoa hyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehtimiseen opintojen aikana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee opiskelutaitoja suoriutuakseen opinnoissa. Opiskelija harjaantuu soveltamaan opiskelutaitoja eri oppiaineissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointiin vaikuttaa opiskelijan osallistumisaktiivisuus sekä annettujen tehtävien tekeminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Suoritetaan 1. vuonna. Ei mahdollisuutta itsenäiseen suorittamiseen.

Oppimisen taidot, 2 op (TO3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustuu oppimiseen vaikuttaviin tekijöihin ja pohtii omaa opiskeluaan niiden valossa
- tuntee monipuolisia ja tehokkaita opiskelumenetelmiä ja harjoitellen etsii itselleen sopivaa tapaa opiskella ja oppia
- rakentaa omaa opiskelumotivaatiotaan ja tunnistaa oppimiseen liittyviä tunteita (esim. jännitys, stressi ja oppimisen ilo) ja harjaantuu niiden säätelyssä
- löytää ratkaisuja oman opiskelunsa pulmakohtiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oppimisen psykologiaa ja tehokkaita opiskelumenetelmiä
- motivaatio ja tunteet opiskelussa
- ajankäyttöön, tavoitteisiin ja itseohjautuvuuteen liittyvä taidot
- lukion tehtävätyyppejä ja niiden vaatimia taitoja
- kirjoittaminen osana oppimista

- stressin ja jännittämisen kanssa toimeen tuleminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oppimisen taidot opintojakso tukee opiskelijan opiskelujen aikaista hyvinvointia. Opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan oppijana, sanoittaa tavoitteitaan, harjoittelee erilaisia tapoja toimia ja etsii itselleen sopivaa tapaa opiskella.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakso tukee opiskelijan kykyä tunnistaa, sanoittaa ja käsitellä oppimiseen liittyviä tunteita. Opintojakson aikana kehitetään rohkaisevaa ja myötätuntoista tapaa suhtautua omiin tarpeisiin. Omaa opiskelua kehitetään lempeästi ja tavoitteellisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso kehittää oppijan kykyä asettaa tavoitteita, edetä niiden suuntaisesti ja siis säädellä omaa opiskeluaan. Opintojaksolla paneudutaan myös motivaation ylläpitämisen kannalta olennaisiin tekijöihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija arvioi toistuvasti omaa opiskeluaan ja tavoitteidensa toteutumista kurssin aikana.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson voi suorittaa missä tahansa lukio-opintojen vaiheessa, mutta sitä suositellaan erityisesti ensimmäisen vuoden opiskelijoille.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oppimisen taidot kurssilla paneudutaan tuloksellisen ja innostavan opiskelun osatekijöihin. Kurssin kokonaisuus muodostuu osallistujien tarpeiden ja tilanteen mukaisesti. Kurssin osallistujamäärä pidetään pienenä ja kurssin aikana on mahdollisuus tutkia omakohtaisesti oppimisen haasteita. Kurssi sopii opiskelutaitojen tehostamiseen kaikille opiskelijoille ja se on hyödyllinen sekä lukio-opiskelun että jatko-opintojen kannalta. Monet oppimisen taidot ovat myös tärkeitä elämäntaitoja.

Kulttuuripassi, 2 op (TO4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija laajentaa omaa kulttuurin tuntemustaan ja käsitystään kulttuurista oppiainerajat ylittäen.
- Opiskelija vahvistaa kulttuuri-identiteettiään.
- Opiskelija vahventaa ymmärrystään kulttuurista voimavarana ja löytää kulttuurin aloja, jotka vahventavat hänen hyvinvointiaan ja itsetuntemustaan.
- Opiskelija tutustuu nykyisen kulttuurikentän tarjontaan ja huomaa myös paikalllisen kulttuuritarjonnan.

- Opiskelija kokee elämyksiä kulttuurin äärellä ja vahventaa omasta kokemuksestaan ja elämyksestään kertomisen taitoja.
- Opiskelija harjoittaa projektimaisen työskentelyn taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erilaisissa kulttuuritapahtumissa ja -tilaisuuksissa käyminen tai niihin muutoin osallistuminen tai tutustuminen, mahdollisesti myös teknologiaa hyödyntäen.
- Oman kulttuurikokemuksen ja -elämyksen sanoittaminen esimerkiksi kirjallisella raportoinnilla.
- Suoritukseen voi kuulua lukion yhteisöllisyyttä vahvistavien kulttuuritapahtumien suunnittelu ja organisointi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija vaalii psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan tutustuessaan lukemiseen säännöllisenä osana arkea. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri ja eettisyys, kun hän saa kokemuksia kirjallisuuden merkittävyydestä itselleen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolisesti kulttuurin tutustumalla opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Tässä opintojaksossa luontevia yhteistyötahoja voivat muun muassa olla esimerkiksi seuraavat:

- taidekasvatuslaitokset, kuten kirjastot, museot, teatterit ja elokuvateatterit.
- kulttuuritoimijat laajasti ymmärrettynä: urheilutoimijat, tiedeyhteisö jne.
- kulttuuria tuottavat toimijat

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla suoritettu / hylätty. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti. Opintojaksossa hyödynnetään opiskelijan oppimista suuntaavia ja itseohjautuvuutta kehittäviä arviointimenetelmiä.

Työelämäosaaminen, 2 op (TO5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppia suunnittelemaan omaa tulevaisuuttaan
- Vahvistaa opiskelijan omia jatko-opiskelu- ja työelämätaitoja
- Kehittää omia valmiuksiaan työnhakuun
- Oppia tunnistamaan omaa osaamistaan
- Erilaisten urapolkujen ja työllistymismahdollisuuksien hahmottaminen
- Yhteistyö-, vuorovaikutus- ja neuvottelutaitojen kehittäminen
- Oppia tunnistamaan monimuotoisten työyhteisöjen rikkaus sekä kehittää tasa-arvoajattelua
- Oppia ottamaan vastuuta sekä omasta että koko työyhteisön hyvinvoinnista
- Kehittää tulevaisuustaitojen kuten digitaalisten taitojen merkityksen ymmärtämistä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Työelämän muutos ja ajankohtaiset ilmiöt
- Työn tulevaisuus
- Työelämätaidot
- Omat vahvuudet ja osaaminen
- Työnhaku
- Työhyvinvointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson keskeisimpänä sisältönä on työelämäosaaminen ja sen kehittäminen erilaisissa muodoissaan. Tämän myötä opintojakson sisällöy kytkeytyvät osaksi suomalaisen työelämän tuntemista ja yhteiskunnan toiminnan ymmärtämistä. Opintojakson tehtävissä on paljon esimerkkejä työelämästä, joten esimerkiksi yritysyhteistyö on keskeisesti mukana opintojaksossa. Tehtävien laadinnassa ja kehittämisessä voidaan tehdä yhteistyötä TAT:n kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan neuvottelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen erilaisten harjoitusten avulla on opintojaksossa keskeisesti mukana. Opiskelija joutuu puntaroimaan erilaisia kommunikaation muotoja ja tapoja useissa kohdin opintojaksoa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan omaan jaksamiseen että koko tulevan työyhteisön jaksamiseen. Tätä edesauttamaan pyritään löytämään erilaisia ratkaisuja, joiden myötä opiskelija osaa tulevaisuudessa reagoida ajoissa mahdolliseen työn kuormittavuuteen sekä siten edesauttamaan myös koko työyhteisön jaksamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa suomalaisen yhteiskunnan ja työelämän tuntemus linkittyy luontevasti osaksi globaalia liikkuvuutta ja kansainvälistä työelämää. Näiden tulevaisuuden työn kannalta tärkeiden taitojen tuntemusta kehitetään erilaisten harjoitteiden avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan joko suoritusmerkinnällä (S) tai hylätyllä arvosanalla (H). Opintojakso suositellaan suoritettavaksi joko toisena tai kolmantena opintovuonna, jotta siitä olisi aitoa hyötyä esimerkiksi kesätyösuhteessa tai pian lukion jälkeen alkavissa työtehtävissä. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti.

Opintojaksossa arviointi kohdistuu erityisesti työelämän monipuoliseen tuntemiseen, vuorovaikutustaitojen tunnistamiseen erilaisissa tilanteissa sekä työhyvinvointiin ja sen kehittämiseen. Myös tulevaisuuden työelämätaitoja pyritään kehittämään niissä rajoissa, mitä työelämän tulevaisuudesta voidaan nykypäivänä perustellusti sanoa. Koska opintojakso suoritetaan itsenäisesti, arvioinnissa kiinnitetään huomiota tehtävien tunnolliseen suorittamiseen sekä näkökulmien monipuolisuuteen vastauksissa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan suomalaiseen ja kansainväliseen työelämään yleisesti sekä opitaan monipuolisesti sekä nykyisen että tulevan työelämän kannalta olennaisia taitoja kuten vuorovaikutustaitoja, työelämän tuntemisen kannalta olennaisia taitoja sekä omaan työhyvinvointiin liittyviä taitoja. Opiskelijan valmiudet toimia työelämässä tulevaisuudessa kehittyvät tietopakettien, tehtävien ja erilaisten esimerkkien ja mallien opiskelun avulla. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti, mutta suorittamiseen voidaan ohjata yhteisen aloituskerran verran. Opintojakson pohjana toimivat TAT:n bisneskurssit ja opintojakso on osa TAT:n bisnesvuosi-kokonaisuutta.

Kansainavälinen kulttuurivaihto-opintojakso 1, 1 op (TO6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on vieraan kielen eri osa-alueiden vahvistaminen ja käyttö aidoissa vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakso suoritetaan olemalla aktiivisesti mukana koulun kansainvälisessä toiminnassa esimerkiksi majoittamalla kansainvälisiä vieraita ja osallistumalla vierailujen ohjelmien toteuttamiseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä

Kansainvälinen kulttuurivaihto-opintojakso 2, 2 op (TO7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on espanjan, saksan, ranskan tai venäjän kielen eri osa-alueiden vahvistaminen ja käyttö aidoissa vuorovaikutustilanteissa.
- Opintojakson aikana tutustutaan syvällisemmin johonkin kohdekieliseen alueeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksoon sisältyy esimerkiksi opintomatka kohdekieliseen maahan, sekä matkan yhteissuunnittelu, valmistelu sekä portfolio matkan jälkeen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

7.21. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen

oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta*
- *osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.*

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa*
- *pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.*

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- *muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.*

Paikallinen lisäys

- vähintään 4 liikunnan opintojaksoa pitää olla suoritettuna.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan opiskelijan kirjalliset tuotokset ja motorististen testien tulokset valtakunnallisten ohjeiden perusteella. Opiskelijan liikunnallisuutta ja erityisosaamista arvioidaan opettajan ja valmentajan yhteistyönä.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa*

- *osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.*

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- *opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto*
- *erilaiset toteutustavat ja osa-alueet*

7.22. Yrittäjyys (YRI)

Oppiaineen tehtävä

Yrittäjyysopinnot tukevat sekä ulkoisen että sisäisen yrittäjyyden kehitystä. Omien tietojen ja taitojen kartuttaminen niin teoreettisesti kuin käytännössä ovat tärkeä osa nykymaailmaa, jossa itsensä markkinointi sekä omien vahvuuksien tunnistaminen ovat keskeisiä mielekkään elämän kannalta.

Yhteistyö koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa on olennainen osa suomalaisen yhteiskunnan toimintaa ja siten myös yrittäjyyden opetusta. Yhteistyöhön ja työelämän monimuotoisuuden tuntemukseen keskitytään kaikissa yrittäjyyden opintojaksoissa. Korkeakouluyhteistyötä toteutetaan erilaisten yhteistyöhankkeiden ja seminaarien kautta. Kansainvälinen yhteistyö näkyy puolestaan mahdollisuuksina osallistua kansainvälisille messuille ja erinäisiin kansainvälisiin projekteihin. Yhteistyötä voidaan kaikissa opintojaksoissa toteuttaa myös virtuaalisesti. Yrittäjyys oppiaineena antaa monipuoliset eväät tulevaisuuden työelämään. Yrittäjyyden opintojaksoissa opiskelija kohtaa yllättäviä tilanteita ja menettelytapoja, mitkä lisäävät resilienssiä eli muutosjoustavuutta.

Tavoitteet

Yrittäjyysopinnot muodostavat monipuolisen kokonaisuuden, jossa vaaditaan ja kehitetään yhteiskunnallista osaamista, kulttuurien monimuotoisuuden tuntemista sekä yrittäjyyden taloudellisten realiteettien hahmottamista. Opintojaksot kehittävät erityisesti yrittäjyyden toteuttamista käytännössä. Opintojaksot kehittävät erityisesti yhteistyökykyä, vuorovaikutustaitoja, luovuutta, ongelmanratkaisua, suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä. Yrittäyyden opintojaksot kehittävät siis sekä opiskelijan sisäisen että ulkoisen yrittäjyyden valmiuksia.

Osaamisen arviointi

Yrittäjyysopinnoissa arviointi muodostuu monipuolisesti erilaisista yrittäjämäistä asennetta mittaavista ja kehittävistä työskentelytavoista. Arviointi kohdistuu erityisesti opiskelijan vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoihin, kykyyn selviytyä luovaa ongelmanratkaisutaitoa vaativissa tilanteissa sekä suunnitelmallisuuteen ja pitkäjänteisyyteen. Myös opiskelijan kirjalliset taidot raportoida oman toimintansa kehittymisestä sekä ryhmänsä toiminnasta ovat keskeisesti mukana arvioinnissa.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Yrittäjyys tukee opiskelijan hyvinvointia uusien taitojen oppimisen ja omien vahvuuksien kehittämisen kautta. Tämä vahvistaa opiskelijan itsetuntoa ja omien vahvuuksien markkinointia

sekä minäkuvan kehitystä. Useassa opintojaksossa kehitetään ulkoisen yrittäjyyden mukanaan tuomien käytännön taitojen lisäksi sisäisen yrittäjyyden eli yrittäjähenkisen asenteen ja elämänkatsomuksen vahvistumista.

Vuorovaikutusosaaminen

Yrittäjyysopintojen aikana yrittäjyyttä ja asiakaspalvelutilanteita harjoitellaan erilaisten harjoitteiden sekä yritystoiminnan ylläpitämisen avulla. Opinnoissa kohdataan monimuotoisia ja yllättäviä tilanteita, joissa kommunikointi- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät. Joissain opintojaksoissa on mahdollisuus kehittää myös valtiorajat ylittäviä vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yrittäjyys kehittää erityisesti luovaa osaamista, joka näkyy parhaiten yllättävissä tilanteissa, luovaa ongelmanratkaisukykyä vaativissa tilanteissa. Näihin opiskelija törmää useissa yrittäjyyden opintojaksoissa, joiden myötä opiskelija myös hahmottaa omien ja ryhmänsä ratkaisujen vaikutusten moninaisuuden.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yrittäjyystoiminta kytkeytyy aina yhteiskunnan toimintaan. Tämä kehittää väistämättä opiskelijan suomalaisen ja eurooppalaisen yhteiskunnan toimintaperiaatteita koskevia tietoja. Opintojaksoissa näitä tietoja syvennetään sekä teoreettisesti että käytännölisesti monipuolisten harjoitteiden avulla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yrittäjyysopinnoissa pohditaan erilaisia kestävään kehitykseen ja kiertotalouteen liittyviä haasteita ja toimintamalleja. Opintojaksoissa kannustetaan löytämään ja kehittämään ympäristön ja eettisyyden kannalta kestäviä ratkaisuja. Lisäksi huomioidaan valtakunnallisten ja kansainvälisten kestävään kehitykseen ja ympäristön moninaisuuteen liittyvien sopimusten velvoittavuus.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yrittäjyyden opintojaksoissa on vahvasti läsnä kansainvälinen näkökulma sekä globaalin kilpailun luomat haasteet ja mahdollisuudet. Yrittäjyys kehittää erilaisten kulttuuristen ja maailmankatsomuksellisten ajattelutapojen tuntemusta sekä näiden huomioimista osana liiketoimintaa. Opintojaksoissa korostetaan myös digitaalisesti tapahtuvaa markkinointia, jossa on väistämättä mukana myös valtiorajat ylittävä globaali ulottuvuus.

Opintojaksot

Yrittäjyyden 24h-leiri, 2 op (YR1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oppia asettamaan tavoitteita ja ottamaan vastuuta sekä omasta että ryhmänsä toiminnasta
- oppia ymmärtämään, että yrittäjämäistä toimintatapaa, taitoja ja ominaisuuksia tarvitaan kaikessa työssä ja työelämässä
- omien vuorovaikutus-, neuvottelu- ja esiintymistaitojen sekä ongelmanratkaisukyvyn kehittäminen
- yrittäjämäistä asennetta vaativien käytännön tilanteiden kokeminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oman kuvitteellisen yrityksen perustaminen sekä sen liikeidean laatiminen ja kehittäminen
- oman liikeidean pohjalta tapahtuvien käytännön tilanteiden kuten asiakaskohtaamisten harjoittelu
- yrittäjämäistä asennetta kehittävät rastitehtävät, yhteisluennot ja tietoiskut yrittäjyystietämyksen lisääjinä
- ratkaisuvaihtoehtojen löytäminen yritysmaailmasta tulevaan konkreettiseen ongelmaan
- ennakkotehtävän ja loppuraportin laatiminen
- opintojakso pohjautuu valtakunnalliseen NY 24h -leirin ohjelmaan, joka toimii pohjana toisena opiskeluvuonna suoritettavalle Vuosi yrittäjänä -opintojaksolle

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ryhmässä luotavan kuvitteellisen yrityksen kautta hahmotetaan suomalaisen yhteiskunnan toimintaa ja yritystoiminnan kohtaamia haasteita. Lisäksi opintojakson harjoituksissa huomioidaan työelämän tarpeet. Tämä voi tapahtua esimerkiksi yritysten kanssa yhteistyössä laadittujen konkreettisten ongelmanratkaisutehtävien avulla.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso lisää opiskelijan varmuutta toimia osa ryhmää. Tätä kehitetään erilaisten suullisten ja toiminnallisten harjoitusten avulla. Tämä auttaa myös opiskelijan omien vahvuuksien löytämistä ja siten itseluottamuksen lisääntymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana toimitaan koko ajan osana ryhmää. Ryhmä voi muodostua toisilleen ennalta tuntemattomista opiskelijoista. Yhteistyötä voidaan tehdä jopa eri oppilaitosten välillä. Tämä kaikki kehittää opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana eteen tulevat yllättävät tilanteet kehittävät luovaa ongelmanratkaisukykyä. Myös yhteistyö yritysten kanssa kehittää opiskelijoiden luovaa osaamista ja uusien näkökulmien löytämistä. Opintojaksossa voidaan laajentaa näkökulmaa työelämän ja yrittäjyyden tuntemiseen kutsumalla leirille asiantuntijavieraita erilaisista sidosryhmistä kuten yrityksistä, yrittäjäjärjestöistä tai korkeakouluista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa luotavissa kuvitteellisissa liikeideoissa huomioidaan eettiset ja ympäristöllisesti kestävät näkökulmat kuten kiertotalouden tarjoamat mahdollisuudet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan joko arvosanalla suoritettu (S) tai hylätty (H). Opintojakso suositellaan suoritettavaksi ensimmäisen opiskeluvuoden keväällä. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat monipuolisesti yrittäjämäistä asennetta ja toimintatapaa mittaavat työskentelytavat. Arviointi kohdistuu erityisesti ryhmässä työskentelyn taitoihin, esiintymistaitoihin, visuaalisiin taitoihin, tiedon etsinnän taitoihin sekä tiiviin ja selkeän kirjallisen tekstin tuottamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso koostuu vuorokauden kestävästä leiristä sekä ennakkotehtävästä tai loppuraportista. Opintojakson keskeisin sisältö koostuu leirin aikana tehtävistä harjoitteista, jotka liittyvät yritystoiminnan käytännön haasteisiin, liikeidean kehittämiseen ja yrittäjältä vaadittaviin taitoihin. Opintojakso voidaan toteuttaa yhteistyössä muiden toisen asteen oppilaitosten kanssa. Lisäksi voidaan hyödyntää yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Opintojakso pohjautuu valtakunnalliseen NY 24h-leirin ohjelmaan ja se toimii erinomaisena pohjana toisen lukuvuoden Vuosi yrittäjänä -opintojaksolle.

Yrittäjyyden perusteet, 2 op (YR2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- yrittäjyyteen ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin tutustuminen
- yrittäjyyden merkityksen havaitseminen sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustuminen yrittäjyyden tarjoamiin mahdollisuuksiin yhteiskunnassa sekä paikallisesti
- oman liikeidean ja liiketoimintasuunnitelman huolellinen valmistelu liiketoimintasuunnitelman ja muiden apukeinojen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan suomalaisen yhteiskunnan toimintaan vierailemalla oikean yrityksen toimitiloissa. Lisäksi tutustutaan erilaisiin yrittäjäpersooniin ja heidän yritystensä rooliin osana yhteiskuntaa. Opintojakso lisää tietämystä yrittäjyyden toimintaedellytyksistä sekä Suomessa että paikallisesti.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana suunnitellaan omaa liikeideaa. Tämä tapahtuu sekä ryhmissä että vertaispalautetta saaden. Vuorovaikutustaidot kehittyvät myös erilaisten harjoitteiden myötä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oman liikeidean suunnittelun myötä kohdataan luovaa ongelmanratkaisukykyä kehittäviä tilanteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Liikeideoiden suunnittelussa otetaan huomioon eettiset seikat sekä ympäristön kannalta kestävät liiketoimintamallit.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan joko arvosanalla suoritettu (S) tai hylätty (H). Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisena opiskeluvuonna. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat monipuolisesti yrittäjämäistä asennetta ja toimintatapaa mittaavat työskentelytavat. Arviointi kohdistuu erityisesti ryhmässä työskentelyn taitoihin, esiintymistaitoihin, yrityksen perustamisvaiheessa huomioitaviin yleisiin taitoihin, kuten realistisen liikeidean löytämiseen ja kohderyhmän valintaan, sekä tiiviin kirjallisen tekstin tuottamiseen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa laaditaan suunnitelma oman liiketoimintamallin luomiseksi. Lisäksi toteutetaan työelämäyhteistyötä sekä mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä. Opintojaksoon sisältyvät yrittäjien vierailut koulussa sekä opiskelijoiden tekemät yritysvierailut.

Vuosi yrittäjänä, 4 op (YR3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- yrittäjyyteen ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin tutustuminen
- yrittäjyyden merkityksen havaitseminen sekä paikallisella että valtakunnallisella tasolla
- tiimityöskentelytaitojen ja ongelmanratkaisukyvyn kehittäminen ennalta yllättävissä tilanteissa
- omien ideoiden toteuttaminen käytännössä
- omasta tekemisestään vastuun ottaminen
- taloudenhallintataitojen kehittäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tutustuminen yrittäjyyden tarjoamiin mahdollisuuksiin yhteiskunnassa
- oman liikeidean ja liiketoimintasuunnitelman huolellinen valmistelu liiketoimintasuunnitelman ja muiden apuvälineiden avulla
- yritystoiminnan konkreettinen toteuttaminen yksin tai pienessä ryhmässä
- yrityksen toiminnan ja omien oppimiskokemusten raportointi
- yrityksen tuloslaskelman ja taseen laatiminen
- mahdollisuus osallistua erilaisiin yrityskilpailuihin ja yrittäjyysmessuille oman koulun ulkopuolella
- mahdollisuus osallistua kansainväliseen yritystoimintaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana suunnitellaan ja toteutetaan omaa liikeideaa käytännössä. Tämä tapahtuu sekä ryhmissä että vertaispalautetta saaden. Vuorovaikutustaidot kehittyvät myös erilaisten harjoitteiden, asiantuntijaluentojen ja käytännön tilanteiden myötä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan suomalaisen yhteiskunnan toimintaan yritysvierailujen kautta. Lisäksi tutustutaan erilaisiin yrittäjäpersooniin ja heidän yritystensä rooliin osana yhteiskuntaa. Opintojaksossa siis laajennetaan näkökulmaa työelämän ja yrittäjyyden tuntemukseen kutsumalla oppitunneille asiantuntijavieraita erilaisista sidosryhmistä kuten yrityksistä, yrittäjäjärjestöistä tai korkeakouluista. Opintojakso lisää tietämystä yrittäjyyden toimintaedellytyksistä sekä Suomessa että paikallisesti. Myös konkreettinen yritystoiminnan toteuttaminen auttaa yrittämään suomalaisen yhteiskunnan toimintaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Oman liikeidean suunnittelun ja yritystoiminnan toteuttamisen myötä kohdataan luovaa ongelmanratkaisukykyä kehittäviä tilanteita. Näistä tilanteista selviytyminen pakottaa opiskelijalähtöisesti monin tavoin luoviin ratkaisuihin. Näin ollen opintojakso kehittää opiskelijan kykyä tarkastella yrittäjämäistä toimintaa useista eri näkökulmista sekä huomioida erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen seurausten moninaisuus.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Liikeideoiden suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan huomioon eettiset seikat sekä ympäristön kannalta kestävät liiketoimintamallit. Pyrkimystä kestävään kehitykseen edesauttavat useat valtakunnalliset ja kansainväliset sopimukset, joiden velvoittavuus huomioidaan opiskelijayritysten liikeideoiden valinnassa, toteutuksessa ja jatkokehityksessä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso lisää opiskelijan varmuutta toimia osana ryhmää. Tätä kehitetään erilaisten toiminnallisten harjoitteiden ja ennen kaikkea käytännön toiminnan avulla. Tämä auttaa myös opiskelijan omien vahvuuksien löytämistä ja siten itseluottamuksen lisääntymistä sekä minäkuvan kehittymistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tarjoaa mahdollisuuden harjoittaa yrittäjyysyhteistyötä valtiorajat ylittäen. Kansainvälisen yhteistyö ja myyntityö lisäävät erilaisten kulttuurien ja tapojen tuntemista ja edesauttavat siten kulttuurista suvaitsevaisuutta. Myös yritystoiminnan markkinoinnissa huomioidaan kansainvälinen kilpailu sekä sen tuomat haasteet ja mahdollisuudet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan joko arvosanalla suoritettu (S) tai hylätty (H). Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisen opiskeluvuoden aikana, ja opintojakso kestää koko lukuvuoden ajan. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat monipuolisesti yrittäjämäistä asennetta ja toimintatapaa mittaavat työskentelytavat. Arviointi kohdistuu erityisesti ryhmässä työskentelyn taitoihin, esiintymistaitoihin, yrityksen liiketoiminnan kannalta keskeisiin taitoihin, kuten liikeidean kehittämiseen, markkinoinnin monipuolistamiseen ja kirjanpitotaitojen oppimiseen, sekä tiiviin kirjallisen tekstin tuottamiseen ja luovaan ongelmanratkaisukykyyn.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa laaditaan suunnitelma oman liiketoimintamallin luomiseksi. Lisäksi toteutetaan työelämäyhteistyötä sekä mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä. Opintojaksoon sisältyvät yrittäjien vierailut koulussa sekä opiskelijoiden tekemät yritysvierailut. Opintojakso toteutetaan valtakunnalliseen Vuosi yrittäjänä -ohjelmaan pohjautuen.

Yrittäjyyden tutorointi, 2 op (YR4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oppia asettamaan tavoitteita ja ottamaan vastuuta sekä omasta että oman ryhmänsä toiminnasta
- oppia ymmärtämään, että yrittäjämäistä toimintatapaa, taitoja ja ominaisuuksia tarvitaan kaikessa työssä ja työelämässä
- omien vuorovaikutus-, neuvottelu- ja esiintymistaitojen sekä ongelmanratkaisukyvyn kehittäminen
- kokemusten saaminen yrittäjämäistä asennetta vaativista käytännön tilanteista
- oppia ohjaamaan ison ryhmän toimintaa
- organisointitaitojen kehittäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- muiden opiskelijoiden kuvitteellisen yrityksen suunnittelun ohjaaminen
- yrittäjyyteen liittyvien käytännön tilanteiden kuten asiakaskohtaamisten harjoittelun suunnittelu
- yrittäjämäistä asennetta kehittävien rastitehtävien käytännön suunnittelu
- opintojakso pohjautuu valtakunnalliseen NY 24h -leirin ohjelmaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso lisää opiskelijan varmuutta toimia osana ryhmää. Tätä kehitetään erilaisten suullisten ja toiminnallisten harjoitusten avulla. Tämä auttaa myös opiskelijan omien vahvuuksien löytämistä ja siten itseluottamuksen lisääntymistä sekä minäkuvan kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana toimitaan koko ajan osana ryhmää. Ryhmä voi muodostua toisilleen ennalta tuntemattomista opiskelijoista. Yhteistyötä voidaan tehdä jopa eri oppilaitosten välillä. Tämä kaikki kehittää opiskelijan vuorovaikutustaitoja sekä kykyä kompromisseihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana eteen tulevat yllättävät tilanteet kehittävät luovaa ongelmanratkaisukykyä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijoiden kuvitteellisten yritysten ohjaamisen kautta hahmotetaan suomalaisen yhteiskunnan toimintaa ja yritystoiminnan kohtaamia haasteita. Yhteiskunnallinen osaaminen kasvaa myös opintojakson aikana syntyvien liikeideoiden ja niiden toimintaedellytyksiin tutustumisen myötä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa luotavissa kuvitteellisissa liikeideoissa pitää huomioida eettisten ja ympäristöllisesti kestävät näkökulmat. Myös itse yrittäjyysleirin toteutuksessa huomioideen kestävän kehityksen periaatteet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan joko arvosanalla suoritettu (S) tai hylätty (H). Opintojakso suositellaan suoritettavaksi toisen opiskeluvuoden keväällä. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson arvioinnissa painottuvat monipuolisesti yrittäjämäistä asennetta ja toimintatapaa mittaavat työskentelytavat. Arviointi kohdistuu erityisesti ryhmässä työskentelyn taitoihin, esiintymistaitoihin, ryhmänjohtamistaitoihin ja organisointikykyyn sekä luovan ongelmanratkaisun taitoihin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso koostuu vuorokauden kestävästä 24h-leiristä sekä tämän ennakkosuunnittelusta. Opintojakson keskeisin sisältö koostuu leirin aikana suoritettavien yritystoiminnan käytännön haasteisiin, liikeidean kehittämiseen ja yrittäjältä vaadittavien taitojen kehittämiseen liittyvien harjoitusten ohjaamisesta. Kurssi pohjautuu valtakunnallisen NY 24h -leirin ohjelmaan ja se voidaan toteuttaa yhteistyössä muiden toisen asteen oppilaitosten tai korkeakoulujen kanssa. Käytännössä opintojakson suorittaminen vaatii Vuosi yrittäjänä -opintojakson (YR3) suorittamista tai 24h-leirille (YR1) osallistumista.

Yrittäjyysosaaminen, 2 op (YR5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- yrittäjyyden hahmottaminen realistiseksi uravaihtoehdoksi
- oppia tuntemaan erilaisia tapoja mitata yrityksen taloutta ja vakavaraisuutta
- hahmottaa yrittäjän keskeiset vastuut ja velvollisuudet
- oppia ymmärtämään erilaisten myyntitapojen monipuolista käyttöä erilaisissa asiakaskohtaamisissa
- oppia ymmärtämään, millaisin keinoin asiakkaan tarpeisiin vastataan luottamusta herättävästi
- verkostoitumisen merkityksen ymmärtäminen
- markkinoinnin perusperiaatteiden hahmottaminen ja erilaisten kaupallistamisen tapojen ymmärtäminen
- eettisesti ja ympäristöllisesti vastuullisen liiketoiminnan rajoitusten ja mahdollisuuksien ymmärtäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- yrittäjyys osana suomalaista yhteiskuntaa
- yritystoiminnan keskeiset taloudelliset tunnusluvut ja mittarit
- eri yritysmuodot
- yrittäjän vastuut ja velvollisuudet
- erilaiset myyntitekniikat ja asiakaspalvelun perusteet
- erilaisten asiakasryhmien tunnistaminen

- markkinointi ja erityisesti digitaalinen markkinointi
- verkostojen merkitys työelämässä ja yrittäjyydessä
- vastuullinen liiketoiminta ja kiertotalous
- oman oppimisen reflektointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso sisältää harjoitteita, joissa yhdistyvät useiden eri tieteiden kuten kauppatieteiden, yhteiskuntapolitiikan, talousmatematiikan, sosiologian ja psykologian tietoja ja taitoja. Monipuoliset harjoitteet kehittävät luovaa ongelmanratkaisukykyä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan suomalaisen yhteiskunnan toimintaan käytännön esimerkkien kautta. Lisäksi tutustutaan erilaisiin yritysten toimintamalleihin ja yritysten rooliin osana yhteiskuntaa. Opintojakso lisää tietämystä sekä yrittäjyyden että markkinatalouden toimintaedellytyksistä Suomessa.

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien tunnistaminen ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen lisäävät itsevarmuutta toimia erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Harjoitteissa huomioidaan toistuvasti eettiset näkökulmat ja kestävän kehityksen periaatteet.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi kohdistuu erityisesti yrittäjyyden merkityksen ymmärtämiseen, yrittäjyyden toteuttamiseen todellisuutta vastaavissa tilanteissa sekä erilaisten liiketoimintamallien ja niiden tarjoamien mahdollisuuksien tuntemiseen. Arvioinnin tärkeitä kriteereitä ovat näitä koskevien tietojen ja taitojen omaksuminen, kyky soveltaa opittuja tietoja sekä opiskelijan oman edistymisen itsereflektiivinen tarkastelu. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä ja se suoritetaan itsenäisesti sähköisessä oppimisympäristössä. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi joko toisena tai kolmantena lukiovuonna.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan yrittäjyyteen yleisesti sekä opitaan aloitteellisuutta, suunnitelmallisuutta, ideointia ja luovuutta. Opiskelijan valmiudet toimia yrittäjänä kehittyvät tietopakettien, tehtävien ja erilaisten esimerkkien ja mallien opiskelun avulla. Opintojakson aikana tutustutaan yrittäjyyteen mahdollisena uravaihtoehtona sekä kehitetään yrittäjänä toimimisen kannalta tärkeitä taitoja kuten myynti- ja asiakaspalvelutaitoja, eettisesti kestävän liiketoiminnan ymmärtämistä ja yrittäjyyden yleisten toimintaehtojen tunnistamista. Lisäksi yritystoimintaa tarkastellaan taloudellisten tunnuslukujen ja taloudellisen merkittävyyden näkökulmasta. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti, mutta suorittamiseen ohjataan yhteisen aloituskerran verran. Opintojakson pohjana toimivat TAT:n bisneskurssit ja Nuori yrittäjyys ry:n Vuosi yrittäjänä -ohjelma ja opintojakso on osa TAT:n bisnesvuosi-kokonaisuutta. Opintojakson voi silti suorittaa näistä riippumatta.

Oman talouden hallinta, 2 op (YR6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oman talouden kokeminen merkityksellisenä osana hyvää elämää
- vastuunkantaminen omasta taloudenpidosta sekä omillaan toimeen tuleminen
- omaa taloudenhoitoa koskevan itseluottamuksen vahvistaminen
- oppia ymmärtämään sijoittamisen, säästämisen ja vakuuttamisen keskeisimpiä periaatteita ja toimintalogiikkaa
- globaalin kaupankäynnin realiteettien ja vaikutusten hahmottaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- henkilökohtaisen taloudenpidon keskeisimmät käsitteet
- henkilökohtaisen talouden keskeisimmät tulojen ja menojen lähteet
- vastuullinen kuluttaminen
- sijoittaminen, säästäminen, lainanotto ja vakuuttaminen
- kotitalouksien merkitys kansantalouden kannalta
- globaalin talouden ilmiöiden vaikutus yksittäisten suomalaisten elämään
- oman oppimisen reflektointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso sisältää harjoitteita, joissa yhdistyvät useiden eri tieteiden kuten kauppatieteiden, yhteiskuntapolitiikan, talousmatematiikan, filosofian ja historian tietoja ja taitoja. Monipuoliset harjoitteet kehittävät luovaa ongelmanratkaisukykyä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tutustutaan suomalaisen yhteiskunnan ja erityisesti talouselämän toimintaan käytännön esimerkkien kautta. Opintojakso auttaa ymmärtämään yrittäjyyden merkitystä yksittäisen kansalaisen ostopäätösten ja taloudenhoidon kannalta.

Hyvinvointiosaaminen

Oman taloudenpidon kykyjen kehittäminen parantaa mahdollisuuksia hyvään ja turvattuun elämään tulevaisuudessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Harjoitteissa huomioidaan toistuvasti eettiset näkökulmat ja kestävän kehityksen periaatteet yksittäisen kuluttajan ostopäätöksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tukee erilaisten harjoitteiden kautta opiskelijan kasvua kulttuurista moninaisuutta ymmärtäväksi kansalaiseksi. Maailmantalouden toimintaa tarkastellaan suomalaisesta viitekehyksestä, mikä auttaa opiskelijaa ymmärtämään suomalaista kulttuuria osana globaalia maailmankulttuuria.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi kohdistuu erityisesti oman taloudenpidon taitoihin ja niiden merkityksen ymmärtämiseen yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Arvioinnin tärkeitä kriteereitä ovat näitä koskevien tietojen ja taitojen omaksuminen, lähdekriittinen kyky soveltaa opittuja tietoja sekä opiskelijan oman edistymisen itsereflektiivinen tarkastelu. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä ja se suoritetaan itsenäisesti sähköisessä oppimisympäristössä. Opintojakso suositellaan suoritettavaksi joko toisena tai kolmantena lukiovuonna.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso keskittyy oman talouden hallintaan. Opintojakso herättelee opiskelijaa hahmottamaan ympärillään olevia globaalin talouden ilmiöitä ja oman talouden hallinnan merkitystä omassa elämässään sekä ymmärtämään talouden merkitystä yhteiskunnalle. Opiskelija oppii vahvistamaan taitojaan muun muassa omien ostopäätöstensä tekemisessä, sijoittamisessa, säästämisessä ja vakuuttamisessa. Opintojakso suoritetaan itsenäisesti, mutta suorittamiseen ohjataan yhteisen aloituskerran verran. Opintojakson pohjana toimivat TAT:n bisneskurssit ja Nuori yrittäjyys ry:n Vuosi yrittäjänä -ohjelma ja opintojakso on osa TAT:n bisnesvuosi-kokonaisuutta. Opintojakson voi silti suorittaa näistä riippumatta.

7.23. Draama (DRA)

Oppiaineen tehtävä

Draama on vuorovaikutteista, toiminnallista ja kokemuksellista opetustoimintaa, jossa keskitytään yhdessä toimimiseen käyttäen teatterin keinoja. Draaman opetuksen keskiössä ovat teatterille ominaiset kuvitteelliset tilanteet, joissa opiskelijat toimivat sekä rooleissa että omana itsenään.

Tavoitteet

Keskeisinä tavoitteina on kokonaisilmaisun-, vuorovaikutus-, sosiaalisten sekä tunnetaitojen kehitys sekä draaman toimintamuotojen käyttö omien ideoiden ja ajatusten ilmaisuvälineenä.

Osaamisen arviointi

Suoristusmerkintä

Laaja-alaiset osaamiset

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksoissa saattaa olla vierailijoita teatterialan ammattilaisista tai voimme tutustua esimerkiksi teatterikorkeakouluun tai johonkin teatteriin etäyhteyksien kautta tai vierailuna paikan päällä. Opiskelijoilla on mahdollisuus hyväksi lukea muualla suoritettuja teatterialan opintoja.

Opintojaksot

Draaman perusteet, 2 op (DR1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Draama on toimintaa, joka tähtää kokonaisilmaisun kehittämiseen. Draaman perusteet opintojaksossa opiskelija oppii itseilmaisua, teatteritekniikkaa, tilanteisiin mukaan heittäytymistä ja esiintymisrohkeutta. Opiskelija oppii toimimaan ryhmässä ja arvostamaan omia ja muiden ideoita ja näkemyksiä. Draamallisten harjoitusten kautta opiskelija pääsee turvallisessa ympäristössä kokeilemaan erilaisia rooleja sekä eläytymään erilaisten ihmisten elämäntarinoihin, mikä auttaa ihmisenä kasvamista. Omakohtainen työskentely antaa opiskelijalle eväitä ilmaista itseään ja hälventää esiintymispelkoja. Opintojakson aikana opitaan naurun ja hyvän hengen siivittämänä improvisaatioteatterin tekniikkaa, joka mahdollistaa jokaiselle onnistumisen kokemuksia. Opetuksessa keskeistä on opiskelijan mielikuvituksen ja omien mielipiteiden esiin tuominen. Ryhmätyöskentelyssä korostetaan toisen kuuntelemista ja keskittymistä toteutettavaan harjoitukseen. Oppisisällöistä rakennetaan teemallisia kokonaisuuksia, jotka toteutetaan prosessidraaman keinoin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opetus sisältää kattavasti erilaisista draaman perusharjoituksia sekä hieman vaativampia draamallisia prosesseja sekä improvisaatiota
- opetus sisältää paljon pari- ja ryhmätyötä sekä keskustelua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- opiskelija pääsee turvallisessa ympäristössä kokeilemaan erilaisia rooleja ja oppii samaistumaan toisten ihmisten kohtaloihin ja kasvattaa empatiakykyään
- yhteisöön kuuluminen ryhmäytymisen myötä
- draamallisten harjoitusten myötä opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan
- prosessidraamassa käsitellään konfliktien ja ristiriitatilanteiden ratkaisemista rakentavalla tavalla
- opiskelija oppii kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja
- opiskelija oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa
- opintojakso pyrkii opiskelijan kokonaisvaltaisen ilmaisun parantamiseen ja rohkaisemiseen

Hyvinvointiosaaminen

- draamallisten harjoitusten myötä opiskelija rakentaa identiteettiään ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventää osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta
- hyväksyvä ilmapiiri ja kokeilemisen mahdollisuus kehittää opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen
- kokemuksellisen oppimisen myötä opiskelija ymmärtää paremmin fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan
- rentotusharjoitukset auttavat löytämään keinoja stessinhallintaan ja hyvinvointiin
- harjoitusten edellyttämä fyysinen aktiivisuus tukee jaksamista, palautumista ja fyysistä kuntoa
- mahdolliset teatteriretket mahdollistavat itselle mielekkään kulttuurin löytämistä

Monitieteinen ja luova osaaminen

- opiskelija tutustuu erilaisiin teatteriteksteihin ja käyttää niitä prosessidraaman harjoitusten teemoina

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- roolileikit antavat mahdollisuuden tutkia kulttuureja eri aikakausina ja avartaa näkemystä kultturiperinnöistämme ja kulttuurisesta identiteetistämme
- opintojaksoissa saattaa olla vierailijoita teatterialan ammattilaisista tai voimme tutustua esimerkiksi teatterikorkeakouluun tai johonkin teatteriin etäyhteyksien kautta tai vierailuna paikan päällä. Opiskelijoilla on mahdollisuus hyväksi lukea muualla suoritettuja teatterialan opintoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijoille annetaan opintojakson aikana suullista kannustavaa, monipuolista ja ohjaavaa palautetta. Arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia.

Suoritusmerkintä. Mahdollisuus myös H-merkintään.

Opintojakson vapaa kuvaus

- opetus koostuu erilaisista draaman perusharjoituksista: leikeistä, peleistä, rytmi-, aisti-, ääni-, kontakti- ja liikeharjoituksista
- keskeisenä opetusmenetelmänä ovat improvisaatiot eli näyttämöharjoitukset, joissa ei ole ennalta laadittua käsikirjoitusta
- erilaisten draamaprosessien käyttö opetuksessa on yleistä
- saattaa sisältää retken esimerkiksi improvisaatioteatteriin
- opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti

Elokuvan keinoin, 4 op (DR2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa perehdytään elokuvan tekemisen monivaihteiseen prosessiin sekä elokuvan historiaan. Opintojakson tuotos on opiskelijoiden itse tekemä lyhytelokuva.
- perehtyy kattavasti elokuvan tekemisen vaiheisiin
- perehtyy elokuvan historiaan
- tutustuu erilaisiin työtehtäviin elokuvan kulisseissa ja kokeilee näyttelijän haastavaa tehtävää
- oppii ymmärtämään taiteellisten projektien kokonaisuuksia ja toimimaan osana ryhmää yhteisen lopputuloksen aikaansaamiseksi
- vahvistaa itseilmaisuaan ja saa rohkeutta esiintymiseen
- uskaltaa tuoda esiin omat näkemyksensä ja ideansa
- monipuolistaa osaamistaan draaman ja teatterin osa-alueilla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- elokuvan historiaa ja analysointia
- oman elokuvan ideointia, elokuvan synopsiksen, skenaarion ja dramatisoinnin kirjoittamista sekä kuvakäsikirjoituksen piirtämistä
- draamallisia harjoituksia ja näyttelijäntyön harjoitteita
- lavastamista, puvustamista ja maskeeraamista
- videokuvaamista ja editointia

- graafisen suunnittelun tehtäviä
- äänen ja musiikin käyttö elokuvassa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- opiskelija pääsee turvallisessa ympäristössä kokeilemaan erilaisia rooleja ja oppii samaistumaan toisten ihmisten kohtaloihin ja kasvattaa empatiakykyään
- yhteisöön kuuluminen ryhmäytymisen myötä
- jatkuvassa yhteistyössä muiden kanssa opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan
- opiskelija oppii kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja elokuvan suunnittelun ja toteutuksen edetessä
- opiskelija oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa
- opintojakso pyrkii opiskelijan kokonaisvaltaisen ilmaisun parantamiseen ja rohkaisemiseen

Hyvinvointiosaaminen

- opiskelija rakentaa identiteettiään erilaisten roolien kokeilemisen myötä ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan yhteisen produktion tehtävien parissa sekä syventää osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta
- pitkän projektin hallinta ja läpivieminen kehittää opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen
- tiivis kanssakäyminen muiden opiskelijoiden kanssa auttaa ymmärtämään paremmin fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä ja hyvinvointia tuottavia toimintatapoja

Monitieteinen ja luova osaaminen

- opiskelijalla on mahdollisuus tutustua mm videokuvaukseen, videon editointiin, musiikin ja muiden äänimaailmojen tekemiseen elokuvaan, graafiseen suunnitteluun elokuvajulisteiden ja kansilehtien suunnittelun myötä

Yhteiskunnallinen osaaminen

- elokuvan tekeminen luo osallistumiskokemuksia, jotka vahvistavat tekijöiden osaamista
- elokuvalla voi ottaa kantaa yhteiskunnallisiin asioihin, viihdyttää, opettaa jne
- opintojaksoissa saattaa olla vierailijoita elokuva-alan ammattilaisista tai voimme tutustua esimerkiksi taidekorkeakouluun tai johonkin elokuvastudioon etäyhteyksien kautta tai vierailuna paikan päällä
- opiskelijoilla on mahdollisuus hyväksi lukea muualla suoritettuja teatterialan opintoja

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- elokuvan roolihenkilöiden, tapahtumapaikkojen ja tarinan myötä voidaan vahvistaa kulttuurista identiteettiä ja kulttuuriperinteitä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelijoille annetaan suullista kannustavaa, monipuolista ja ohjaavaa palautetta. Arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja/ tai vertaisarviointia. Arvioinnissa otetaan huomioon osaamisen kehittyminen, työtapojen ja

opiskeluympäristöjen käyttö, työskentelyprosessien eteneminen sekä toteutetut produktiot. Opiskelijoille annetaan palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidoista sekä työvälineiden, materiaalien ja teknologioiden käytöstä.

Suoritusmerkintä. Mahdollisuus myös H-merkintään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ei voi suorittaa itsenäisesti.

7.24. Ilmailu (ILM)

Oppiaineen tehtävä

Yksityislentäjän lupakirjan PPL(A) teoriaosuus.

Tavoitteet

Suorittaa yksitysilentäjän lupakirjan PPL(A) teoriaopinnot.

Opintojaksot

Ilmailuopinnot, 5 op (ILM1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- yksityislentäjän lupakirjan PPL(A) teoriaosuuden tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- yksityislentäjän lupakirjan PPL(A) teoriaosuuden sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvoidaan yksityislentäjän lupakirjaan PPL(A) teoriaosuuden vaadittavien kriteerien mukaisesti. Suoritus arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Suoritetaan 1. tai 2. lukiovuoden aikana. Lähiopetusta n. 40 tuntia, muuten opiskellaan itsenäisesti.

7.25. Integraatio-opintojaksot

Luonnontieteellinen tutkimus, 2 op (KE9)

Oppiaineet

- Biologia
- Kemia

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ilmiöiden tutkiminen sekä kemian että biologian näkökulmasta
- luonnontieteelliseen tutkimukseen innostaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tieteellisen tutkimuksen vaatimusten ymmärtäminen
- kokeellista työskentelyä ja sen kirjallista raportointia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista harjoitellaan ja tuetaan monitieteisillä ja luovilla työskentelytavoilla. Perehdytään biologian ja kemian kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa.

Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö

Pyritään järjestämään opintokäyntejä tai vierailuja mm. yliopistojen laboratorioluokkiin.Mahdollisuuksien mukaan opintojaksolla voidaan käydä tutustumassa lähialueen yrityksiin tai opintojaksolle voidaan kutsua ulkopuolisia vierailijoita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla suoritettu (S) ja hylätty (H). Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön; tiedon ymmärtämystä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Opintojakson tavoitteiden saavuttamista voidaan arvioida esimerkiksi erilaisten kirjallisten tuotosten avulla. Työskentelyn arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi kokeellisen työskentelyn havainnointia, tutkimisen taitoja tai työskentelyprosessin kuvausta. Kirjallisten tuotosten lisäksi voidaan hyödyntää esimerkiksi suullista esitystä, ryhmäkeskustelua, itsearviointia sekä oppimiskeskustelua.

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus etsiä tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitetun määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 **Toimiva alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppanin.*	*Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.*	*Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.*	*Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.*
A2.1 **Peruskielitaidon alkuvaihe**	*Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja*	*Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.*	*Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua*	*Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.*

		omassa viestinnässään.		*sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
A2.2 **Kehittyvä peruskielitaito**	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 **Toimiva peruskielitaito**	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko*

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.2 ***Sujuva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tunteellista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran puhetelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa.* *Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä.* *Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä.* *Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat.* *Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta.* *Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia.* *Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita.* *Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä.* *Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti.* *Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*

- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.